

**Bruk av mytar i internasjonal politisk diskurs:
Førestellingar om Israel og «the Arabs» i israelsk
myte- og diskursbruk i FN 1947-2000**

Hilde Lysengen Havro

Hovudoppgåve i kulturhistorie
Institutt for kulturstudie og orientalske språk,
Universitetet i Oslo
Mai 2007

Summary

This thesis is a study of the use of myths in perceptions about Israel and "the Arabs" in Israeli political discourse in the United Nations (UN) from 1947 to 2000. The material for this thesis has been Israeli speeches and statements from selected years during this period. The theoretical basis for the analysis of the Israeli use of myths and discourse has been theories of nationalism, Zionism and collective memory. The methodological tools used are Ronald Barthes' definition of "myth" and Michel Foucault's discourse theory on the production of power and knowledge through discourse.

The thesis' material has been categorized into three periods forming the basis of a comparative analysis. The various periods span from 1947-1977, 1977-1992, and 1992-2000. This classification has been determined by changes in the Israeli political system as a consequence of internal and external factors. The fourth chapter discusses the use of myths and discourse related to the Jewish nation and Zionism, the territorial connection to Eretz Israel, the special status of Jerusalem in Jewish/Israeli identity, and Jews/Israeli as victims of Arab aggression and anti-Semitism. The fifth chapter discusses the use of myths and discourse related to Israel's views on the Palestinian nation and the right to self determination, the Palestinian refugees and "the Arabs" as friends or foes, with special focus on the neighboring countries Syria, Jordan, and Egypt.

The myths and discourses have been analyzed in the frames of changes in the political landscape and Israel's geo-political situation against the backdrop of a pronounced political change. In conclusion, there is an interaction between the use of myths and the political changes that took place between 1947 and 2000, and, consequently, the myth as a phenomenon appears in this way as a product of the politically determined (un)willingness.

This thesis has shown that several factors influence the production and use of certain myths. When the use of myth and discourse changes according to internal and external factors, these changes are motivated by political considerations and decisions. For example, the form of the myth may change over time without a following change in the content of the myth, or a myth may appear frequently in some of the selected periods while being totally absent in others. Myths lay claim to being "true" by repetition and re-production. A comparative discourse analysis shows that the myth may change form, be revealed, or is not a part of the existing discourse. Foucault's theory on how discourse constructs, defines and produces knowledge, how knowledge can be talked about, and how knowledge in combination with power tries to make itself "true", makes visible the importance of myth producers for the presentation and use of myth and discourse.

Føreord

Takk til mamma og pappa! Utan dykkar økonomiske stønad hadde aldri oppgåva, hebraiskstudia i Oslo/Jerusalem, og praktikantopphald ved ambassaden i Tel Aviv vore gjennomførbart!

Takk til professor Bjarne Hodne for inspirerende rettleiing og stor fleksibilitet i innspurten!

Takk til bibliotekar Anne Cecilie Kjelling på Nobel-instituttet for god hjelp i innsamlinga av materialet!

Takk til Cathrine Strindin Amundsen for gode råd, tips og faglege innspel!

Takk til Astrid Sverresdotter Dypvik, Lars Krangnes og Tonje Merete Viken for diskusjonar, rådgeving og kommentarar seint og tidleg.

Takk til Ragnhild Bjørge for korrektur og Erik Bolstad for teknisk hjelp!

Oslo, 13. mai 2007

Hilde Lysengen Havro

Innhold

KAPITTEL 1: INTRODUKSJON TIL OPPGÅVA	1
1.1 Presentasjon av problemstillinga	2
1.1.1 Avgrensing av problemstillinga	3
1.1.2 Kvifor skrive ei oppgåve om Israel og FN på kulturhistorie?	3
1.2 Mytar og diskurs	4
1.2.1 Myte- og diskursproduksjon	5
1.2.2 Mytens funksjon og korleis myten blir til	6
1.3 Tidlegare forskning	6
1.3.1 Mi rolle som forskar	8
1.4 Materialgrunnlaget for oppgåva	8
1.4.1 Val av tekstar	8
1.4.1.1 Avgrensingar og konsekvensar av dette	9
1.4.1.2 Veikskapar ved tekstane	11
1.5 Presentasjon av kapitla i oppgåva.	11
KAPITTEL 2: TEORI OG METODE.....	12
2.1 "A World of Nations"	12
2.1.1 Nasjonalisme	13
2.1.1.1 Nasjonsteori: Gellner, Anderson og Smith	13
2.1.1.2 Nasjonalismar	15
2.1.1.3 Jødane – nasjon eller <i>ethnie</i> ?	16
2.1.2 Sionisme	17
2.1.2.1 Theodor Herzl og Jødestaten	17
2.1.2.2 Sionismens opplomstring	18
2.1.2.3 Ulike definisjonar av sionisme	19
2.1.2.4 Plassering av sionismen i nasjonalismeteorien	20
2.1.3 Kollektiv erindring – rekonstruksjon og konstruksjon	21
2.1.3.1 Maurice Halbwachs og Paul Connerton – Societies Remember	22
2.1.3.2 Bruk og misbruk av fortida	23
2.1.3.3 Kollektiv erindring knytt til landsskap	24
2.2 Metode	25
2.2.1 Myte	25
2.2.2 Diskursteori	26
2.2.2.1 Kva er ein diskurs?	26
2.2.2.2 Den nasjonale diskursen	27
2.2.2.3 Foucault – produksjon av kunnskap gjennom diskurs	28
2.2.3 Komparative analysar	29
KAPITTEL 3: ISRAELSK UTANRIKSPOLITIKK OG DIPLOMATI.....	31
3.1 Diplomati før 1948	31
3.2 "Israel has no foreign policy, only defence policy." IDF's politiske makt	32
3.3 Kontinuitet og partipolitisk semje	33
3.4 "Diplomacy subculture" versus "security subculture"	34
3.5 Utanrikspolitiske førestellingar	35
3.6 Israel og FN	36
KAPITTEL 4: JØDANE OG ISRAEL I ISRAELSK MYTEBRUK	38
4.1 Den jødiske nasjonen og sionisme	38
4.1.1 Perioden 1947-1977	39
4.1.2 Perioden 1977-1992	44

4.1.3 Perioden 1992-2000	45
4.2 Tilknytning til territoriet.....	47
4.2.1 Perioden 1947-1977	47
4.2.2 Perioden 1977-1992	53
4.2.3 Perioden 1992-2000	56
4.3 Jerusalem	57
4.3.1 Perioden 1947-1977	57
4.3.2 Perioden 1977-1992	61
4.3.3 Perioden 1992-2000	62
4.4 Offerdiskurs, antisjonisme og antisemittisme	63
4.4.1 Perioden 1947-1977	64
4.4.2 Perioden 1977-1992	69
4.4.3 Perioden 1992-2000	71
4.5 Oppsummering	72
KAPITTEL 5: "THE ARABS" I ISRAELSK MYTEBRUK.....	74
5.1 Den palestinske nasjonen	75
5.1.1 Perioden 1947-1977	75
5.1.2 Perioden 1977-1992	81
5.1.3 Perioden 1992-2000	86
5.2 Dei palestinske flyktningane	88
5.2.1 Perioden 1947-1977	88
5.2.2 Perioden 1977-1992	92
5.2.3 Perioden 1992-2000	94
5.3 Førestillinga om "the Arabs".....	96
5.3.1 Perioden 1947-1977	96
5.3.2 Perioden 1977-1992	104
5.3.3 Perioden 1992-2000	108
5.4 Oppsummering	111
KAPITTEL 6: KONKLUSJON.....	113
6.1 Synet på nasjon og tilhørsle til territoriet	114
6.2 Offerrolla versus fiendebiletet.....	116
Litteraturliste	120
Vedlegg 1: Litt om materialet	123
Vedlegg 2: Stats- og utanriksministrar i Israel 1948-2000	125
Vedlegg 3: Forsvarsministrar og -sjefar i Israel.....	126
Vedlegg 4: Israels FN-ambassadørar 1949-2000.....	127

Kapittel 1: Introduksjon til oppgåva

– problemstilling, bakgrunn og kjeldegrunnlag

”The birthplace of the Jewish people is the Land of Israel (Eretz Israel). There, a significant part of the nations long history was enacted, of which the first thousand years are recorded in the Bible; there, its cultural religious and national identity was formed; and there, its physical presence has been maintained through the centuries, even after the majority was forced into exile. During the many years of dispersion, the Jewish people never severed nor forgot its bond with the Land. With the establishment of the State of Israel in 1948, Jewish independence, lost two thousand years earlier, was renewed.”¹

Denne teksten er henta frå ”The Declaration of the Establishment of the State of Israel” frå 14. mai 1948, og blir også brukt i dag i den offisielle israelske presentasjonen av ”the History of Israel” på heimesidene til det israelske utanriksdepartementet. Utdraget frå sjølvstende-erklæringa som er attgjeve her presenterer det offisielle synet på det jødiske folkets kontinuerlege band til Israel, og er eit uttrykk for statens syn på nasjon, kollektiv erindring og tilknytning til eit særskilt territorium.

Problemstillinga for denne oppgåva er ”Bruk av mytar i internasjonal politisk diskurs. Førestellingar om Israel og ”the Arabs” i israelsk myte- og diskursbruk i FN 1947-2000.” Mytar om nasjonalt kollektiv blir sette inn i rammene av og brukt som ein del av ein nasjonal diskurs, der føremålet med myte- og diskursbruken er å oppretthalde medlemene av nasjonen si førestelling om at dei tilhøyrer kollektivet. Men for at ein myte effektivt skal kunne verke kollektivt organiserande på medlemene av nasjonen, må myten vinne resonans hjå den gruppa myten appellerer til (Schöpflin 1997:25). Myten kan altså ikkje skilje seg for mykje frå korleis nasjonen ynskjer å oppfatte seg sjølv, samstundes som at bruk av mytar presentert gjennom ei kollektiv erindring også vil påverke sjølvoppfatninga til nasjonen.

Gjennom produksjon av sosialt minne, eller kollektiv erindring, om ”korleis ting eigentleg er” blir mytar brukte for å etablere ei historisk sanning. Gjennom diskursiv re-presentasjon av myten skal myten freiste å etablere ei kollektiv forståing av ei historisk hending, eller eit tema. ”Historien refererer til fortiden, til det som faktisk har vært og ikke lenger finnes. Men i seg selv er den et nåtidig kulturprodukt som inngår i en nåtidig betydningssammenheng” (Eriksen 1999:10).

Korleis blir mytane brukte i ein internasjonal politisk diskurs for å etablere denne forståinga? I det internasjonale samfunnet vil nasjonar og statar forhalde seg til eit apparat av ulike internasjonale og nasjonale diskursar, der ein stat i ein konfliktsituasjon har behov for å presentere sitt syn på konflikten. I diskusjonen som oppstår vil det bli skapt mytar som blir presenterte i forteljingar, eller forklaringar, om kvifor eit land handlar som det gjer. Når det er ein konkurrerande nasjonal diskurs mellom minst to folk om det same heimlandet, vil det blir endå sterkare behov for mytar som kan ”dokumentere” det særskilte folkets tilknytning til territoriet.

---

¹ Henta frå heimesidene til det israelske utanriksdepartementet: <http://www.mfa.gov.il>

1.1 Presentasjon av problemstillinga

Denne oppgåva skal sjå på Israels bruk av myte- og diskurs i FN, og freiste å analysere dette i høve til innanrikspolitiske og geopolitiske endringar, sjå om det er ei endring i mytebruken når politikken blir endra. FN er ein av dei arenaene representantar for heile verdssamfunnet har for å møtast, forhandle og utvikle internasjonale retningslinjer for samkvem mellom folk og statar, og har også vore arenaen for diskusjonar kring "the Question of Palestine" sidan organisasjonen vart grunnlagt. FN er også ein arena der dei konflikterande partane møtest til diskusjon i ein "clash of discourses", og vil difor også vera ein arena der nasjonale mytar blir forfekta i den politiske internasjonale diskursen.

Utgangspunktet for konflikten mellom jødar og arabarar i "the Land of Israel" eller "the Land of Palestine" er bådø gruppenes krav om å inneha det same territoriet. Når to ulike nasjonale forteljingar med kvar sine mytar, kollektive erindringar og nasjonale diskursar, tevlar om det same område, blir særskilt tolking og bruk av fortid og tilknyting til territoriet gjort aktuelt i den "diskursive kampen". Ein diskurs karakteriserer den sosiale eller politiske verda til ei særskilt gruppe eller samfunn, og blir eit uttrykk for korleis medlemene av denne gruppa eller samfunnet ser på seg sjølve og verda rundt seg.

Analysen i denne oppgåva er komparativ. Ein komparativ analyse kan få fram om det har vore endringar i diskurs- og mytebruk knytt til Israel og "the Arabs" i perioden som blir analysert, og sjå dette i høve til eksterne og interne faktorar i Israel. Eksterne faktorar kan vera endringar i det internasjonale samfunnets haldningar til den israelske staten og okkupasjonen av dei palestinske områda frå 1967, inngåtte fredsavtalar med nabolanda Egypt og Jordan, og anerkjenning av PLO som representantar for palestinarane og fredsforhandlingane med PLO på 1990-talet. Interne faktorar kan vera endringar i det politiske landskapet i synet på seg sjølv som folk og i synet på palestinarane, særskilt i høve til tostatsideen som fekk folkeleg oppslutnad fyrst på 1990-talet, intern handsaming av okkupasjonen og dei problema og utfordringane okkupasjonen fører med seg. I tillegg kan ein komparativ analyse belyse om det er endringar i måten Israel presenterer seg sjølv på eksternt til dømes når det gjeld opphavsmytar, nasjonal identitet og fiendebilete. Ein komparativ analyse som går over eit så stort tidsrom vil fyrst og fremst syne hovudtrekka for mytebruken og utvikling av denne.

Israels diskurs og mytebruk blir analysert gjennom tre periodar frå 1947 til år 2000. Fyrste perioden går frå 1947 til 1977, som er kjenneteikna ved at den israelske arbeidarpartirørsla sat med regjeringmakta i Israel. I den andre perioden, 1977-1992, var Israel styrt tidvis av Likud, tidvis av ei nasjonal samlingsregjering, og Israels tilhøve til dei arabiske nabostatane vart til dels betra i denne perioden. Oslo-prosessen fyrste halvdel av 1990-talet endra Israels forhold til PLO og dei okkuperte territoria, og analysen av perioden 1992-2000 vil få fram om dette også medførte endringar i myte- og diskursbruken i FN.

Representantar for Israel, i denne oppgåva FN-diplomatar og toppolitikarar, presenterer det offisielle synet på korleis landet ser seg sjølv og kjeldegrunnlaget som er brukt for å svare på problemstillinga er offisielle referat frå FN.

1.1.1 Avgrensing av problemstillinga

I avgrensinga av problemstillinga har eg valt å sjå særskilt på nokre tema der eg meiner mytar blir brukt. For å finne fram til førestellingar om Israel, altså korleis Israel presenterer seg sjølv, har eg i det fyrste analysekapittelet (kapittel fire) valt å sjå særskilt på det jødiske folket/den jødiske nasjonen, tilknytning til territoriet, det historiske bandet til Jerusalem, og korleis jødar/Israel blir presentert som offer for antisemittisme og arabisk aggresjon i materialet. I det andre analysekapittelet (kapittel fem) om israelske førestellingar om "the Arabs" har eg valt å sjå på kva syn Israel forfektar på den palestinske nasjonen, korleis Israel tilnærmar seg det palestinske flyktningproblemet, og kva førestellingar som rår i høve dei arabiske nabolanda som "fiende" eller "ven".

Analysen er fyrst og fremst konsentrert kring palestinarane og nabolanda Egypt, Syria og Jordan. I kjeldetilfanget har eg teke med referat frå møte i FN knytte til seksdagarskrigen i 1967 og Yom Kippur-krigen i 1973, men eg har konsekvent ikkje teke med materiale som omtalar konflikten og krigen med PLO/Libanon på 70-, 80-, og 90-talet. Denne problemstillinga har eg vurdert som for kompleks og omfattande til å analysere godt i denne oppgåva, og har difor valt å utelukke dette frå analysen. Vedlegg I gjev ein fyldigare presentasjon av materialtilfanget for oppgåva.

1.1.2 Kvifor skrive ei oppgåve om Israel og FN på kulturhistorie?

Analyse av politikk inneheld ofte eit studie innanfor rammene av kostnad versus nyttetenkjing. Faget kulturhistorie representerer ein spennande innfallsvinkel til eit området det alt er forska mykje på, men utifrå ein annan fagtradisjon og vektlegging av andre felt. Ein analyse av politikk med basis i kulturhistorie vil kunne ha større fokus enn til dømes statsvitskap på den betydninga eit førestellingskonsept har for politisk utvikling og beslutningsprosessar, og også kunne avdekke bruk av nasjonale mytar, diskurs og kollektiv erindring som ein politisk strategi. I konfliktområde som Israel/Palestina vil også den kulturelle dimensjonen bli viktigare og skarpere uttrykt på den innanrikspolitiske og utanrikspolitiske agendaen som to bilete som står lengst mogleg frå kvarandre, i motsetnad til i område utan konflikt. Ein kulturfagleg innfallsvinkel kan fungere komplementerende som politisk analyse. Kulturhistorisk forskning vil nettopp ha ei grunnleggjande forståing for at politikarane og militærsejefanes førestellingar om "fienden" verkar inn på utvikling og drøfting av ulike scenario i ein beslutningsprosess knytt til til dømes sikkerheitspolitikk.

Den fylgjande analysen vil også syne at det er mogleg for kulturhistorikarar å forske på internasjonale, politiske og dagsaktuelle tema som den israelsk-palestinske konflikten i FN, og samstundes ha ei klår forankring i faget. Reiskapane for kulturhistorisk forskning er dei same uavhengig av om temaet er ”stort” eller ”lite”. Ein kjerne i kulturhistoriefaget er forteljinga, og denne oppgåva skal nettopp freiste å syne korleis ”den nasjonale forteljinga” blir kommunisert i det internasjonale samfunnet gjennom bruk av mytar og diskurs.

1.2 Mytar og diskurs

Av di det innanfor ulike fagtradisjonar eksisterer ulike måtar å definere ”myte” på, må myteomgrepet slik det er brukt i denne oppgåva innleiingsvis klårgjerast. Georg Schöpflin definerer mytar som ein av måtane ein nasjon ”establish and determine the foundations of their own being, their own systems of morality and values” (Schöpflin 1997:19). I denne tydinga blir myten eit sett av oppfatningar eit samfunn har om seg sjølv, og desse oppfatningane blir vanlegvis framført som ei forteljing (ibid).

Den franske semiologen Ronald Barthes har definert myte på ein måte som er fruktbar for å analysere politisk internasjonal diskurs. Barthes definerer myten som ”[...] et kommunikasjonssystem, et budskap. Dermed er det klart at myten ikke kan være en gjenstand, et begrep eller en idé; den er en betydningsmodus, en form” (Barthes 1991:165). Ifylgje Barthes kan alt som blir formidla av talen bli til myte, og ettersom ”talen”, eller materialet i denne oppgåva, er referat frå FN, blir myteanalyse her ein måte å sjå på produksjon og utvikling av måten eit kollektiv (Israel) definerer sitt eige univers (førestellingar om seg sjølv og arabarane).

Myten kjem til uttrykk gjennom ein diskurs, som karakteriserer den sosiale eller politiske verda til ei særskilt gruppe eller samfunn. Diskurs i denne samanhengen er ein sosialt forma kommunikasjon som produserer tekstar og forteljingar som kan uttrykkje og lokalisere myten (Schöpflin 1997:28). Til myten er det knytt ein særskilt diskurs som vil hjelpe myten med å oppretthalde seg sjølv. Myte og diskurs er altså avhengig av kvarandre. Men, som analysen vil syne, kan myten bli vidareført sjølv om førestellingane og diskursen knytt til denne myten blir endra.

Mytar kjem til uttrykk i tekst, men også gjennom teikn, symbol og minneritual. Kjeldetilfanget for denne oppgåva er tekst der produksjon av mytar og diskurs kjem til uttrykk i det internasjonale samfunnet med føremål om å fungere verkelegheitsproduserande. Den komparative analysen vil kunne gje svar på om myte og diskurs endrar seg over tid, og om ei eventuell endring kan skuldast eksterne og/eller interne faktorar. Kva skjer til dømes om det internasjonale samfunnet vel å ikkje inkorporere myten i førestellingane som ligg til grunn for ein beslutningsprosess? Eller om det politiske beslutningstakarsystemet, her definert som myteprodusentane, endrar si politiske oppfatning, vil myten då bli korrigert etter det nye politiske

synet? For å kunne svare på desse spørsmåla i analysen, bør ein fyrst identifisere kven som produserer myten og i kva samanheng myten oppstår.

1.2.1 Myte- og diskursproduksjon

I perioden før og dei fyrste tiåra etter statsdanninga dominerte ein hegemonisk diskurs måten israelarar såg seg den kollektive historia og identiteten sin på (Silberstein 1999:5). Konstruksjonen av det den israelske sosiologen Baruch Kimmerling kallar ein ”hegemonic, secular Zionist identity” (2005:1) vart gjort mogleg gjennom oppbyggja av eit sterkt maktsentraliserande apparat bestående av eit statsbyråkrati, eit utdanningssystem og militæret (Kimmerling 2005:6). Dette apparatet produsererte og forfekta ein sionistisk diskurs som presenterte kunnskap om jødisk historie, samfunnsliv og identitet, og som posisjonerte folk som identifisererte seg med denne mot folk som gjorde motstand mot den sionistiske diskursen. Slik skapte og legitimerte ”sionismeapparatet” særskilte maktrelasjonar og makthierarki (Silberstein 1999:17, 18).

Leiarskapet i arbeidarpartirørsla frå 1920-1930-talet var fyrst og fremst av imigrantar som kom til Israel gjennom den andre og tredje aliyah.² Denne gruppa dominerte israelsk politikk fram til slutten av 1960-talet, og denne suksessen kjem både av maktorienteringa internt i gruppa, og at det var dei sjølve som bygde opp institusjonane og såleis kunne sikre strukturar som opprettheldt maktposisjonane.

Litteraturen om beslutningsprosessane i israelsk utanriks- og sikkerheitspolitikk er eintydig i at desse har vore dominert av ein liten elite.³ Dette har ført til ei sterk personifisering av utanriks- og sikkerheitspolitikk alt frå 1948, der personlege oppfatningar og kompetanse har vore avgjerande for utforming av politikk. Som Schöpflin skriv: ”Those who control the standardization process derive power from doing so, so that the question of who is able to control the myths of the collectivity is an important one” (Schöpflin 1997:22). Makteliten har kapasiteten og posisjonane til å etablere og bruke mytar som kan mobilisere folk, ekskludere, nyttiggjera seg av særskilte minne, etablere solidaritet innanfor gruppa, og oppretthalde status- og verdihierarkiet (ibid). Å identifisere makteliten er difor nødvendig for å kunne svare på spørsmålet om ”kven er myteprodusentane”.

Hovudaktørane i utforminga av utanrikspolitikk er statsministeren, forsvarsministeren og utanriksministeren (McLaurin 1977:284), men utanriksministeren har ofte vore underordna forsvarsministeren i utforminga av utanrikspolitikken. Yoram Peri syner i bøkene ”Between Battles and Ballots” (1983) og ”Generals in the Cabinet Room. How the Military Shapes Israeli Policy” (2006) korleis rekrutteringa frå militæret til israelsk politikk har forma politikktutvikling og

---

² Frå 1882 til 1939 var det fem store *aliyot* (innvandringsbølger) frå Europa til Palestina. Under dei tre fyrste *aliyot* kom imigrantane hovudsakleg frå Russland, under den fjerde kom dei hovudsakleg frå Polen og Ungarn, og under den femte *aliyah* frå Tyskland og Aust-Europa. *Aliyah* er hebraisk og kjem av verbet *la'alot* som tyder å stige eller gå opp.

³ Sjå mellom anna Michael Brecher (1972 og 1974), Aharon Klieman (1990), Yoram Peri (1983 og 2006), Clive Jones (2002.)

beslutningstakarprosessane, og syrgja for at sikkerheitsperspektivet har vore dominerande i utvikling av israelsk utanrikspolitikk. Det er diverre gjort lite kulturforsking på korleis politiske og diplomatiske aktørar sine personlege oppfatningar har påverka og forma utviklinga av sikkerheitskonseptar som har lege til grunn for til dømes forhandlingar med dei arabiske nabolanda og palestinarane. Den israelske statsvitaren Aharon Klieman har definert omgrepa "security subculture" og "diplomacy subculture" som ein innfallsvinkel til analyse av israelske posisjonar i fredsforhandlingar, der "security subculture" har vore dominerande (Klieman 2005). For å kunne lokalisere myteproduksjonen er det difor nødvendig med ei forståing av at det israelske samfunnet er sterkt militarisert, og at den kollektive oppfatninga av at "ein berre har seg sjølv å stole på" ligg til grunn for myteproduksjon.

1.2.2 Mytens funksjon og korleis myten blir til

Myten har både ein ekstern og ein intern funksjon idet ein myte både skal verke samlande og stadfestande på medlemene i gruppa, samstundes som myten også kommuniserer kollektive førestellingar denne gruppa har om seg sjølv til omverda. I denne oppgåva er det den eksterne funksjonen til myten som skal analyserast ved å sjå på Israels bruk av mytar i internasjonal politisk diskurs. Sjølv om ein ikkje nødvendigvis kan fastslå direkte at det er ein samanheng mellom intern og ekstern bruk av myten, vil det truleg vera eit slektskap særskilt i mytar knytte til den nasjonale forteljinga.

Mytens funksjon i internasjonal politisk diskursbruk er å etablere ei oppfatning om korleis verda ser ut gjennom å bli reprodusert. I ein konfliktsituasjon vil det bli etablert mytar som skal freiste å sikre oppslutnad for den eine eller den andre sida. Myten oppstår difor ikkje berre innanfor ein nasjonalisme der føremålet er å etablere ei kollektiv erindring om felles kultur og opphav, men også når ein stat har behov for å etablere sitt syn i den internasjonale verda, som til dømes myten om at arabarane alltid har avslege Israels unike søken etter fred, eller at den arabiske aggresjonen kan plasserast inn i ei 2000 år lang historie med undertrykkjing og antisemittisme.

1.3 Tidlegare forsking

Denne oppgåva er innom fleire område, som politiske beslutningsprosessar, sionisme, jødisk identitet, israelsk utanrikspolitikk, i tillegg til myteforsking og politisk diskursanalyse som metode for å analysere desse emna. Dette er område det har vorte forska og blir forska mykje på, og det kan difor vera vanskeleg å presentere eit godt oversyn over tidlegare relevant forsking, av di det er ei nærast uhandterleg mengd med litteratur.

For denne analysen er det særskilt to forskingsområde som er relevante; myteforsking og politisk diskursanalyse. Myteforsking blir ofte knytt saman med nasjonsforsking, der ein idé om "felles opphavsmytar" blir brukt som kriterium på ein nasjon (sjå mellom andre Anthony Smith

1991). Forsking på "den moderne myten", i Bartes' definisjon, er relativt ny. Innanfor norsk myteforsking bør særskilt kulturhistorikar Anne Eriksens bøker "Det var noe annet under krigen. 2. verdenskrig i norsk kollektivtradisjon" (1995) og "Historie, minne, myte" (1999) nemnast. Av forskning på israelske mytar og sionistisk historieforteljing har den amerikanske historikaren Yael Zerubavels bok "Recovered Roots" (1995) og sosiolog Nachman Ben-Yehudas bok "The Masada Myth. Collective Memory and Mythmaking in Israel" (1995) vore viktige. Historikaren Simha Flapan definerte i "The Birth of Israel. Myths and Reality" (1987) sju moderne israelske mytar om statsdanninga, forholdet til dei arabiske statane og konsekvensane av dette, og desse fell i stor grad saman med mytane analysen av materialtilfanget for denne oppgåva har funne.

I denne samanhengen bør ein også trekkje fram den israelske revisjonistiske historieskrivinga, dei såkalla "New Historians", av di denne historieforskinga i stor grad har dekonstruert Israels nyare historie. Baruch Kimmerlings bok "Zionism and Territory" i 1983 bana vegen for ein revisjon av den israelske hegemoniske historieskrivinga. Frå den israelske historikaren Benny Morris si omfattande forskning bør bøkene "Righteous Victims. A History of the Zionist-Arab Conflict 1881-2001" (2001) og "The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited" (2004) nemnast. Ilan Pappes "A History of Modern Palestine. One Land, Two Peoples" (2004) har også i stor grad redefinert det territorielle og kulturelle aspektet ved etableringa av Israel. Den israelske historikaren Avi Shlaim's "The Iron Wall" (2001) og statsvitaren Zeev Maoz' "Defending the Holy Land" presenterer israelsk utanrikspolitikk og særskilt tilhøvet til dei arabiske nabolanda, og syner korleis Israel aktivt har bygd opp mytar om seg sjølv. I tillegg har statsvitaren Michael Brechers bok "The Foreign Policy System of Israel" frå 1972, som var den fyrste store analysen av israelsk utanrikspolitikk, også vore eit godt grunnlag for forståing av politikkkutforming i Israel dei to fyrste tiåra staten eksisterte.

Innanfor diskursanalysen er politisk diskursanalyse ei eiga grein, og det finst etterkvart ein del forskning på politisk diskursbruk, mellom anna innanfor internasjonale diskusjonar om klimaendringar, europeisk politikk og "dei andre" som del av ein politisk ekskluderingsdiskurs. I 1982 vart programmet "Ideology and Discourse Analysis" etablert ved Universitetet i Essex, med ei målsetjing om å utdjupe ei alternativ tilnærming til forståinga av sosiopolitikk gjennom diskursteori og diskursanalyse. Essex-programmet plasserer seg også innanfor ei post-strukturalistisk tilnærming ved å vektleggje den betydninga diskursiv konstruksjon har for politisk-ideologiske grenser og sosiale rom. For ein presentasjon av konstruksjon og dekonstruksjon av den sionistiske, hegemoniske diskursen er boka "The Postzionism Debates. Power and Knowledge in Israeli Culture" av Laurence J. Silberstein nyttig. Boka kan også danne eit godt grunnlag for analyse av israelsk utanrikspolitisk diskurs.

1.3.1 Mi rolle som forskar

Særskilt når ein skriv ei hovudoppgåve om myte- og diskursbruk må ein sjølv vera klar over sin eigen bruk av diskurs og sitt eige ordval. Samstundes må ein også, når ein skal analysere mytebruk, vera reflekterande i høve til kva ein objektivt sett kan definere som mytar, og kva ein kan vera påverka til å meine er mytar. Mitt val av teori og metode vil sjølvsagt påverke analysen av materialet. Mitt val av emne for analysen vil også kunne påverke framstillinga av Israels myte og diskursbruk i FN. Det kan også vera fare for at eg sjølv presenterer ein type myte gjennom å trekkje ut særskilde sitat, og eit medvite forhold til eigen diskurs må vera grunnleggjande i ein diskursanalyse.

1.4 Materialgrunnlaget for oppgåva

Hovudkjeldene for denne hovudoppgåva er offisielle referat frå Generalforsamlinga og Tryggjingsrådet i FN, samt andre faste komitear og *ad hoc*-komitear som har føre saker som er relevante for denne oppgåva i det tidsrommet oppgåva undersøker. Fram til opprettinga av Israel 14. mai 1948 er det Jewish Agency for Palestine som representerer det offisielle jødiske synspunktet i FNs organ. Jewish Agency for Palestine representerte Den sionistiske verds-kongressen, og hadde ansvar for mellom anna oppbygging av politiske institusjonar i Palestina. Jewish Agency/Israels talar og innlegg vil ofte vera svar på andre FN-diplomatars talar og innlegg, eller svar på politiske eller militære hendingar i Midt-Austen. Diskursane til dei arabiske statane og Israel konkurrerer ofte med kvarandre, men denne analysen er avgrensa til dei israelske innlegga i debattane av di problemstillinga er formulert som "førestellingar om Israel og "the Arabs" i israelsk myte- og diskursbruk".

1.4.1 Val av tekst

Referata som er tekne med som kjeldegrunnlag er henta frå saker som omhandlar opprettinga av ein jødisk stat i Palestina, konfliktsituasjonar med dei arabiske nabostatane, og seinare tilhøvet mellom Israel og Palestina og den israelske okkupasjonen av palestinske område.

Det er i hovudsak tre typar innlegg frå FN-referata som er med i materialet; hovudinnlegget i Generaldebatten, som kvart medlemsland held ved opninga av ein ny sesjon, innlegg i sakene Generalforsamlinga, Tryggjingsrådet eller komitear tek opp, og replikkar som medlemslanda har krav på å få for å svare på til dømes utfordringar eller skuldingar frå andre medlemsland.

I tillegg til Generalforsamlinga og Tryggjingsrådet er utvalde møte i *ad hoc*-komitear nedsette av FN for å førebu særskilde saker og permanente komitear, som har ansvaret for mellom anna politiske og tryggjingspolitiske saker, tekne med i aktuelle år. Resolusjon 242 frå 1967 og Resolusjon 338 frå 1973 vart behandla av Tryggjingsrådet, og referata frå diskusjonane kring vedtak av desse resolusjonane tekne med i materialgrunnlaget av di desse resolusjonane, i tillegg til

181 (II) (delingsplanen, 1947) og 194 (1948), blir rekna for å vera dei viktigaste resolusjonane om Israel/Palestina-konflikten.

Sjølv om dei utvalde tekstane er henta frå referat av saker som er ulike, både i innhald, tid og omfang, vil det utvalde materialet likevel kunne svare godt på problemstillinga. Felles for alle sakene som er med, er at Israel er sett under ein eller annan form for press, politisk eller militært, og det er Israels svar på dette som blir analysert, uavhengig av om saka er krigføring eller definisjon av sionisme som rasisme.

1.4.1.1 Avgrensingar og konsekvensar av dette

Materialet til denne oppgåva har vore gjennom to utreinskingsprossar der kravet til viktigheit har vore avgjerande for baa. Den fyrste avgrensinga er gjort i høve til kva komitear og forum i FN som bør vera med som kjeldegrunnlag. Den andre avgrensinga er gjort i høve til kva år det er mest aktuelt å analysere.

I ei avgrensing av tekstare som blir analysert er det alltid fare for at relevante tekstar blir utelukka frå analysen, og at eit meir samansett bilete av Israels myte- og diskursbruk blir vanskeleg å avdekkje. Såleis er det ein fare for at konklusjonane av analysen kan vera feil, bli feiltolka, eller ikkje representativte nok. I andre tekstar, i andre forum, med andre deltakarar, kan diskursen vera annleis enn slik han framstår i dei utvalde tekstane, og analysen vil syne at det er personlege skilnader mellom dei einskilte FN-diplomatane i diskursbruk.

Kan ein analyse av israelsk diskurs og mytebruk i FN utvalde år likevel generaliserast til å gjelde Israel i alle innlegg, i alle komitear, alle åra etter 1949? Med atterhald om personlege skilnader i bruk av diskurs, vil eg hevde at for analysen i denne oppgåva er materialet tilstrekkeleg. ”Hovedpoenget er imidlertid at det er resepsjonen som avgjør [...]” skriv Iver B. Neuman i *Mening, materialitet, makt* (2001:55). Analysen i denne oppgåva tek for seg mytar etablert brukt over tid, og då er det gjentakninga av myten og mytens dynamiske eller statiske posisjon som vil vera gjenstand for analyse. Atterhald må likevel takast om at det kan eksistere tekstar som syner ein alternativ diskurs som ikkje inngår i hovuddiskursen, ettersom eg ikkje har oversyn over kvart innlegg Israel har halde i FN.

Dei tekstane som er plukka ut syner det offisielle biletet gjennom forhandlingar i *ad hoc-komitear*, faste komitear, diskusjonar i Generalforsamlinga og Tryggjingsrådet og reaksjonar frå Israel på fatta vedtak, og det er nettopp den offisielle diskursen og mytebruken denne oppgåva ynskjer å finne fram til. Israelske innlegg i andre komitear som har føre saker relevante for saksområdet, til dømes Tredjekomiteen som har føre sosiale, humanitære og kulturelle spørsmål, og Femtekomiteen som omhandlar mellom anna flyktningsspørsmål, eller økonomiske spørsmål i samband med Israel/Palestina-konflikten er stort sett ikkje tekne med som materiale for oppgåva. Til grunn for denne vurderinga ligg det at Israels diskurs og mytebruk truleg ikkje skil seg

nemneverdig frå diskusjonar i desse komiteane, i tillegg til at avgrensing av omfanget av materialet er nødvendig. Brev frå delegasjonane og statsleiarar til FN er heller ikkje tekne med i materialet. Dette er brev som til dømes er skrive til presidenten i Generalforsamlinga under forsamlinga si drøfting av situasjonen i Midt-Austen, med spørsmål om å distribuere brevet til alle delegasjonane i FN. Eg har utelate slikt materiale, av di det truleg ikkje vil bli forfekta eit anna syn i desse breva enn det den israelske FN-delegasjonen står for.

Eit tilleggsmoment er at i utanrikspolitikk må ein stat framstå som eintydig. Intern usemje kan svekkje statens mulegheiter til å oppnå utanrikspolitiske sigrar, og slik usemje om politisk strategi og innhald blir difor rekna for å høyre til innanrikspolitikken, og skal, i prinsippet, bli definert av eit fleirtal i den parlamentariske forsamlinga. Sannsynlegheita for at Israels delegatar har ytra motstridande synspunkt i ulike komitear og Generalforsamlinga, burde difor vera lita, sjølv om ein kan ha vektlagt ulike mytar ut frå kva saker som blir drøfta, og så lenge representanten held seg innanfor hovuddiskursen. I internasjonal politikk er det viktig for eit lands truverde at delegasjonen som representerer landet framstår som eintydig og samlande, og delegasjonane handlar også på instruksar frå eiga regjering. Hovudtendensen er at israelske representantar held seg til ein etablert, sionistisk diskurs.

Men likevel vil analysen syne at det eksisterer ulike diskursar i materialet for same periode. Israelsk politikk vore sær personfokusert, og israelske regjeringar har sidan 1948 vore koalisjonar beståande av til dels sær ulike parti. Dei største hovudmotstandarane Avoda og Likud danna ei samlingsregjering på 1980-talet, der det tidvis var sterk rivalisering partia mellom. I ein situasjon der utanriksministeren og statsministeren kjem frå kvart sitt parti, kan det likevel vera skilnad i bruk av mytar og diskurs, noko analysen vil syne.

Niels Åkerstrøm Andersen har presentert omgrepet *monument* om tekstar som utgjør knutepunkt eller forankringspunkt for diskursen (Neumann 2001:52), og i materialutvalet mitt vil hovudtalen i Generaldebatten i Generalforsamlinga utgjere slike *momentumtekstar*. I hovudtalen presenterer eit medlemsland sitt syn på seg sjølv og verda rundt seg, og hovudtalen dannar såleis eit sær viktig grunnlag for analysen av di desse tekstane også i større grad vil presentere visjonar for det utanrikspolitiske arbeidet til landet.

I ei avgrensing av kva år som er mest aktuelt å analysere, må ein sjå på kva år som er viktige i Israel/Palestina-konflikten. Konflikten mellom Israel og Palestina/dei arabiske nabolanda har sjeldan vore i ein tilstand av stillstand. Nokre år og hendingar er viktigare enn andre, og ein kan kanskje bruke omgrepet *momentumår* for desse åra. I ein analyse av israelsk diskurs og mytebruk i FN er til dømes 1948, året for opprettinga av staten Israel, okkupasjonen av Palestina i 1967, og dei to intifadaene viktige ”monumentår”.

1.4.1.2 Veikskapar ved tekstane

Ein kan ha to hovudinnvendingar ved bruk av dei offisielle FN-referata som kjelde for ei diskursanalytisk oppgåve. Den fyrste innvendinga er at talar og diskusjonar i Generalforsamlinga og komiteane er nedskrivne av referentar for FN. Sjølv om referata utgjer dei offisielle opprita frå møta, kan ord ha vorte endra frå talen er halden til den kjem i trykt form i referatboka. Den andre innvendinga kunne ha vore at eg har valt engelskutgåvene av referata som kjelder. I FN er det tradisjon for å halde innlegg på det språket ein ynskjer, om det er mogleg med omsetjing. Når eit innlegg er omsett, er det skrive kva språk det er omsett frå i referatet. Dei fleste israelske FN-diplomatane har nytta engelsk som hovudspråk, og endringar frå primærtalen til det skrivne referatet er difor liten. Berre unntaksvis er hebraisk, fransk eller arabisk brukt. Delegasjonane leverer eigne omsetjingar av talane til FN, og omsetjinga vil såleis vera den offisielle utgåva av talen. Referata frå FN er offisielle godkjende av medlemslanda, og ein må difor rekne med at referata gjev eit godt bilete av kva diskursar som har vorte nytta i møta.

1.5 Presentasjon av kapitla i oppgåva.

Det teoretiske og metodiske grunnlaget for analysen blir presentert i det neste kapittelet. Nasjonalisme, sionisme og kollektiv erindring dannar det teoretiske utgangspunktet for å kunne lokalisere mytar knytte til "den nasjonale forteljinga". Deretter vil det metodiske grunnlaget for analysen bli presentert gjennom Ronald Barthes' myteomgrep og den franske filosofen Michel Foucaults diskursteori om produksjon av kunnskap og makt i diskursen. I kapittel tre blir eit kort oversyn over israelsk diplomati og utanrikspolitiske oppfatningar presenterte for å gje ei ramme for å forstå bruk og utvikling av mytar i israelsk internasjonal politisk diskurs. Det fyrste analysekapittelet, kapittel fire, tek for seg ein analyse av israelsk myte- og diskursbruk knytt til det jødiske folket, tilknyttinga til territoriet, Jerusalem og jødane og Israel som offer for ein kontinuerleg antisemittisme og aggresjon. Det andre analysekapittelet, kapittel fem, vil analysere israelsk myte- og diskursbruk i høve til framstillinga av den palestinske nasjonen, dei palestinske flyktningane og førestellingane om "the Arabs" og palestinarar som vener og fiendar. Kvart av analysekapitla vil bli avslutta med ei oppsummering, og desse vil bli samanlikna i hovudkonklusjonen for oppgåva, kapittel seks. I tillegg til kapitla er det lagt ved nokre vedlegg for å gje eit oversyn over utanriksministrar og statsministrar i Israel (vedlegg II), forsvarsministrar og forsvarssjefar (vedlegg III), og israelske FN-ambassadørar (vedlegg IV).

Kapittel 2: Teori og metode

Dette kapittelet skal presentere det teoretiske og metodiske grunnlaget for analysen av problemstillinga ”Bruk av mytar i internasjonal politisk diskurs. Førestellingar om Israel og ”the Arabs” i israelsk myte- og diskursbruk i FN 1947-2000”. Kapittelet er todelt; fyrst blir det teoretiske grunnlaget presentert, der nasjonalismeteor, sionisme og kollektiv erindring basert på konstruksjon av minne om ei sams fortid dannar det teoretiske grunnlaget for gjenkjenning av mytar og diskurs i materialet. Deretter blir det metodiske grunnlaget, med bruk av myteomgrepet til Barthes, diskursanalyse og komparativ analyse, presentert.

Ifylgje Barthes kan alt som blir formidla av talen bli til myte. Myten kjem til uttrykk gjennom ein diskurs, og det er slik eg også har tenkt å bruke Barthes myteomgrep i denne oppgåva og kombinere det med Michel Foucaults syn på diskurs som produsent av makt og kunnskap. Barthes meiner at myten har nær tilknytning til ”kollektive førestellingar”. Mytane som skal analyserast er knytte til ”den nasjonale forteljinga”, og nasjonalisme, som produsent av nasjonale forteljingar og kollektive erindringar, blir difor presenterte fyrst som det teoretiske grunnlaget.

2.1 ”A World of Nations”⁴

Til grunn for internasjonal politikk ligg ei oppfatning om at verda er delt inn i sjølvstendige nasjonar eller statar som utøver politikk uni-, bi- eller multilateralt, med utgangspunkt i ei eigeninteresse eller geopolitisk interesse. Nasjon og stat blir ofte brukt om kvarande i internasjonal politikk, også i FN. I FN har kvart medlemsland ei stemme, og det er frivillig for medlemsland å ratifisere vedtak gjort i Generalforsamlinga eller Tryggjingsrådet. FN betraktar medlemslanda som suverene nasjonar, og kan ikkje gripe inn i interne tilhøve til det einskilde medlemslandet om det ikkje føreligg eit FN-mandat gjennom eit samrøystes vedtak i Tryggjingsrådet. Ved utplassering av fredsbevarande FN-styrkar må også medlemslandet der styrken skal utstasjonast godkjenne mandatet for operasjonen.

I FN er det per i dag 192 medlemsland, i tillegg til Vatikanstaten og PLO som har permanent observatørstatus. Sidan 1991 har det kome til 33 nye medlemsland i FN, hovudsakleg frå Aust- og Sentraleuropa og det tidlegare Sovjeutnionen.

I den internasjonale politiske diskursen vil statane bruke ein diskurs der nasjonale mytar kjem til uttrykk, og det kan difor vera fruktbart å sjå nærare på nasjonalisme og nasjonsteori som bakgrunn for analysen. Nasjonalisme og har også vore ein strategi for å etablere ein jødisk stat.

---

⁴ Henta frå Anthony D. Smiths ”Nationalism” (2001), s. 2.

2.1.1 Nasjonalisme

Framveksten av nasjonalisme som politiskideologisk fundert ide blir tidfest samstundes med modernismen. I den nasjonalromantiske perioden på 1800-talet framstår ”oppattdaging” av nasjonen ofte i kunst, litteratur, arkitektur, musikk og bruken av folkløse som viktig markør i nasjonsbyggjing. Nasjonen og nasjonens sjel blir skildra gjennom ein ”oppvåkingsprosess”, og det er nasjonalismens ansvar å ”rediscover the culture of ‘the people’ through popular education and instil a national love of the people” (Smith 2001:34). Men nasjonalisme er ikkje berre ei romantisk bølge om å lengte attende til ei stordomstid, nasjonalisme er også, rettnok ofte med bakgrunn i ei slik ”storheitstid”, politisk orientert kring nasjonalt sjølvstende, lausriving frå ein større stat, eller samling som grunnlag for ei ny statsdanning.

Nasjonalismar påberopar seg å vera samlande for den nasjonen dei representerer gjennom bruk av symbol som særskilte uttrykk for nasjonen. Kritikarar av nasjonalismen som politisk ideologi påpeiker at det innanfor ei politisering av symbolbruk som representative for nasjonen vil skje ei einsretting av desse symbola, og at dette ofte fører til undertrykking av andre uttrykk. Om ein nasjonalisme blir etablert som motsetnad til ein annan nasjonalisme, skjer det innanfor den fyrste nasjonalismen ei einsretting av symbol som ikkje nødvendigvis vil femne om alle medlemene av nasjonen denne nasjonalismen påstår å representere. Nasjonalismen, som kanskje har ei målsetjing om å verke samlande for medlemene, får då heller ein ekskluderande enn ein inkluderande karakter.

2.1.1.1 Nasjonsteori: Gellner, Anderson og Smith

Nasjonalismeforskarar og nasjonsteoretikarar har hatt ulike tilnærmingar til synet på nasjon og nasjonalisme, og desses ”fødsel” og oppblomstring. Ein hovudmotsetnad som ofte er trekt opp mellom ulike nasjonssyn er *essensialisme* og *konstruktivisme* som i sine yttarste former definerer nasjonen nærast som ein naturleg fellesskap, eller som ein moderne konstruksjon som kan tilpassast, omformulerast eller fornyast under nye forhold. Essensialisme og konstruktivisme finst sjeldan i rein form, men for å koma nærare ein definisjon som kan høve på sionisme, blir nasjonssyna til tre framståande nasjonsteoretikarar framstilte her.

Ernst Gellner, konstruktivist og modernist, forklarar nasjonalismens framvekst fyrst og fremst ut frå eit sosioøkonomisk perspektiv, der industrialiseringa dannar rammeverket som gjer det mogleg og nødvendig å opprette ein einskap innanfor samfunnet eller geografisk område (Gellner 1983). Industrialiseringa og økonomisk vekst er avhengige av utviklinga av eit meir homogent samfunn, der felles utdanningssystem, språk og presentasjon av ein standardisert høgkultur utviklar nasjonen. Behovet for å konstruere nasjonen gjennom ein sentraliserande stat som organiserer sosial og kulturell infrastruktur er altså ein konsekvens av at industrialiseringa krev ein viss form for kulturell einsretting. Nasjon og nasjonalisme blir såleis konstruert som eit

moderne produkt, i motsetnad til essensialistens syn om at det ligg klåre historiske, etniske band til grunn for nasjonen. Ein nasjon kan definerast berre ut frå "the age of nationalism", og berre når generelle sosiale vilkår legg til rette for "standardized, homogeneous, centrally sustained high cultures, pervading entire populations and not just elite minorities, a situation arises in which well-defined educationally sanctioned and unified cultures constitute very nearly the only kind of unit with which men willingly and often ardently identify" (Gellner: 55:1983).

Gellner har sjølvsagt rett i at nasjonalisme og nasjonar også krev førestellinga om felles opphav, mytar og kultur, og at denne førestellinga for nasjonane er konstruert, men Gellners teori om utvikling av nasjon og nasjonalisme blir diverre mangelfull av di han tek for lite omsyn til oppblomstringa av nyare nasjonalismar og nasjonale identitetar som har skjedd utan at det økonomiske grunnlaget har vore til stades. Det blir også vanskeleg å bruke Gellners nasjonsteori på utviklinga av den jødiske nasjonen og sionismen, av di framveksten av sionisme var knytt til reetablering av eit jødisk heimland på eit territorium langt unna den jødiske befolkninga i Europa. Samstundes har Gellner rett i at industrialiseringa truleg la til rette for utvikling av nasjonalisme, medan den intellektuelle eliten som grunnla sionismen stod i stor grad utanfor industrialiseringsprosessane. Slik kan sionismen ha vore ein reaksjon på industrialiseringa.

I boka "Forestilte fellesskap" definerer Benedict Anderson nasjonen som "et forestilt, politisk fellesskap" (Anderson 1996:19). Denne fellesskapen blir oppfatta både avgrensa i territorium, og suverent som grunnlag for nasjonal sjølvstende. Alle fellesskapane er førestilte, nasjonen er altså ikkje meir førestilt enn andre fellesskap utover dei nære andlet-til-andlet-fellesskapane. At folk innanfor ein fellesskap ikkje kjenner kvarandre, er ikkje det same som at denne fellesskapen er falsk. Anderson blir ofte plassert i den "konstruktivistiske boksen", noko som heilt klart kan diskuterast. Som grunnlag for dei språka Anderson meiner er utgangspunkt for nasjonsdanninga, ligg nettopp kulturar. Kort framstilt meiner Anderson at nasjonar voks fram som ein konsekvens av trykkjefridomen og trykkjing av bøker på ulike språk, som førte til ei standardisering av språk og klårlegging av grenser mellom ulike språkfellesskap, og med dette framveksten av nasjonar.

Anthony D. Smith definerer nasjonen som "a named human community occupying a homeland, and having common myths and a shared history, a common public culture, a single economy and common rights and duties for all members" (Smith 1991:14). Han plasserer seg altså klårare nærare essensialismen enn konstruktivismen. Samstundes seier også Smith at *nasjonalismen* er eit produkt av moderniteten, men meiner derimot at *nasjonen* ikkje er eit produkt av moderniteten, sjølv om det nasjonskonseptet me kjenner i dag, mellom anna individets tilslutning til nasjonen, er moderne (Smith 2004:128). I *Nationalism* (2001) og *The Antiquity of Nations* (2004) presenterer Smith fire hovudparadigme: modernisme, perennialisme, primordialisme og etnosymbolisme. Han plasserer seg sjølv innanfor det sistnemnde paradigmat

(Smith 2001:83). Dette paradigma kan fungere som ein nyttig reiskap for analysen av israelsk myte- og diskursbruk om sionisme og den jødiske nasjonen i kapittel fire.

Modernistane ser nasjonen som eit relativt nytt produkt politiske og sosiale endringar har gjort mogleg etter revolusjonane på slutten av 1700-talet og industrialiseringa. Nasjonalismens framvekst, og såleis elitanes høve til å skape nasjonar, var gjort mogleg av at visse prosessar og idear dukka opp samstundes med særskilte historiske hendingar (Smith: 2004:4). Perennialistane ser derimot nasjonen som eit framhald av tidlegare sivilisasjonar. Nasjonar er ikkje konstruert av moderne nasjonalistar, men har eksistert frå "tidenes morgon", og er samfunn som gjennom historia endrar seg, blir oppløyste eller absorberte inn i andre samfunn. (ibid s. 8 og 2001:49). Primordialistane ser, grovt presentert, nasjonen som ei "substansiell" og "naturleg" eining, og ser kulturell tilknytning for å vera overlegen sivile og politiske band. Primordialistane ser ikkje nasjonen korkje som eit produkt av oldtid eller modernismen, av di nasjonen står utanfor utviklinga av historia. Etnosymbolistar analyserer nasjonen gjennom kontinuerlege kulturelle identitetar og samband mellom "fortid" og "notid" (Smith 2001:83). Smith presenterer tre slike samband; kontinuitet, gjentakning og gjenfortolkning. Etnosymbolisar plasserer framveksten av nasjonar i konteksten av tidlegare kulturelle identitetar (til dømes *ethnie*) i førmoderne epokar.

2.1.1.2 Nasjonalismar

Anthony D. Smiths arbeidsdefinisjon av nasjonalisme kan fungere som ein overordna definisjon av omgrepet: "An ideological movement for attaining and maintaining autonomy, unity and identity for a population which some of its members seem to constitute an actual or potential "nation"." (Smith 2001:9). Smith har definert fire punkt som utgjer ein kjerne i ein nasjonalismeideologi:

- 1) The world is divided into nations, each with its own individuality, history and destiny.
- 2) The nation is the source of all political and social power, and loyalty to the nation overrides all other allegiances.
- 3) Human beings must identify with a nation if they want to be free and realize themselves.
- 4) Nations must be free and secure if peace and justice are to prevail in the world. (Smith 1991:74)

Likevel er det vanskeleg å plassere nasjonalismar i nasjonalismegrupper, av di dei fleste endrar karakter over tid, eller inneheld trekk frå ulike grupper (Smith 2001:40).

James G. Kellas grupperingar i "The Politics of Nationalism and Ethnicity" (1998) kan likevel vera fruktbare å sjå på, også for å få ein bakgrunn å kunne definere sionismen ut frå: Etnisk nasjonalisme definerer nasjonen eksklusivt, hovudsakleg med grunnlag i felles opphav. Ingen kan velje å bli medlem av nasjonen, av di ein ikkje kan slutte seg til den kulturelle fellesskapen anna enn ved å bli fødd inn i det. Sosial nasjonalisme definerer nasjonen ut frå kultur og sosiale band, og legg vekt på ei felles kjensle av nasjonal identitet, samfunn og kultur. Ein kan bli medlem av nasjonen ved å slutte seg til dei sosiale karakteristikkane. Offisiell nasjonalisme er ein statsnasjonalisme der alle innbyggjarane i staten er likeverdige uavhengig av etnisk, nasjonal

identitet eller kultur. Denne kan gå hand i hand med etnisk eller sosial nasjonalisme i fleirnasjonale statar. Integral nasjonalismen hevdar at eins eigen nasjon er overlegen alle andre, og kan til og med vera resultat av ei biologisk naturleg utveljing. Integral nasjonalisme er ein absoluttisk ideologi, der absolutt lojalitet til nasjonen blir kravd.

2.1.1.3 Jødane – nasjon eller *ethnie*?

Om ein bruker Smiths definisjonar av *ethnie* og *nasjon* (Smith: 1991), er jødar ein *ethnie* som har utvikla seg til å bli ein nasjon innanfor ein stat (Israel). Alle kriteria for å kunne kallast *ethnie* er tilstades i det jødiske samfunnet i diasporaen, sjølv om jødane er spreidde over fleire land: Den etniske gruppa har eit namn *jødar*, klår myte om ei sams fortid – *Israel* – nedfelt i Toraen, trekk av felleskultur, og ei viss solidaritetskjennele innanfor gruppa.

Kan jødane med utgangspunkt i nntikken reknast for å vera ein eldgamal nasjon? Smith problematiserer dette i *Nationalism* (Smith 2001: 102-107). Om jødane, utfrå Adrian Hastings' kriterium til *nationhood* "(1) an ethnicity, (2) fixed in a vernacular language and literature, and (3) modelled on the biblical prototype" (Smith 2001:103) blir lagt til grunn, har jødane vore ein nasjon. Samstundes har mange jødar hatt andre nasjonale identitetar, og dette vil vera ein motsetnad til nasjonens krav om éin nasjonal identitet. Om ein bruker Smiths eigen definisjon, oppfyller ikkje den jødiske diasporaen kriteria som blir lagt til grunn for nasjonsomgrepet, mellom anna av di jødane ikkje budde på eit felles territorium, og heller ikkje hadde sams økonomi, plikter og rettar. Derimot kan det vera fruktbart å sjå på Smiths definisjon av *ethnie*. Smith definerer jødane som ein *ethnie*⁵ eller *vertical ethnie* (dvs. *ethnie* lokalisert i fleire land); (1) sjølvdefinering, inkludert eit felles namn, (2) delt myte om felles opphav og ætt, (3) delte minne om tidlegare felles hendingar, stader og skapningar, (4) eit eller fleire element av felles kultur, (5) ei kjensle av solidaritet innanfor i alle fall mellom eliten i gruppa. I "Nationalism" frå 2001 derimot, definerer Smith jødane som "diaspora nation" (Smith 2001:14). Sjølv om eit krav til ein nasjon er at han fysisk må vera på eit gjeve område, medan dette ikkje er eit definisjonskrav til *ethnie*, stiller Smith spørsmål om ikkje jødane likevel kan kallast ein nasjon:

"But, what about communities that can claim to have been nations, but which, like the Armenians and Jews, for centuries did not occupy their homelands, having lost their independent states? Can we reasonably say that they ceased to be nations, when they so clearly continued to preserve their public religious cultures and common rights and duties, and even found a new economic niche?" (Smith 2001: 14-15).

Definisjonen av jødane som ein diasporanasjon utløyser eit problem for korleis einskilts-individ ynskjer å definere seg. Sjølv om jødane gjennom religionen, har ein klår ide om eit opphavleg

---

⁵ Definisjonen av *ethnie* her byggjer på Smiths *National Identity* (1991 21, 62) og *The Antiquity of Nations* (2004:18).

heimland, er dette fyrst og fremst halde fram gjennom religiøsitet og rituale knytte til feiring av religiøse høgtider. Er det mogleg å hevde at når jødar vender seg til Jerusalem i bøn har desse også eit kollektivt medvit knytt til ei nasjonalkjensle om eit heimland med alle andre jødar? Jødane er heller inga einsarta gruppe, og både på 1800-talet og i dag kombinerer jødar i "diasporaen" sin jødiske identitet og sin nasjonale identitet, som til dømes nordmenn. At den jødiske innvandringa til Palestina hadde særst liten stønad hjå den jødiske befolkninga i Europa, Asia og Afrika, kan tyde på at det kollektive medvitet ikkje var så høgt at det kunne seiast å utgjera ein nasjon med klår heimlandside. Men ved å dra historia attende slik Zerubavel syner i den sionistiske historieskrivinga, og framstille diasporajødanes status som eksilstatus, og altså forvist frå heimlandet sitt, oppnår ein å knyte den jødiske nasjonen til historia i Palestina. Korleis jødane blir presenterte som ein nasjon i materialet blir drøfta i kapittel fire.

2.1.2 Sionisme ⁶

"Looking at Zionism from a macroscopic perspective, it is possible to locate two general goals: (a) the reconstruction or reinvention of Judaism as an essentially modern and secular national movement, rather than a religion or civilization, thus defining the "Jewish problem" in political, national, and secular terms; and (b) the need to recruit and optimally concentrate Jews within a territorial framework to enable the establishment of an independent political entity." (Kimmerling 2005:186,187).

2.1.2.1 Theodor Herzl og Jødestaten

Sjølv om Leo Pinskers "Autoemancipation" frå 1882 blir rekna for å vera eit meir ideologisk tidsskrift, er det Theodor Herzls politiske pamflett "Das Judenstaat" frå 1896 som i ettertida blir karakterisert som "grunnleggjina av den moderne sionismen". I Jødestaten drøftar Herzl antisemittisme og det behovet antisemittismen skaper for å etablere ein jødisk stat.

Russiske styresmakter skulda jødane for drapet på den liberale Tsar Alexander II i 1881, og dette leidde til pogromar mot jødar, og masseemigrering av jødar frå Russland og The Pale til Vest-Europa og Amerika. Organisasjonane Chibbat Tsion og Hovevei Tsion vart etablerte i Russland, og promoterte jødisk innvandring til Palestina som målsetjing. Under Dreyfuss-saka i Frankrike i 1894 vart Herzl sjokkert over at ein i det franske, sekulære samfunnet kunne finne så sterk antisemittisme, og vart overtydd om at jødisk assimilering og emansipasjon ikkje var løysinga på "jødespørsmålet" (Kimmerling 2005:23).

I "Jødestaten" tek Herzl til ordet for å få ei løysing på "jødespørsmålet", og søker å sameine jødar og antisemittar om ein felles idé om løysinga på "jødespørsmålet" gjennom opprettinga av ein eigen jødisk stat. "Jødespørsmålet" er eit nasjonalt spørsmål, og treng ei nasjonal løysing (Herzl 2005:13). Herzl framstiller antisemittisme nærast som ei naturlov; antisemittisme vil

---

⁶ Denne hovudfagsoppgåva kan berre gje ei kort og relativt ufullstending framstilling av årsaker til og framveksten av sionisme. For meir utfyllande, sjå mellom anna: Walter Laqueur: *A History of Zionism* (Schocken Books, New York, 2003), Baruch Kimmerling: *Zionism and Territory* (Berkeley, California 1983) og David Vital (1982).

eksistere der det er jødar, av di jødane korkje kan assimileraast inn i eit samfunn, eller bli behandla som likeverdige borgarar av ein stat. ”Vi drar naturlegvis dit hvor man ikke forfølger oss, men ved at vi viser oss, oppstår forfølgelsen” (Herzl 2005:12). Herzl ser ikkje mange jødars kjærleik for emansipasjon som ei god løysing på ”jødospørsmålet” og trass iherdige freistnader på å bli opptekne som fullverdie borgarar i dei statane jødane lever i, blir ikkje jødane anna enn ”forgjeves prektige patrioter” (ibid s. 13). Løysinga på ”jødospørsmålet” meiner Herzl er å samle jødane i ein stat: ”Man må gi oss suverenitet over et stykke av jordoverflaten som er tilstrekkelig stort for våre rettferdige folkebehov” (ibid s. 37). Når det gjeld spørsmålet om kvar denne framtidige staten skal liggje, fremjar Herzl to alternativ som han drøftar kort; Argentina og Palestina. Under den sjettestionistkongressen i 1903 fremja Herzl Aust-Afrika som eit alternativ, på bakgrunn av at kolonimakta Storbritannia meinte det var mogleg å opprette eit jødisk autonomt område i Uganda. Delegasjonen som Zionist Congress sende til Uganda erklærte i 1905 området for ueigna for kolonisering, og dette vart også slutten på Herzls politiske sionisme som forfekta territoriale alternativ til Palestina.

2.1.2.2 Sionismens opplomstring

Sionismen som politisk ideologi har røter i europeisk nasjonalisme, og voks fram samstundes med den nasjonale oppblomstringa på slutten av 1800-talet. Det var også europeiske jødar, hovudsakleg frå Aust-Europa, som stod i sentrum i dei sionistiske organisasjonane. Byrjinga på sionismen som politisk rørsle blir tidfesta til 1897 og den fyrste sionistiske verdskongressen, som vart arrangert i Basel i Sveits. Kongressen gjorde fylgjande vedtak om dei grunnleggjande målsetjingane for sionismen:

”Zionism aims at the creation of a home for the Jewish people in Palestine to be secured by public law. To that end, the Congress envisages the following:

1. The purposeful advancement of the settlement of Palestine with Jewish farmers, artisans, and tradesmen.
2. The organizing and unifying of all Jewry by means of appropriate local and general arrangements subject to the laws of the country.
3. The strengthening of Jewish national feeling and consciousness.
4. Preparatory moves towards obtaining such governmental consent as will be necessary to the achievements of the aims of Zionism.” (Vital 1982:4.)

Den sentrale ideen i sionismen er det historiske bandet mellom landet Israel og det jødiske folket. Jødane skulle frigjerast frå Europas antisemittisme, og sameinast som eit folk i sitt opphavslege, evige heimland. Ved at jødane vart tekne ut av sitt undertrykkjande eksiltilvere, kunne folket på nytt oppstå som ein nasjon på området dei var forviste frå 2000 år før. I byrjinga var likevel oppslutninga om

sionismen avgrensa til ein minoritet av intellektuelle europeiske jødar og russiske emigrantorganisasjonar som arbeidde for jødisk innvandring til Palestina.⁷

2.1.2.3 Ulike definisjonar av sionisme

Sionismen var, og er, i all hovudsak ei sekulær og politisk rørsle⁸, men samstundes har den sekulære sionismen lånt symbol frå jødisk religion og bibelske tekstar og plassert dette inn i ein "historisk kontekst".

Alt i den tidlege sionismens historie kan sionismen delast inn i tre hovudretningar; politisk, kulturell og religiøs sionisme (Taylor 1970:xiii). Den politiske sionismen søkte etablering og anerkjenning av ein jødisk stat gjennom internasjonal støtte, og hadde ikkje særskilde bindingar til Palestina. Kulturell sionisme såg Palestina som eit kulturelt sentrum for fornying av ein jødisk identitet, og avviste på dette grunnlaget andre alternativ for ein jødisk stat. Den religiøse sionismen med rabbinaren Abraham Isaac Kook som grunnleggjar, meinte at sionismen måtte bli sett på som ein del av Guds frelsesplan for jødane, at ein jødisk stat difor kunne opprettast utan at Messias var komen.

Den tidlege politiske sionismen leid eit definitivt nederlag under sionistkongressen i 1905, eit år etter Herzls død, og vart erstatta av ein såkalla "praktisk sionisme" som meinte målet om å opprette ein jødisk stat i Palestina ikkje ville bli nådd gjennom politisk og diplomatisk arbeid, men ved å sikre det demografiske og territorielle grunnlaget gjennom innvandring og kjøp av jord. Den andre og tredje aliyahen, som seinare kom til å utgjera den styrande eliten, bestod i stor grad av "praktiske sionistar". Den praktiske sionismen vart likevel kombinert med eit politisk og diplomatisk arbeid hovudsakleg utført av Haim Weizmann som tok over leiinga i sionistrørsla etter Herzl.

Den norske statsvitaren Nils Butenschøn bruker i "Drømmen om Israel" omgrepa venstresionisme, høgresionisme og religiøs sionisme (1984:22). Ein sentral, felles premiss i Butenschøns tre grupperingar av sionisme er forfekting av det "uomstridde" kravet det jødiske folket har til Eretz Israel. Venstresionismen sprang ut frå arbeidarrøsla og arbeidarpartia skipa på 1920-talet, og bygde på eit sosialistisk nasjonalt syn. Palestina skulle kolonialisertast gjennom oppbygging av eit jødisk produksjonssystem i Palestina, med mellom anna kibbutzane som ein grunnidé for organisering. "Den nye jøden" som bonde, arbeidar og heltmodig erobrar skulle danne

---

⁷ I Russland eksisterte det noko seinare eit "alternativt jødisk heimland". Birobidzhan vart oppretta som ein jødisk autonom region i Sovjetrepublikken Russland 7. mai 1934. Provinsen vart "gjeven" til den jødiske befolkninga i Russland i 1927, med ei offisielle målsetjing om å skapa ein jødisk autonom region innanfor Sovjetunionen. Birobidzhan har framleis i dag denne offisielle statusen, sjølv om ideen aldri slo heilt til mellom dei russiske jødane. I dag er ca. 5 % av innbyggjarane i Birobidzhan jødar. For meir om Birobidzhan, sjå mellom andre Gitelman, Zvi: *A Century of Ambivalence. The Jews of Russia and the Soviet Union, 1881 to the Present*. (Schocken Books, New York 1988). Levin, Nora: *The Jews in the Soviet Union since 1917. Paradox of Survival. Volum I*. (New York University Press, 1988). Weinberg, Robert: *Stalins Forgotten Zion. Birobidzhan and the Making of a Soviet Jewish Homeland*. (University of California Press, Berkeley 1998)

⁸ Sjå mellom anna Alan R. Taylor "Prelude to Israel. An Analysis of Zionist Diplomacy 1987-1947" (s. xii).

grunnlaget for den nye nasjonen. Denne sionismen var hegemonisk dei to fyrste tiåra etter 1948. Høgresionismen, eller den revisjonistiske sionismen, med Zeev Jabotinsky som fremste talsmann, meinte venstresionismens klasseideologi var splittande og at den jødiske kampen fyrst og fremst var nasjonal. Masseinnvandring av jødar til Palestina for å sikre jødisk majoritet i Palestina, etablering av ein jødisk stat på både sider av Jordan-elva og kamp mot det britiske mandatstyret var hovudtrekk ved denne høgresionismen. Fram til 1970-talet hadde høgresionismen låg folkeleg oppslutnad. I israelsk politikk har denne sionismen vore representert ved Likud, som kom til makta i Israel i 1977. Den religiøse sionismen er i dag fyrst og fremst representert ved busetjarrørsla Gush Emunim (etablert i 1974) og partia National Religious Party og National Religious Union. Dei gjer krav på "Eretz Israel" ut frå eit religiøst standpunkt, men har same territorielle målsetjing som høgresionismen.

2.1.2.4 Plassering av sionismen i nasjonalismeteorien

I offisiell israelsk (sionistisk) nasjonalisme blir det jødiske folket presentert som ein nasjon, uavhengig av kvar jødane bur. Offisiell israelsk nasjonalisme inneheld innslag både av perennialisme og primordialisme, ved at den jødiske nasjonen framstår som uavbroten av diasporaen, og ved at kulturelle band blir overordna politiske og sosiale band. Den israelske staten er ikkje berre ein jødisk stat, men har også eit overordna ansvar for *alle* jødane i verda, uavhengig av korleis desse sjølve ynskjer å definere sin identitet. Samstundes har også israelsk nasjonalisme eit element av sosial nasjonalisme i seg, sjølv om nasjonen er kulturelt eller religiøst definert, kan einskildsindivid slutte seg til den jødiske nasjonen ved å konvertere til jødedom. Ein sluttar seg derimot ikkje automatisk til den israelsk-jødiske nasjonen, sjølv om ein ved å vera jøde har krav på israelsk statsborgarskap. Israelsk offisiell nasjonalisme har også eit element av integralnasjonalisme i seg. Sjølv om alle israelarar uavhengig av religiøst eller kulturelt opphav skal ha like rettar andsynes staten, er den etnisk-jødiske nasjonen som kollektiv overordna andre etniske grupper i Israel, mellom anna gjennom utveljing av reine jødiske symbol som statlege offisielle symbol (til dømes flagget, nasjonalsongen og heilagdagane er tilknytte ei jødisk historie). Den politiske debatten kring nasjonal identitet i Israel er sentrert kring å "sikre staten Israel sin jødiske og demokratiske karakter" gjennom å oppretthalde eit jødisk fleirtal i befolkninga i Israel, og at "den einaste jødiske staten i verda" må sikrast sine kulturelle uttrykksformer. Israel er samstundes eit demokrati (eller ofte kalla eit etnokrati) med pressefridom og ytringsfridom, og alle med statsborgarskap kan røyste og organisere seg i parti.

Sionismen blir omtala både som ei frigjeringsrørsla for jødane med mål om å etablere ein sikker stat for verdas jødiske befolkning, og som ein nasjonalismeideologi med kolonisering som mål. James Kellas har definert den sionistiske busetjinga i Israel i det 20. århundret som ein *kolonistisk nasjonalisme* (1998:93), men samstundes er det store skilnader mellom dei gamle

kolonimaktense si ekspansive kolonisering og sionismen. Mellom anna representerte ikkje sionistane ei stormakt i Europa, og hovudføremålet med imigrasjonen til Palestina var å etablere eit jødiske heimland som kunne gje jødane tryggleik, og ikkje for å utnytte dei lokale ressursane utfrå ein idé om overlegenheit. Samstundes hadde dei sionistiske organisasjonane i Palestina ein medviten strategi om landoppkjøp som grunnlag for ei kolonisering som skulle sikre ”jødisk jord” og som skulle etablere irreversible ”facts-on-the-ground”. Som det fyrste analysekapittelet syner, brukte representantar for Jewish Agency ein retorikk som låg tett opp til ei slik kolonisering. Israels busetjingspolitikk i dei okkuperte områda etter 1967, og særskilt etter 1977, kan derimot karakterisertast som ei kolonisering (Ben-Ami 2006:3), der busetjingar blir brukte aktivt for å sikre eit ”facts on the ground” gjennom omdefinering av eigarskap til jord, tileigning av til dømes vassressursar og etablering av ein infrastruktur som berre kan brukast av jødar. I Israel var det fyrst og fremst Baruch Kimmerling og Gershon Shafir som forfekta eit syn på sionisme som ein form for kolonisme (Silberstein 1999:106), og dette vart byrjinga på den revisjonistiske historieforskninga i Israel, også kalla ”the new historians”, representerte ved mellom andre Kimmerling, Benny Morris, Ilan Pappé og Avi Shlaim.

Dei to fyrste tiåra etter 1948 var den leiande sionismen representert av den styrande makteliten som hadde sin bakgrunn i andre og tredje aliyahen, altså europeiske ashkenazijødar som forfekta ein form for sekulær, nasjonal jødisk identitet, og ein form for sivil identitet. Då dette hegemoniet fall på 1970-talet, mellom anna grunna resultata av krigane i 1967 og 1973, og at makteliten vart supplert med nye grupper, vart denne sionismen internt i Israel utfordra av andre retningar, som religiøs sionisme og høgresionisme. I praksis er det liten skilnad i tilnærminga til sionistisk myteskaping mellom ”venstresionistar” og ”høgresionistar”, for å bruke Butenschøn sine uttrykk. Både retningane er samde om den sionistiske nasjonale forteljinga og uttrykk for denne, men er usamde om verkemiddel og territorielle krav. Høgresionismen og den religiøse sionismen har gjennom partiet Likud samarbeidd om å nå sine målsetjingar, og har forfekta det same territorielle kravet ut frå såkalla ”historiske” og ”religiøse” krav.

2.1.3 Kollektiv erindring – rekonstruksjon og konstruksjon

Sentralt i ein nasjonsdefinisjon er at nasjonen har ei sams kollektiv erindring, og nasjonalisme vil søkje å etablere ei kollektiv erindring som kan fungere mellom anna som ein felles opphavsmyte for medlemene av nasjonen og såleis etablere ein fellesskap. Den nasjonale forteljinga er altså i høgste grad også ein presentasjon av kollektiv erindring, og er også fundament i reproduksjonen av mytar. For at myten skal kunne bli forstått og akseptert, må han nødvendigvis bli akseptert som ein del av den kollektive erindringa. Ei sionistiske kollektiv erindring vil altså bli brukt for å bygge opp under mytane i diskursen.

For ein nasjon vil det vera ein vekselverknad mellom historie og erindring, erindring og identitet, og truleg også eit medvit om at kollektiv erindring fyrst og fremst er ein subjektiv, heller enn objektiv prosess. Det er altså ikkje berre individ som er i stand til å hugse. Ifylgje Maurice Halbwachs vil ei kvar sosial gruppe ha si eiga kollektive erindring, og Anthony D. Smith definerer også kollektiv erindring, ved eit medvit om fellesskapen, som essensielt i punkt to arbeidsdefinisjonen hans av ein nasjon "having common myths and a shared history" (Smith 1991:14). Ei gruppes identitet, eller sjølv-definering, blir til i ein vekselverkand mellom identitet og erindring; identiteten blir vidareført gjennom erindring, og kva som blir erindra blir bestemt av identiteten (Gillis 1994:3). Som John Gillis formulerer det: "Identities and memories are not things we think about, but things we think with" (ibid s. 5).

For at medlemene av ein nasjon kan kjenne seg som ein del av den nasjonale fellesskapen, altså tilhøyre ei sosial gruppe der ein ikkje kjenner meir enn ein brøkdel av medlemene, må ein altså kunne identifisere seg med uttrykk for denne nasjonen, kjenne at ein har noko sams. Denne attkjenningprosessen skjer mellom anna ved at nasjonen erindrar kollektivt. Nasjonar hugsar likevel selektivt, og denne selektive hukommelsen blir rekonstruert og konstruert gjennom "commemorative ceremonies" (Connerton 1989).

2.1.3.1 Maurice Halbwachs og Paul Connerton – Societies Remember

I "The Social Frameworks of Memory" og "The Collective Memory"⁹ etablerte den franske sosiologen Maurice Halbwachs i mellomkrigstida omgrepet "kollektiv erindring". Sjølv om Halbwachs sine presentasjonar og analysar i dag bør supplerast med vidare teori, opna Halbwachs omgrepsdefinering opp for studie av den kollektive erindringa si historie (Eriksen 1999:9).

Halbwachs etablerer omgrepet "kollektiv erindring" som ein sosial konstruksjon der erindringa oppstår i ei gruppe (til dømes ein familie, ein hær, ei sosial klasse) ved at individa ved å vera medlemmer av denne særskilte gruppa "draw on that context to remember or recreate the past" (Coser 1992:22). Kvar gruppe har si distinkte kollektive erindring, og det å minnast er ein grunnleggjande sosial aktivitet nødvendig for samhald og kommunikasjon. Halbwachs går så langt som å hevde at:

"A society can live only if its institutions rest on potent collective beliefs. These beliefs cannot arise from a simple reflection. It is all in vain to criticize dominant opinions, to show that they no longer respond to the situation of the present, to denounce their abuses and to protest oppression or exploitation. Society will abandon its ancient beliefs only if it is assured of finding others." (Halbwachs 1992:187)

Eit samfunn, som til dømes ein nasjon kan altså ikkje eksistere om det ikkje finst sterke kollektive idear, som berre kan erstattast med tilsvarande idear.

---

⁹ "The Social Framework of Memory" vart fyrste gong publisert som *Les cadres sociaux de la mémoire* i 1925. "The Collective Memory" vart fyrste gong publisert som *La mémoire collective* fem år etter Halbwachs' død, i 1950.

Sosiologen Paul Connerton meiner at vår erfaring med notida i stor grad er avhengig av kunnskapen vår om fortida (Connerton 1989:2). Notida blir erfart ut frå hendingar i fortida, samstundes som at fortida blir sett på ut frå notida. Gjennom ritar og sosial minneproduksjon blir denne fortida formidla og halden oppe (ibid s. 4).

Sjølv om Connerton skil mellom *social memory* og *historical reconstruction*, og at *historical reconstruction* er uavhengig av *social memory*, kan desse likevel gjensidig påverke kvarandre (Connerton 1989:13,14). "When a large power wants to deprive a small country of its national consciousness it uses the method of organised forgetting" (ibid). Ein må då kunne trekkje konklusjonen at denne metoden også parallelt kan bli brukt av majoriteten, eller stormakta si befolkning, der minoritetens historie blir ekskludert, til dømes gjennom historiebøker, nasjonale museum og minnedagar.

Eit samfunn, som til dømes ein nasjon, sitt minne kan kontrollerast i eit makthierarki (ibid. s.1), og om ein leggjer til grunn Halbwachs og Connertons teori der ein går ut frå at deltakarar i ei kvar sosial gruppe deler den same erindringa, blir kontrollen over produksjon av den kollektive erindringa viktig. Ettersom førestellingar om fortida ofte tener å legitimere ein notidig sosial orden (ibid. s 3), vil makteliten (Connerton bruker "ruling group") aktivt bruke sin kunnskap om fortida (ibid. s. 17,18).

Popular Memory Group skil mellom to måtar å produsere ei oppfatning av fortida på; gjennom offentleg representasjon og gjennom privat erindring (Popular Memory Group 1982:207). Denne oppgåva tek for seg korleis kollektiv erindring blir brukt i Israels internasjonale myte- og diskursbruk, der materialet frå FN-referata altså utgjer ein del av den israelske offisielle representasjonen. Israelske utanrikspolitiske aktørar er berre ein av mange aktørar i det Popular Memory Group kallar "historieapparatet". Dei ulike aktørane i "historieapparatet" – til dømes styresmakter, militæret, monarkiet, utdanningsinstitusjonar, og for Israel sin del også den militære overvakninga – (ibid. s. 208) kan presentere ulike representasjonar, men summen av dette blir "den dominerande erindringa", som blir til i "krigen" mellom ulike konstruksjonar av fortida (ibid s. 207).

2.1.3.2 Bruk og misbruk av fortida

David Lowenthal skil mellom tre ulike måtar å erfare fortida på; erindring, historie og levningar (1985:187), som alle tre blir brukte for å forfekte kontinuitet og eksklusivitet. Også Lowenthal ser fortida som eit delvis produkt av notida; "we continually reshape memory, rewrite history, refashion relics" (Lowenthal 1985:26). Fortida blir revidert og tolka for å kunne rettferdiggjera notidige haldningar og handlingar, gjennom mellom anna validere makt (ibid. s. 325). Fortida både kan og blir endra, av di me sjølve ynskjer å bli ein del av fortida, og såleis skape kontinuitet mellom fortid og notid, og for å betre fortida og tilpasse henne til notidas krav og ynske om nasjonal identitet. "Identification with a national past often serves as an assurance of worth against subjugation or

bolsters a new sovereignty.” (ibid. s. 44). Gjennom å kjenne si eiga historie blir den nasjonale identiteten styrkt og legitimert for medlemene.

Historisk framstilling tener også andre funksjonar enn å fortelje ”sanninga”. Av di fortida kan legitimere notida, blir kulturarv og historie brukt og misbrukt for å forfekte nasjonal kontinuitet, og gjennom å endre fortida kan eit samfunn også endre seg sjølv og sin identitet. Den historiske framstillinga vil vera eit uttrykk for måten staten, eller ”historieapparatet”, ser historia på, og som ein del av dette vil også borgarane i ein nasjonsstat få ein sentralisert versjon av kulturarven (Lowenthal 1994:15).

2.1.3.3 Kollektiv erindring knytt til landsskap

Tilknytning til territoriet er sentralt i den sionistiske historieforteljinga, og det er difor verdifullt å sjå nærare på teoriar om kollektiv erindring knytt til landskap. Tilhøyrsla til eit territorielt rom eller landsskap er ein grunnleggjande komponent for ein nasjon (jmf. mellom anna Smiths definisjon av nasjon), og denne tilhøyrsla blir ofte framstilt som eit naturleg utgangspunkt for kulturell identifikasjon som gjev eksklusivitet for ei gruppe. Jan Penrose presenterer fire dimensjonar i prosessen for å konstruere eit bindeledd mellom det territorielle og det emosjonelle i det han kallar ”the emotional power of territory”; (1) territorium blir ofte framstilt som ”naturlege” inndelingar av jordas overflate, (2) sambandet mellom ei særskilt gruppe og eit territorium blir framstilt som ”naturleg”, (3) majoriteten av folket har direkte og personlege erfaringar knytte til territoriet, og (4) menneske (eller nasjonar) forsterkar tilknytninga til eit territorium gjennom historie, minne og myte (Penrose 2002:280-282). Gjennom historiske hendingar og framstillingar blir nasjonar knytte til eit geografisk landsskap som framstår som uskiljeleg frå nasjonen, i det Anne Eriksen kallar ”stedliggjøring” (Eriksen 1999:49), og sambandet mellom historie og rom er med på å forsterke den nasjonale karakteren ved baa (ibid. 50):

”Landskapet eksisterer i utgangspunktet som sted, men når historien *finner sted* der, blir det også et nasjonalt rom med en ny og tydeligere betydningshorisont. [...] Det potensialet av nasjonalitet og nasjonal betydning som allerede er lagt inn i landskapet, blir artikulert og fullt ut realisert gjennom historien. Innenfor rammene av en nasjonal historie kan disse mekanismene få en tilleggsdimensjon av intensjonalitet: Historien gis ikke bare et nasjonalt perspektiv, den oppfattes også som om den hadde et mål og en retning.” (Eriksen: 1999: 51)

Den israelske historikaren Yael Zerubavel syner i ”Recovered Roots” korleis ”historiske hendingar” konkret blir brukte i den sionistiske nasjonale forteljinga for å binde saman ei kollektiv erindring om historiske hendingar til det geografiske området dette har skjedd (Zerubavel 1995). Mytane om Masada og Bar Kokhba blir brukte i ei sionistisk framstilling av jødisk-israelsk historie, og blir tillagte nasjonal karakter ved at myten framstiller Masada og Bar Kokhba som jødisk opprør mot romarane for jødisk nasjonalt sjølvstende. Handlingar utførte av jødar på eit territorium gjer også dette territoriet jødisk, og framtida for den jødiske nasjonen blir bunde saman med lagnaden til Masada i det framleis eksisterande slagordet ”Masada shall never fall again”. Når

ein vitjar Masada kan ein også få kjenne ”suset av historia” og ei ”dirrande spenning” ved ”dei historisk dramatiske hendingane” i det jødiske folkets siste frie andedrag. Korleis jødisk historie blir tilknytta territoriet og såleis ”jødifiserar” territoriet blir analysert i det fyrste analysekapittelet.

2.2 Metode

Som metodisk reiskap for analysen av problemstillinga ”bruk av mytar i internasjonal politisk diskurs” har eg valt å bruke Roland Barthes’ myteomgrep. Denne myten blir presentert i ein diskurs, og diskursanalyse vil difor også blir presentert og brukt som metode. Analysen spenner over ein tidsperiode på 43 år, frå 1947 til 2000, og ein komparativ analyse vil belyse om israelsk mytebruk har endra seg i den perioden som blir analysert.

2.2.1 Myte

Ronald Barthes myteomgrep vart kort presentert i introduksjonskapittelet, og vil bli grundigare utgreidd her. Som tidlegare nemnt definerer Roland Barthes myten som ”[...] et kommunikasjonssystem, et budskap. Dermed er det klart at myten ikke kan være en gjenstand, et begrep eller en idé; den er en betydningsmodus, en form” (Barthes 1991:165). Alt som blir formidla av talen kan bli til myte, og ”[m]yten består i å vende kultur om til natur, eller i det minste å gjøre det spesifikt sosiale, kulturelle, ideologiske og historiske om til noe *naturlig*” (Barthes 1994: 59). Denne myten kan bli så sterk at han framstår som eit *naturleg produkt*, og ikkje som resultat av politiske eller kulturelle målsetjingar (*ibid*). Når myten er truga av å bli øydelagt eller avslørt, reddar myten seg sjølv ved å *naturalisere* omgrepsinnhaldet (Barthes 1991:185). Slik blir altså kultur vendt om til natur, ingen treng lenger stille spørsmål om Israel er jødanes heimland, det er her det jødiske folk vart fødd. Her har dei ofra sitt blod for nasjonen og tapt sjølvstendet, og det er dette landet dei har lengta etter i dei nesten to tusen åra i diaspora.

Der Barthes kan bli litt utilgjengeleg og nesten gjev myten eit indre sjølvstendig liv, er det viktig å hugse på at attom mytane, som skapar, forfektar, forsvarar og endrar av mytane, står brukarane av språket, og ikkje språket i seg sjølv. Barthes skildra då også myten som eit kommunikasjonssystem som tener dei ideologiske måla og interessene til den dominerande klassen, og den som forskar på mytar har eit særskilt ansvar for å avkle desse mytane.

Myten blir danna ved at dei historiske eigenskapane til ting forsvinn: ”I myten mister tingene hukommelsen om hvordan de er blitt til” (Barthes 1991:196). Målet til myten er å gjera verda ”ubevegelig” (*ibid*. s. 209). I Barthes’ avsløringar av mytebruk i den dominerande klassen, blir myten såleis skapt og brukt for å halde arbeidarklassen i sjakk. Slik blir mennesket kvar dag halde attende og myten blir til eit krav om at ”mennesket skal gjenkjenne seg selv i det evige og lite fullt tidsbestemte bilde som man en gang har utformet av det, som angivelig skal gjelde for alle tider.”

Myten er sosialt bestemt, og kjem til uttrykk ikkje berre i tekst, men til dømes i reklame, symbol eller pressa sine ”anonyme utsagn” (Barthes 1994:59). Barthes sjølv analyserte også symbol og teikn som tekst, derav omgrepet *semiologi* frå gresk ”semeion” for teikn. Utgangspunktet for denne analysen er ein litt meir snever definisjon av tekst, som det skrivne ord på eit papir, og ein er ikkje avhengig av å tolke symbol og teikn utanfor teksten for å kunne bruke Barthes’ myteomgrep.

Israels bruk av mytar kjem til uttrykk i diskursen Israel bruker i talar og innlegg i FN. I israelsk historieskriving og mytebruk har til dømes Jerusalem, som me skal sjå i fyrste analysekapittel, ein særskilt status for det jødiske folket gjennom jødedomens historiske tilknytning til tempelhøgda. Israel gjer krav på å ha ei *særskilt* tilknytning til Jerusalem som andre – kristne, muslimar, palestinarar, armenarar – ikkje kan gjera krav på, og dimes også krav på å kunne kontrollere heile Jerusalem som den udelelege og evige hovudstaden i Israel. Det andre analysekapittelet vil ta for seg bruk av mytar andsynes palestinarane og dei arabiske statane. Føremålet med ein særskilt myte- og diskursbruk er å skapa førestellingar om Israel og konflikter med palestinarar og nabolanda, og å oppretthalde den førestellinga for å etablere ei sanning for å vinne fram med eit synspunkt i det internasjonale samfunnet.

2.2.2 Diskursteori

Mytane som blir analyserte i dette materialet kjem til uttrykk gjennom ein diskurs. Diskursbruk står sentralt i mytepresentasjonen av di myten blir presentert og oppretthalden av eit diskursivt system, og myten er såleis avhengig av diskursen for å kunne bli yttra og gjenkjent. Ein kan difor prate om at det finst ein ”mytediskurs”, og diskursteori som analytisk metode bør difor bli presentert.

2.2.2.1 Kva er ein diskurs?

Iver B. Neumann definerer diskurs slik: ”En diskurs er et system for frembringelse av et sett utsagn og praksiser som, ved å innskrive seg i institusjoner og fremstå som mer eller mindre normale, er virkelighetskonstituerende for sine bærere og har en viss grad av regularitet i et sett sosiale relasjoner” (Neumann 2002:18). Eller sagt på ein annan måte: ”...en diskurs *er en bestemt måte at tale om og forstå verden (eller et udsnit af verden) på*” (Jørgensen og Phillips 1999:9).

I diskursteorien er alle objekt og handlingar tildelt meaning gjennom særskilde historiske reglar (Howarth/Stavarakakis 2000:2). Men meininga er ikkje i sjølve objektet eller handlinga, eller i ordet som namngjev den gjevne tingen (til dømes ”bord”). ”It is we who fix the meaning so firmly that, after a while, it comes to seem natural and inevitable. The meaning is *constructed by the system of representation*.” (Hall 1996:21)

Stuart Hall definerer ”representasjon” kort som: ”the production of meaning of the concept in our minds through language” (Hall 1996:16). Kjernen i ein meiningsproduksjon består av ”ting”,

”konsept” og ”teikn”, og prosessen som bind saman ”ting”, ”konsept” og ”teikn” utgjer kjernen i meningsproduksjonen, altså i ”representasjon”. I ein diskurs vil fleire representasjonar koma til uttrykk, men det er ikkje gjeve at folk vil forstå denne representasjonen. Om ein ikkje beherskar det som ofte blir kalla ”omgrepsbruk”, til dømes innanfor eit gjeve politisk miljø, kan ein bli ståande utanfor diskursen, og såleis også utanfor sosiale samhandlingar mellom diskursbrukarane. Medlemer av den same kulturen, eller den same sosiale gruppa, om ein kan trekkje inn Halbwachs’ sitt omgrep, må dele både eit felles ”førestellingskart” og same måten å tolke språkteikn på, for å kunne ha meningsutveksling som er forståeleg mellom medlemene av gruppa (Hall 1996:19). Kulturell tilhøyrsløse vil då kunne bli definert ut frå tilhøyrsløse til eit språkleg univers, og det å ha kjennskap til korleis språk innanfor eit felles språkssystem tolkar og viser til verda. Ved å ha kjennskap til og beherske dette vil gruppa dele den same førestellinga om verda gjennom eit språkssystem (ibid s.22).

Ein må altså då kunne hevde at for å kunne vera fungerande medlem av ein nasjonal fellesskap, må ein i all hovudsak slutte seg til den eksisterande nasjonale diskursen som representerer denne nasjonale fellesskapen. Innanfor ein så stor fellesskap som ein nasjon vil det eksistere konkurrerande diskursar, men om det skjer ei utvikling av ein hegemonisk diskurs, vil konkurrerande diskursar i liten grad verke inn på det språklege førestellingssystemet til majoriteten.

2.2.2.2 Den nasjonale diskursen

Ein nasjons kollektive erindring må også skape ein brukbar nasjonal diskurs denne kollektive erindringa kan hugsast gjennom. For at dei mytane som er knytte til nasjonen og dens kollektive erindring skal overleve, må mytediskursen reproduserast i praksis. Sjølv om det kan eksistere fleire nasjonale diskursar, som til dømes politisk eller kulturell, vil den nasjonale diskursen som blir presentert internasjonalt vera relativt einskapeleg av natur. Gjennom ein nasjonal diskurs på den internasjonale arenaen blir nasjonen presentert eksklusivt, til dømes som innehavar av ein særegen kultur og historie (Jørgensen/Phillips 1999:183). Den nasjonale diskursen er internasjonal, og førestellingane som nasjonalstatane som kulturelt og politisk avgrensa homogene einingar blir praktisert globalt. For å bli høyrte på den internasjonale politiske scena er det difor viktig at ein talar anten på vegner av ein nasjonalstat, eller kan syne til at ein representerer noko som burde vore det. Vegen til sjølvstyre går ofte via den nasjonale diskurs (ibid. s184).

For ein diskursanalytikar, meiner Jørgensen og Phillips, er det eit viktig perspektiv å ha for auga at verda kunne vore annleis konstruert enn i nasjonar og statar. Med denne bakgrunnen kan ein undersøkje konsekvensane av at den internasjonale verdsordenen i så høg grad er nasjonalt bestemt. Ein av desse konsekvensane er at grupper som ikkje kan oppvise dei nasjonale karakteristikkar som ”heimland” og ”særegen kultur” kan ha vanskar med å bli høyrde i den internasjonale debatten (ibid. s. 185).

2.2.2.3 Foucault – produksjon av kunnskap gjennom diskurs

Myten blir altså presentert i ein diskurs, og då er det fruktbart å sjå på den franske filosofen Michel Foucaults diskursteori om produksjon av kunnskap og makt gjennom diskursen. Stuart Hall har i ”Representation: Cultural Representation and Signifying Practices” (1996) gjeve ei grei innføring i Foucaults diskursteori. Foucault har, som Ronald Barthes, ei konstruktivistisk tilnærming til diskurs. For konstruktivistar kan ein ting aldri ha meining i seg sjølv, men får tillagt meining ved at sosiale aktørar gjennom eit kulturelt og språkleg førestellingssystem tilleggjjer tingen meining. Den materielle verda eksisterer, sjølvst, men har berre betydning gjennom eit system, til dømes språkssystem (Hall 1996:25). Foucault definerer diskurs som:

”a group of statements which provide a language for talking about – a way of representing the knowledge about – a particular historical moment. ...Discourse is about the production of knowledge through language. But...since all social practices entail *meaning*, and meanings shape and influence what we do – our conduct – all practices have a discursive aspect” (Hall 1996:44).

Foucault er i sin diskursteori meir oppteken av kunnskap enn av meining, og fylgjande då også korleis kunnskap blir produsert gjennom diskurs. Av di me berre kan ha ein kunnskap om ting om dei har ei meining er det den meiningsskapande diskursen, og ikkje tingen i seg sjølv, som produserer kunnskap. Diskursen konstruerer, definerer og produserer gjenstanden/føremålet for kunnskapen vår, og styrer måten eit emne kan bli omtala, og definerer ein måte å prate, skrive og handle på. Den same diskursen vil eksistere i eit utval av tekstar og som formar av handlingar i eit utal institusjonar innanfor eit samfunn (ibid).

”Diskursen kan nok framtre som ubetydelig, men de forbudene som den rammes av, avdekkjer meget tidlig og meget hurtig dens forbindelse med begjæret og makten. Og dette er ikke overraskende fordi diskursen [...] ikke bare simpelthen er det som framviser (eller skjuler) begjæret, den er også begjærets objekt, og fordi diskursen – det lærer historien oss hele tiden – ikke bare simpelthen er det som gjengir kampene og herredømmesystemene, men det man kjemper om og ved hjelp av, makten man søker å bemektige seg med.” (Foucault 1999:9)

For Foucault er makt den grunnleggjande forma som skaper sosial og kulturell prosess (Silberstein 1999:5). Kunnskap og makt påverkar kvarandre og er gjensidig avhengig av kvarandre. Ikkje berre er kunnskap ei form for makt, men makt påverkar også i kva situasjonar kunnskap skal eller ikkje skal bli brukt, og difor er også bruken av effektiviteten av makt/kunnskap viktigare enn spørsmål om ”sanning” innanfor eit diskursivt system (Hall 1996:48,49). Ved at kunnskapen er samankopla med makt, påtek han seg å vera sanninga, og har også makt til å gjera seg sjølv sann (ibid s.49). Altså, den kunnskapen me har om eit særskilt emne vil få innverknad på korleis me forholdt oss til dette, og såleis har Foucault presentert ein reiskap som kan brukast for å skjønne korleis myten fungerer. Gjennom bruk av ein særskilt diskurs som skal karakterisere ”the Arabs” som fiendtlege, kan Israel oppnå å skape aksept for myten om at Israel er eit lite fredeleg land omgjeve av fiendtlege statar som har til føremål å ”kaste jødane på havet”.

Makt blir altså utøvd ut frå den kunnskapen me sit inne med, kunnskapen blir produsert i ein diskurs, og denne prosessen skaper re-presentasjonar som fungerer verkelegheitskonstituerande. Ein kombinasjon av Foucaults kunnskap/maktanalyse og Barthes definisjon av at myten er i å ”vende kultur om til natur” gjev dimed eit godt utgangspunkt for å kunne analysere bruken av mytar i internasjonal politisk diskurs. På den internasjonale arenaen vil det utspela seg ein diskursiv kamp, der ein av diskursen føremål er å presentere mytar, eller utsegner som myteprodusentane har målsetjing om å gjera om til mytar.

For å kunne studere eit emne, som til dømes den israelske staten si verbale utøving av utanrikspolitikk i FN, må ein studere korleis kombinasjonen av diskurs og makt/kunnskap har produsert ei særskilt førestelling av dei grunnleggjande komponentane for dette. Foucaults studie av diskurs synte også at ingen diskursar sjølv innanfor eit område, eller same vitskap, er statiske, og lanserte tesen om ”diskontinuitet” i historia. Sett i i lys av denne vil ikkje ein vitskap koma nærare sanninga frå ein historiske periode til ein annan, av di historiske periodar, diskursivt sett, ikkje heng saman (McHoul/Grace 1995:5).

Konstruksjonen av ein diskurs kan involvere eit sett av ulike ideologiske element. Innanfor politisk analyse og diskursteori må ein difor avdekkje korleis eit politisk prosjekt vil freiste å veve saman ulike diskursar i ein freistnad på å dominere eller organisere eit meningsfelt (Howarth/Stavrakakis 2000:3). Diskursar er konkrete system av sosiale forhold og praksisar som er politiske, ettersom skaping av ein diskurs konstruerer politiske grenser mellom ”insiders” og ”outsiders”. Diskursar vil difor allid involvere maktbruk (ibid s. 4). Av di diskursen er verkelegheitsproduserande, blir det då diskursanalytikaren si oppgåve å gjenkjenne diskursen og diskursive praksisar gjennom analyse av eit breitt spekter av både språklege (og ikkje-språklege) data. ”Det er imidlertid et sentralt poeng for diskursanalytikeren at virkeligheten må oppbæres ved hjelp av stadige gjentagelser og bekreftelser” (Neumann 2002:53), og gjennom denne stadige oppattakinga vil diskursen eller verkelegheita som blir presentert gjennom diskursen i liten grad endrast. Korleis israelsk myte- og diskursbruk eventuelt blir endra, eller ikkje endra, over tid blir ein viktig del av analysen i kapittel fire og fem.

2.2.3 Komparative analysar

Analysen i denne oppgåva er komparativ; Israels diskurs og mytebruk blir analysert over fleire år. Ein komparativ analyse kan få fram om det har vore endringar i diskurs- og mytebruk frå oppretting av staten til i dag, og sjå dette i forhold til eksterne og interne politiske faktorar i Israel. Eksterne faktorar er til dømes krigane med nabolanda og resultatet av desse, og fredsforhandlingar med Egypt, Jordan, Syria og med palestinarane. Interne faktorar kan vera endringar i det politiske landskapet innanfor Israel og om dette har påverka den utanrikspolitiske diskursen. I tillegg kan ein komparativ analyse

syne om det er endringar i måten Israel presenterer seg sjølv på eksternt når det gjeld nasjonal identitet, den "eksklusive" retten til det geografiske omådet versus to-statsøysing og fiendebiletet av nabolanda.

Ein komparativ analyse av eit så stort tidsrom vil ikkje kunne gå i djupna dei åra ein analyserer, og i denne oppgåva er det fyrst og fremst utviklinga av ein særskilt myte- og diskursbruk over tid som er gjenstand for analyse. Kvart av analysekapitla er delt inn i tre tidsperiodar: 1947-1977, 1977-1992 og 1992-2000. Denne inndelinga er gjort ut frå endringar i samansetjinga av det politiske systemet i Israel, der Labour-fraksjonar hadde regjeringsmakt frå 1948 til 1977, Likud frå 1977 til 1992 (delvis også i koalisjon med Labour 1984-1990), og 1992-2000, som representerer ei anna tilnærming til palestinarane enn tidlegare periodar med Madrid-konferansen i 1991 og fredsforhandlingar mellom Israel og PLO fyrste halvdel av 1990-talet.

Kapittel 3: Israelsk utanrikspolitikk og diplomati

Dette kapittelet er meint å gje eit oversyn over hovudlinene i israelsk utanrikspolitikk 1947-2000 og kva desse er baserte på. Det andre analysekapittelet vil ta for seg tilhøvet til palestinarane og dei arabiske statane, difor er ikkje dette framstilt her. Her er Israels regionale forhold berre kort referert til under dei ulike punkta. Innleiingsvis bør det likevel slåast fast at Israels tilhøve til nabolanda sjølvstøtt vil vera utgangspunktet for både innanriks- og utanrikspolitisk tenkjing.

Moshe Dayan, den i Israel legendariske generalen som seinare gjorde karriere som forsvarsminister og utanriksminister, uttalte i 1975 at "Small nations do not have a foreign policy. They have a defense policy".¹⁰ Dayans tilnærming har sidan vorte "mantraet" i definisjon og analyse av israelsk utanriks- og sikkerheitspolitikk, der Israels nasjonale sikkerheitsutfordringar har vore avgjerande for utanrikspolitikken. Ingen statar driv utanrikspolitikk i eit vakuum, og trass i, eller kanskje på grunn av den sterke vektleggjinga av nasjonal sikkerheit i israelsk politikk, har det også for Israel vore nødvendig å orientere seg mot alliansedanningar og internasjonal stønad.

3.1 Diplomati før 1948

I motsetnad til dei fleste andre nydanna statar, hadde Israel alt eit eksisterande politisk apparat inkludert eit aktivt diplomati som kunne fungere frå statsetableringa, grunna utviklinga av eit sionistisk diplomati frå 1897 og utover, her forstått som diplomati utøvd av representantar for Zionist Organization. Ikkje-statlege aktørar kan også drive diplomati og utvikle diplomatiske kanalar, og representantar for Zionist Organization etablerte formelle og uformelle kanalar inn til beslutningstakarar i einskilte land. Theodor Herzl og seinare Haim Weizmann la stor vekt på personleg kontakt med politikarar høgt oppe i beslutningstakersystemet i aktuelle allianseland. Det sionistiske diplomatiet la frå byrjinga ein strategi som gjekk ut på å sikre stønad frå ei av verdas stormakter av di framståande sionistar som Haim Weizmann meinte at oppretting og trygging av ein jødisk stat i Palestina berre kunne oppnåast gjennom å sikre kort- og langsiktig stønad frå ei global stormakt (sjå mellom andre Taylor 1970, Klieman 1990).

Frå byrjinga av 1900-talet fram til slutten av 1930-talet var Storbritannia ut frå landets framståande globale posisjon definert som hovudpartner for den sionistiske rørsla, og særskilt etter at Storbritannia fekk mandatansvar for Palestina i 1922. Haim Weizmann påtok seg i stor grad eit ein-manns-arbeid som diplomat for Zionist Organization andsynes britane, og gjennom personleg kontakt med prominente medlemmer av den britiske regjeringa, mellom anna Balfour, klarte han å sikre britisk stønad til den sionistiske målsetjinga om å opprette ein jødisk stat i Palestina, rettnok redusert til ein "jødisk nasjonalheim" i Balfour-erklæringa i 1917 (Taylor 1970:24). Sionistisk diplomati var pragmatisk resultatorientert, og sjølv om Weizmann og Zionist Organization uttrykte

---

¹⁰ Sitert i Aharon Klieman *Israel and the World after 40 Years* s. 65.

stort vonbrot over Balfour-erklæringa som dei hadde håpa skulle gje full stønad til oppretting av ein stat, la Weizmann til grunn ein steg-for-steg-politikk der det endelege målet skulle oppnåast til slutt. Denne "pragmatismen" kom også til uttrykk i forhandlingane om delingsplanen hausten 1947. Av di ei delingsløyising i prinsippet ville anerkjenne ein jødisk stat, avgjorde Jewish Agency, som representant for Zionist Organization, i oktober 1947 å godkjenne ein delingsplan.

Utover 1930-talet vende Weizmann seg i større grad til USA, utifrå ei forståing om at Storbritannia på sikt kom til å miste status som den fremste stormakta. Tilnærminga til USA skjedde på tre nivå; det amerikanske folket, kongressen og administrasjonen. Som med britane, la Weizmann stor vekt på personleg kontakt også med amerikanarane, og Taylor gjev denne personlege kontakten mykje av "æra" for president Trumans stønad til både delingsplanen 11. oktober 1947 og anerkjenninga av staten Israel 14. mai 1948 (Taylor 1970:103). Orienteringa andsynes amerikanarane på slutten av 1930-talet, og særskilt ved slutten av andre verdskrigen, vart altså gjort utifrå strategiske val om kva som kunne tene Zionist Organization sine målsetjingar på kort og lang sikt. Israels viktigaste alliansepartnarar har vore Frankrike fram til 1960-talet og USA sidan 1940-talet. Israel søkte dei fyrste åra etter statsdanninga å innta ein nøytral posisjon vel vitande om at både USA og Sovjetunionen hadde støtta delingsplanen november 1947¹¹.

Gjennom aktivt diplomati og bruk av amerikanske kanalar klarte Jewish Agency å sikre det nødvendige 2/3-fleirtalet for delingsplanen ved røysting i FNs Generalforsamling 29. november 1947, og hovudmålsetjinga for det sionistiske diplomatiet var nådd.

3.2 "Israel has no foreign policy, only defence policy." IDF's politiske makt

Statsminister David Ben-Gurion avviste dei fyrste åra etter statsdanninga at det internasjonale samfunnet kunne vera ein garantist for Israels sikkerheit, og Ben-Gurions politikk har lagt fundamentet for politikarane si tenkjing kring utanriks- og sikkerheitspolitikk sidan 1950-talet.

Den sentrale søyla i Israels strategiske tenkjing har vore avskrekking, ut frå ein tenkt situasjon om at dei arabiske statane sitt mål er å utslette både staten og statens innbyggjarar (Inbar 1995:275). Etter Yom Kippur-krigen i 1973 har avskrekking som metode hovudsakleg vore brukt for å hinde ein storskalakrig med dei arabiske landa, men Israel har i tillegg også trua med maktbruk på eit lågare konfliktnivå, ofte utan å redusere faren for den sivile befolkninga i Israel. Trugsmål om avskrekking kan og må samstundes bevisast i militær styrke, men like nødvendig er ein diskursbruk som skal overtyde fienden om at Israel er villig til å setje makt bak orda.

---

¹¹ For meir detaljert framstilling av *non-identification*-politikken frå 1948 sjå mellom andre Uri Bialer (1990), særskilt kapittel 10: "From Neutrality to the Search for a Link". Bialer skisserer tre hovudgrunnar for israelsk nøytralitet; stor jødisk befolkning i både USA og Sovjetunionen, bae sin stønad til delingsplanen, og ynske om å avstå frå rivaliseringa mellom blokkene (s. 206). Denne politikken vart forlatt alt i 1950 med Israels stønad til FNs resolusjonar og handlingar i Korea-krigen.

Sidan 1960-talet har IDF (Israeli Defence Forces) vore den institusjonen som har rekruttert flest folk til det politiske systemet i Israel (Peri 1983:9). Dette har vore ein viktig faktor i oppretthaldinga av førestellinga om at utanrikspolitikk for Israel fyrst og fremst handlar om nasjonal sikkerheit, samstundes som at generalane sitt inntog i det israelske beslutningstakarsystemet ikkje nødvendigvis har ført til ei meir aggressiv haldning andsynes palestinarane og nabostatane (ibid s.12). Likevel har IDF klart å etablere seg som ein sær viktig samfunnsaktør som ikkje nøler med å motarbeide offentleg styresmaktene i Israel, og har såleis innteke ei sær politisert rolle i Israels utforming av sikkerheitspolitikk.

Det israelske utanriksdepartementet har spela ei underordna rolle i formulering og koordinering av utanriks- og forsvarspolitikk (Klieman 2005:89), med fylgjene at utanriksministeren ofte ikkje har vore ein del av det indre beslutningstakarsystemet. Mellom anna var dåverande utanriksminister Abba Eban ikkje fast medlem av statsminister Golda Meirs ”kjøkkenregjering” på byrjinga av 1970-talet, medan forsvarsminister Moshe Dayan var det: ”...the Kitchen became both the embodiment and the symbol of the informal, personal, and unsystematic nature of Israeli foreign policy making” (Brownstein 1977:263). Dette endra seg etter Yom Kippur-krigen 1973, då utanriksministeren vart fast medlem av kjøkkenregjeringa.

Fleire statsministrar har føretrakt å samstundes inneha forsvarsministerposten, mellom anna av di vedkomande ikkje har ynskt å koma i klem mellom forsvarssjefen og ein sterk forsvarsminister med bakgrunn frå IDF (sjå vedlegg II, III). I motsetnad til betre politisk kontroll med IDF som meir og meir innflytelsesrik aktør i samfunnet, har denne sameininga av dei to viktige postane ført til at statsministeren ofte har prioritert ned forsvarministeriet og såleis gjeve IDF større høve til å påverke israelsk politikk. Forsvarssjefen møter også på kabinettmøta kvar sundag, og har såleis direkte innverknad på diskusjonar som leier fram til regjeringsavgjerslene i Israel. På slutten av 1980-talet, mellom anna med bakgrunn frå røynsle under den då pågåande fyrste intifadaen, bestemte IDF seg for å engasjere seg i ein fredsprosess. Statsminister Yitzhak Rabin hadde sjølv militær bakgrunn og var forsvarssjef på 1970-talet, og involverte IDF sterkt i fredsforhandlingane på byrjinga av 1990-talet, som forsåvidt var i god tradisjon med forhandlingsmåten sidan forhandlingane om våpenkvileavtalane i 1949. Dette vart vidareført av Ehud Barak i hans periode som statsminister 1999-2001.

3.3 Kontinuitet og partipolitisk semje

Mellom dei ulike israelske regjeringane har det eksistert ei partipolitisk semje om at hovudføremålet med utanrikspolitikken er nasjonal sikkerheit, og at eit tett band til USA er nødvendig for å ivareta den nasjonale sikkerheita. ”Det politiske hamskiftet” i 1977, då Likud overraskande vann parlamentsvalet og fråvrasta Avoda regjeringsmakta partiet hadde hatt sidan 1948, fekk ikkje i særleg grad konsekvensar for utøving av utanrikspolitikk, sjølv om statsminister

Begins (1977-1983) ny-revisjonistiske sionisme var meir aggressiv i synet på dei ”naturlege” rettane til det jødiske folket, på dei okkuperte områda, og på palestinarane sine rettar (Peleg 1987:53). Utan å dra konklusjonar frå materialet før analysen, var det i større grad ei endring i form enn i innhald (Klieman 1990:85). Mellom anna var Begin den fyrste israelske statsministeren som mottok sin egyptiske motpart, og også den som fyrst gjennomførte ”byte-land-for-fred”-strategien ved inngåing av Camp David I-avtalen som gav Egypt attende Sinai-halvøya mot ein fredsavtale med Israel. Det var også ei Likud-regjering som deltok på Madrid-konferansen i 1991, sjølv om Israel ikkje møtte PLO offisielt.¹²

Avoda-fraksjonen hadde særskilt dei fyrste 20 åra sytt for å sikre sin eigen maktpolitiske posisjon, og også i stor grad halde folk frå Herut/Likud utanfor diplomatiske og utanrikspolitiske arenaene. Dette førte truleg til at Begin i 1977 sjølv innsåg at Likud var utilstrekkelege på det utanrikspolitiske området, og tilbød difor Moshe Dayan, som hadde vore forsvarsminister både i Levi Eshkol og Golda Meir sine regjeringar for partiet Rafi, posten som utanriksminister.

Sidan 1980-talet har det nasjonale einskaplege synet på nasjonal tryggleik byrja å slå sprekker. Libanon-krigen i 1982 var eit vendepunkt, etterfylgd av utbrotet av den fyrste intifadaen i 1987. Som tidlegare nemnt var konsekvensen av den fyrste intifadaen at IDF involverte seg i fredsprosessen ut frå ei forståing av at Israel på lang sikt ikkje kan gå sigrande ut av situasjonen, og den beste sikkerheitspolitiske løysinga for Israel er å inngå fredsavtalar med sine naboar.

3.4 ”Diplomacy subculture” versus ”security subculture”

Av di det israelske forsvaret sidan 1948-1949 har vore djupt involvert i forhandlingspolitikken, har skiljelinjene mellom forsvars- og utanrikspolitikk i stor grad vorte viska ut. I studiet av israelsk utanrikspolitikk og forhandlingar med dei arabiske nabolanda presenterer Aharon Klieman eit skilje mellom *diplomacy subculture* og *security subculture*, der sistnemnde subkultur i mykje større grad har hatt påverknad på utforming av israelsk politikk. Desse omgrepa definerer det israelske politiske landskapet betre enn ”hauk/duer” eller ”høgre/venstre” som ofte blir brukt som hovudmotsetnader i det politiske landskapet. Ein kan finne folk frå forsvarsetablisementet i ”diplomacy subkultur” og sivilistar i ”security subculture”, og folk kan tilhøyre venstresida, men likevel meine at Israel har rett til å forsvare seg med alle middel, og såleis støtte mellom anna bygginga av separasjonsbarrieren (Peri 2006:216).

Basisprinsippa i *security subculture* er ei mistenkeleggjering av det internasjonale samfunnet og den arabisk-islamske verda sin aksept av den jødiske staten, at avskrekking som militærmakt må danne basisen i ei tenkjing kring sjølvforsvar som absolutt grunnleggjande for staten, og ein vilje til å bruke makt når det måtte vera nødvendig (Klieman 2005:90). Motsett legg

---

¹² Lova som forbaud israelske offisielle å møte PLO vart fyrst avskaffa av Yitzhak Rabin då han vart statsminister i 1992.

diplomacy subculture til grunn at Israels noverande og framtidige sikkerheitssituasjon er avhengig av status og globalt image, og ser israelsk sikkerheitspolitikk utfrå å kunne inngå fredsavtalar og normalisere forholdet til dei arabiske statane (ibid s.97). Både subkulturane vektlegg sterke politiske og diplomatiske band til USA, viktigheita av diasporaen, ynske om å styrkje kontakten med Europa, NATO og afro-asiatiske land, og reengasjere FN i konflikten.

3.5 Utanrikspolitiske førestellingar

Israels oppfatning av seg sjølv som ein kringsett stat til vern for verdas jødar fører til ei kollektiv kjensle av konstant usikkerheit, uavhengig av den faktiske militære styrken til landet. Globale og regionale endringar, som kollapsen til Sovjetunionen – den viktigaste støttespelaren for arabiske land på den globale arenaen – og inngåing av fredsavtalar med Egypt og Jordan, har i liten grad verka inn på den kollektive israelske oppfatninga av seg sjølv som ein trua stat, og også liten innverknad på utanriks- og sikkerheitspolitikken.

Innanrikspolitiske tilhøve og politiske drakampar har i større grad enn eksterne tilhøve vore grunnleggjande element i beslutningstakarprosessen i israelsk utanrikspolitikk, særskilt viktig dei fyrste 20 åra var interne debattar i partifraksjonen Mapai, det som seinare vart Avoda (Bialer 1990:9). Etter Libanon-krigen i 1982 sprakk den tilsynelatande folkelege semja i Israel då landets krigføring i Libanon førte til store demonstrasjonar i mellom anna Tel Aviv. Sjølv om mange forskarar på israelsk politikk vektlegg 1982 og den påfølgjande intifadaen 1987-1993 som eit internt skifte, eller i alle fall oppløysing av det tidlegare hegemoniske biletet, i synet på korleis best mogleg tryggje den israelske staten og innbyggjarane sin eksistens, endrar den israelske folkeopinionen seg i takt med kjensla av å vera i ein truga situasjon. Den israelske befolkninga har med få unntak, som rett før seksdagarskrigen 1967, under Libanon-krigen 1982 og fredsdemonstrasjonar til stønad for fredsforhandlingane på 1990-talet, vorte mobilisert mot styresmaktene på internasjonale spørsmål. Dette syner at det hovudsakleg har eksistert ein brei oppslutnad om den fundamentale tenkjinga i israelsk utanrikspolitikk.

Aharon Klieman har skissert tre israelske førestellingar om verda som har dominert Israels forhold til og beslutningar på det internasjonale området, og som kan danne bakgrunnen for analysekapitla (1990:43-45): Den idealist-internasjonalistiske førestellinga ser Israel som eit "light unto nations" ut frå ein moralsk-etisk ståstad. Israel er ein del av det internasjonale samfunnet, og Israel kan og bør ta ei leiande rolle andsynes andre statar i verda, og særskilt bidra til ei konstruktiv utvikling av global fred, sikkerheit og forståing. Den pessimist-nasjonalistiske førestellinga meiner "Israel and the Jewish people is dwelling alone" gjennom å definere Israel som åleine og venelaus, og koplar slik Israel ut av det internasjonale samfunnet. Internasjonal kritikk mot Israel blir tolka inn i ei 2000 år lang historie med antisemittisme og overgrep mot det jødiske folket, og med utgangspunkt i dette meiner tilhengjarar av det pessimist-nasjonalistiske synet at historia har synt at

Israel ikkje kan stole på andre enn seg sjølv. Den realist-internasjonalistiske førestellinga legg til grunn at Israel er ein stat på lik linje med alle andre statar, der Israels handlingar spring ut frå *Realpolitikk*. Det finst ingen permanente vener eller fiendar, og difor kan ingenting bli teke for gjeve samstundes som at alle dører må haldast opne. Denne førestellinga legg i motsetnad til dei to fyrste ikkje vekt på det jødiske ved staten.

Sjølv om det altså eksisterer fleire førestellingar om det internasjonale samfunnet og som påverkar israelsk utanrikspolitikk og også den diskursive utøvinga av denne, finst det ei felles vektlegging av fortida i utanrikspolitisk mytediskurs. Myte, arkeologi og historie blir brukt for å legitimere den israelske statsdanninga i området, der "det ultimate våpenet" er "we were here from time immemorial" (Kimmerling 2005:16). Dette utgjer ein viktig grunnstein i den sionistiske nasjonale forteljinga, og blir analysert djupare i det fyrste analysekapittelet. For alle retningar, uavhengig av partipolitisk ståstad og "sivil" eller "militær" bakgrunn, har det vore yttarst viktig å sikre stønaden frå USA.

Israels oppfatning av seg sjølv om kringsett jødisk stat mellom fiendtlege arabiske statar har til ein viss grad endra seg sidan byrjinga av 1990-talet, som også det andre analysekapittelet vil syne. Frå Israels perspektiv har den aukande anerkjenninga frå dei arabiske statane etter Madrid-konferansen i 1991 betra dei regionale forholda, mellom anna med fredsavtale med Jordan 1994, forhandlingar og avtalar med palestinarane frå 1993, og samtalar med Syria på 1990-talet.

3.6 Israel og FN

Israels medlemsskap i FN vart i byrjinga sett på som ein viktig grunnstein i israelske utanrikspolitikk, men sidan Israel vart medlem i 1949, har Israels haldning til FN endra seg kraftig (Beker 1988:130). Internt i det israelske beslutningstakarsystemet har det sidan slutten på 1940-talet vore stor usemje om kor viktig FN er for Israel, med på den eine sida mellom andre Moshe Sharett og Abba Eban som hevda FN var særskild nødvendig for at Israel skulle kunne oppnå global anerkjenning, og på den andre sida David Ben-Gurions syn på FN som uviktig for Israel (Brecher 1972). Den "idealist-internasjonalistiske" og den "pessimist-nasjonalistiske" førestellinga har altså eksistert som skiljelinjer i israelsk utanrikspolitikk sidan Israel vart medlem av FN i 1949.

Det israelske beslutningstakarsystemet og diplomatiet har i store delar av perioden sidan 1960-talet vurdert FN som ein arena der statar med ei fiendtleg haldning til Israel kan utøve anti-israelsk propaganda. Israel har i tillegg, sidan 1948, vore i tvil om organisasjonens vilje og kapasitet til å setje vedtak ut i livet, og til å assistere Israel i konflikhtar med nabostatane (Roberts 1973:98). Utover 1960-talet forverra forholdet mellom FN og Israel seg, både på grunn av Israels aukande kjensle av isolasjon gjennom vedtak av israelskritiske resolusjonar, og av di Israels reaksjon på dette var å innta ei "festningsstilling" også i global politikk (Brecher 1972:559). FNs

vedtak i 1975 av resolusjon 3379 som definerer sionisme som rasisme vart sær negativt motteke av Israel. Landets innlegg i denne debatten er analyserte i fyrste analysekapittelet.

Historisk er likevel FN viktig for Israel, av di utan eit vedtak om deling av mandatet Palestina, ville vegen mot oppretting av ein jødisk stat i Midt-Austen vore sær mykje lengre. I tillegg har medlemsskapet i FN gjeve Israel eit høve til å oppretthalde kontakt med statar Israel ikkje har offisiell diplomatisk kontakt med (Beker 1988:132).

Kapittel 4: Jødane og Israel i israelsk mytebruk

”The creation of a Jewish State would be a great event in history and a practical demonstration of liberal and humanitarian thought. A persecuted people would achieve recognition of its national sovereignty, desert soil would be redeemed for cultivation, progressive social ideas would flourish in an area that had fallen behind the modern standards of life, and an ancient culture would be revived.”¹³

I sionismen blir ideen om jødane som ein nasjon konstruert gjennom ei nasjonal, sekulær forteljing (Silberstein 1999:24), der tilknytninga til heimlandet utgjer ein kjerne i den jødiske identiteten (Zerubavel 1995, Silberstein 1999). Diskursivt får heimlandet både ein territoriell funksjon og ein symbolsk funksjon som er samanvevd i ein myte der jødane sin fysiske attendekomst til heimlandet frå eksiltilveret blir nødvendig for at jødane kan gjenvinne sin posisjon som ”a nation among other nations”.

Dette kapittelet skal ta for seg kva mytar som blir framstilte i israelske FN-diskurs kring det jødiske folket, den territorielle tilknytninga, Jerusalem, og jødane og Israel som offer. Den sionistiske diskursen har som føremål å produsere ein særskilt kunnskap om jødisk historie, kultur og identitet, og søker å etablere ein måte å omtale ”verkelegheita” på. Når myten over tid blir reproduisert gjennom ein diskurs, vil myten kunne fungere verkelegheitskonstituerande og såleis kontrollere måten nasjon, tilknytning til territoriet og det jødiske folkets historie blir presentert. Analysen av kvart tema er delt inn i tre periodar, og endringar i myte- og diskursbruken vil bli presentert og analysert også i høve til aktuelle politiske endringar, og syner slik korleis myten kan fungere som ein nyttig politisk reiskap.

Av di tekstdøme er grunnleggjande i ein analyse av myte- og diskursbruk, har eg ikkje lagt avgrensingar på lengden i sitata. Det kan ofte vera vanskeleg å avgjera kva som skal stå kvar, av di eit sitat kan innehalde fleire moment ved ein myte, som til dømes at uttalen om at sionisme er antisemittisme som har funksjon av å delegitimere kritikk av den israelske statsnasjonalismen, også kan vera eit døme som set jødane i ei offerrolle, anten globalt, eller i høve til dei arabiske statane. Av di tema som blir analyserte i dette kapittelet er overlappende, har eg nokre gonger difor valt å bruke same tekstdømet to gonger.

4.1 Den jødiske nasjonen og sionisme

Den fyrste kapitteldelen tek for seg korleis jødane blir presentert som folk/nasjon i materialet, og korleis Israel omtalar sionismen.

---

¹³ Haim Weizmann, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 18. møte, 18. oktober 1947, s. 123.

4.1.1 Perioden 1947-1977

I den sionistiske historieforståinga som dannar basisen for produksjonen av mytar og diskurs knytt til eit kollektivt minne, blir den jødiske historia delt inn i tre periodar; antikken, eksil og nasjonal gjenopplivning (Zerubavel 1995:31). I denne framstillinga av historia blir dei to nasjonale periodane Antikken og retur til heimlandet i moderne tid avbroten av ein 2000 år lang eksilperiode der jødane er fråtekne sitt nasjonale sjølvstende. Den sionistiske historieforståinga freistar difor å skapa eit naturleg, historisk band mellom den fyrste og den tredje perioden, der eksil utgjer ein slags mellomperiode for det jødiske folket. Dette kjem også til uttrykk i materialet frå denne perioden:

”...Palestine was the home of their exiled people, the land of their national destiny, and that throughout centuries of persecution and wandering, they had never abandoned their efforts to return to it.”¹⁴

Jewish Agency's representant Abba Hillel Silver framstiller her Palestina som ”the land of national destiny” for eit folk sendt i eksil, men sjølv gjennom århundre med forfylgjing og vandring, har ikkje det jødiske folket oppgjeve målsetjingane om å returnere. Slik oppnår Jewish Agency å skapa ei samanhengande historie mellom landet ”Palestina” og ”folket” jødane. Samstundes fører eksilstatusen til at jødane ikkje mister sine opphavslege rettar; i eksil høyrer ein *eigentleg* til ein annan stad. Diskursiv bruk av ”retur” skal også byggje opp kring myten om sambandet mellom folk og land, av di ein reint fysisk må ha forlete ein stad fyrst for å kunne returnere til staden seinare.

Som synt i kapittel to under presentasjon av nasjonsteori krev ideen om ein nasjon at denne nasjonen har ei tilknytning til eit territorium, altså at nasjonen ”høyrer heime” ein særskilt stad. Utan eit land vil dimed folket vera heimlause, og på spørsmålet om den jødiske heimlausheita finst berre eit svar:

”The Jewish problem in general was none other than the age-old question of Jewish homelessness, for which there was but one solution – that provided for by the Balfour Declaration and the Mandate – the reconstitution of the Jewish National Home in Palestine.”¹⁵

Ved å bruke ”rekonstitueringa” av ein jødisk nasjonalheim i Palestina som ein del av diskursen, blir samstundes myten om at det har eksistert ein jødisk nasjon i Palestina tidlegare styrkt, av di ”rekonstituering” nødvendigvis krev at noko har vore ”konstituert” der tidlegare. Jødar som emigrerte til Palestina blir framstilte som at dei berre søker å etablere ein heim, og ”[t]he fact that the Jews were at home in Palestine had received official recognition twenty-five years before [...]”.¹⁶

---

¹⁴ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947, s. 12.

¹⁵ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947, s. 15.

¹⁶ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 30. møte, 24. november 1947, s. 197.

”The Jewish people had been born in Palestine, their mass settlement had continued until the seventh century and their efforts to return had never ceased. Zionism and the idea of a Jewish state had not been conceived with the Balfour Declaration, but were the products of history and the practical ideals which had animated the first returning pioneers in the nineteenth century.”¹⁷

Ved å framstille det jødiske folkets tilknytning til Palestina som eit biologisk fenomen i ein ”naturaliserande” diskursbruk, plasserer Jewish Agency seg i eit essensialistisk syn på nasjonen og i det primordialistiske paradigmet omtala i kapittel to. Det biologiske faktumet ”me var fødde her” plasserer nasjonen på sida av den historiske utviklinga ved å gjera kultur om til natur, og blir brukt som eit argument for den jødiske tilknytninga til Palestina der føremålet er å unngå problematisering av det nasjonale bandet til Palestina. I teorikapittelet vart Jan Penrose sine fire dimensjonar kring å konstruere eit bindeledd mellom nasjon og territorie presenterte, og det biologiske ”me vart fødde her” er eit døme på den andre dimensjonen i denne prosessen; ein freistnad på å framstille bandet mellom nasjon og territorie som ”naturleg”.

At det meir eller mindre har vore ei kontinuerleg busetjing i Israel blir i overraskande liten grad bruk som ein del av ein nasjonal argumentasjon om at jødane har historisk rett til landet. Ein skulle tru det ville simplifisere argumentasjonen kring jødanes historiske rett til landet om ein kan syne til ei kontinuerleg busetjing, men fram til midten av 1970-talet er det den sionistiske historieforståinga med 2000 års eksilperiode som blir presentert. Den kontinuerlege jødiske busetjinga blir presentert meir som eit tillegg til den jødiske diasporaens lengsel etter å gjenoppta sin eksistens i heimlandet.¹⁸

I materialet for denne perioden bruker Jewish Agency oftast ”the Jewish people” og ikkje ”the Jewish nation”. Myten om den evige nasjonen blir såleis ikkje direkte uttala, tvert i mot blir den jødiske nasjonen referert til som eit moderne produkt som har utvikla seg frå den jødiske imigrasjonen og busetjinga i Palestina:

”In Palestine there had been built a nation which demanded independence, and would not allow itself to be dislodged or deprived of its national status.”¹⁹

Som argument for delingsplanen bruker Jewish Agency-representant Abba Eban også at det har etablert seg eit skilje mellom dei to samfunna i Palestina (det jødiske og det arabiske) ”which were in fact, two distinct peoples possessing distinct cultures”²⁰. Jewish Agency for Palestine hadde alt i 1947 bygd opp institusjonar med eit ”statleg” ansvar, som til dømes skulevesen, helsevesen og forsvar (Haganah). Dei jødiske lokale styresmaktene var ifylgje Eban anerkjent av den jødiske befolkninga i Palestina, og dette var eit ”vital element in nationhood”.²¹

---

¹⁷ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte 14. oktober 1947, s. 111.

¹⁸ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2400. møte, 10. november 1975, s. 774.

¹⁹ Dr. Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947, s. 17.

²⁰ Abba Eban, General Committee on the Question of Palestine, 134. møte, 1. mai 1948, s. 193.

²¹ Abba Eban, General Committee on the Question of Palestine, 134. møte, 1. mai 1948, s. 193.

Seinare i denne perioden bruker Israel "the Jewish people" om den jødiske befolkninga i verda, og tidvis blir også den jødiske befolkninga referert til som "Israel's people". Slik eg tolkar bruken av "folk" og "nasjon" i materialet, blir det nokre gonger skilt mellom desse, som i dømet overfor frå 1947, medan "Jewish people" nokre gonger blir brukt der ein kan tolke "folk" som nasjon. Til dømes bruker utanriksminister Yigal Allon i hovudtalen til Generalforsamlinga i 1974 "the Jewish people" i ein samanheng der han gratulerer tidlegare kolonistatar med nyvunne nasjonalt sjølvstende. Det jødiske folket har, ifylgje Allon, ei genuin forståing for kva nasjonalt sjølvstende er:

"The Jewish people, which was deprived of its independence for hundreds of years, is perhaps more than any other, in a position to value the significance of national sovereignty and spiritual freedom. In the name of Israel and its people I wish them prosperity and progress."²²

I 1950 vedtok Israel "The Law of Return" som sikrar at alle jødar har rett til å imigrere til Israel, og gjev gjennom denne loven jødar busette i andre land nasjonale rettar i Israel. Som ein konsekvens av dette vedtaket blir det etablert ein diskurs der Israel blir omtala som "det historiske heimlandet" for alle jødar uavhengig av bustad, og at alle jødar som ynskjer å emigrere, må bli tillatne å gjera dette for å kunne bli sameinte med sitt eige folk.²³ Sovjetunionen, i dette dømet, har ingen rett til å "ignore the aspirations of members of the Jewish national group to full national life in their historic homeland".²⁴

Myten om den nasjonale identitetens kontinuerlege eksistens i den sionistiske historieskrivinga blir på slutten av denne perioden også knytt til ein 2000 år lang kamp for nasjonens fridom og likestilling "and for the restoration of its independence".²⁵ Det jødiske folket har gjennom etableringa av staten Israel gjenvunne fridom og suverenitet i det nasjonale heimlandet, men forblir kringsett av dei som ynskjer å nekte retten alle nasjonar har til å rå seg sjølve, altså dei arabiske statane. Sjølv etter etableringa av Israel må denne kampen bli vidareført, av di den nasjonale sjølvråderetten er truga. Myte- og diskursbruken kring jødane som offer og synet på dei arabiske statane blir analysert seinare i dette kapittelet, og i neste analysekapittel.

Den nasjonale diskursen og bruk av mytar blir tydelegare mot slutten av denne perioden enn dei fyrste 25 åra. Dette kan skuldast at myte- og diskursbruken vil variere frå person til person. Sjølv om Baruch Kimmerling og Laurence J. Silberstein bår syner at det er etablert ein hegemonisk sionistisk diskurs, vil det vera rom for variasjonar og endringar innanfor denne diskursen så lenge representantane held seg til den sionistiske hovudforteljninga. Det er difor ikkje implisitt at sjølv om det er stor skilnad mellom utanriksminister Abba Eban og FN-ambassadør

---

²² Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 449.

²³ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 450.

²⁴ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 450.

²⁵ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 874.

Yosef Tekoah i mengda av referansar til ein nasjonal jødisk identitet, er dette eit uttrykk for ei medviten endring i den offisielle diskursen. Mot slutten av perioden skjer det som nemnt ovanfor ei større vektleggjing av den nasjonale diskursen. Særskilt blir mytebruk kring det jødiske folkets evige kamp mot undertrykkjing, og for nasjonalt sjølvstende og fridom meir tydeleg i materialet.

Fram til 1974 er sionisme i liten grad nemnd i materialet, sjølv om ein sjølv sagt kan hevde at innlegga, særskilt frå Jewish Agency under debatten om delingsplanen i 1947, er uttrykk for sionisme. I ein av dei få referansane til sionisme i materialet frå 1947 blir sionismen framstilt som eit produkt av historia og ”kvintessensen” i det jødiske nasjonale livet:

”Zionism and the idea of a Jewish state had not been conceived with the Balfour Declaration, but were the products of history and the practical ideals which had animated the first returning pioneers in the nineteenth century.[...] Zionism was the quintessence of the Jewish national life and Jewish striving for a better future. It was the core of Jewish national will and energy, centred on Palestine. Large number Jews were Zionists at heart, if not in name.[...]”²⁶

At sionisme blir tydelegare i materialet kjem truleg av at FN i 1974 vedtok å invitere leiaren av PLO, Yasser Arafat, til å tale Generalforsamlinga, og at det i samband med dette vart ein tilspissa diskusjon om kva ”nasjonalisme” og ”nasjonal frigjeringsrørsle” er. Året etter, i 1975, vedtok også FN-resolusjon 3379 om at ”zionism is a form of racism and racial discrimination”, og naturleg nok blir sionisme meir synleg i dei utvalde referata frå FN. Denne diskusjonen har eg valt å analysere både her og under kapitteldelen om offerdiskurs, av di ein del av det diskursive forsvaret Israel sette opp mot resolusjonen var ein karakteristikk av at antisjonisme er det same som antisemittisme. I tillegg har det truleg vorte etablert ein sterkare kritikk av sionismen i FN, og i denne kritikken blir ofte sionisme karakterisert som ei koloniseringsrørsle som fordriv den lokale befolkninga frå området ved å kolonisere landet gjennom oppkjøp av jord.

Sionisme og den jødiske frigjeringa blir i diskusjonane i 1974 sette opp som eit klassisk døme på strevet for nasjonal frigjering i motstand mot ”imperialism and colonism, exile and dispersion, racial discrimination and physical annihilation”.²⁷

”To vilify this age-long struggle, zionism, to question the Jewish people’s equality with other nations, to deny the Jewish people’s right to self-determination and independence in its homeland is wilful blasphemy. It is a sacrilege of the most revered concepts of the equality of peoples and of national liberation”.²⁸

Sionisme blir, naturleg nok som ein nasjonalisme, kopla saman med nasjonal identitet, nasjonal frigjering og suverenitet. Det fylgjande sitatet syner også at Israel, her representert ved FN-ambassadør Yosef Tekoah, framstiller all jødisk oppstand og kamp mot ikkje-jødiske herskarar som uttrykk for sionisme. Slik blir det også etablert eit band mellom fortid og notid, og sionismen blir eit uttrykk for det jødiske folkets kontinuerlege historiske strev for retten til å hevde ein eigen nasjonal

---

²⁶ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte, 17. november 1947, s. 111.

²⁷ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 874.

²⁸ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 874.

identitet i fridom. I denne framstillinga blir alle uttrykk for jødisk motstand sett inn i ein større samanheng, der sionismen utgjer det historiske bindeleddet frå eksiltida i Babylon, til kampen mot det britiske mandatet før opprettinga av staten:

”What is zionism? When the Jews, exiled from their land in the seventh century before the Christian era, sat by the rivers of Babylon and wept and prayed but also sought ways to go home, that was already zionism. When in a mass revolt against their exile they returned and rebuilt the temple and re-established their State, that was zionism. When they were the last people in the entire Mediterranean basin to resist the forces of the Roman Empire and to struggle for independence, that was zionism. When for centuries after the Roman conquest they refused to surrender and rebelled again and again against the invaders, that was zionism. When, uprooted from their land by the conquerors and dispersed by them all over the world, they continued to dream and to strive to return to Israel, that was zionism. When, during the long succession of foreign invaders, they tried repeatedly to regain sovereignty at least on part of their homeland, that was zionism. When they volunteered from Palestine and from all over the world to establish Jewish armies that fought on the side of the Allies in the First World War and helped to end Ottoman subjugation, that was zionism. When they formed the Jewish Brigade in the Second World War to fight Hitler, while Arab leaders supported him, that was zionism. When Jews went to Nazi gas chambers with the name of Jerusalem on their lips, that was zionism. When, in the forests of Russia and the Ukraine and other parts of Eastern Europe, Jewish partisans battled the Germans and sang of the land where palms were growing, that was zionism. When Jews fought British colonialism while the Arabs of Palestine and the neighbouring Arab States were being helped by it, that was zionism. Zionism is one of the world’s oldest anti-imperialist movements. It aims at securing for the Jewish people the rights possessed by other nations. It harbours malice towards none. It seeks co-operation and understanding with the Arab peoples and with their national movements.”²⁹

Ei meir religiøs tilnærming til sionisme er lite synleg i materialet frå denne perioden, unntaket er FN-ambassadør Haim Herzog sine innlegg i ”sionisme er rasisme”-diskusjonen i 1975. Herzog bruker ikkje religiøs sionisme som definert i teorikapittelet, men refererer i større grad til Bibelen og bibelske termar både når han definerer sionisme:

”Zionism was the name of the national movement of the Jewish people and was the modern expression of the ancient Jewish heritage. The Zionist ideal, as set out in the Bible, had been and was an integral part of the Jewish religion, based on the unique and unbroken connexion extending for some 4,000 years, between the People of the Book and the Land of the Bible [...] Zionism, of course, encountered problems in its attempt to build a society in which the vision of the prophets of Israel would be realized [...]”³⁰

I samband med ein diskusjon om Al-Ibrahim-moskeen i Hebron, eller Tomb of the Patriarchs, som er grava til Abraham og Sarah og ein heilag stad for både jødar og muslimar, refererer Herzog til kjøpsavtalen mellom Abraham og Ephron der Abraham kjøper jord for å laga ein gravplass til si avdøde kone Sarah:

”It is true that that transaction was not recorded formally as a United Nations document, but if representatives so desire I shall be happy to forward the text of this document to the Secretary-General so that it may be distributed as a United Nations document and thus remove the doubt in the minds of all as to the validity of this contract, entered into over 4,000 years ago. This contract was entered into by the Father of the Jewish people [...]”³¹

Eg vil likevel ikkje tolke dette som eit sterkt uttrykk for ein religiøs sionisme. Sitatet over er frå eit svarinnlegg frå Israel der det jødiske folkets tilknytning til Hebron har vorte trekt i tvil. Dette kan

---

²⁹ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Tryggjingsrådet, 1747.møte, 21.-22. oktober 1973, s. 7-8.

³⁰ FN-ambassadør Haim Herzog, Tredjekomiteen, 2121. møte, 3. oktober 1975, s. 53.

³¹ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2441. møte, 15. desember 1975, s. 1345.

likevel vera eit uttrykk for at Herzog personleg hadde ein innfallsvinkel til sionisme som var meir påverka av religion enn hjå andre israelske representantar i FN.³² Som denne analysen syner, er religion i liten grad tilstade i myte- og diskursbruken. Men samstundes har bibelen også for sekulære israelske politikarar vorte brukt som ei historiebok ein kan ha henta grunnlag til myteproduksjon frå når dette har vorte oppfatta som føremålsteneleg. I kor stor grad ein har vektlagt dette har variert frå politikar til politikar.

4.1.2 Perioden 1977-1992

Kva er det å vera jøde, og kan ein jøde samstundes vera arabar? Omlag 900.000 jødar levde i arabiske land før 1948, og 90 prosent av desse flykta eller emigrerte til Israel, USA eller Europa i perioden 1948-1967. I Israel vart desse jødane fyrst kalla "arabiske jødar", men seinare er "mizrahi-jødar" og "sefardiske jødar" brukt for å skilje desse jødane frå dei europeiske "ashkernazi-jødane".³³ Materialet brukar ikkje desse omgrepa i det heile, i ein internasjonal diskurs må nasjonen framstå som einskapleg, men i 1980 dukkar ein interessant definisjon av jøde opp i eit innlegg ved FN-ambassadør Yehuda Blum:

"I see little purpose in engaging in polemics with Mr. Maksoud.³⁴ The nature of his approach to the Arab-Israel conflict was expressed in one basic concept which he himself today revealed to the Council. He stated that the Arabs have considered the Jews who have lived in their midst as Arabs of the Judaic faith. That, then is the extent and limit of the tolerance which Mr. Maksoud and those for whom he speaks are willing to display towards Jews. Self-determination for others is not part of their exclusivist *Weltanschauung*.

That is how Mr. Maksoud views the right of self-determination of the Jewish people and its right to national independence and sovereignty. Mr. Maksoud, it should be remembered, expressed there the views of the member States of the new League of Arab States and has thus highlighted the root-cause of Arab hostility to Israel – that is, the unwillingness to recognize not only the Jewish State but even the existence of the Jewish people."³⁵

Ut frå dette sitatetet kan ein på nytt lesa at for Israel er den jødiske identiteten ein nasjonal identitet, men menneske som bekjenner seg til judaisme blir også automatisk tilkjent ein jødisk *nasjonal* identitet, og slik også *fråtekne* sin arabisk-nasjonale identitet. Dette avsnittet blir eit uttrykk for den ideologiske konsekvensen av "Law of Return" som gjev alle jødar i verda eit høve til å imigrere til Israel ut frå ideen om ein nasjonal, jødisk identitet. Samstundes anerkjenner ikkje Israel at desse jødane kan ha andre nasjonale identitetar, som til dømes libanesisk, iransk, eller norsk for den del, og ein arabisk-jødisk identitet blir eit identitetsmessig paradoks i sionismens konstruksjon av jøde som motsetnad til arabar. I sitatetet ovanfor blir representanten for Den arabiske liga skulda for

---

³² Haim Herzog hadde ein religiøs oppvekst, og fekk også både sekulær og religiøs utdanning.

³³ Det er diverre ikkje plass her til å gå inn på debatten om dei kulturelle skilnadene mellom ulike jødiske grupper i Israel, og sionismens forhold til desse. Den hegemoniske sionismen, som definert i Zerubavel, Kimmerling og Silbersteins bøker, vart grunnlagt av europeiske ashkenasi-jødar, og som nemnt i fyrste kapitlet, utgjorde desse statens grunnleggjarar og makteliten dei fyrste tiåra av statens eksistens.

³⁴ Clovis Maksoud var League of Arab States sin hovudrepresentant til FN 1979-1990.

³⁵ FN-ambassadør Yehuda Blum, Tryggjingsrådet, 2235. møte, 26. juni 1980, s. 10.

ikkje berre å fråta jødane sin nasjonale sjølvråderett, men også for å ikkje anerkjenne den jødiske staten eller eksistensen til det jødiske folket ved å omtale jødar som arabarar.

Det er inga endring i omtalen av sionisme frå førre periode til denne. Sionisme blir karakterisert som det jødiske folkets avgjersle om å "establish and maintain its homeland in the basis of the timeless sense of morality with which the Jewish people is imbued",³⁶ eller som "the national movement of the Jewish people".³⁷ Heller ikkje i denne perioden blir den jødiske busetjinga i området under "eksiltida" særskilt framståande i bruk av historia for å byggje opp om nasjonale mytar, berre nemnd i bisetningar nærast som ein tilleggsargumentasjon "...and continuous Jewish residence in Israel never ceased at any time in history".³⁸ Den historiske kontinuiteten er i israelske innlegg representert ved den jødiske diasporaen, og deira lengt etter å sameinast med landet sitt. Dette kontinuerlege bandet mellom jødane og landet blir i materialet også framstilt som upåverka av historiske endringar og "framandstyre", der den stabile faktoren i omskiftelege tider er bandet mellom jødane og landet:

"Although driven from their homeland for more than eighteen centuries the people of Israel never ceased to pray for their return. Buffeted by the forces of history, the land of Israel passed from hand to hand through 13 alien conquests down the ages. But the Jewish people stood alone in maintaining the link with the land [...]."³⁹

I denne perioden, som i førre tidsperiode, blir bruken av omgrepet "nasjon" knytt til dei seinare generasjonars "retur" til territoriet, og til opprettinga av staten Israel:

"In Israel, for several generations we have witnessed a revival in the life of a nation which has brought to the world values of peace, liberty and justice. These principles are the law of the Jewish people and of its universal message.

The Jewish people is the only people ever to have been exiled again and again, with its faith in its return to its homeland remaining unshaken. Each time, mankind has benefited from the spiritual assets and values of justice which have accompanied the revival of the Jewish people in its ancestral land."⁴⁰

Gjennom diskursiv bruk av "exiled", "homeland" og "ancestral land" og "historisk kunnskap" skal myten om det jødiske folkets særskilte tilknytning til territoriet bli etablert.

4.1.3 Perioden 1992-2000

Myte- og diskursbruken i denne perioden er veldig annleis frå dei to fyrste periodane. I materialet i denne perioden er diskursbruk knytt til jødisk identitet, kontinuitet og sionisme nærast fråverande, med unntak av Jerusalem som blir analysert seinare i dette kapittelet, og med unntak av materialet frå år 2000. 1993 er det ingen referansar til den jødiske nasjonen eller sionisme i materialet. Truleg er ikkje dette eit uttrykk for at det offisielle synet på den jødiske nasjonen og sionismen har endra

---

³⁶ FN-diplomat Jeremy Nissim-Issacharoff, Generalforsamlinga, 69. møte, 5. desember 1988, s. 152.

³⁷ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 70. møte, 8. desember 1988, s. 32.

³⁸ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 38.

³⁹ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 38.

⁴⁰ Utanriksminister David Levy, hovudtalen, Generalforsamlinga, 18. møte, 2. oktober 1991, s. 41.

seg. Som analysen av dei andre temaa i denne perioden vil syne, skil den israelske myte- og diskursbruken seg denne perioden frå dei to føregåande, og det kan tyde på at Israel har hatt ein medviten strategi på å kva type tema og kva diskurs ein ynskjer å knyte til desse tema, heller enn at synet på den jødiske nasjonen og sionismen er endra. PLO anerkjente staten Israel offisielt i 1993, og konfliktnivået med palestinarane var lågare 1993-1996, i tillegg til at den geopolitiske situasjonen for Israel var endra gjennom ein større aksept frå dei arabiske statane. Det kan difor vera at Israel ikkje har sett behovet for å bruke dei tidlegare analyserte mytane om jødisk historie når staten ikkje kjenner at retten til å eksistere er truga.

I utanriksminister Shlomo Ben-Ami sin hovudtale i 2000 kan ein finne ei viss moderering i høve til den jødiske historia. Referansar til eksil er framleis tilstades, og kan vera eit uttrykk for at den sionistiske historieframstillinga i stor grad har halde seg statisk sidan 1947:

”The establishment of the State of Israel was the fulfilment of the dream of a people forced into exile 2,000 years ago. The destruction of the Second Temple and the dissolution of Jewish statehood were the result of our failure as a nation to assume the proper political course, to opt for accommodation with reality instead of engaging in messianic hallucinations.”⁴¹

Det jødiske folket var altså ikkje i stand til å føresjå dei politiske endringane som kom som ein konsekvens av romarrikets styre i område, og straffa var 2000 år i eksil. Men det jødiske folket fekk ein ny sjanse i moderne tid:

”Most revolts are uprisings against a system. Zionism was a revolt against destiny. It is this expression of our re-encounter with the world of political realities that eventually led us to the restoration of Jewish statehood in 1948.”⁴²

I dette tekstudraget blir i tillegg sionismen framstilt som eit opprør som var annleis enn andre opprør; sionisme var eit opprør mot lagnaden.

I materialet frå 2000 blir det referert til den jødiske bibelen som ei historiebok, der dei fyrste bøkene i bibelen ”were the product of the thousand-year era of the experience of the people of Israel building their national identity in their historic homeland”.⁴³ For å kunne ha ein nasjonal identitet, må ein nødvendigvis høyre til ein nasjon, og implisitt av denne diskursbruken fylgjer at den jødiske nasjonen har eksistert sidan bibelsk tid.

Når det gjeld bruk av historia blir det i materialet frå år 2000, i motsetnad til tidlegare, vektlagt at det jødiske folket i 4000 år har levd i kulturell utveskling med andre folkeslag, og også gjennom eksilperioden blir den gjensidige kulturelle påverknaden positivt framstilt i materialet.⁴⁴ Dette kan vera eit uttrykk for at historie kan brukast både i negativ og i positiv forstand, avhengig

---

⁴¹ Utanriksminister Shlomo Ben-Ami, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 9.

⁴² Utanriksminister Shlomo Ben-Ami, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 9.

⁴³ FN-ambassadør Yehuda Lancry, Generalforsamlinga, 60. møte, 13. november 2000, s. 9.

⁴⁴ FN-ambassadør Yehuda Lancry, Generalforsamlinga, 60. møte, 13. november 2000, s. 9-10.

av om mytebrukaren ynskjer å skapa eit skilje til motparten i ein konfliktsituasjon, eller å fokusere på "felles historie" i ein fredssituasjon.

4.2 Tilknyting til territoriet

I nasjonsteorien, som synt i kapittel to, er eit nødvendig krav for ein nasjon å kunne tilhøyre eit territorium, og ei av nasjonalismens hovudoppgåver er å etablere ein myte om eit unikt band mellom nasjonen og territoriet som kan danne eit påstått naturleg grunnlag for ei statsdanning. Nokre gonger, som i Israel/Palestina, finst det to nasjonar som gjer krav på det same territoriet, og det er då naturleg å tenkje seg at det vil utvikle seg ein diskursiv kamp mellom partane. Iver B. Neumann skildrar ein politisk kamp om eit territorium ikkje berre som ein militær kamp om å leggje under seg det same territoriet, men også som ein diskursiv kamp om korleis eit "rom" skal skildrast (Neumann 2001:43). "Det vi gjør er altså uopphørlig å forhandle om geografien, og sammen konstruerer vi en dypt politisk geografi."

4.2.1 Perioden 1947-1977

I materialet frå 1947 og 1948 syner Jewish Agency ofte til det dei meiner er ei nedfelling av det jødiske historiske bandet og retten til området i internasjonal lovgjeving, her forstått som Balfour-erklæringa frå 1917⁴⁵ og Mandatet for Palestina⁴⁶ frå 1922. Frå Jewish Agencys synspunkt blir det sjølvstøtt ikkje problematisert i kva grad kolonimaktene kan nedfelle i "internasjonal lov" at det jødiske folket har krav på dette området. Britane hadde også samstundes gjeve lovnader om arabisk råderett i same området, men Jewish Agency fokuserer berre på ein del av historia:

"He [Abba Eban] cited evidence to show that the right of the Jews to Palestine was an inseparable part of international law, and said that no legal compromise could annul those rights and ignore historical, cultural and ethnic realities."⁴⁷

"Dr. Silver considered, therefore, that the Mandate, by recognizing "the historical connexion of the Jewish people with Palestine" had done no more than acknowledge a universally admitted fact. The recognition of the Jewish National Home, which Field Marshal Smuts had called one of the greatest acts of history, reaffirmed the fact that, for the Jews, Palestine was the home of their exiled people, the land of their national destiny, and that throughout centuries of persecution and wandering, they had never abandoned their efforts to return to it."⁴⁸

Ein myte som blir forfekta om territoriet er at det jødiske folket i Balfour-erklæringa hadde vorte lova å få opprette ein jødisk nasjonalheim, eller ein jødisk stat som det blir tolka som, i heile

---

⁴⁵ "His Majesty's Government view with favour the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people, and will use their best endeavours to facilitate the achievement of this object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country." Frå Balfour-erklæringa 2. november 1917.

⁴⁶ "Whereas recognition has thereby been given to the historical connection of the Jewish people with Palestine and to the grounds for reconstituting their national home in that country". Frå The Mandate for Palestine, vedteke 24. juli 1922.

⁴⁷ Abba Eban, General Committee on the Question of Palestine, 134. møte, 1. mai 1948, s. 192.

⁴⁸ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947, s. 12

Palestina inkluderte Transjordan. Transjordan vart skilt ut og oppretta som ein eigen stat i 1922, og det gjenverande territoriet var det historiske Palestina:

”Seventeen million Arabs occupied an area of 1,290,000 square miles of great wealth, including all the principal Arab and Moslem centres, while Palestine, after the loss of Transjordan, was only 10,000 square miles. The majority plan, set out in chapter VII of the Special Committee’s report, proposed that that area should be reduced by one half. The plan, unlike that of the Royal Commission, eliminated western Galilee from the proposed Jewish state: that was an injustice and a grievous handicap to the development of the Jewish state.”⁴⁹

Her blir det framstilt som at arabarane alt hadde til rådvelde eit enormt område, samanlikna med storleiken på territoriet jødane var tilbydd gjennom delingsplanen. Transjordan vart i 1921 skilt ut frå mandatet Palestina, og dette blir her skildra som ”the loss of Transjordan”, og fleirtalets framlegg til delingsplan ville i tillegg redusere den jødiske delen av det resterande mandatområdet Palestina til halvparten av mandatet. Opprettinga av to arabiske statar på territoriet som var tiltenkt ”den jødiske nasjonalheimen”, og slik tap av meir enn sju åttandedelar av det tiltenkte jødiske territoriet vart seinare i eit innlegg av Moshe Shertok omtala som eit stort offer det jødiske folket ikkje burde bli bede om å gje:

”Yet Transjordan had been cut off from Palestine in 1922 and later set up as an Arab kingdom; and now a second Arab state was to be carved out of the remainder of the country. Thus the Jewish National Home would finally represent less than one eighth of the territory originally set aside for it. Such a sacrifice should not be asked of the Jewish People.”⁵⁰

Det blir ikkje gjort freistnader frå Jewish Agency i *ad hoc*-komiteen på å gå utover territoriet til det dåverande britiske mandatet i Palestina, men det blir tydeleg uttalt at majoritetsplanens framlegg er eit minimum av kva jødane kan gå med på; når jødane har gjort dette ”offeret”, må arabarane vera klare til å ofre sin del, dvs. halvparten av Palestina. Dette er eit diskursivt døme på den politiske pragmatismen diplomatiet til Haim Weizmann, og denne diskursbruken skal tene å framstille Jewish Agency som pragmatiske og løysingsorienterte, og har sidan 1947 vorte brukt aktivt av Israel for å framstille dei arabiske statane som nett det motsette; konfliktsøkjande og fiendtlege.

For å underbygge myten om det jødiske folkets unike, territorielle krav til området, blir det også trekt fram kor lenge arabarane og jødane har halde til i Palestina:

”The Arabs had held sway over a heterogeneous population between 636 and 1071 A.D., and later the Seljuks, the Kurds and finally the Ottoman Turks – all non-Arab peoples – had conquered the country. But by 636 A.D. the Jewish people had already had 2,000 years of history behind it [...]”⁵¹

Historia blir slik brukt for å etablere ein samanheng mellom det territorielle og det nasjonale kravet, og såleis blir den jødiske historia ”stedliggjort”. Palestina blir også av Jewish Agency framstilt som den einaste staden det jødiske folket kan ha von om å oppnå “a secure home and a

---

⁴⁹ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947, s. 16.

⁵⁰ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947 s. 16.

⁵¹ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947 s. 12.

national status equal with that of other independent nations”.⁵² Jødane har berre bede om det arabarane alt har oppnådd i mykje større skala, og ”The Arabs’ desire to possess an eighth State could not eliminate the Jews’ right to possess one”.⁵³ For jødane som hadde sleppe unna massakren (Holocaust) var Palestina den einaste løysinga; ”To suggest that they should rebuild their ruined homes or ask refuge of countries reluctant to receive them was mere mockery”.⁵⁴ Jewish Agency var også sterk motstandar av ein binasjonal stat av di ein jødisk minoritet i ein slik stat ”would feel crushed by an Arab majority, whereas the Arab minority in the Jewish State would find a guarantee for security among the neighbouring Arab States”.⁵⁵

I tidleg sionisme vart Palestina ofte omtala som eit aude område var ørken, og den sionistiske kibbutzrørsla sprang ut frå ideen om at villmarka skulle ”gjenvinnast” gjennom oppdyrking av jord, og mytens funksjon var også å konstruere eit skilje mellom jødar og arabarar i tilhøvet deira til jorda. I materialet blir ikkje denne myten om ”eit folk utan land for eit land utan folk” forfekta direkte,⁵⁶ det blir ikkje påstått at området var ”tomt” for politisk organisering. Men det blir hevda ein myte om at Palestina etter den arabiske erobringa vart liggjande bakanfor den moderne sivilisasjonen:

”In contrast to that, Dr. Silver quoted the report of the Royal Commission of 1937, which stated that in the twelve centuries and more that had passed since the Arab conquest, Palestine had virtually dropped out of history, and that in the realm of thought, of science or of letters, it had made no contribution to modern civilization”.⁵⁷

Moderne sivilisasjon er eit positivt ladd omgrep, det å ikkje bidra med noko til den moderne sivilisasjonen vil då plassere denne kulturen på ein ”tilbakeliggjande” stadie. Slik har Palestina under arabisk styre stått utanfor den historiske utviklinga. Det er sjølvstøtt umogleg å stoppe tida, og ”historia går sin gang” sjølv i såkalla underutvikla samfunn. Men bruk av denne myten er kanskje tilpassa den kolonimaktenes idé om ”the White Man’s Burden”, der utvikla kulturar har eit ansvar for å bringe underutvikla kulturar opp på eit visst nivå. Vidare blir det brukt ein myte om at arabarane hadde oppgjeve store delar av landet som ”ukultiverbart”:

”A large part of that land had been given up by the Arabs as uncultivable and had been reclaimed by the Jews at heavy costs. The loss in area to the Arabs had been more than made up by increased productivity due to the Jewish stimulation of agriculture. In the case of land, as in the case of labour, the beneficial effects of Jewish settlement could be judged by the increase in the number of Arab farmers and in their standard of living.”⁵⁸

---

⁵² Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte, 17. oktober 1947, s. 109.

⁵³ Haim Weizmann, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 18. møte, 18. oktober 1947, s. 125.

⁵⁴ Haim Weizmann, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 18. møte, 18. oktober 1947, s. 125.

⁵⁵ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte, 17. oktober, s. 114.

⁵⁶ Sjå mellom anna Baruch Kimmerlings *Zionism and Territory* (University of California, Berkeley 1982), for ei framstilling av korleis territoriet fysisk vart omgjort til ”jødisk land”.

⁵⁷ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947 s. 12-13.

⁵⁸ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte, 17. oktober 1947, s. 112.

Jewish Agency framstiller det som at arabarane kan ikkje dra anna enn positiv nytte av at jødane har teke over jorda, og det blir også ofte argumentert for at ein sterk auke i den jødiske busetjinga i Palestina og utvikling av området vil føre til auka levestandard for dei arabiske innbyggjarane. I tillegg blir det også ytra at FN bør sjå fordelene med jødisk imigrering ut frå at jødane vil få villmarka til å bløme:

”The Jewish People had been confirmed in its right to a national life in its historic home and had evoked general admiration when it had made the wilderness blossom as the rose. The United Nations would wish to see that work continued, that hope of the centuries consummated; that would be an achievement which would redound to its everlasting glory and would be a supreme act of international justice.”⁵⁹

Ved å karakterisere området som villmark får ein også ei kjensle av at området er ”usivilisert”. I denne myte- og diskursbruken vil ein konsekvens vera at alternative livsformer som til dømes beduinanes nomadeliv blir definert ut av sivilisasjonen, men det finst ikkje døme frå materialet som kan seia noko om Jewish Agency/Israel sitt syn på beduinane som folkegruppe. Dette kan vera eit teikn på at ein fyrst og fremst har sett arabarane/palestinarane som hovudmotstandarane, sjølv om det skjedde ei storstilt fordriving av beduinar frå Negev-ørkenen under krigen i 1948.⁶⁰

I 1967 skjer det ei stor endring i synet på territoriet som ein konsekvens av at Israel etter seksdagarskrigen i juni 1967 okkuperte Gaza, Vestbreidda og Aust-Jerusalem, i tillegg til Golan-høgden og Sinai. Analysen vil berre ta for seg den jødiske tilknytninga til dei palestinske områda, synet på palestinarane si tilhøyrse til området blir analysert i det neste kapittelet. Aust-Jerusalem vart annektert av Israel 28. juni 1967, og diskusjonar kring Jerusalem blir analysert seinare i dette kapittelet. Vestbreidda og Gaza har formelt ikkje har vore annektert, og Israel har styrt områda under ein Civil Administration.

I 1967 blir okkupasjonen freista legitimert gjennom eit tryggingsspolitisk aspekt, og at israelsk militært nærvere på Vestbreidda og Gaza er nødvendig for å oppretthalde tryggleik for befolkninga i Israel. Israel er ikkje uvillige til trekkje seg ut frå områda (bortsett frå Aust-Jerusalem), men dette må forhandlast fram innanfor ein fredskontekst, som Tryggingrådet sin resolusjon 242 slår fast:⁶¹

---

⁵⁹ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4.møte, 2. oktober 1947, s. 18-19.

⁶⁰ Dei fleste beduinane reiste etter 1948-krigen attende til Negev, men har sidan vore i konflikt med den israelske staten om jordeigarskapet. Israel har definert retten til land ut frå landlovar frå ossmansk tid og Storbritannias mandatstyre, som ikkje anerkjenner eigarskap for land utan at det føreligg ”gyldige papir”. Som nomadebefolkning har beduinane tradisjonelt hatt eit anna syn på jordeigarskap, og dette har ført til at dei har mista eigarskap og bruksrett til område Israel i dag definerer som ”statleg jord”.

⁶¹ ”The Security Council [...] 1. *Affirms* that the fulfilment of Charter principles requires the establishment of a just and lasting peace in the Middle East which should include the application of both the following principles: (i) Withdrawal of Israel armed forces from territories occupied in the recent conflict; (ii) Termination of all claims or states of belligerency and respect for and acknowledgment of the sovereignty, territorial integrity and political independence of every State in the area and their right to live in peace within secure and recognized boundaries free from threats or acts of force”. S/RES/242 (22.11.1967).

”If, however, there is a renunciation of the state of war, with the abstention from all hostile activities, and the establishment of a normal political and juridical relationship between States, then the disposition of troops immediately take on an entirely different aspect. That is why the problem of the withdrawal of troops is integrally linked, in law and reality, to withdrawal from a state of war, with a corollary advance to peace and the establishment of conditions of security.”⁶²

Kravet frå dei arabiske statane om ”unconditional withdrawal” karakteriserer Israel som ”a prescription for renewed hostilities”,⁶³ og eit ynske om å returnere til situasjonen før konflikten:

”the same situation, the same frontiers, the same insecurity, the same blockade of waterways, the same belligerent doctrine, the same divided city, the same choked access on vital road, the same confrontation of unseparated armies, the same guns on Syrian hills threatening settlements in the valley, the same arms race, and above all, the same absence of peace treaties requiring a mutual recognition of sovereignty.”⁶⁴

Sjølv om Israel i 1967 sa at israelarar ikkje vil bli tilletne å busetje seg på Vestbreidda, vart den fyrste busetjinga etablert alt tidleg 1968.⁶⁵ Busetjingane er utover dette ikkje direkte nemnde i det utvalde materialet frå denne perioden.

Frå 1973 blir det arabiske kravet om full attendetrekking frå okkuperte territorie utan fredsforhandlingar framstilt som fyrste steg i prosessen som vil leie fram til ein eliminasjon av staten Israel:

”The plain fact is that the present Arab leadership is not satisfied with the verdict of history which has led to the constitution of 18 Arab States in an area of 11 million square meters with a population of 100 million. Arab leadership seems to be in an excited imperialist mood. It demands the elimination of Israel, a non-Arab nation, older in its roots within the Middle East than any other, more venerable than any other in the lineage of spirit and tongue that ties it to that soil, unexampled in the persistence of its national identity. Israel is the very heart and core of Middle Eastern history; but Israel is a Jewish and not an Arab entity. Therefore are Arab leaders who cannot sustain its sovereign presence: it must either be swallowed up in something else so that its ”Israelhood” would vanish under some Arab combination or domination. In its philosophy national freedom in the Middle East is an exclusive Arab right – to be monopolized, and not to be shared.”⁶⁶

Utanriksminister Abba Eban bruker her historia retorisk for å framstille Israels særskilte tilknytning til området som noko anna enn andre nasjonar tilknytning til område i ein ”me var her fyrst”-diskursiv bruk av historie. Den *eigentlege* arabiske grunnen til å krevje attende trekkjing frå dei okkuperte territoria blir såleis framstilt å vera dei arabiske statanes ynske om å utradere Israel. I motsetnad til den ”imperialistiske stemninga” mellom dei arabiske statane, ynskjer Israel å gje opp områda og fastsetje ”sikre og anerkjente grenser” i fredsforhandlingar:

---

⁶² Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Spesical Session, 1544. møte, 30. juni 1967, s. 4.

⁶³ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Spesical Session, 1544. møte, 30. juni 1967, s. 4.

⁶⁴ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Spesical Session, 1536. møte, 26. juni 1967, s. 11.

⁶⁵ I perioden 1967-1977 vart likevel 30 busetjingar med om lag 5000 innbyggjarar etablert på Vestbreidda. Majoriteten av desse vart etablert i Jordandalen, som eit ledd i ein sikkerheitsstrategi der israelske sivile utgjer ein sikkerheitsbuffer i periferie område. Etter Likuds regjeringsovertaking i 1977 vart byggjinga av busetjingar intensivert, fyrst og fremst ut frå ideologiske grunnar om å forhindre etablering av ein palestinsk stat. I dag bur 260 000 busetjarar i 121 busetjingar på Vestbreidda (Jerusalem ekskludert frå desse tala). (Kjelde: Peace Now.)

⁶⁶ Utanriksminister Abba Eban, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2139. møte, 3. oktober 1973, s. 6.

”We have accepted Security Council resolution 242 (1967) which calls for the establishment of permanent peace by agreement between Member States in the Middle East, including withdrawal of forces from territories occupied since 1967 to secure and recognized borders to be determined in the peace agreement”.⁶⁷

Det er også interessant å merkje seg her at Abba Eban, utan å sitere teksten frå resolusjon 242 direkte, bruker ordet ”occupied”. Dette er ein term Israel seinare går vekk frå, ved å problematisere at områda i det heile er okkuperte. Abba Eban sjølv var tilhengjar av å trekkje Israel ut av dei okkuperte områda, og dette kan vera bakgrunnen for hans diskursbruk, i tillegg til at Israel truleg så snart etter okkupasjonen ikkje hadde etablert eit eigartilhøve til Vestbreidda.

Dei ovannemnde sitata er henta frå hovudtalen Abba Eban heldt i Generalforsamlinga nokre dagar før utbrotet av Yom Kippur-krigen i 1973. Etter krigshandlingane er i gang, blir sikkerheitsaspektet ved okkupasjonen endå tydlegare i materialet:

”Imagine that in a mood of suicidal stupidity we had gone back to the previous armistice lines instead of negotiating boundaries in the framework of peace. If we had performed that folly, then attacks of 6 October, springing from close at hand, at our very throats and hearts, would have done such destruction to our vital centre that perhaps Israel and all its people, and all the memories, hopes and visions which have moved our history, might now all be lost – lost, swept away in a fearful massacre. How right we were to insist on negotiating with the utmost precision the boundaries of a peace settlement. How wrong were those who counselled us otherwise.”⁶⁸

Krigen i oktober 1973 har fått namn etter dagen for dei arabiske statane sitt åtak på Israel, Yom Kippur. Yom Kippur er den mest høgtidlege jødiske heilagdagen og blir av mange jødar, også sekulære, markert ved at ein fastar, går i synagogen, og overheld shabbatsreglar, som til dømes å ikkje køyre bil, sjå på fjernsyn og høyre på radio. Etter Yom Kippur-krigen meiner dimed Israel å ha fått demonstrert kvifor landet treng territoria som ein sikkerheitsbuffer i tilfelle nye åtak frå dei arabiske naoblenda. Dette blir repetert i materialet frå 1974, der Israel er førebudde på å ”give favourable consideration to a significant territorial compromise, but it cannot compromise on its security”.⁶⁹

I 1974, i samband med talen til Yasser Arafat i FNs Generalforsamling, kan ein sjå byrjinga på at diskusjonen om territoriet og etablering av ein palestinsk stat blir knytt til staten Jordan. Dette blir berre kort nemnt her, ettersom analysen av israelsk mytebruk om ein palestinsk stat fyrst skjer i det neste analysekapittelet.

Den jødiske historia blir av FN-ambassadør Yosef Tekoah i 1974 framstilt som ei forteljing der jødane, sjølv etter å ha tapt for romarane, heldt fram med å leve i deira heimlands ånd i diasporaen:

---

⁶⁷ Utanriksminister Abba Eban, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2139. møte, 3. oktober 1973, s. 7.

⁶⁸ Utanriksminister Abba Eban, Generalforsamlinga, 2143. møte, 8. oktober 1973, s. 3.

⁶⁹ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 452.

”Even when defeated by the Roman Empire and carried off to bondage in foreign countries, the Jews of the Diaspora continued to live in spirit in their homeland. They prayed for rain when rain was needed in the land of Israel. They celebrated the harvest when it was harvest time in Israel. They retained the customs of the land, its traditional holidays and its ancient language. Above all, they never ceased to struggle against the consequences of foreign imperialist subjugation. They never stopped striving to regain their independence and sovereignty. In the Land of Israel itself, though decimated by successive conquerors, the Jewish community clung to the soil of its forefathers, determined that the day should come when it would be free again.”⁷⁰

Dei jødiske feiringane av heilagdagane har gjennom diasporaen halde på tilknytninga til årstidene i Midt-Austen (Klier 1997:172), og det er dette Tekoah syner til her som eit døme på at diasporajødane ”continued to live in spirit in their homeland”. I dette sitatetet blir det også referert til det jødiske samfunnet i ”the Land of Israel” under diasporaen, her skildra som ”clung to the soil of its forefathers”, og bestemte på at dagen for frigjering frå framandstyre vil koma.

Både i 1974 og i 1975 skjer det ei større vektleggjing av jødane sin historiske rett til landet ut frå religion i diskursbruken til FN-ambassadørane Tekoah og Herzog, her i eit tekstdøme av Herzog, der the Holy Land⁷¹ blir brukt i diskursen:

”The ancient historic and religious rights of the Jewish people in the Holy Land, in which the Jewish people have maintained a constant, unbroken presence for thousands of years and which has been consecrated by thousands of years of religious, national, political and historical experience, were confirmed by the League of nations after the First World War.”⁷²

4.2.2 Perioden 1977-1992

I denne perioden er det i materialet frå 1980 ei tydeleg endring i høve Israels tilhøve til dei okkuperte territoria. Israel går vekk frå å bruke namnet på Vestbreidda, og bruker konsekvent Judea og Samaria som dei offisielle namna Vestbreidda.⁷³ Framstillinga av dei okkuperte områda vil vidare bli analyserte i det neste kapitlet, under kapitteldelen om synet på den palestinske nasjonen og staten. I Camp David I-avtalen mellom Israel og Egypt vart det føreslege frå avtaleunderskrivarane at det blir oppretta eit autonomt styre for Gaza og Vestbreidda (minus Jerusalem).⁷⁴

”The programme of autonomy which we have proposed for the Palestinian Arab inhabitants of Judea, Samaria and the Gaza District, as accepted in the principle in the Camp David frameworks, is the first practical proposal to be advanced to provide a dignified solution for the needs of the Arab population of those areas. It comes in place of all the empty declarations with which the Palestinian Arabs concerned have deluded themselves and have been deluded by other States and organizations over the years.”⁷⁵

---

⁷⁰ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 874.

⁷¹ ”The Holy Land” er fyrst og fremst eit kristent uttrykk, på hebraisk blir området omtala som det lova landet.

⁷² FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2397. møte, 7. november 1975, s. 733.

⁷³ Også i delingsplanen, resolusjon 181, er Judea og Samaria brukt, ikkje Vestbreidda.

⁷⁴ Camp David I er av Ilan Peleg karakterisert som dåverande statsminister Menahem Begins diplomatiske verk, der føremålet på sikt var å sikre Egypts stønad for Israels styre over Gaza og Vestbreidda mot at Egypt fekk attende Sinai (Peleg 1987:99).

⁷⁵ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen, Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980, s. 273.

Israel er ikkje villig til å gje sjølvstende til områda, av di PLO-styrets krav om ""self-determination", as they use it, is nothing more than a euphemism for the destruction of Israel".⁷⁶ Israels diskursbruk kring dei okkuperte territoria er også knytt til ein sikkerheitsargumentasjon om at Israel ikkje kan vengjeklippast for sine "security and geostrategic viewpoints".⁷⁷ Israel framstiller det også som at dei arabiske statane har gjeve PLO ei særskilt rolle i deira "grand design, namely to try to convert Judea, Samaria and the Gaza District into forward bases for attacks on Israel",⁷⁸ og at Israel "feels no obligation to accomodate its enemies by evacuating Judea, Samaria and the Gaza Distric, nor to offer the PLO a hand in those territories".⁷⁹ Israel framstiller territoria som vitale for sikkerheita til landet, og autonomi i Judea, Samaria og Gaza er det lengste Israel kan strekkje seg "because for us it is a matter of survival" og strategisk djupn:⁸⁰

"The territories are vital to our security, as history has proven again and again. Prior to 1967 Israel was a mere nine miles wide at its narrowest point, which is only two-thirds the length of Manhattan. All of Israel's major towns and cities ere within the range of Arab artillery until 1967. Judea, Samaria, Gaza and the Golan Heights were launching-pads for repeated, merciless attacks against Israel and against Israeli civilians. Indeed, the pre-1967 borders were nothing less than a constant invitation to attack Israel."⁸¹

Israelsk kontroll med "the monuntainous terrain of Judea and Samaria" og den nødvendige topografiske fordelten blir også innanfor ein sikkerheitsdiskurs framstilt som nødvendig for å kunne stå mot eit åtak frå aust. Israels storleik blir på nytt samanlikna med dei arabiske statane:

"We are a small country of 5 million as compared to the 180 million Arab spread about from the Gulf to the Atlantic. It is not as if there are 20 Jewish States surrounding and threatening one lonely Arab State. There is but one Israel and it has repeatedly been victimized by Arab aggression."⁸²

Men Israel sine krav til Judea, Samaria og Gaza er ikkje berre funderte på sikkerheit:

"It is a legally protected right, grounded in international law. This right was confirmed by the Balfour Declaration [...] It was reconfirmed by the League of Nations and enshrined in its Mandate for Palestine, which stressed "the historical connection of the Jewish people with Palestine" and also emphasized that Jews are "reconstituting" – I repeat – "reconstitution their national home in that country". The Mandatory Power was entrusted an explicitly charged with the duty of encouraging "close settlement by Jews on the land". I repeat: "settlement by Jews". To some, a dirty word "settlement" was used. But, in reality, that legal term used to guarantee the right of the Jewish people to live anywhere in the land of Israel. We are not ashamed to say it, we are happy to quote it and we are fortunate enough to be able to do it."⁸³

Dette er ei klår endring frå førre perioden, der jødiske busetjingar var særskilt avgrensa i omfang, og det var heller ikkje framført krav som kunne stadfeste ein historisk rett jødane skulle ha til å busetje seg i område utanfor den israelske staten. I sitatet over blir myten om at jødane har rett til å busetje

---

⁷⁶ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen, Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980, s. 273.

⁷⁷ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen, Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980, s. 274.

⁷⁸ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1319.

⁷⁹ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1320.

⁸⁰ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 33.

⁸¹ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 33.

⁸² FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 36.

⁸³ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 36-37.

seg i heile landet brukt mest som ei ”historiske sanning”. Israel argumenterer vidare med at det internasjonale samfunnet har akseptert jødanes historiske rett til området:

”This legally protected right of the Jewish community was a recognition by the international community of the historical ties binding the people of Israel with the land of Israel. But of course these ties also stand on their own merit, even without external sanction.

For the bond between the Jewish people and the land of Israel is a bond that stretches back to the beginning of history. Thirty-five centuries of Jewish attachment to the land of Israel stand as eternal testimony to the immutable link between the people of Israel and the land of Israel. Although driven from their homeland for more than eighteen centuries the people of Israel never ceased to pray for their return. [...]

It is a link that stretches back to Biblical times. The Bible in the Book of Genesis relates in detail how Abraham, the founding father of the Jewish people became the first Jewish immigrant to Israel, settling in Hebron. [...]”⁸⁴

Termen ”Land of Israel”, på hebraisk Eretz Israel, er brukt når det blir referert til Stor-Israel, altså Israel inkludert dei okkuperte områda. Sjølv om Herzog brukte jødisk religiøs og historisk tilknytning til Hebron som døme, vart det ikkje i den førre perioden hevda at Israel har historisk rett til å opprette busetjingar i dei okkuperte områda, og dette utgjer ei klar endring i materialtilfanget mitt frå desse to periodane. Å nekte jødar å busetje seg i desse områda blir også av FN-ambassadør Yoram Aridor samanlikna med rasisme:

”The true racism heard within these halls emanates from those who claim that Jews do not have a right to live in certain areas of their homeland because they are Jews. Jews here can live freely in Hebron, Connecticut. Jews here can live freely in Bethlehem, Pennsylvania. They cannot be denied the right to live in Hebron, Judea nor in Bethlehem, Judea”.”⁸⁵

Å nekte jødar å busetje seg i dette området blir vidare samanlikna med nazisme:

”To suggest that Jews not be allowed to live in these areas because they are Jews is to subscribe to the Nuremberg Laws of the Nazis. It is to descend to the depths of racism. Segregation is not the answer. It will not solve the problems of the region. Only if Arabs and Jews learn to live together side by side, to interact with each other, will peace have a chance of breaking out.”⁸⁶

Som analysen av dei andre temaa vil syne, bruker Israel tidvis ein diskurs om nazisme for å freiste å byggje opp myten om kor utsett Israel er for fare. Ved å syne til Nüremberglovane samanliknar Israel det internasjonale samfunnet, dei arabiske statane og lokalbefolkninga sine reaksjonar på etablering av dei jødiske busetjingane med nazisme. Jødiske busetjingar blir også i dette sitatetet plasserte inn i ein myte om at dette på sikt vil skapa fred mellom arabarane og jødane, av di dei vil lære å leva saman.

I denne perioden, i motsetnad til materialet i førre periode, blir ikkje omgrepet ”occupied territories” brukt, men ”territories” eller ”areas administered by Israel”.⁸⁷ Det blir også referert til okkupasjonen som ”Israel’s presence particularly in the parts of mandated Palestine formerly

---

⁸⁴ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 37-38.

⁸⁵ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 42.

⁸⁶ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 43.

⁸⁷ FN-diplomat Mr. Ramin, Special Political Committee, 30. møte, 19. november 1987, s. 10, 13.

occupied by Jordan and Egypt”.⁸⁸ Bruk av diskurs om områda som ”formerly occupied by Jordan and Egypt” kan tene til å legitimere den israelske kontrollen av dei okkuperte områda ved å syne til at områda har vore okkupert av andre *tidlegare* i tillegg til at Israel også synleggjer at det ikkje har eksistert ein palestinsk stat på dette området.

4.2.3 Perioden 1992-2000

I byrjinga av denne perioden er det mest interessante det nesten totale fråveret av bruk av fortid og jødisk kulturarv i ei historisk tilknytning til territoriet. Dei einaste referansane i materialet mitt frå 1993 er fylgjande korte sitat frå utanriksminister Shimon Peres sin hovudtale til Generalforsamlinga:

”As a Jew, may I say that the virtue and the essence of our history since the times of Abraham and the commandments of Moses have been and uncompromising opposition to any form of occupation, domination and discrimination. For us, Israel is not just a territorial homeland, but a permanent moral commitment too.”⁸⁹

Frå dette går Peres over til å prate om økonomisk utvikling som ein positiv konsekvens av fred, der målet kunne vera eit samarbeid på linje med det europeiske økonomiske samarbeidet. Det er heller ikkje grenser for kva Oslo I-avtalen kan tilføre palestinarane:

”Gaza, after 7,000 years of suffering, can emancipate itself from want. Jericho, without its fallen walls, can see its gardens blossom again.”⁹⁰

Bakgrunnen for denne endringa er sjølv sagt at Israel og PLO har signert den fyrste Oslo-avtalen september 1993, og at det skal forhandlast om busetjingar og grenser mellom Israel og ein framtidig palestinsk stat i framtidige forhandlingar. Retorikken dreier seg om utvikling av frihandelssoner som grunnlag for økonomisk vekst og opne grenser for turisme mellom Israel og dei arabiske statane. Dei okkuperte områda blir refererte til éin gong, og då som ”occupied territories”.⁹¹

I 1996 har Israel gått attende til å bruke Vestbreidda i staden for ”Judea og Samaria, og dette syner at det i denne perioden ikkje finst ein diskursiv skilnad mellom Avoda-regjeringa og Likud-regjeringa sin omtale av dette territoriet:

”The Palestinians misrepresent the conflict by suggesting it began only in 1967, when Israel came into possession of the West Bank and Gaza following a war of self-defence.”⁹²

Også for år 2000 er fråveret av ein historisk diskurs knytt til territorium påfallande. Unntaket er Jerusalem, som blir analysert i neste kapitteldel. Ut frå dette er det mogleg å trekkje konklusjonen

---

⁸⁸ FN-diplomat Mr. Ramin, Special Political Committee, 30. møte, 19. november 1987, s. 9.

⁸⁹ Utanriksminister Shimon Peres, hovudtalen, Generalforsamlinga, 6. møte, 28. september 1993, s. 22.

⁹⁰ Utanriksminister Shimon Peres, hovudtalen, Generalforsamlinga 28. september 1993, s. 23.

⁹¹ FN-diplomat Mr. Eliashiv, Generalforsamlinga, 86. møte, 21. desember 1993, s. 25.

⁹² FN-diplomat David Peleg, Generalforsamlinga, 69. møte, 2. desember 1996, s. 18.

at når Israel ikkje lenger er i ein situasjon landet oppfattar at det jødiske, historiske bandet er trekt i tvil eller freista motbevist, vil det også skje ei endring i bruk av mytar og diskurs. Gjennom 1990-talet vart relasjonane til mange arabiske land normalisert, eller nesten normaliserte, mellom anna på grunn av ei endra arabisk haldning til staten Israel, og Israel treng då ikkje lenger for å ”dokumentere” eksistensretten til landet. Men at denne myte- og diskursbruken eksisterer for Jerusalem-spørsmålet kan tyde på at fortid og tilknytning til territorium blir brukt når det blir oppfatta som nødvendig å ”dokumentere” det jødiske folket sin historiske eksistens i området.

4.3 Jerusalem

Jerusalem dannar kjernen i myten om det særskilte jødiske bandet til Israel, og har vore eit av kjerneproblema i den israelsk-arabiske konflikten og er fylgjeleg også mykje omtala i materialet. I denne kapitteldelen vil framstillinga av det jødiske folket og Israels band til Jerusalem som unikt bli analysert.

4.3.1 Perioden 1947-1977

Ifylgje FN's delingsplan frå 1947 skulle Jerusalem med omland liggje under internasjonal styring på grunn av områdets særskilt viktige religiøse tyding for kristne, jødar og muslimar. Sjølv om Jewish Agency støtta delingsplanen i 1947, som då også offisielt godkjende ei internasjonalisering av Jerusalem, kan ein i ei utsegn i forhandlingane om delingsplanen hausten 1947 sjå teikn på at Jewish Agency i staden føretrekte eit Jerusalem der delar av byen kom under jødisk styring. I dette sitatet blir det synt til både ei sekulær og ei religiøs tyding Jerusalem har for det jødiske folket, gjennom Jerusalem's plass i religiøse tradisjonar, og ved å bruke eit historisk argument om at Jerusalem var hovudstaden i tidlegare tider. I 1947 er det ikkje dei heilage stadene Jewish Agency gjer krav på, men dei jødiske delane utanfor Gamlebyen:

“Moreover, Jerusalem held a unique place in Jewish life and religious traditions. It was the ancient capital of the Jewish nations and its symbol throughout the ages. ”If I forgot thee, O Jerusalem, let my right hand forget her cunning”: that was the vow of the Psalmist, and of an exiled people throughout the ages.

Dr. Silver strongly urged that the Jewish section of modern Jerusalem, outside the walls, should be included in the Jewish State. He also reserved the right to deal later with other territorial modifications.”⁹³

I materialet frå 1948 er Jerusalem nemnt i samband med konfrontasjonar mellom jødiske og arabiske styrkar; ”Jerusalem had been besieged and the Old City, with all its shrines, had been allowed by the administration to fall into the hands of fanatical Arabs”, og i samband med oppretthaldinga av ei forsyningslinje inn til dei jødiske innbyggjarane i byen.⁹⁴ Jerusalem er utover dette ikkje særskilt nemnt i materialet mitt før våren 1949 i diskusjonane om israelske

---

⁹³ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947, s. 16.

⁹⁴ Moshe Shertok, General Committee on the Question of Palestine, 127. møte, 27. april 1948, s. 109, 110.

medlemsskap i FN, og hausten 1949, under diskusjonane om eit internasjonalt regime for Jerusalemsområdet og vern av dei heilage stadene.

Resultatet av krigen i 1948 var eit delt Jerusalem der Israel fekk kontroll over Vest-Jerusalem og Jordan fekk kontroll over Aust-Jerusalem. I drøftingane om israelsk medlemsskap i *ad hoc* Political Committee våren 1949 blir Israels posisjon i Jerusalem særskilt teken opp. Israel gjer det klart alt frå våren 1949 at staten ynskjer eit internasjonalt styre fyrst og fremst avgrensa til dei heilage stadene, som på dette tidspunktet ligg under jordansk kontroll, og at Israel på sikt ynskjer å inkludere den jødiske delen av Jerusalem i den israelske staten. Samanlikna med seinare i perioden blir det i liten grad brukt ein diskurs knytt til Jerusalems særskilte plass i det jødiske nasjonale medvitet. Integrering av Vest-Jerusalem i den israelske staten blir heller framstilt som ein naturleg prosess forårsaka av nylege hendingar enn av ein historisk rett:

”Integration of the Jewish part of Jerusalem into the life of the State of Israel had occurred as a natural historic process arising from the conditions of war, the vacuum of authority created by the termination of the Mandate, and the refusal of the United Nations to assume a direct administrative responsibility on the scene. That integration, which was paralleled by a similar process in the Arab area, was not incompatible with the establishment of an international regime with full juridical status, for the protection of Holy Places, no matter where situated.”⁹⁵

Hausten 1949 endrar diskursbruken seg, og særskilt blir det kulturelle bandet mellom jødane i Jerusalem og den israelske staten, representert gjennom mellom anna språk og religion, brukt for å underbygge israelsk styring over Vest-Jerusalem.⁹⁶ Det ein kanskje kan kalle sionistane si grunnerklæring for kvifor Jerusalem var viktig for jødane blir formulert slik under diskusjonane om internasjonalt regime for Jerusalem november 1949:

”The Holy City was an object of interest to the entire civilized world ; but he [Sharett] considered that such universal veneration should not overshadow the special interest of the Jewish people, which regarded Jerusalem as the symbol of past glory, the lodestar of its wanderings, the subject of its daily prayers and the goal of its hopes for eventual redemption.”⁹⁷

Utanriksminister Moshe Sharett (tidlegare Shertok) framstiller her Jerusalem som å ha vore, i tillegg til religiøs tyding i daglege bønner for den religiøse jødar, leiestjerna for det jødiske folket gjennom vandringane, altså diasporatida. Jerusalem blir her brukt som symbolet på ei fordums nasjonal storheitstid, og bruker her såleis den fjerde dimensjonen i Jan Penroses teori om konstruksjon av bindeledd mellom nasjon og territorium; tilknytinga til eit territorium gjennom historie, minne og myte (Penrose 2002:282). Personleg offer for nasjonen som falne i kampen om Jerusalem blir gjort om til ei kollektiv styrkjesing av bandet mellom staten og byen:

---

⁹⁵ Abba Eban, *ad hoc* Political Committee, 45. møte, 5. mai 1949, s. 234.

⁹⁶ FN-ambassadør Abba Eban, hovudtalen Generalforsamlinga 229. møte, 26. september 1949, s. 94.

⁹⁷ Utanriksminister Moshe Sharett, *ad hoc* Political Committee, 44. møte. 25. november 1949, s. 261.

”By their victorious struggle, the Jews had regained not merely their stake in Jerusalem, but the link between it and the State of Israel. That bond had been cemented by the blood shed by the 1,490 Jewish men, women and children who had fallen, as civilians or as soldiers of Israel’s Army, in Jerusalem alone. The sufferings and resistance of those heroes had only reinforced their will and conviction that the State of Israel and the City of Jerusalem should constitute an inseparable whole.”⁹⁸

Israels motstand mot at eit internasjonalt regime skal ha juridisk funksjon utover Gamlebyen blir også freista legitimert gjennom ei framstilling av at dei jødiske innbyggjarane i Jerusalem vil leve i ein stor sikkerhetsfare om dei ikkje blir beskytta av den israelske staten. Arabisk aggresjon mot jødiske innbyggjarar og deira øydeleggjing av jødiske religiøse stader i Gamlebyen (mellom anna fleire synagogar) utan at FN greip inn, blir brukt som døme på at det internasjonale samfunnet ikkje evnar å ta vare på sikkerheita til innbyggjarane i Jerusalem. Internasjonalisering av heile Jerusalem vil difor berre føre til at jødiske innbyggjarar blir ”plunged into fear and confusion”.⁹⁹ Om dei jødiske innbyggjarane hadde venta passivt på internasjonal handling, ville byen ha vorte ”a graveyard and a shambles” og ”[t]he rescue of the Holy City was one of the most illustrious achievements of the new State of Israel, and constituted a greater act of reverence than eloquent speeches about Jerusalem’s sanctity”.¹⁰⁰ Israel freistar også å framstille ei eventuell demilitarisering av Jerusalem som at jødane vil bli sett i større fare, ettersom dei då vil vera omgjeve av (fiendtlege) arabarar på tre kantar.

Det er ingen referansar til Jerusalem i materialet mitt frå 1956, noko som nok skuldast at dei få utplukka referata er knytte til Suez-krisa. Det er likevel lite truleg at Israel i særleg grad endra politikk på området, etter som det parallelt med diskusjonane i FN i 1949 og på byrjinga av 1950-talet føregjekk ein prosess der Vest-Jerusalem i praksis vart gjort til hovudstad i Israel gjennom å flytte statleg viktige organ til byen. Regjeringa vedtok 11. desember 1949 å gjera Jerusalem til sete for parlamentsforsamlinga Knesset, og i løpet av 1950 hadde alle departementa flytt til Jerusalem, bortsett frå utanriksdepartementet som flytta frå Tel Aviv til Jerusalem i 1953. Jerusalem vart gjort til hovudstad av den israelske regjeringa 17. januar 1950¹⁰¹ (Brecher 1974:32).

Statusen til Jerusalem endra seg etter seksdagarskrigen i 1967 ved at Aust-Jerusalem med Gamlebyen kom under israelsk kontroll og vart annektert av Israel 18. juni 1967, og underlagt israelsk lov 28. juni 1967 (som rettnok berre blir karakterisert som ”praktiske nødvendigheter” av utanriksminister Abba Eban i Generalforsamlinga 1967).

I materialet frå og med 1967 blir okkupasjonen av Aust-Jerusalem framstilt som ein ”re-uniting” av jødanes hovudstad, både historisk ved at jødane no har tilgang til dei heilage jødiske

---

⁹⁸ Utanriksminister Moshe Sharett, *ad hoc* Political Committee, 44. møte, 25. november 1949, s. 261.

⁹⁹ FN-ambassadør Abba Eban, *ad hoc* Political Committee, 49. møte, 29. november 1949, s. 294.

¹⁰⁰ FN-ambassadør Abba Eban, *ad hoc* Political Committee, 49. møte, 29. november 1949, s. 294.

¹⁰¹ Vedtaket vart ikkje nedfelt i ei lov av di statsminister David Ben-Gurion meinte Jerusalem var gjort til Israels hovudstad av Kong David, og såleis var nytt vedtak unødvendig (Brecher 1974:32). Michael Brecher har ei fylldig framstilling av dei interne prosessane angåande Jerusalem status i regjeringa i *Decisions in Israel’s Foreign Policy* (1974).

stadene i Gamlebyen, og praktisk ved at byen ikkje lenger er delt mellom to administrasjonar, den israelske og den jordanske. Eban uttrykkjer den jødiske nasjonens særskilte tilhøyrse til Jerusalem gjennom "reunion" med Vestmuren:

"In our nation's history there have been few hours more intensely moving than the hours of reunion with the Western Wall. A people has come back to the cradle of its birth. It has renewed its link with the mystery of its origin and its continuity. How long and how deep are the memories which that reunion evokes."¹⁰²

Vestmuren (Klagemuren) utgjer i dag det som står att av den vestre muren av Tempelhøgda, og jødane var nekta tilgang til Vestmuren under Jordans okkupasjon av Aust-Jerusalem 1948-1967. Det jødiske folkets "reunion" med Vestmuren etter 19 års okkupasjon blir av Eban her framstilt som eit av dei mest intenst rørande augneblinka i nasjonens historie. Eban naturaliserer vidare myten kring det særskilte bandet mellom den jødiske nasjonen og Jerusalem ved å bruke ein diskurs om biologi; "a people has come back to the cradle of its birth".

I materialet frå denne perioden framstiller Israel det som positivt og ynskjeleg at landet styrer heile Jerusalem; Jerusalem er vorten ein open by der alle har tilgang til dei heilage stadene, og der jødar og arabarar kan leve saman i fred i ein samla by utan sosial, kommunal og kulturell deling, som under det jordanske styret. Om Jerusalem blir delt på ny, meiner Israel dette berre vil føre til at jødar og arabarar kjem til å leva separerte frå kvarandre i fiendskap:

"The division of that city brought about two results. First, it converted it into an arena of war. Gun emplacements in the Holy Places rained death and destruction on Israeli citizens, institutions and streets. Thus for the second time in twenty years Jordan committed the sacrilege of bombarding Jerusalem, and scores of our people met their deaths as a result of installation of guns in the Holy Places. That, then was the first result of the division.

Second, it was during the division of the City that, under the Jordanian régime, free access to the Holy Places of all the religions was not assured. Jordan is the only Government in recorded history which, since its annexation of the Holy City in 1948, has done these two things: made Jerusalem a battlefield and denied universal access to the Holy Places to all religions."¹⁰³

FN blir av Israel også anklaga for å ikkje å ha vore i stand til å sikre alle religionar tilgang til dei heilage stadene gjennom dei 19 åra byen har vore under jordansk kontroll. Israel set også opp ei motsetning mellom Israel og "the Arabs" ved å framstille Israels kontroll over "an undivided and peaceful Jerusalem"¹⁰⁴ som nødvendig for å sikre alle tilgangen til dei heilage stadene uavhengig av religion, i motsetnad til jordansk styre, som både hadde nekta muslimske israelarar, kristne og jødar tilgang til heilage stader.

I materialet frå fyrste halvdel av 1970-talet er Jerusalem ikkje særskilt nemnd anna enn i sporadiske uttalar, som mellom anna i utanriksminister Yigal Allons hovudtale til Generalforsamlinga 1974:

---

¹⁰² Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967 s. 15.

¹⁰³ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1529. møte, 21. juni 1967, s. 12.

¹⁰⁴ FN-ambassadør Gideon Rafael, Fifth Emergency Special Session, 1559. møte, 18. september 1967, s. 7.

”The peace will be founded on the existence of two independent States only – Israel, with united Jerusalem as its capital, and a Jordanian-Palestinian Arab State, east of Israel, within borders to be determined in negotiations between Israel and Jordan.”¹⁰⁵

Dette tekstudraget syner at Israels framstilling av seg sjølv som løysingsorientert i høve fredsforhandlingar og inngåing av fredsavtalar med dei arabiske statane gjennom land-for-fred-strategi *ikkje* inkluderer oppgjeving av ”the united capital” Jerusalem.

4.3.2 Perioden 1977-1992

30. juli 1980 vedtok Knesset Basic Law¹⁰⁶ om Jerusalem der det vart nedfelt i israelsk lov at byen ”complete and united” er hovudstaden i Israel. I diskusjonane i Tryggjingsrådet sumaren 1980 er det tydeleg at diskursbruken har endra seg frå perioden før. Sikkerheitsaspektet ved at Israels kontroll over eit samla Jerusalem, som i 1967 var dominant, er her fråverande, og emosjonelle og religiøse band ramma inn av ein nasjonal diskurs dominerer mytebruken.

Både fortida og kontinuitet med fortida som skal sikre retten til territoriet blir forfekta gjennom å etablere eit bilete av Jerusalem som sjølv symbolet for (alle) jødane spreidde utover i verda. David Lowenthal syner i ”The Past is a Foreign Country” at kulturarv og historie kan brukast (og misbrukast) for å forfekte kontinuitet, og i materialet er dette særskilt synleg i 1980:

”The unique association of the Jewish people with the city of Jerusalem for over three millennia is an integral part of world history, inextricably entwined into the fabric of the cultural and spiritual heritage of mankind. Jerusalem has always been, as it is today, the capital of the Jewish people. And it has been the capital of the State of Israel since the restoration of our national independence more than three decades ago. Also, Jerusalem has always been an undivided city, except for the period between 1948 and 1967, when it was temporarily and artificially divided. While persecution and insecurity reduced the number of its Jewish residents periodically, Jews throughout the world have always clung to Jerusalem and have longed to return to it. Since modern population statistics first became available in the early nineteenth century, those statistics have consistently shown the existence of an uninterrupted Jewish majority among the City’s residents.”¹⁰⁷

Jerusalem blir her framstilt som å alltid ha vore hovudstaden til det jødiske folket, og dette blir eit døme på den sionistiske historiefamstillinga om det jødiske folkets kontinuerlege band til territoriet. I tillegg til myten om historisk kontinuitet blir også det historiske bandet til Jerusalem framstilt som unikt for jødane:

”The Jewish people is the only people which has made Jerusalem its capital since it appeared as a nation at the stage of human history. Throughout the many years of exile inflicted on it, the Jewish people prayed three times a day, every day, for its restoration to Jerusalem.”¹⁰⁸

Av di jødane er den einaste nasjonen som har hatt Jerusalem som hovudstad, meiner Israel at jødane difor er den einaste nasjonen som kan gjera krav på byen som hovudstad i dag. Bandet til

---

¹⁰⁵ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtale Generalforsamlinga, 2255. møte 3. oktober 1974, s. 452.

¹⁰⁶ Israel har ingen konstitusjon, men 11 ulike ”Basic Laws” som utgjer det konstitusjonelle grunnlaget.

¹⁰⁷ FN-ambassadør Yehuda Blum, Tryggjingsrådet, 2241. møte 30. juni 1980 s. 4.

¹⁰⁸ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980, s. 273.

Jerusalem blir nærast framstilt som ein organisk livsnerv for det jødiske folket, og den som freistar å bryte dette bandet "seeks to decapitate the Jewish people".¹⁰⁹ Sjølv om Jerusalem gjennom historia har hatt mange herskarar, er Jerusalem kjend som hovudstaden for berre èitt folk – jødane, og det jødiske folket blir slik framstilt som den stabile faktoren i ei omskifteleg historie.

Jerusalems trivsel og velferd blir av Israel knytt til landets styre av byen. Også denne perioden framstiller Israel seg som einaste staten som kan garantere fri tilgang til dei heilage stadene, og som kan sikre respekt for tilhøyrsla kristne, jødar og muslimar kjenner til byen. I israelske innlegg blir det skapt ei klår motsetning til Jordan, som i tillegg til å ha gjort byen til åstad for krigshandlingar gonger, også under sitt styre fram til 1967 systematisk raserte det jødiske kvarteret og jødiske kulturminne i Aust-Jerusalem.

Også seinare i denne perioden blir fortida brukt aktivt for å skapa historisk kontinuitet med byen, og at dette bandet strekkjer seg attende til "bibelsk tid", då Kong David styrte over Jerusalem og Hebron. Arabisk eksklusiv tilknytning til Jerusalem blir avvist med at jødane alt har hatt fysisk tilstedeværelse i Jerusalem i 2000 år når arabarane erobrar det heilage landet og Jerusalem i år 683 "only to be met there by the local, Jewish community".¹¹⁰

4.3.3 Perioden 1992-2000

I materialet frå 1993, som inneheld innlegg haldne etter underteikninga av Oslo I-avtalen, ynskjer Israel konsekvent ikkje å omtale Jerusalem. Det blir synt til at Jerusalem-spørsmålet skal forhandlast i sluttstatusforhandlingar med palestinarane, og Israel meiner difor at FN ikkje er det rette organet for diskusjonar om Jerusalems status.

Det skjer eit skifte i 1996, men dette kjem truleg ikkje av regjeringsskiftet i Israel 1996, etter at Benjamin Netanyahu og Likud vann valet.¹¹¹ Det er ikkje skilnad i mytebruken kring Jerusalem frå 1996 til 2000, då Ehud Barak og Avoda sat med regjeringsmakta. I dette sitatetet frå hovudtalen til utanriksminister David Levy i 1996, blir myten om Jerusalem som det symbolske samlingspunktet for jødane i diasporatida forfekta:

"Jerusalem, the horizon of our dreams and prayers, has throughout our exile and dispersion constituted the summit of our collective being. Capital of Israel, both in ancient and modern times, never has Jerusalem been the capital of any country other than Israel.

Rarely if ever has any sovereign State been denied the right to freely determine its capital. Israel, the people of peace restored to sovereignty after 2,000 of exile, has returned to the city of peace, *Yerushalayim*: Jerusalem. Thereby it demonstrates its unswerving devotion to its ancestral capital to renew its psalm of peace: "Pray for the peace of Jerusalem". We shall tirelessly dedicate all our efforts to that search for peace."¹¹²

---

¹⁰⁹ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980, s. 273.

¹¹⁰ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 38.

¹¹¹ Avoda-regjeringa vedtok på "Jerusalems-dagen" 28. mai 1995 at "The Cabinet will act to strengthen the status of united Jerusalem as the exclusive capital of Israel, and will fight any attempt to impair this status." Det er altså ikkje skilnad mellom Avoda og Likud på tilnærminga til Jerusalem som udeleg hovudstad, sjølv om dette ikkje kjem til syne i materialet mitt.

¹¹² Utanriksminister David Levy, hovudtalen Generalforsamlinga, 20. møte, 3. oktober 1996, s. 14.

I materialet frå 2000 kan ein finne ein sterkare diskursbruk knytt til religion, både i statsminister Ehud Barak si helsing til Generalforsamlinga¹¹³ og i utanriksminister Shlomo Ben-Ami sin hovudtale til Generalforsamlinga:

”The Jewish holy sites and shrines in Jerusalem are the very heart of the Jewish faith, identity and history. For the past 2,000 years, Jews have turned towards Temple Mount in prayer three times a day.

”If I forget thee, O Jerusalem, let my right hand forget its cunning. Let my tongue cleave to the roof of my mouth if I do not recall thee”,
They prayed in joy and in sorrow.”¹¹⁴

Dette er ikkje nødvendigvis eit uttrykk for at den sitjande Avoda-regjeringa forfektar ein religiøs sionisme, truleg er det eit svar på mellom andre Yasser Arafat og Mahmood Abbas sine uttalar juli og august 2000 der det blir trekt i tvil om det jødiske templet i det heile var bygd på Tempelhøgda i Jerusalem. Camp David II-forhandlingane mellom Israel og PLO havarerte i slutten av juli 2000, mellom anna på grunn av usemje om råderett over Tempelhøgda. I Ben-Ami sin hovudtale blir Israels respekt for islam og for dei muslimske heilage stadene i Jerusalem brukt for å krevje same respekt attende:

”...we expect that others will not question the Jewish people’s deep, awe-inspired attachment to Jerusalem and its holy sites, from which we never again will be parted.”¹¹⁵

Kor stor symbolsk makt Jerusalem har for Israel og den jødiske identiten blir uttrykt i dette tekstudraget av FN-ambassadør Yehuda Lancry same haust:

”The Temple Mount is not merely another holy site in the eyes of the Jewish people. It is not just one place among many where one can pray and feel the intimate presence of God. Rather, the Temple Mount is, in the words of Foreign Minister Ben-Ami, ”the genetic code of the Jewish identity.”

For over 2,000 years, Jews the world over have faced the Temple Mount three times a day in prayer. Twice we have been forcibly evicted from Jerusalem, and twice we have returned. Throughout our two millenia of exile, the city has served as a focal point, uniting the Jewish people and sustaining our hopes and dreams for a return to our ancestral home in Zion.”¹¹⁶

4.4 Offerdiskurs, antisjonisme og antisemittisme

Denne kapitteldelen skal ta for seg den israelske myte- og diskursbruken knytt til det jødiske folket og Israel som offer antisemittisme og arabisk aggresjon, og om endringar i den geopolitiske situasjonen vil påverke myte- og diskursbruk knytt til ei offerrolle. Fiendebiletet andsynes dei arabiske statane blir analysert i neste kapittel.

---

113 Statsminister Ehud Barak, Generalforsamlinga, 3. møte, 6. september 2000, s. 28.

114 Utanriksminister Shlomo Ben-Ami, hovudtalen Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 9.

¹¹⁵ Utanriksminister Shlomo Ben-Ami, hovudtalen Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 10.

¹¹⁶ FN-ambassadør Yehuda Lancry, Generalforsamlinga, 76. møte, 30. november 2000, s. 25.

4.4.1 Perioden 1947-1977

I det tidlege materialet er det størst fokus på ein nasjonalistisk argumentasjon og bruk av sionistiske mytar som knyter det jødiske folket til Palestina/Israel reint historisk. "The Jewish tragedy in Europe" eller "the massacre" blir i materialet framstilt som ei grunngeving for at det jødiske folket kan sikrast overleving einast gjennom at det blir etablert ein stat i Palestina:

"...there was no effective way of saving succeeding Jewish generations from extermination and the sorrow of homelessness except by the establishment of a Jewish state in Palestine."¹¹⁷

Oppretting av ein jødisk stat i Palestina kunne også løyse det jødiske flyktningproblemet i Europa, og også det nødvendige fleirtalet som trengst for at jødane skulle kunne kjenne seg trygge i ein jødisk stat.¹¹⁸

"For the Jews who had escaped massacre, Palestine was the only solution. To suggest that they should rebuild their ruined homes or ask refuge of countries reluctant to receive them was mere mockery."¹¹⁹

Dei jødiske flyktningane i Europa ynskjer berre å bli statsborgarar i eit jødisk samfunn "a historic right they has won by centuries of suffering". Imigrasjon til andre land blir av Jewish Agency omtala som ei mellombels løysing, og ikkje ei endeleg løysing, og at "[v]iolation of the Jews' historic right would be a blow to the Jewish people"¹²⁰.

Den arabiske aggresjonen blir sett inn i ein historisk kontekst for den jødiske lidinga, og myten skal fungerer her som ein historisk manifestasjon av offerrolla Israel er plassert i:

"Stretching back far behind the events of this week [Suez-krisa 1956] lies the unique and sombre story of a small people subjected throughout all the years of its national existence to a furious, implacable, comprehensive campaign of hatred and siege for which there is not parallel or precedent in the modern history of nations".¹²¹

Israel tvilar også på om andre land i FN som innehar normal sikkerheit, vil vera i stand til å forstå Israels situasjon som omringa mellom fiendtlege nabostatar:

"Surrounded by hostile armies on all its land frontiers, subjected to savage and relentless hostility, exposed to penetrations, raids and assaults by day and night, suffering constant toll of life amongst its citizenry, bombarded by threats of neighbouring Governments to accomplish its extinction by armed force, overshadowed by a new menace of irresponsible rearmament, embattled, blockaded, besieged, Israel alone amongst the nations faces a battle for its security anew with every rising dawn and with every approaching nightfall.[...].

In short, it is a small country where every activity by farmers or citizens becomes a test of physical and moral courage. These are the unique circumstances in which Israel pursues its quest for security and peace."¹²²

---

¹¹⁷ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte, 17. oktober 1947, s. 111.

¹¹⁸ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte, 17. oktober 1947, s. 112.

¹¹⁹ Haim Weizmann, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 18. møte, 18. oktober 1947, s. 125.

¹²⁰ Abba Eban, General Committee on the Question of Palestine, 134. møte, 1. mai 1948, s. 196.

¹²¹ FN-ambassadør Abba Eban, First Emergency Special Session, 562. møte, 1. november 1956, s. 20.

¹²² FN-ambassadør Abba Eban, First Emergency Special Session, 562. møte, 1. november 1956, s. 21.

Den pessimist-nasjonalistiske førestellinga, som vart omtala i kapittelet om israelsk utanrikspolitikk, blir tydeleg forfekta i dette sitatet. I materialet frå 1967 blir det også brukt ein diskurs om at Israel stod andsynes total utsletting om dei arabiske statane hadde vunne seksdagarskrigen i juni:

”Nobody who lived those days of Israel between 23 May and 5 June will ever forget the air of heavy foreboding that hovered over our land. Penned in by hostile armies ready to stirke, affronted and beset by a flagrant act of war, bombarded day and night by predicions of our apporching extinction, forced into a total mobilization of all our manpower, our economy and commerce beating with feeble puls, our main supplies of vital fuel chocked by a belligerent act, we in Israel faced the greatest peril to our existence that we had known since our resistance against aggression nineteen years before, at the hour of our birth.”¹²³

Dei arabiske statane blir framstilte som å ha metodisk førebudd ein krig ”designed to bring about Israel’s immediate and total destruction”, og at dette alltid hadde vore ein del av den offisielle doktrinen og politikken til dei arabiske statane.¹²⁴

”In three weeks, between 14 May and 5 Junie, Egypt, Syria and Jordan, assisted and incited by more distant Arab States, embarked on a policy of immediate and total aggression.

Juni 1967 was to be the month of decision. The ”final solution” was at hand.”¹²⁵

Seksdagarskrigen blir her framstilt som eit nytt holocaust, med klåre referansar til nazistanes ”final solution” om total utsletting av den jødiske befolkninga, og blir eit uttrykk for myten om Israel som eit ”besieged country”. Israels åtak på Egypt blir framstilt som preventiv krigføring, og at ”never have freedom, honour, justice, national interest and international morality been so righteously protected”.¹²⁶ Egypt hadde i mai 1967 bede FN om å trekkje ut UNEF-styrkane som sidan 1957 hadde vore stasjonerte på egyptisk side av grensa mot Israel, og forflytta store styrkar til Sinai. Dette blir av Israel også framstilt som eit ledd i ein strategi om å gå til krig mot Israel for å sikre statens totale øydeleggjing. I innlegga bruker Eban aktivt sitat frå Nasser, der Nasser uttalar at målsetjinga er å gjenskape situasjonen slik han var før 1948, altså eit Palestina utan staten Israel.¹²⁷

Seksdagarskrigen blir framstilt som eit leve eller døy for det jødiske folket, og at denne gongen meinte dei arabiske statane alvor:

”To understand the full depth of pain and choch, it is necessary to grasp the full significance of what Israel’s danger meant. A small sovereign State had its existence theratened by lawless violence...The State thus threatened bore a name which stirred the deepest memories of civilized mankin, and the people of the threatened State were the surviving remnant of millions who in living memory had been wiped out by a dictatorship more powerful, though scarcely more maicious, than Nasser’s Egypt. What Nasser had predicted, what he had worked for with undeflecting purpose had come to pass – the noose was tightly drawn.[...] The choice was to live or perish, to defend the national existence or to forfeit it for all time.”¹²⁸

---

¹²³ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967, s. 12.

¹²⁴ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967, s. 7.

¹²⁵ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967, s. 9.

¹²⁶ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967, s. 12.

¹²⁷ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967, s. 10.

¹²⁸ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967, s. 12.

I dette sitatetet knyter utanriksminister Abba Eban seksdagarskrigen historisk til Holocaust. Berre Israels og sivilbefolkningas heltmodige innsats redda landet:

"From these dire moments Israel emerged in five heroic days from awful peril to successful and glorious resistance. Alone, unaided, neither seeking nor receiving help, our nation rose in self-defence. So long as men cherish freedom, so long as small States strive for the dignity of their survival, the exploits of Israel's defence forces will be told from one generation to another with the deepest pride."¹²⁹

Litteratur som omtalar seksdagarskrigen framstiller den israelske mentaliteten i tida fram mot og under krigen som at den gav uttrykk for at eit nytt Holocaust var nært føreståande (Bregman 2002:78). Dei israelske innlegga kan vera eit uttrykk for dette, samstundes som diskursbruken mellom anna sitatetet ovanfor, byggjer opp kring myten om Israel som ein liten stat omgjeven av fiendtlege arabiske statar.

I diskusjonane i Tryggjingsrådet november 1967 set utanriksminister Abba Eban det jødiske folkets erfaringar frå seksdagarskrigen inn i ramma av eit kollektivt, nasjonalt minne. Å forstå desse minna, seier Eban, er essensielle for å kunne forstå Israels politikk:

"A new dimension has been added to the national memory, and the exploration of it will long continue. Our nation still lives intimately with the peril and the solitude which afflicted it in those agonizing weeks. We still remember the cold horror which that peril evoked in world opinion. We still recall how the imminent extinction of Israel's statehood and the massacre of its population were seriously discussed across the world in wild intoxication of spirit in every Arab capital, and with tormented but impotent sorrow in other lands. We take unbounded pride in the six days of resistance by which the danger was gloriously overcome. And we remember the heavy price exacted in death and bereavement, in mutilation and anguish and suffering. These are our memories. I evoke them here in vehement rejection of the attempt by the United Arab Republic representative to wash his hands clean of his Government's sustained aggression against the security of Israel and the peace of the Middle East. I recall them also because these memories lie at the heart and centre of Israel's policy today. If you ignore our memories, you cannot understand our policy. It is our firm resolve, never, never to return to the danger and vulnerability from which we have emerged."¹³⁰

Seksdagarskrigen blir også sett inn i ei historieforteljing om det jødiske folkets kontinuerlege kamp for å overleve:

"From the dawn of its history, the people now rebuilding the State of Israel has struggled, often in desperate conditions, against tyranny and aggression. Our defence last June falls nobly within that tradition. As Israel freed itself from the aggressive stranglehold, we could hear the cry of ardent relief that resounded across the peace-loving world from end to end. Alone, embattled, neither requesting nor receiving aid, Israel, by independent effort and sacrifice, had withstood a conspiracy of violence."¹³¹

Denne framstillinga av seksdagarskrigen blir vidareført på 1970-talet, mellom anna i eit innlegg av Haim Herzog desember 1975:

"It is time that we explode the myth about Israeli aggression in 1967 once and for all. Let me nail it down for the blatant lie and untruth that it is. We were threatened with annihilation. The move-up of the Arab armies was in full view of the world. The United Nations Forces were expelled ignominiously. We were left on our own, and we were left to protect our lives and the lives of our wives and children."¹³²

---

¹²⁹ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1526. møte, 19. juni 1967, s. 12.

¹³⁰ Utanriksminister Abba Eban, Tryggjingsrådet, 1375. møte, 13. november 1967, s. 2.

¹³¹ Utanriksminister Abba Eban, Tryggjingsrådet, 1375. møte, 13. november 1967, s. 3.

¹³² FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2423. møte, 2. desember 1975, s. 1070.

Offerdiskursen er sjølvsagt sterk også under Yom Kippur-krigen i 1973, sjølv om referansane til det jødiske folkets totale utsletting er færre enn under seksdagarskrigen. Dei arabiske statane si avvisning av å inngå fredsforhandlingar blir brukt i myteskapinga om at dei arabiske statane sitt endelege mål er å utradere Israel.

I Abba Ebans hovudtale til Generalforsamlinga tre dagar før Yom Kippur-krigen braut ut, blir det lagt vekt på sikkerheitsaspektet og argumentert ut frå det jødiske folkets minne om Holocaust:

''If the Israeli mind is intensely preoccupied with the problem of security, it is because of the particular memories that converge upon us. On one level of recollection we come face to face with a recent experience that no other family of the human race has ever undergone. The fires are out in the gas chambers, and the ashes are silent in European fields. But the memory of our 6 million kinsmen, brutally wiped off the slate of life, and the terrible agony of the million Jewish children butchered in the year of martyrdom abide with us, vivid, stark, unforgotten. And on the other level of memory there is the experience of 25 years in which our nation's progress has been secured only at a heavy price of suffering and death.''¹³³

Utanriksminister Eban uttalar her at det jødiske folkets grusomme erfaringar forpliktar Israel til å skapa trygge rammer for staten og slik ta vare på sikkerheita til innbyggjarane. Referansane til Holocaust blir tydlegare i materialet som omtalar krigane i 1967 og 1973 enn tidlegare denne perioden, truleg både av di ein offerdiskurs i ein krigssituasjon vil bli tydlegare, og at Holocaust som ein særskild ekstrem form for folkemord trong tid til å kunne bli bearbeidd av jødane. I tillegg er den israelske politikken fundert på Ben-Gurions oppfatning om at Israel berre kan stole på seg sjølv som eit vern for det jødiske folket, og må difor planleggje ein politikk ut frå dette:

''The people of Israel are fighting for their lives, the lives of the Jewish nation, the life of the Jewish State. Thank God that for 25 years Israel has succeeded to defend its independence, the freedom of its people, and that it has succeeded again in repelling the blood-thirsty onslaught of the forces which on 6 October, the Day of Atonement, set out to destroy us and to annihilate the people of Israel.''¹³⁴

At dei arabiske statane valde Yom Kippur som dagen å gå til åtak på blir brukt som døme på den reelle intensjonen til krigshandlingane, og Yom Kippur-krigen blir slik i dette sitatet sett inn i eit historisk samband med nazismen og Holocaust ved at arabarane blir samanlikna med nazistar:

''The 6th of October, as is known, was the most solemn day of the Jewish calendar – the Day of Atonement, a day of fast and prayer when young and old alike are gathered with their families at worship and at home.[...]

It was this day, the Day of Judgement, that the Nazis used to select for massacres of Jews. It was on this Day of Judgement in 1941 that the Nazi SS Squads brought 90,000 Jewish men, women and children to Babi Yar, in the suburbs of Kiev, made them dig mass graves and then mercilessly mowed them down with machine guns. It was on this day of fast and prayer that they used to surround synagogues and butcher all the worshippers in them. It was on Yom Kippur of 1942 that Nazi military forces attacked and slaughtered the Jewish men, women and children assembled for prayer in the synagogues of Warsaw and Bialystok. In 1943 it was on the Day of Atonement that they did the same in the ghettos of Vilnius and Lublin.

Those who have watched and studied the attitude of the Arab leaders towards the Jewish people and its rights know that it was in a similar spirit of fanatical hatred and bloodlust that Egypt and Syria attacked Israel on the Day of Atonement in 1973. Like the Nazis, they too thought we would be caught unaware on such a day, unable to defend ourselves. They were wrong.''¹³⁵

---

¹³³ Utanriksminister Abba Eban, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2139. møte, 3. oktober 1973, s. 8.

¹³⁴ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Tryggjingsrådet, 1751. møte, 26. oktober 1973, s. 5.

¹³⁵ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Tryggjingsrådet, 1745. møte, 11. oktober 1973, s. 13.

Forfekting av myten om den jødiske offerrolla blir tydleg også når FN-ambassadør Yosef Tekoah samanliknar den egyptiske presideneten Anwar Sadat med Hitler ved å uttale at Sadat ville, om han kunne, ha fullført nazistane si målsetjing om å utrydde det jødiske folket. Sadat blir omtala som at den nye Hitler "now is rising in the Middle East".¹³⁶

Utover 1970-talet blir det også referert til jødiske samfunn som lev under vanskelege og fiendtlege styresett i andre land. Særskilt blir situasjonen for jødane i Sovjetunionen og dei arabiske statane trekt fram, og brukt som døme på den fiendlege situasjonen jødar står andsynes. Israel framstiller seg sjølv som den einaste garantisten for den kollektive sikkerheita til verdas jødiske befolkning. Diskursbruk kring dei jødiske flyktningane som kom til Israel frå dei arabiske landa blir analysert i det neste kapittelet, av di situasjonen for desse flyktningane ofte blir sett i samanheng med situasjonen til dei palestinske flyktningane.

Israels framstilling av offerrolla får eit nytt tillegg i materialet frå 1974 ved at Israel plasserer seg i ein offersituasjon for den palestinske terrorismen utøvd av PLO, med stønad frå dei arabiske statane. Oppretting av ein arabisk stat i dei okkuperte områda blir framstilt som eit reint taktisk grep der dei arabiske statane og PLO kan bruke territoria som utgangspunkt for aggressive åtak på Israel med føremål om statens totale utsletting.¹³⁷ Israel syner i materialet ofte til PLO sitt charter, der nett denne målsetjinga er tydeleg formulert. Yasser Arafat blir også i innlegga frå Tekoah samanlikna og omtala som ein nazist:

"Arafat, today, prefers the Nazi method. The Nazis killed millions of Jews in death camps, the gates of which bore the sign "Work brings freedom". Arafat kills Jewish children and seeks to strangle the Jewish State under the slogan of creating a "democratic Palestine".[...]”¹³⁸

Israel ser altså ut til å ha gløymt at Sadat var den nye Hitler "rising in the Middle East", no er nazismen i Midt-Austen representert ved PLO, som nazismens arvingar i metode og mål:

"Only a PLO leader could have said to a correspondent "It does not matter whether they kill women or children, as long as they kill Jews". Only Arafat's agents could slaughter children by shooting them one by one in the head, as in Ma'alot. Only one other movement ever practiced such savagery – the Nazis. The PLO murders are their heirs in method and in objective.”¹³⁹

I opptakten til diskusjonen om sionisme er rasisme, blir samanlikningar med nazismen vidareførde i materialet frå 1975. Diskusjonen blir karakterisert som "the first major international anti-Semitic attack on Jewry since the days of Hitler", og at FN's vektleggjing av saker relaterte til Israel er udimensjonert og ubalansert. FN-ambassadør Haim Herzog føreslår mellom anna å endre namnet på

---

¹³⁶ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Tryggjingsrådet, 1745. møte, 11. oktober 1973, s. 13.

¹³⁷ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 874.

¹³⁸ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 874

¹³⁹ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2296. møte, 22. november 1974, s. 1068.

FN til ”The United Nations Organization for the Castigation and Vilification of Israel”¹⁴⁰ av di FN berre har vorte ein arena for å framføre usanningar og ”pseudo-historical discourses” av anti-israelske statar:

”These extremits will continue day in, day out, throughout this month, to direct their attacks at a nation which for centuries borne the brunt of persecution and discrimination; a small Jewish State which i being attacked in such a concentrated manner, I suspect, for no other reason than that it is small and that it is Jewish. We have lived through this before. We are too experienced in history to harbour andy illusions.”¹⁴¹

I dette sitatetet plasserer Herzog seg klårt innanfor den pessimist-nasjonalistiske førestellinga der kritikk av Israel blir sett inn i ei kontinuerleg forteljing om antisemittisme. Generalforsamlinga sin debatt om sionisme som rasisme starta 10. november 1975, og dette blir sett inn i samanheng med Krystallnatta 10. november 1938 der ein hugsar ”one of the tragic days in one of the darkest periods of history”, men at dette høver godt med at FN er i ferd med å bli verdenssentrum for antisemittisme: ”Hitler would have felt at home on a number of occations during the past years, listening to the proceedings in this forum and, above all, to the proceeding during the debate on Zionism.”¹⁴²

På anklagar om at sionisme er rasisme og at Israel er ein rasistisk stat, svarar Israel med å syne til korleis jødiske minoritetar har vorte behandla i arabiske land:

”The Arab delegates talk of racism. It lies not in their mouths. What has happened to the 800,000 Jews who lived for over 2,000 years in the Arab Lands, who formed some of the most ancient communities long before the advent of Islam? Where are those communities? What happened to their property?”¹⁴³

Åtaket på sionismen blir karakterisert som ein rein manifestasjon av antisemittismen og jødehatet ein kan finne i arabiske samfunn, der arabiske styresmakter offisielt distribuerer ”Sions vise protokollar”, og syner den eigentlege rasismen ved å arbeide for å etablere eit Midt-Austen utan ein jødisk stat.¹⁴⁴ Åtaket på sionisme og vedtak av resolusjonen blir også tolka som eit åtak på jødedommen, og ”the first organized attack on an established religion since the Middle Ages”.¹⁴⁵ Å vedta at sionisme er rasisme blir også framstilt som eit åtak på det jødiske folkets rett til sjølvheding og nasjonal fridom.¹⁴⁶

4.4.2 Perioden 1977-1992

Myten om den israelske offerrolla blir vidareført denne perioden, trass i at Israels offisielle sikkerheitspolitiske strategi sidan 1973 var avskrekking andsynes dei arabiske statane. I FN er

---

¹⁴⁰ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2390. møte, 3. november 1975, s. 632.

¹⁴¹ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2390. møte, 3. november 1975, s. 632.

¹⁴² FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga 2400. møte, 10. november 1975, s. 773.

¹⁴³ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga 2400. møte, 10. november 1975, s. 775.

¹⁴⁴ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga 2400. møte, 10. november 1975, s. 775.

¹⁴⁵ FN-ambassadør Haim Herzog, Tredjekomiteen, 2121. møte, 3. oktober 1975.

¹⁴⁶ FN-diplomat Mrs. Ben-Ito, Tredjekomiteen, 2129. møte, 14. oktober 1975, s. 91.

avskrekking som diskursiv metode ikkje brukt av Israel, og gjennomgåande også for denne perioden er at Israel blir framstilt som svakt og utsett for aggresjon. Karakteristikkane av at antisjonisme er det same som antisemittisme blir vidareført i byrjinga i denne perioden.¹⁴⁷ Israel blir ofte referert til som "the Zionist entity" av PLO og israelskritiske statar, og Israel karakteriserer språkbruken til nokre av dei fiendtleg innstilte landa som den same som nazistane diskursbruk på 1930- og 1940- talet "...which culminated in the Holocaust and 6 million Jewish victims".¹⁴⁸

Resolusjonen vart oppheva av Generalforsamlinga i 1991, etter initiativ frå den amerikanske presidenten George Bush. Israel refererer berre kort til at "the Zionist movement is colour-blind", av di ei av sionismens store sigrar er å sørge for å ta godt mot dei jødiske imigrantane som har kome til Israel frå heile verda.¹⁴⁹

Den pessimist-nasjonalistiske førestellinga av Israel som liten og utsett stat i verda blir vidareført i denne perioden. I diskusjonane om Jerusalem i Tryggjingsrådet sumaren 1980, blir debatten karakterisert som eit åtak på "a people which throughout the ages has been the traditional victim and target [...]",¹⁵⁰ og at Israel har vore under konstante åtak frå nabolanda sidan staten vart oppretta:

"Here you have one of the smallest nations on earth, a nation constantly threatened with extinction by its neighbours from the very day it achieved its independence, a State that was overrun by all its neighbours on the day of its birth, being accused of a preference for might over right. And who makes this charge? The representative of a group of countries that have never to date reconciled themselves to the very existence of my country; a group of countries that have set up a terrorist organization known as the PLO for the specific purpose of bringing about the destruction of my country; a group of countries whose territory is more than 500 times larger than that of my country [...]"¹⁵¹

Mot slutten av denne perioden endrar diskursbruken seg noko. I hovudtalen sin til Generalforsamlinga i 1987 karakteriserer framleis utanriksminister Shimon Peres¹⁵² Israel som å vera i ein tilstand av "belligerency" og at israelarane "are troubled by a demography wrought by war and the need to sustain a defence posture of the "few against the many"", men at ein no står ved portane til ei ny tid.¹⁵³ Israel har bak seg 40 år med fiendtlegheiter og krig; "[f]rom the memories of the Holocaust we have had to build a new life, as tragic biographies merged into a history of hope".¹⁵⁴ I denne talen blir framtidvisjonane om eit fredfullt Midt-Austen viktigare enn å bruke historia i ei negativ framstilling av det jødiske folkets lidingshistorie, og Peres set

---

¹⁴⁷ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 89. møte, 10. desember 1980, s. 1546.

¹⁴⁸ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 61.

¹⁴⁹ Utanriksminister David Levy, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2. oktober 1991, s. 41.

¹⁵⁰ FN-ambassadør Yehuda Blum, Tryggjingsrådet, 2233. møte, 24. juni 1980, s. *står ikkje oppført*.

¹⁵¹ FN-ambassadør Yehuda Blum, Tryggjingsrådet 2235. møte, 26. juni 1980, s. 10-11.

¹⁵² Peres sin tale blir grundigare analysert i det neste analysekapittelet.

¹⁵³ Utanriksminister Shimon Peres, hovudtalen, Generalforsamlinga, 17. møte, 29. september 1987, s. 22.

¹⁵⁴ Utanriksminister Shimon Peres, hovudtalen, Generalforsamlinga, 17. møte, 29. september 1987, s. 22.

skiljelinjene, ikkje mellom arabiske statar og Israel, men mellom eit "past-oriented leadership" og eit "future-oriented leadership".

I opptakten til utbrotet av den fyrste intifadaen hardnar diskursbruken til att, og Israel skildrar seg som å vera i ein situasjon der landet er under "constant siege, fighting an unending war against terrorist [...]".¹⁵⁵ Israel anklagar debatten om "the Question of Palestine" for å vera einsidig, og at Israel er konfrontert med "repeated hostile and aggressive statements by representatives of more than two dozen States of the Arab League and some others":¹⁵⁶

"You all know the facts; since its rebirth 40 years ago, Israel has been the victim of ongoing belligerency, aggression and terror by some of the Arab States. Israel has constantly been on the defence against the onslaught of its neighbours."¹⁵⁷

I 1991 kan ein sjå dei fyrste konturane av at Israel sitt fiendebilete er i fred med å flytte seg frå den indre sirkelen av arabiske statar til den ytre sirkelen. Under Gulfkrigen sendte Irak scud-rakettar mot Israel, og Iraks aggresjon blir plassert inn i den konstante faren Israel har vore i:

"It has clearly been established that Israel is the only country in the world under a permanent tangible, physical threat to its very existence – a threat that has brought upon it six wars in the four decades of its existence. States that were themselves involved in the Gulf crisis have now come to understand, perhaps for the first time, the logic of Israel's insistence on a peace ensuring its security and the well-being of its inhabitants."¹⁵⁸

4.4.3 Perioden 1992-2000

I denne perioden endrar diskursen seg merkbart. Israel blir ikkje lenge plassert inn i den pessimist-nasjonalistiske førestellinga, og fortida blir heller ikkje brukt negativt til å framstille det jødiske folket som konstant utsett for trugsmål og farar frå dei arabiske nabolanda. Korleis diskursen endrar seg i høve nabolanda blir analysert i neste kapittel. Hovudgrunnen til den endra diskursen er sjølvstendte dei endra regionale tilhøva til Israel i løpet av 1990-talet.

Etter utbrotet av den andre intifadaen september 2000 endrar diskursbruken seg på nytt til å bli meir fiendtleg innstilt mot naboane, særskilt palestinarane.

"The Palestinians' resignation to Israel's existence has not been internalized; it has failed to percolate down to all levels of Palestinian society. The Palestinian educational system, media, religious leadership and preachers in mosques, continue to foment an abysmal hatred for the State of Israel, Zionism, and the entire Jewish nation. Textbooks in Palestinian schools fail to even recognize the existence of the State of Israel. The official media continue to incite the population to violence against Israelis and perpetuates the image of Israel as the eternal enemy of the Palestinian people, as the source of all their misery."¹⁵⁹

I tillegg kjem ein ny stat inn i fiendebiletet til Israel:

---

¹⁵⁵ FN-diplomat Ramin, Generalforsamlinga, 31. møte, 20. november 1987, s. 12.

¹⁵⁶ FN-ambassadør Yohanan Bein, Generalforsamlinga, 79. møte, 6. desember 1988, s. 27.

¹⁵⁷ FN-ambassadør Yohanan Bein, Generalforsamlinga, 79. møte, 6. desember 1988, s. 28.

¹⁵⁸ Utanriksminister David Levy, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2. oktober 1991, side 36.

¹⁵⁹ FN-ambassadør Yehuda Lancry, Generalforsamlinga, 76. møte, 30. november 2000, s. 26.

”...Iranian officials continue to fall for jihad and the destruction of the State of Israel. The language of Iran’s leaders reflects a total negation of Israel that transcend any difference there may be over our respective policies. They officially brand Israel as the ”Small Satan” and officially oppose all our attempts at reaching peace with our neighbours. Iran has also been involved in terrorist activities aimed at Jewish and Israeli targets around the world [...]”¹⁶⁰

Israel hadde gode kontaktar og diplomatiske samband til Iran under shaen, men etter kuppet i 1979 braut Iran alle offisielle band med Israel. Iran er likevel ikkje nemnd i ein fiendediskurs i materialet mitt før år 2000, og då som ein ny potensiell fare mot staten Israel og det jødiske folkets eksistens.

4.5 Oppsummering

Mytebruken om dei utvalde emna analyserte i dette kapittelet har, som synt, endra seg i perioden 1947-2000. Medan synet på den jødiske nasjonen og sionisme har vore stabilt gjennom perioden, har myte og diskursbruken knytt til territoriet endra seg frå 1947-2000, mellom anna som ein konsekvens av endringar i statusen til området. Før delingsplanen blir vedteken 29. november 1947 skjer myteskapinga i høve til kva britane hadde lova det jødiske folket gjennom Balfour-erklaringa frå 1917, storleiken på området, og i høve det jødiske folkets historiske rett til territoriet gjennom å etablere ei sionistisk historieforståing som knyter den antikke jødiske nasjonen til den moderne jødiske nasjonen. Etter okkupasjonen av dei palestinske områda i 1967 og fram til i dag, blir det dei fyrste åra brukt ein sikkerheitspolitisk diskurs i argumentasjonen for at Israel ikkje kan trekkje seg attende frå dei okkuperte områda utan at dette skjedde samstundes med fredsforhandlingar med dei arabiske statane. Likuds maktovertaking 1977 har ikkje direkte ført til eit krav om at dei okkuperte områda tilhøyrer det historiske Israel, dette blir fyrst forfekta seinare i perioden.

Myteskapinga og diskursbruken kring Jerusalem skjer ved å syne både til ei religiøs og ei sekulær tilknytning mellom det jødiske folket og Jerusalem, og særskilt den religiøse diskursen blir tydlegare i dei to siste periodane i motsetnad til den fyrste perioden, der det sikkerheitsmessige aspektet dominerer. Bortsett frå når Israel er utfordra på den historiske tilknyttinga mellom Jerusalem og det jødiske folket er Jerusalem fråverande i dei israelske innlegga i perioden 1992-2000. Som det neste analysekapittelet vil syne, er det ein tydeleg strategi frå Israel si side å unngå drøftingar kring tema som skal opp i framtidige sluttstatusforhandlingar.

Dei få bibelske referansane eg har funne i materialet, som til dømes bibelsitat, har i større grad fungert som sekulær-historisk legitimering av jødisk historie enn som religiøs-historisk. Unntaket er som nemnt delar av materialet frå 1974 og 1975 som omtalar sionisme, og innlegg av statsminister Ehud Barak og utanriksminister Shlomo Ben-Ami i 2000. Tekoah og Herzog var baa Avoda-politkarar, og deira bruk av bibelreferansar har eg valt å tolke som eit uttrykk for at den sionistiske diskursbruken på 1970-talet er vorten meir open som ein konsekvens av at den

---

¹⁶⁰ FN-ambassadør Yehuda Lancry, Generalforsamlinga, 78. møte, 30. november 2000, s. 5.

tradisjonelle eliten (innvandrere frå den andre og tredje aliyahen) mister det hegemoniske maktgrepet. Tekoah og Herzog refererer ikkje til jødane sine historiske rett ut frå at jødane har vorte gjeve dette landet av Gud, som den religiøse sionismen gjer. I Barak og Ben-Ami sine talar frå 2000 blir referansar til Tempelhøgda og bibelen brukte som eit tilsvar på ein påstand framsett av palestinske politikarar om at Tempelhøgda var åstaden for det fyrste og andre tempelet.

Mytebruken i den jødiske offerrolla endrar seg i takt med den regionale situasjonen Israel oppfattar seg for å vera i, og behovet for å bruke fortida ser ut til å bli bestemt ut frå dette, og ut frå ein eventuell konfliktsituasjon med ein eller fleire arabiske statar. Samstundes er det eit skarpt brot med myte- og diskursbruken frå og med 1993, og overgangen frå den pessimist-nasjonalistiske førestellinga til den idealist-internsjonalistiske førestellinga er klar. Dette kan skuldast både at eit politisk skifte frå Likud til Avoda 1992 truleg også førte til fortgang i samtalar med palestinarane, og ettersom den israelsk-palestinske konflikten har vore kjernesaka i tilhøvet mellom Israel og dei arabiske statane, har også tilhøvet til dei arabiske statane betra seg. Altså finst det eit samspel mellom politisk utvikling/retorikk og mytebruk i retorikken.

Felles for dei fire kapitteldelane i dette analysekapittelet er at myteproduksjonen og diskursen er knytte til ei førestelling om Israel og det jødiske folkets unikheit. Jødane har ei unik historie som diasporafolk, dei har ei unik tilknyting til territoriet og Jerusalem, og Israels geopolitiske situasjon som eit lite land mellom fiendar blir også framstilt som unik. Men ved at sistnemnde myte blir endra, særskilt i 1992-2000, syner det at Israel har ei medviten haldning til bruk av mytar og diskurs i FN. Sjølv om Israels betra forhold til nabolanda også kjem av ei endring i haldninga frå dei arabiske statane, er endringane så tydelege at Israel må ha hatt eit medvite forhold. Diskursbruk i talar og innlegg er nøye tilpassa den rådande politiske linja i utanriksdepartementet.

Kapittel 5: "The Arabs" i israelsk mytebruk

Dette kapittelet skal analysere korleis palestinarane og dei arabiske statane blir framstilte i israelsk myte- og diskursbruk i FN. Israelsk politikk andsynes dei arabiske statane blir ofte karakterisert som å sjå den arabiske verda "through a gunsight" (Jones 2002:123). Israels førestilling av seg sjølv som ein kringsett stat mellom fiendtlege arabarar har, som nemnt i det tredje kapittelet, vore grunnlaget for Israels sterke fokus på den sikkerheitspolitiske doktrinen. Litteraturen om israelsk utanrikspolitikk og tilhøvet til dei arabiske statane legg vekt på betydninga einskildspolitkarars syn på "the Arabs" har for politikktutforming, og at det har eksistert ulike tilnærmingar¹⁶¹ i beslutningstakersystemet. Det er ikkje rom for å gå i detaljar på dette i denne oppgåva, av di ei framstilling av Israels tilhøve til dei arabiske nabolanda, og særskilt palestinarane, vil bli for omfattande.¹⁶² Innleiingsvis må det likevel seiast at Israels forhold til dei arabiske statane har variert frå land til land, og frå periode til periode, og Israel har ikkje vore i eit konstant konfliktnivå sidan 1948.

Dette analysekapittelet er tredelt; fyrst vil analysen ta for seg det israelske synet på det palestinske folket og på etablering av ein palestinsk stat, dernest vil synet på dei palestinske flyktningane bli analysert, og til slutt vil skilnaden som blir trekt mellom jødar/Israel og arabarar/arabiske statar innanfor eit fiende- eller fredsbilete, og utviklinga av det arabiske fiendebiletet bli analysert.

Også i dette analysekapittelet, som det førre, kan det somme tider vera vanskeleg å avgjera i kva kapitteldel eit sitat skal analyserast. Eg har også her etter beste evne freista å finne ei høveleg plassering av eit sitat, vel vitande om at eit sitat kan innehalde meir enn ein myte. Difor har eg nokre få gonger valt å bruke same sitatet to gonger i analysekapitla, av di utdraget seier noko om både til dømes synet på palestinsk identitet og synet på palestinske flyktningar.

Som synt i kapittel to er Foucaults tilnærming til diskursteori at diskursen produserer kunnskap, og at bruk av ein særskilt diskurs såleis vil søkje å etablere maktrelasjonar og avgjera korleis me skal sjå og tolke verda rundt oss. Gjennom ein særskilt bruk av mytar og diskurs i Israels omtale den palestinske nasjonen og palestinaranes krav om sjølvstende, vil difor Israel, ifylgje Foucaults teori, søkje å etablere ein særskilt kunnskap som skal legitimere Israels politiske målsetjingar.

---

¹⁶¹ Michael Brecher identifiserte i sitt fyrste verk om israelsk utanrikspolitikk tre israelske tilnærmingar til "the Arabs": Buberisme ("reconciliation through compromise"), Ben-Gurionisme ("reconciliation resulting from superior strength") og Weizmannisme ("reconciliation through rational search for moderate solutions") (Brecher 1972:280,281). Fyrstnemnde retning hadde liten innverknad på politikktutforminga, sistnemnde hadde stønad av mellom andre Moshe Sharett, medan Ben-Gurionismen var rådane oppfatning dei fyrste tiåra etter Israels etablering.

¹⁶² For ei fylldig framstilling og analyse av Israels tilhøve til dei arabiske statane, sjå mellom andre Zeev Maoz (2006) og Avi Shlaim (2001).

5.1 Den palestinske nasjonen

I ein konkurranse mellom to nasjonale mytar som freistar å gjera krav på same området, vil den nasjonale diskursen samstundes både framføre ein myte der den respektive nasjonen har ein særeigen rett til området og ein myte som skal undergrave den konkurrerande nasjonale diskursens myteskaping. I den israelske diskurs- og mytebruken blir det difor gjort freistnader på å framstille palestinarar som *noko anna* en jødar, og innhaldet i dette *noko anna* er grunnlaget til at jødane har større krav på territoriet enn arabarane. Å trekkje eit skilje mellom ”oss” og ”dei andre” er viktig i ein identitetskapingsprosess, men samstundes kan det her fungere som ei legitimering av kravet om makt og kontroll over eit territorium.

I denne kapittdelen vil den israelske myte- og diskursbruken kring den palestinske nasjonen og synet på palestinsk identitet bli analysert. Har diskursen endra seg frå å ikkje anerkjenne at palestinarane er ein nasjon, til å definere ei tostatsløyising der to folk har krav på ein stat kvar; Israel og Palestina side om side?

5.1.1 Perioden 1947-1977

”The Arabs” - arabarane - blir i dei fyrste åra av materialet som er grunnlaget for analysen omtala som ei eining, det blir i liten grad gjort eit skilje mellom dei ulike arabiske statane og mellom den arabiske befolkninga i dei ulike statane. I innlegga frå diskusjonen om delingsplanen i 1947 er Jewish Agency konsekvente på å uttale at arabarane i Palestina ikkje utgjer ein nasjon, korkje politisk eller kulturelt, men er ein del av den større arabiske nasjonen; ”the Arab nation”. Som eg har synt i fyrste analysekapittelet, definerer den sionistiske historieforteljinga Israel som eit folk med eit kollektiv medvit som jødar også under diasporaen, med nasjonale og historiske røter i Palestina. Det blir på dette grunnlaget trekt opp ein motsetnad mellom den jødiske nasjonen, som har rett til territoriet, og ei grein av ein nasjon, som ikkje kan gjera krav på området av di denne nasjonen alt innehar eit større territorium. To sitat frå innlegg av Jewish Agency sine representantar i forhandlingane om delingsplanen kan uttrykke det offisielle synet:

”He [Abba Hillel Silver] recalled that at the time when the Allies had liberated Palestine, the country had formed a part of a province of the Ottoman Empire and there had been no politically or culturally distinct Arab nation.”¹⁶³

Moshe Shertok uttrykkjer seg ikkje veldig ulikt frå Abba Hillel Silver:

”...the Arabs of Palestine were not a people in themselves, but a fraction of a much larger unit secure in their possession of vast areas and enjoying full-fledged sovereignty and independence.”¹⁶⁴

---

¹⁶³ Abba Hillel Silver, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 4. møte, 2. oktober 1947. s. 12.

¹⁶⁴ Moshe Shertok, *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question, 17. møte, 17. oktober 1947, s. 109

I desse to sitata kjem det fram at Jewish Agency si haldning til palestinarane er at dei ikkje utgjer eit eige folk, og her må ein forstå folk som nasjon, men at dei er ein “fraksjon” av ei større eining, den arabiske nasjonen, som alt har sikra seg større område med suverenitet og uavhengigheit. Arabarane i Palestina har difor ikkje eigentleg behov for ein arabisk stat i Palestina, ettersom det arabiske folket alt har fått dekt sine territorielle krav og behov.

Palestinarane blir i materialet frå 1947-1949 og 1956 omtala som “Arabs”, “Palestinian Arabs” eller “Arabs of Palestine”, og innehar ikkje i den israelske diskursen ein eigen nasjonal identitet, i motsetnad til jødane i Palestina, som det førre analysekapittelet synte. Flyktningane blir oftast omtala som arabiske flyktningar, berre tidvis referert til med utgangspunkt i Palestina, som når til dømes utanriksminister Golda Meir bruker “Palestine Arab refugee problem” i hovudtalen til Generalforsamlinga 1956.

I diskusjonane i FN etter okkupasjonen i 1967 er det inga eintydig omtale av palestinarar. Det blir eit par gonger referert til “the civilian population in the areas under Israeli control”,¹⁶⁵ eller “Arab inhabitants”¹⁶⁶ på Vestbreidda. FN-ambassadør Gideon Rafael bruker ordet “Palestinians” eit par gonger, i samband med diskusjonar om “expulsions of Palestinians at Qantarrah” og om det var “Palestinians among the prisoners of war”, her i ein omtale av egyptiske krigsfangar. Materialet er difor ikkje eintydig på omtalen av palestinarar, og ettersom materialet ikkje dreier seg om etablering av ein palestinsk stat, men om krigshandlingane i samband med seksdagarskrigen, er det vanskeleg å konkludere ut frå materialet om dei israelske FN-representantane omtala palestinarane ut frå ein nasjonal palestinsk identitet. Likevel blir det, som synt overfor, altså trekt eit skilje mellom palestinarar og egyptarar. Det er ser ut som at diskusjonane om israelsk attendetrekking frå dei okkuperte territoria i 1967 ikkje inneheldt eit krav om oppretting av ein palestinsk stat i desse områda ettersom Israel ikkje har nokon referansar i det heile teke til ein palestinsk stat i materialet frå 1967.

Frå 1973 blir palestinarane hovudsakleg omtala som “Palestinian Arabs”, og for fyrste gong i materialet mitt blir Israels høve til den palestinske nasjonale identiteten omtala i ein diskurs der denne nasjonale identiteten ikkje blir direkte avvist av Israel. Israel meiner oppretting av ein palestinsk stat må sjåast i samanheng med diskusjonar med Jordan i eventuelt framtidige fredsforhandlingar:

---

¹⁶⁵ FN-ambassadør Gideon Rafael, Fifth Emergency Special Session, 1534. møte, 23. juni 1967, s. 12.

¹⁶⁶ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1536. møte, 26. juni 1967, s. 11.

”We are asked about the Palestinian Arabs. If the idea is Palestine instead of Israel, our answer, of course, is, No. There is nothing ”instead” of Israel either in universal history or in modern political reality. The question whether the Arabs have 18 or 19 States does not stand on an equal plane with Israel’s solitary domain of nationhood and existence. But if the issue is Palestine side by side with Israel, the answer is that in peace negotiations with Jordan Israel’s permanent boundary would be determined. It is not our governmental consensus to seek such boundary changes as would bring all or most of the Arabs of the West Bank and other populated territories under Israeli sovereignty or citizenship. The majority of Jordan’s population are Palestinians, and most of the Palestinians are Jordanian citizens. Thus an Israel-Jordan peace settlement would enable most of the Palestine Arabs east and west of the Jordan to affirm their identity and citizenship within an Arab framework. It is for Arabs and not Israelis to determine the precise constitutional structure of our eastern neighbour. In a peace settlement the area of the former Palestine Mandate on both sides of the Jordan between the desert and the sea would have two states – Israel and an Arab State which would be a Palestinian Arab State in its composition whatever its name or constitutional structure. It would be normal for Palestinian Arabs to be included in the Jordanian delegation that would negotiate peace with Israel.”¹⁶⁷

Eban seier her at Israel ikkje ynskjer å definere den arabiske statens nasjonale karakter. Men uttala frå Eban, om han ynskte det eller ikkje, er byrjinga på forfektinga av den israelske myten om at Jordan er Palestina. Sjølv om Israel ikkje ynskjer å fastsetje grensene mellom Israel og den palestinsk-jordanske staten, seier likevel Eban i dette sitatet at Israel ynskjer å ekskludere flesteparten av dei arabiske innbyggjarane på Vestbreidda frå den israelske staten.¹⁶⁸ Dette må også sjåast i samanheng med det politiske målet om å sikre staten Israels jødiske karakter ved å oppretthalde ein klar jødisk majoritet i Israel.

I dei israelske innlegga under og i etterkant av Yom Kippur-krigen er det okkuperte territoriet i mosetnad til 1967-krigen knytt til ein diskusjon om oppretting av ein ”palestinsk-arabisk” stat på dette området. I diskusjonane om kva som initierte Yom Kippur-krigen blir Egypt og Syria sin påstand om åtaaket på Israel skjedde for å frigjera arabisk land avvist av Israel:

”This is exactly the same pretext they used when they invaded Israel in 1948 in defiance of the United Nations. At that time the onslaught of Israel’s emergence as an independent State, at that time the openly proclaimed aim to massacre all the Jews of Palestine was also alleged to have been an effort at liberating Arab land.”¹⁶⁹

Spørsmålet om den palestinske identiteten kjem også opp i utanriksminister Yigal Allons hovudtale til Generalforsamlinga i 1974:

”Israel is cognizant of the existence of the question of Palestinian identity. It holds that it can and should be resolved in the context of the settlement of the dispute with its neighbour to the east. It is there, on both sides of the Jordan, that the great majority of the Palestinian population is concentrated. Moreover, most of the citizens of Jordan are Palestinians and most of the Palestinians are Jordanian citizens. It is also a fact that the area east of the Jordan is an integral part of the historic land of Israel or Palestine and that it is already the national home of the Palestinians. If there is any ethnic significance in the Palestinian concept it applies equally to the peasant, the townsman and the Bedouin east of the Jordan and to the peasant, the townsman and the Bedouin to its west. It is in the light of these considerations that the Israel Government, on 21 July 1974, resolved that:

---

¹⁶⁷ Utanriksminister Abba Eban, hovudtale Generalforsamlinga, 2139. møte 3. oktober 1973 s. 8-9.

¹⁶⁸ Representantar for Jordan og Israel hadde ved fleire tilhøve sidan 1949 freista å få til ein avtale der Vestbreidda ville bli delt mellom Jordan og Israel, mot gjensidig anerkjenning av grensene. Yigal Allon fremja i 1974 Jericho-planen, der Jericho-området ville bli overført til Jordan, og Peres/Husseins London-avtale frå april 1987 gjekk også i retning av ei deling av Vestbreidda. Palestinarane har motsett seg desse avtalane.

¹⁶⁹ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Tryggjingsrådet, 1745. møte, 11. oktober 1973, s. 12.

”The Government will work towards negotiations for a peace agreement with Jordan. The Peace will be founded on the existence of two independent States only – Israel, with united Jerusalem as its capital, and a Jordanian-Palestinian Arab State, east of Israel, within borders to be determined in negotiations between Israel and Jordan. In this State, the independent identity of the Jordanian and Palestinian Arabs can find expression in peace and good-neighbourliness with Israel.”¹⁷⁰

Allon bruker her ”Palestinians” om palestinarane, men meiner at den etniske betydninga av å vera palestinar gjeld beduinar, bønder og byfolk både aust og vest for Jordanelva. Den palestinske identiteten blir såleis i Allon sin definisjon også pålagt dei jordanske beduinane.

I dette sitatet kjem også spørsmål om storleiken på den framtidige israelske staten opp på ny. Ein kan trekkje ei linje attende til Jewish Agencys påstandar om at Balfour-erklæringa og Mandaterklæringa frå 1922 inneheldt ei forsikring om at den jødiske nasjonalheimen inkluderte også Transjorda, og at det difor var eit stort offer for jødane i tillegg å gje avkall på halve Mandatet Palestina. Også i hovudtalen frå Allon kjem myten om at Jordan er den palestinske staten til uttrykk. Ettersom Jordan *eigentleg* er Palestina, så har altså palestinarane alt oppnådd å etablere ”a national home for Palestinians” innanfor det området Jewish Agency meinte var lova jødane i Balfour-erklæringa frå 1917.

Som eit ledd i diskusjonen hausten 1974 om PLOs tale i FNs Generalforsamling,¹⁷¹ blir Israels syn på PLO som representantar for palestinarane presentert i utanriksminister Yigal Allons hovudtale til Generalforsamlinga:

”From my own personal acquaintance with this community I refuse to identify it, or at least its great majority with the terrorist group known as the Palestinian Liberation Organization [PLO], which is not a national liberation movement but the roof organization of disunited and splintered terrorist groups whose pretensions are not supported by the broad masses of the Palestinian population.”¹⁷²

Her bruker Allon for det fyrste omgrepa ”Palestinian society” og ”Palestinian population”, og dette blir plassert inn i ein kontekst som skal underkjenne PLOs representativitet for den palestinske befolkninga. Israel ynskjer ikkje å anerkjenne PLO av di det i charteret til PLO er nedfelt målsetjing om utsletting av den israelske staten:

”We refuse to recognize the PLO and we will not recognize it, because of the doctrines and of its deeds alike. The Charter of Palestine, which embodies the political ideology of the PLO, stands in direct contradiction to the Charter of the United Nations. It denies absolutely the right of Israel to exist and postulates its destruction as a principal objective.”¹⁷³

PLO blir vidare omtala som ”gangs of desperadoes imposing themselves on a people and attempting to form and dominate it by means of the destruction of another people”.¹⁷⁴ Israel har

---

¹⁷⁰ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtale Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974 s. 452

¹⁷¹ PLO fekk observatørstatus i Generalforsamlinga gjennom resolusjon 3237 frå 11. november 1974.

¹⁷² Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 452.

¹⁷³ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 452.

¹⁷⁴ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 453.

forståing for behova til palestinarane, men "satisfaction of the demands of arch-murders who appoint themselves as saviours – decidedly not".¹⁷⁵

PLO og dei arabiske statane blir skulda for å ikkje initere ein debatt om palestinske rettar, men å løfte ein debatt som søker utsletting av Israel gjennom å erstatte den jødiske staten med "a second Palestinian Arab State".¹⁷⁶

Israel meiner derimot at palestinarar som ynskjer å gje konstruktivt uttrykk for deira uavhengige identitet kan gjera dette innanfor rammene av forhandlingar med Jordan:

"I [Allon] would not agree to a general settlement without including in it the satisfaction of the needs of the Palestinians. It is, after all, not Israel which has prevented the crystallization of what is known as "Palestinian identity". To the extent that such a desire existed among the Palestinians, it is the Arab States that have frustrated it during all these years. If not, how can one explain the fact that during 19 years of Arab rule in the Gaza Strip and on the West Bank, this identity never achieved any definite form or full expression?"¹⁷⁷

Her blir det trekt i tvil om palestinarane har hatt ein palestinsk identitet tidlegare, av di denne ikkje har kome til uttrykk under Egypt og Jordans okkupasjon. Spørsmålet Israel indirekte stiller i dette sitatet er om ikkje den såkalla palestinske identiteten blir brukt som ei orsaking for å få tilgang til eit territorium som kan blir brukt til å oppnå andre målsetjingar (som til dømes utsletting av den israelske staten).

I materialet frå 1974 og 1975 er det skilnad i måten utanriksminister Allon og FN-ambassadørane Tekoah og Herzog omtalar "det palestinske heimlandet Jordan". Allon formulerer seg som at Israel og Jordan "constitutes the major part of the area of historic Palestine on both sides of the river as well as being the homeland of the great majority of the Palestine Arabs".¹⁷⁸ Medan Allon framfører ein relativt nøytral diskurs i hovudtalane i Generalforsamlinga desse to åra, bruker Tekoah og Herzog i sine talar frå denne perioden den etterkvart godt etablerte israelske myten om at det alt finst ein palestinsk stat og namnet på denne er Jordan. Myten om at Jordan er Palestina vart altså brukt også under Arbeidarparti-styre, her i eit sitat av Tekoah:

"Now, as a result of centuries of acquisition of territory by war, the Arab nation is represented in the United Nations by 20 sovereign States. Among them is also the Palestinian Arab State of Jordan. Geographically and ethnically Jordan is Palestine. Historically both the West and East banks of the Jordan river are parts of the Land of Israel or Palestine. Both were parts of the British Mandate until Jordan and then Israel became independent. The population of Jordan is composed of two elements – the sedentary population and nomads. Both are, of course, Palestinian. The nomad Bedouins constitute a minority of Jordan's population. Moreover, the majority of the sedentary inhabitants, even on the East Bank, are of Palestinian West Bank origin. Without the Palestinians, Jordan is a State without a people".¹⁷⁹

I dette sitatet definerer Tekoah den nasjonale identiteten på befolkningane ut frå namnet på området før 1922, slik får også beduinane tillagt ein palestinsk identitet. "Of course"-et til Tekoah

---

¹⁷⁵ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 453.

¹⁷⁶ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 873.

¹⁷⁷ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 453.

¹⁷⁸ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2368. møte, 30. september 1975, s. 309.

¹⁷⁹ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 872.

gjev eigentleg i neste instans også eit høve til å definere jødane fødde i området som palestinarar, sjølv om Israel truleg ville motsett seg denne definisjonen. Dette syner at Israel diskursivt og definisjonsmessig går langt for å byggje opp og oppretthalde myten om at Palestina er Jordan, elles ville Israel støtta ei kolonisering av den jordanske staten av ei majoritetsbefolkning som hovudsakleg er flyktingar frå ein annan stat; Israel. I Anthony D. Smiths nasjonsdefinisjon der nasjonen er "a named human community occupying a homeland" (Smith 1991:14) blir tilknytninga til eit territorium definert som essensielt for ein nasjon. Når den palestinske nasjonale identiteten til ei viss grad har oppnådd internasjonal aksept, kan kravet om eit eige territorium i neste gong bli reist. Det kan difor sjå ut som at for å unngå opprettinga av ein palestinsk stat på "område under administrasjon av Israel", freistar Israel å skapa ein myte om at – av di denne nasjonen finst – så har nasjonen alt oppfylt det territorielle kravet:

"Indeed, the vast majority of Palestinian refugees never left Palestine, but moved, as a result of the 1948 and 1967 wars, from one part of the country to another. [...]

It is, therefore, false to allege that the Palestinian people has been uprooted from its national homeland. Most Palestinians continue to live in Palestine. Most Palestinians continue to live in a Palestinian State. The vast majority of Palestinian Arabs are citizens of that Palestinian state."¹⁸⁰

Israels syn på statusen til dei palestinske flyktingane blir analysert seinare i kapittelet, her er hovudpoenget å trekkje ut omtalen av dei palestinske flyktingane sin rett til å bu i heimlandet. Israel er anklaga for å ha fordreie palestinarar frå heimlandet sitt etter krigane i 1948 og 1967, men Israels svar er at når palestinarane er i Jordan og Jordan er Palestina, bur palestinarane framleis i Palestina. Palestinarane har difor berre *flytt* frå ein del av Palestina til ein annan del av Palestina, og innehar såleis framleis det territorielle "heimlandet". Dette er eit interessant døme på korleis ein skapt myte blir brukt til å legitimere eit politisk standpunkt som i neste instans skal oppretthalde Israels "jødiske karakter" gjennom å sikre at majoritetesbefolkninga er jødisk.

Tekoah bruker vidare fleire døme på at palestinarar har ulike maktposisjonar i Jordan, og siterer mellom anna den jordanske Kong Abdullah som under opninga av det jordanske parlamentet i 1950 erklærte "I open the session of the Parliament with both banks of the Jordan united by the will of one people, one homeland and one hope".¹⁸¹ Jordans annekering av Vestbreidda i 1950 blir altså her brukt som ei stadfesting på myten om at Palestina er Jordan, og Tekoah går vidare med å meine at eventuelle uoppfylte krav frå palestinarane som gjeld nasjonale, politiske og kulturelle rettar, kan løysast i forhandligar mellom Israel "the Palestinian State of Jordan":

---

¹⁸⁰ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 872.

¹⁸¹ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 872.

”Certain Palestinians might be unhappy with their system of Government, with the constitutional structure of their State or with its leadership. This, however, can in no way substantiate a claim that the Palestinian Arabs have been shorn of their rights as a people. Like all other branches of the Arab nation, the Palestinians too possess the political entity within which they exercise their national, political and cultural rights. To the extent that some of their needs have not been fully satisfied, to the extent that some aspects of their national identity require solutions, they could be dealt with in the context of negotiations between Israel and its eastern neighbour, the Palestinian State of Jordan.”¹⁸²

”The Palestine Arab problem” blir knytt til krav om haldningsendringar i den arabiske verda, som Israel retorisk freistar å framstille som houvdårsaka til at det framleis manglar ei løysing på spørsmålet om framtida for palestinarane:

”For far too long the Palestinian Arabs have been used as a pawn on the chessboard of inter-Arab politics; throughout the years they have been the victims of Arab extremism. The solution to their problem therefore demands a change of attitude in the Arab world. The Palestine Arab problem should and can be solved in the context of a peace agreement between Israel and Jordan [...]”¹⁸³

Israel freistar også å delegitimere etableringa av ein palestinsk stat på Vestbreidda og Gaza med å retorisk angripe Egypt og Jordan for å ha forhindra opprettinga av ein palestinsk stat:

”For 19 years the Jordanians controlled the West Bank and the Egyptians controlled the Gaza Strip. Why was no secular democratic State created there at the time? For 19 years they had it in their power to do everything they want Israel to do today. Why did they not do it? Were there no Palestinian Arabs between 1948 and 1967 on the West Bank or in Gaza?”¹⁸⁴

Israel går vidare med å sitere Arafat for å syne kva som ville skje om PLO og dei arabiske statane fekk realisert draumen om ein ”sekulær, demokratisk stat”:

”Let me again quote Yasser Arafat opening a symposium on Palestine in Tripoli, Libya, in May of this year: ”The revolution is struggling to establish a democratic State in which we all live in peace...there would be no presence in the region except for the Arab presence since this is the historic truth which no one matter how powerful can change.””¹⁸⁵

Etablering av ein palestinsk stat blir slik, med sitatbruk frå PLO-formannen, knytt på nytt til Israels utsletting frå kartet, og brukt som eit argument mot at Israel trekkjer seg ut frå dei okkuperte områda ”in order to enable the Arab forces to commence a fifth offensive against us”.¹⁸⁶

5.1.2 Perioden 1977-1992

Som synt i det fyrste analysekapittelet har Israel i materialet frå 1980 byrja å bruke Judea og Samaria om Vestbreidda (minus Jerusalem). Myten om at Jordan er Palestina blir vidareført og intensivert i denne perioden. Den politiske skilnaden på Rabin-regjeringa fram til 1977 og Begins fyrste og andre regjering 1977-1983 i synet på dei palestinske territoria okkupert av Israel i 1967,

---

¹⁸² FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2283. møte, 13. november 1974, s. 873.

¹⁸³ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2390. møte, 3. november 1975, s. 634.

¹⁸⁴ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2390. møte, 3. november 1975, s. 634.

¹⁸⁵ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2390. møte, 3. november 1975, s. 635.

¹⁸⁶ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2397. møte, 7. november 1975, s. 735.

var at medan Avoda søkte ei løysing der Vestbreidda vart delt mellom Israel og Jordan, ynskte Likud-regjeringa å inkludere Vestbreidda og Gaza i Israel, men med palestinsk autonomi for desse områda:

”It should not be forgotten that the Palestinian Arabs have achieved their self-determination in Jordan, a State which is the Arab State in Palestine, by virtue of its history, territory, population, culture and all aspects of its national life. The establishment of a second Palestinian Arab State by distorting the principle of an extremist and hostile base opposed to the very existence of Israel. Hence we will not agree to a distorted form of self-determination which in reality implies self-destruction for our ancient nation deeply rooted in its own land.

The programme of autonomy which we have proposed for the Palestinian Arab inhabitants of Judea, Samaria and the Gaza District, as accepted in the principle in the Camp David frameworks, is the first practical proposal to be advanced to provide a dignified solution for the needs of the Arab population of those areas. It comes in place of all the empty declarations with which the Palestinian Arabs concerned have deluded themselves and have been deluded by other States and organizations over the years.”¹⁸⁷

Korkje Likud eller Avoda-representantar forfektar i materialet eit ynske om å etablere ein palestinsk stat på områda okkupert av Israel, og bår regjeringane bruker myten om at Jordan er Palestina i den internasjonale politiske diskursen. I 1980 skjer det likevel ei tilspissing i diskursbruken andsynes Jordan, der Jordan av FN-ambassadør Yehuda Blum titulerer representanten frå Jordan som ”the representative of the Palestinian Arab State of Jordan”.¹⁸⁸

”The Palestinian Arabs have long enjoyed self-determination in their own State – the Palestinian Arab State of Jordan. As everybody knows, the Palestine Mandate originally embraced territory on both sides of the River Jordan. It was in that territory that the League of Nations Mandate provided for the establishment of the Jewish National Home. In 1921 Great Britain decided to establish on the area east of the river an emirate under Abdullah ibn Husein of the Hashemite family of Mecca. That area – Transjordan – comprised about three quarters of the total territory of the Palestine Mandate. In 1922 the ”Jewish National Home” articles of the Mandate were declared inapplicable to Transjordan, which nevertheless remained an integral part of mandated Palestine. With the passage of time, Transjordan became in 1946 an independent State, subsequently renamed ”Jordan”. Thus there was established an independent Arab State on the territory of Palestine. The independent Jewish State in Palestine – that is, Israel – was established only two years later, in 1948.”¹⁸⁹

Som dette sitatetet syner, vidarefører Israel myten om at Jordan er Palestina, og freistar å legitimere myten historisk ved å syne at Transjordan vart skilt ut av Mandatet Palestina i 1921. Dei palestinske arabarane har oppnådd sjølvstende i Jordan, ved at Jordan historisk, territorielt, befolkningsmessig og kulturelt er den palestinske arabiske staten:

”By virtue of its history, territory, population and culture, Jordan remains the Palestinian Arab State. The Palestinian Arabs have achieved their self-determination there. More than two thirds of Jordan’s citizens are Palestinian Arabs, and, similarly, the vast majority of Palestinian Arabs are Jordanian citizens. Palestinian Arabs are the backbone and mainstay of the country. It is patently false, therefore, to maintain that the Palestinian Arabs do not have a State of their own.”¹⁹⁰

Føremålet med bruk av denne myten er å delegitimere kravet om å opprette ein palestinsk stat på områda okkupert av Israel i 1967, som den israelske regjeringa etter 1977 ynskjer å innlemme i Staten Israel.

---

¹⁸⁷ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen, Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980.

¹⁸⁸ Sjø mellom andre Yehuda Blum, Tryggjingsrådet, 2234. møte, 24. juni 1980, s. 13.

¹⁸⁹ FN-ambassadør, Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1318.

¹⁹⁰ FN-ambassadør, Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1318.

Også i materialet frå 1980 blir det frå Israels side stilt spørsmål om kvifor ikkje Egypt og Jordan oppretta ein palestinsk stat på Gaza og Vestbreidda då dei kontrollerte territoriet:

”Much has been made in recent years of the need for a so-called Palestinian State in Judea, Samaria and the Gaza District. It will be recalled that before 1967 Israel did not control those territories. Yet there was no demand then for the establishment of a ”Palestinian State” in those areas. The Arab States which now so sanctimoniously preach about the necessary for such a State in those areas did scarcely anything in the time – and that despite the fact that Judea, Samaria and the Gaza District were under Arab control between 1949 and 1967. The explanation for this is very simple: the entire world knew that the Kingdom of Jordan is the Arab State in Palestine just as the State of Israel is the Jewish State in Palestine.”¹⁹¹

Israel konkluderer altså med at Egypt og Jordan ikkje oppretta ein palestinsk stat i desse områda, av ”alle” visste at palestinarane alt hadde ein stat.

I materialet frå 1980, som synt her, bruker Israel konsekvent ”palestinske arabarar”, og ikkje ”palestinarar”. Dette er truleg eit diskursivt grep teke for å syne at palestinarane berre er ein ”branch of the Arab nation”, og Israel freistar ikkje på nokon måte å setje spørjeteikn ved om det finst ein palestinsk nasjonal identitet. I tillegg blir Camp David-avtalen mellom Egypt og Israel frå 1978 med framlegget om å gjera Vestbreidda og Gaza om til autonome område også framstilt som ei framtidsretta løysing palestinarane blir bedne om å aktivt ta del i å utforme.¹⁹²

”The Camp David Framework invites the Palestinian Arab residents of Judea, Samaria and the Gaza District to play an active role in shaping their future by calling on them to participate not only in the current negotiations but also in the negotiations which will determine the final status of the areas they live in as well as in the eventual negotiations on a peace treaty between Israel and Jordan, in which the delimitation of boundaries between the two countries will be agreed.”¹⁹³

I kapittel ein under punktet om avgrensing av materialet drøfta eg om det utvalde materialet er representantivt for den analysen eg ynskjer å gjera, og konkluderte med eit land nødvendigvis vil måtte vera eintydig i diskursbruken i FN. Eit unntak frå denne eintydigheita er utanriksminister Shimon Peres sin hovudtale til Generalforsamlinga 1987, der det er store diskursive endringane frå israelske innlegg tidlegare denne perioden i tillegg til andre innlegg haldne av Israel same året.

Talen til Peres omhandlar avtalen han inngjekk med Kong Hussein av Jordan i London 11. april 1987. Dei hemmelege samtalane med Peres og Kong Hussein resulterte i det som har vorte kalla London-avtalen eller Peres/Hussein-avtalen, der Peres og Hussein mellom anna var samde om at ”det palestinske spørsmålet” skulle løysast innanfor ein kontekst av fredsforhandlingar mellom Israel og Jordan. I perioden 1984-1988 var Israel styrt av ei nasjonal samlingsregjering med Likud og Avoda som dei største partia, og der Shimon Peres og Yitzhak Shamir delte verva som statsminister og utanriksminister mellom seg (sjå vedlegg II). Internt i samlingsregjeringa var det sterk motstand mot London-avtalen mellom Likud-ministrane i regjeringa, som frykta at

---

¹⁹¹ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1319.

¹⁹² FNs Generalforsamling godkjende i resolusjon 3465 ikkje paragrafane i Camp David-avtalen mellom Egypt og Israel som omhandlar statusen for dei okkuperte områda, og understreka at den palestinske befolkninga skal takast med i framtidige forhandlingar om statusen på områda.

¹⁹³ Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1320.

konsekvensen ville bli at Israel måtte avstå frå territorium Likud meinte tilhørde Israel historisk. London-avtalen vart difor aldri anerkjent av den israelske regjeringa, og statsminister Shamir, som var usamd med Peres, blokkerte aktivt oppfylgjing av avtalen mellom Kong Hussein og Peres.¹⁹⁴ Denne usemja hindra ikkje Peres i å køyre eit eige løp internasjonalt, og Peres sin hovudtale til Generalforsamlinga 1987 må sjåast i lys av dette, og ikkje i lys av ei endring i israelsk politikk andsynes dei okkuperte områda.

Dei diskursive skilnadene mellom Peres og FN-diplomatane Johanan Bein (frå 1988 FN-ambassadør) og Ramin er store, og dette syner at det faktisk kan eksistere ulike diskursar innanfor eit materiale ein hadde venta ville vera eintydig. Dette syner også at i ein analyse av denne typen tekstar ville ein rein tekstanalyse av materialet ikkje gje dei resultata som ein analyse av myte- og diskursbruk vil gje, og at ein kan stå i fare for å feiltolke materialet. Dei diskursive skilnadene syner også at dei ulike utanrikspolitiske førestillingane eksisterer side om side i ein "fredsdiskurs" eller "fiendediskurs", og at det også eksisterer ulike syn på palestinsk identitet, eller i alle fall ei forståing for at ei anerkjenning av den palestinske identiteten er nødvendig for å kunne inngå fredsforhandlingar med den palestinske parten. Peres går mellom anna attende til å bruke "West Bank and Gaza", medan Bein konsekvent omtalar dei okkuperte territoria for "Judea, Samaria and the Gaza District".¹⁹⁵ Peres bruker også konsekvent "Palestinians" og "the Palestinian people", medan Bein og Ramin oftast bruker "Palestinian Arabs", og nokre få gonger "the Palestinians". I tillegg er Peres sin tale gjennomsyra av ein diskurs med positiv omtale av dei arabiske statane, palestinarane, og eit fredfullt samarbeid i Midt-Austen, medan Bein, Ramin og FN-ambassadør Benyamin Netanyahu (seinare statsminister for Likud) i materialet frå 1987/1988 plasserer Israel innanfor biletet av eit lite Israel omgjeve av fiendtlege arabiske statar.

Utfrå kunnskapen om at Peres køyrde eit sololøp, og at han skil seg frå dei tre israelske FN-diplomatane, har eg valt å tolke Peres som ikkje-representativ for Israels bruk av mytar i FN, trass i hans posisjon som utanriksminister. Den komparative analysen av om Israels myte- og diskursbruk om palestinarar og palestinsk stat endrar seg difor ikkje mot slutten av 1980-talet samanlikna med tidlegare. Krav om "establishment of a sovereign State in Palestine" blir karakterisert som "formulations which hardly bother to disguise their hidden meanings: that "Palestine" means Israel, that "unconditional and total withdrawal" means the dismantling of the Jewish State".¹⁹⁶ Den israelske okkupasjonen, eller "the present territorial situation" som FN-diplomat Ramin uttrykker seg, blir også i materialet omtala som ein "situation derived directly from the outcome of

---

¹⁹⁴ Der Peres var villig til å akseptere ein internasjonal opning som leia til direkte forhandlingar basert på resolusjon 242 og 338 i tillegg til Camp David-avtalen, ynskte Shamir direkte forhandlingar basert på Camp David, med lokalt autonomi under israelsk kontroll.

¹⁹⁵ Delar av talen til Peres manglar i FN-referatet. Hovudtalen i sin heilskap er henta frå heimesidene til det israelske utanriksdepartementet. : <http://www.mfa.gov.il>.

¹⁹⁶ FN-ambassadør Benyamin Netanyahu, 89. møte, 2. desember 1987, s. 27.

the Arab aggression in 1967”.¹⁹⁷ Israel vektlegg også at den auka levestandarden i dei okkuperte territoria har vorte særskilt mykje betre under Israels administrering, og dette blir av Ramin mest brukt som eit argument for framhald av okkupasjonen.

Også i materialet frå 1988 blir Palestina-spørsmålet omtala som at det eigentleg handlar seg om staten Israels eksistens; “[...] the Palestine issue is not separate from the Arab desire to eliminate the State of Israel”.¹⁹⁸ Synet på PLO har heller ikkje endra seg, og PLO blir framleis omtala som å inneha det primære målet om “the liquidation of Israel”.¹⁹⁹

PLOs indirekte anerkjenning av den israelske staten i 1988 og Madrid-konferansen oktober 1991 endrar ikkje umiddelbart Israels omtale av palestinarane. FN-ambassadør Yoram Aridor bruker framleis “Palestinian Arabs”, og freistar å framstille arabarane som éin nasjon ved å sitere uttalar frå arabiske politikarar som hevdar dette.²⁰⁰

“These are not my observations; I am merely quoting what the Arabs themselves say, which is that the Arab people are one people. Have they not already fulfilled their right to self-determination 20 times over? What need is there for a twenty-first Arab State at the expense of Israel’s security, except for their appetite for land? [...]

No other people in the world has seen its right to self determination realized so often, so expansively over so vast an area. No other people has so many options for expressing its national identity as do the Arabs. But I do not come here today to question the right of the Arab people to one State or 10 States, or even to 20 States. However, I do emphatically question their right to a twenty-first State at the expense of our security.”²⁰¹

Israel går her imot opprettinga av ein palestinsk stat ut frå myten om at arabarane utgjer éin nasjon, og i motsetning til andre nasjonar i verda har denne nasjonen har allereie realisert behovet for nasjonalt sjølvstende i 20 statar. Det er altså ikkje behov for endå ein palestinsk stat. Det kan her sjå ut som at Israel på slutten av denne analyseperioden har gått attende til å omtale palestinarane som ein “fraksjon” av ein arabisk nasjon, noko som i så fall skil seg frå 1970-talets gradvise anerkjenning av ein palestinsk nasjonal identitet. Som synt i førre analysekapittelet under kapitteldelen om tilknytning til territoriet, argumenterer Israel i 1991 for jødisk busetjing på Vestbreidda og israelsk krav til territoriet ut frå ei historisk tilhøyrslø og kontinuitet med landet, og jødane har som andre nasjonar historisk rett til sjølvstende. Men dette gjeld ikkje nødvendigvis for palestinarane:

“Self-determination is not automatic for every group, and certainly not for a group that already has implemented it 20 times over.

[...] Since the signing of the Camp David Accords 13 years ago Israel, in order to solve in stages the problem of the Palestinian Arabs, has been offering them the option of autonomy in Judea, Samaria and Gaza – nothing more, but also nothing less, because for us it is a matter of survival.”²⁰²

---

¹⁹⁷ FN-diplomat Ramin, Special Political Committee, 30. møte, 19. november 1987, s. 9.

¹⁹⁸ FN-ambassadør Yohanan Bein, Generalforsamlinga, 70. møte, 6. desember 1988, s. 27.

¹⁹⁹ FN-ambassadør Yohanan Bein, Generalforsamlinga, 70. møte, 6. desember 1988, s. 27.

²⁰⁰ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 31.

²⁰¹ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 32.

²⁰² FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 33.

På nytt blir myten om at arabarane er ein nasjon, og palestinarane berre ei grein av denne nasjonen, uttala tydeleg for å delegitimere palestinarane sitt krav om nasjonalt sjølvstende.

I materialet frå slutten av denne perioden har Israel gått vekk frå å omtale Jordan som "the Palestinian Arab State of Jordan", og trass i fleire freistnader frå israelske Arbeidarparti-politikarar i denne perioden på å inngå avtalar med Jordan om deling av Vestbreidda,²⁰³ tek Israel eit siste standpunkt i høve jordanske territorielle krav over Vestbreidda i 1991. Det er interessant å sjå er at Israel delegitimerer Jordans annektering av Vestbreidda i 1950 med at området kom under jordansk kontroll som "kriksbytte" etter krigen i 1948, ettersom Israel sjølv fekk kontrollen over Vestbreidda etter seksdagarskrigen i 1967.²⁰⁴

"Nevertheless, we are the majority between the Jordan River and the Mediterranean Sea. Jordan has renounced any claims to Judea and Samaria, and rightly so. For they arrived in those territories as a result of their aggression against Israel in 1948. Indeed, prior to their illegal annexation of Judea and Samaria on 24 April 1950, Jordan was known as Transjordan, meaning across or over the Jordan River – referring to the fact that Jordan is on the east bank, not the west, and has nothing to do with the west bank. It was only after they occupied Judea and Samaria that the Transjordanians were transformed into Jordanians. But this game of semantics did not fool anyone. Though one can easily change a name, one cannot alter the fact that the Jordan has no legitimate claim to any territories in Judea and Samaria, in the west bank of the Jordan River."²⁰⁵

5.1.3 Perioden 1992-2000

1992 markerer eit skilje i israelsk politikk då Avoda og Yitzhak Rabin vann parlamentsvalet over Likud. Partirivalane Rabin og Peres utgjorde tospannet som i stor grad drog Israel deltaking i fredsprosessen fyrste halvdel av 1990-talet. September 1993 utveksla Yasser Arafat og Yitzhak Rabin "gjensidigheitsbrev" der PLO "recognizes the right of the State of Israel to exist in peace and security",²⁰⁶ og Israel "has decided to recognize the PLO as the representative of the Palestinian people [...]".²⁰⁷ Israel og PLO signerte Prinsipp-erklæringa (Oslo I) september 1993, og Interim-avtalen (Oslo II) året etter. Fylgjeleg er det også store endringar i den israelske diskursbruken om palestinarane i FN. "Judea and Samaria" er erstatta med "West Bank" i alt materialet frå denne perioden, og "Palestinian Arabs" blir også konsekvent omtala som "Palestinians".

I 1993 freistar Israel å avstå frå å diskutere framtida for dei okkuperte områda, ved å syne til at dette er tema for framtidige forhandlingar mellom Israel og PLO:

---

²⁰³ Peres/Hussein-avtalen, Rabins planar som forsvarsminister på slutten av 1980-talet.

²⁰⁴ Israel annekterte Golan og Aust-Jerusalem, men har aldri formelt annektert Gaza og Vestbreidda. Jordan avsto frå alle territorielle krav over Vestbreidda i 1988.

²⁰⁵ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 46. møte, 22. november 1991, s. 43.

²⁰⁶ "Letter from Yasser Arafat to Prime Minister Rabin", 9. september 1993. Frå www.mfa.gov.il

²⁰⁷ "Letter from Prime Minister Rabin to Yasser Arafat", 9. september 1993. Frå www.mfa.gov.il

”However, Israel’s participation in the consensus on this resolution should not be construed as implying any position regarding the present status of the territories referred to as ”the Occupied Territory”. Nor does it carry any implication regarding Israel’s position concerning the permanent status of those territories which, in accordance with the Declaration of Principles signed on 13 September 1993, are a matter to be negotiated between Israel and the PLO.”²⁰⁸

Einaste gongen palestinsk territorium er omtala i denne samanhengen i materialet frå 1996, er i dette sitatetet om Israels implementering av palestinsk sjølvstyre i Nablus, Qalqulia, Betlehem, Jenin, Ramallah og Tulkarem:

”During the past year, additional progress has been made in the peace process. Israel undertook to implement the Interim Agreement, which we signed with the Palestinians. To this end, the Israeli Defence Forces have been redeployed from six of the large Arab cities on the West Bank, and Palestinians throughout the territories have assumed responsibility for their own affairs, including internal security, public order and all other aspects of their daily lives.”²⁰⁹

Fyrste gongen ein palestinsk stat er nemnt i materialet er så seint som i utanriksminister Shlomo Ben-Ami sin hovudtale til Generalforsamlinga i 2000, og då i samband med at ein palestinsk stat må ta ansvaret for retten til retur for dei palestinske flyktningane:

”We believe that, once established, it is the Palestinian State that should provide for the vindication of the Palestinian claim for the right of return. The notion is preposterous that a nation should create a State only in order to gather its exiles in a neighbouring State.”²¹⁰

Ben-Ami definerer vidare grunnlaget for konflikten mellom israelarane og palestinarane, og plasserer samstundes Israel inn i eit bilete som pragmatisk og alltid nærverande i tida, medan palestinarane har kjempa for gårsdagens løysingar:

”The tragedy of the Israeli-Palestinian conflict stemmed from discrepant historical rhythms. The history of our modern national movement has been characterized by realistic responses to objective historical conditions. The Palestinians have consistently fought for the solutions of yesterday – those they had rejected a generation earlier. This persistent attempt to turn back the clock of history lies at the root of many of the misfortunes that have befallen the peoples of the region.”²¹¹

”The solutions of yesterday” inneheld mellom anna eit krav om reversering av Israels ”facts-on-the-ground” etablert sidan Israel okkuperte dei palestinske områda i 1967, og Israels bilete av seg sjølv som ”alltid” løysingsorientert høver dårleg til dømes med den store veksten i busetjingane på 1980- og 1990-talet.²¹²

Også i 2000 nektar Israel i FN å diskutere tema som skal opp i framtidige fredsforhandlingar; ”the permanent disposition of the settlements and the disputed territories [...] is a part and parcel of this negotiation [...]”. Dette er etter at den andre intifadaen har byrja, og Israel seier vidare at ”when the Palestinian violence has ended, the negotiations will again be able to

---

²⁰⁸ FN-diplomat Eliashiv, Generalforsamlinga, 86. møte, 21. desember 1993, s. 25.

²⁰⁹ FN-diplomat Rubinstein, Generalforsamlinga, 60. møte 19. november 1996.

²¹⁰ Utanriksminister Shlomo Ben-Ami, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 10.

²¹¹ Utanriksminister Shlomo Ben-Ami, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 12.

²¹² Det vart rett nok ikkje etablert nye busetjingar under Baraks 18 månader i regjeringkontora.

resume”.²¹³ Palestinarane blir såleis ansvarleggjorde for å stogge den andre intifadaen, og som kan leie til sluttstatusforhandlingar og i siste instans oppretting av ein palestinsk stat.

5.2 Dei palestinske flyktningane

Frå november 1947 til oktober 1950 flykta om lag 600.000-760.000 palestinarar frå Palestina/Israel, hovudsakleg til Jordan, Syria, Libanon og Vestbreidda (Morris 2004:1). Den uavklara statusen til dei palestinske flyktningane utgjer ei av hovudårsakene til at det enno ikkje er oppnådd semje om sluttstatus-forhandlingar. For Israel er returretten for flyktningane knytt saman med det politiske kravet om å sikre den jødiske majoriteten i ”den einaste jødiske staten i verda”, og at ein retturrett for flyktningane til Israel vil seie at jødane kan risikere å koma i mindretal i ”sin eigen stat”. Den israelske regjeringa vedtok alt desember 1948 den fyrste statlege reguleringa av ”absentee property”, der ekspropriering av arabisk eigedom vart gjort lovleg. Føremålet med desse lovane var å forhindre at internt og eksternt fordrivne palestinarar kunne returnere til eigedomane sine (Sacher 2003:386), og forlatte palestinske landsbyar vart overtekne av nye jødiske imigrantar dei fyrste åra etter opprettinga av Israel.²¹⁴ I analysen av Israels mytebruk om dei palestinske flyktningane er dette eit nødvendig bakteppe, av di dette ikkje er ein del av den israelske diskursbruken i FN.

5.2.1 Perioden 1947-1977

Gjennomgåande for materialet denne perioden er at Israel ikkje anerkjenner flyktningstatusen til dei palestinske flyktningane. Som analysen vil syne endrar Israel tilnærminga til myten om at Israel ikkje var skuld i det palestinske flyktningproblemet seg i perioden 1947-2000, men hovudsakleg er det dei arabiske naoblada som av Israel blir ansvarleggjorte for både oppretting av ”problemet” og for å forhindre ei løysing for dei palestinske flyktningane etter 1948 og 1967.

Dei palestinske flyktningane blir i Jewish Agency/Israels diskurs oftast kalla ”Arab refugees” i tråd med synet på den palestinske nasjonen, og myten den fyrste perioden er at flyktningane ikkje vart fordrevne av jødiske styrkar, men ”evakuerte” av dei arabiske leiarane:

”It was not the policy of the Jews to drive Palestinian Arabs from their houses. The Zionists desired that Arabs should be perfectly secure within the Jewish State. The mass evacuation had, in fact, been dictated by Arab commanders as a political and military demonstration. Both in Tiberias and in Jaffa, the local populations had entered into truce agreements which were broken by armed Arabs who came from outside. Arab attacks led to Jewish counter-attacks and again the Arab command ordered the people to leave.”²¹⁵

---

²¹³ FN-diplomat Shacham, Generalforsamlinga, 72. møte, 27. november 2000, s. 21.

²¹⁴ ”Of 370 Jewish settlements founded between 1948 and 1953, 350 were on absentee property. In 1954 more than a third of of Israel’s Jewish population lived on absentee property, and nearly a third (350,000) of the new immigrants were settled in towns and villages abandoned by the Arabs.” (Sacher 2003:438)

²¹⁵ Moshe Shertok, General Committee on the Question of Palestine, 127. møte, 27. april 1948, s. 111.

Dei arabiske leiarane hadde sjølve oppmoda lokalbefolkninga om å reise, etter at arabiske styrkar hadde vorte drivne attende som fylgje av mislukka offensiv mot jødiske styrkar. Flukta blir kalla ”mass evacuation” og skal slik tene til å delegitimere statusen til lokalbefolkninga som har flykta.

I materialet frå 1949 ser det ut til at Israel til ein viss grad har anerkjent at delar av den palestinske befolkninga har flykta, men dette har skjedd på grunn av dei arabiske statane si avgjersle om å gå til krig mot Israel, og flyktningane er såleis en tragisk konsekvens av krigføring:

”Mr. Eban pointed out that the problem of the Arab refugees had been a direct consequence of the launching of a war for the purpose of overthrowing by force the General Assembly’s November 1947 resolution on partition. No great movements of population would have occurred if the Arab world would have joined with Israel in an attempt to give peaceful implementation to that resolution. Such tragic movements were a familiar accompaniment of any war, and especially of wars affecting countries of mixed populations and conflicting allegiances. The representative of Lebanon had correctly remarked that it had never been the General Assembly’s intention that the Arab population should be driven out of Palestine. But neither had it been its intention that Lebanon and six other States should wage war upon Israel, a war of which the plight of the Arab population of Palestine was a direct sequel.

The exodus of the Arab population had already assumed large proportions by the time the Government of Israel had been established. Efforts by that Government to stem the flood of refugees had been unavailing.”²¹⁶

Vidare meiner Israel at det ansvaret dei arabiske statane har for flyktningane også er ei moralsk plikt til å ta full del i løysinga på problemet ”even apart from their own ties of kinship with the refugee population”.²¹⁷ Israel meiner at flyktningane sin rett til å returnere²¹⁸ må sjåast i samanheng med fredsforhandlingar ut over våpenkvilegrensene som eksisterte då, og at ”only such negotiations could open the way to the solution of the grave humanitarian problem of the refugees”,²¹⁹ og fredsforhandlingar er ein nødvendig føresetnad for at flyktningane kunne returnere på den ”earliest practical date” som resolusjon 194 (III) slår fast.

Eban siterer også eit vedtak frå den israelske regjeringa der det mellom anna blir slege fast at ”resettlement in neighbourhooding areas should be considered as the main principle of solution” av di flyktningane vil få ein minoritetsstatus i ein stat der majoriteten ikkje var ”akin to those Arabs in language, culture, religion or social or economical institutions” og at resettlement i område der dei kan leve under ”a Government akin to them in spirit and tradition” vil mogleggjera ei rask integrering av flyktningane utan friksjonar.²²⁰ Den israelske regjeringa seier også i dette vedtaket at Israel aksepterer krav om å tilby kompensasjon for forlatt eigedom, men at dette fyrst vil skje i sluttstatusforhandlingar.

---

²¹⁶ Abba Eban, *ad hoc* Special Political Committee, 45. møte 5. mai 1949, s. 237.

²¹⁷ Abba Eban, *ad hoc* Special Political Committee, 45. møte 3. mai 1949, s. 238.

²¹⁸ Generalforsamlinga vedtok i 1948: ”General Assembly [...] 11. *Resolves* that the refugees wishing to return to their homes and live at peace with their neighbours should be permitted to do so at the earliest practicable date, and that compensation should be paid for the property of those choosing not to return and for loss of or damage to property which, under principles of international law or in equity, should be made good by the Governments or authorities responsible; (Frå resolusjon 194 (III).)

²¹⁹ Abba Eban, *ad hoc* Special Political Committee, 45. møte 3. mai 1949, s. 238.

²²⁰ Abba Eban, *ad hoc* Special Political Committee, 45. møte 3. mai 1949, s. 240.

I 1956 blir dei arabiske statane si mottaking og behandling av dei palestinske flyktningane samanlikna med Israel si mottaking av hundretusenar av jødiske flyktningar frå Europa. I talen under debatten i Generalforsamlinga 5. desember 1956 uttrykkjer utanriksminister Golda Meir seg slik:

”Who more than the Jewish people have endured the tragic fate of the refugee? If today there is no bitter Jewish refugee problem in the world, it is because Israel, supported by the solidarity of the Jewish people everywhere, and with the aid of friendly Governments, has largely solved it. There need never have been a Palestine Arab refugee problem at all, had it not been created by the action of the Arab States.

[...] But while Israel was absorbing Jewish refugees to a number exceeding that of all the Arab refugees – and hundreds of thousands of those whom we absorbed came from those same Arab lands – the Arab States for their part, with the exception of Jordan, were erecting an iron wall between themselves and these kinsmen of theirs. And since then they have lost no opportunity of exploiting these people as a political weapon in their war against Israel.”²²¹

I dette sitatetet blir myten om at Israel ikkje kan skuldast for å ha skapa flyktningproblemet vidareført ved at det blir stilt spørsmål om det i det heile hadde eksistert eit ”Palestine Arab refugee problem” utan arabisk aggresjon. I tillegg kunne det palestinske flyktningproblemet vore løyst om dei arabiske statane hadde gjort som Israel hadde gjort med jødiske flyktningar; absorbert flyktningane inn i samfunnet i staden for å byggje ein mur mot dei.

Etter seksdagarskrigen i 1967 freistar Israel å minimalisere palestinarane som flykta som ein konsevens av denne krigen ved å omtale det som ”there is a traffic of people from the West Bank eastwards” og at Israel ikkje legg press på nokon til å forlate Vestbreidda.²²²

”There is thus a strong economic pull drawing people across the river. The heads of Arab population centres have pointed out that comparatively few residents of Jericho have crossed into eastern territory. Refugees who lived in the camps fled because they wished to receive their rations in Jordan and feared to lose the financial support of their relatives in Kuwait”.²²³

Israel meiner altså at palestinarane i 1948 forlet landet av di dei arabiske leiarane oppmoda dei om det, og i 1967 forlet dei Vestbreidda fyrst og fremst med utgangspunkt i økonomiske motiv. Israel vil også tillate at ”those residents who crossed to the East Bank of the Jordan since 7 June to return to their previous places of residence on the West Bank” så sant dei gjer dette innan fem veker.²²⁴ Flyktningeproblemet kan berre løysast innanfor ein fredskontekst:

”The war of 1948 and the subsequent belligerency have created and perpetuated humanitarian problems whose solution, as experience shows, can be achieved only in the context of normal inter-State relations. Hundreds of thousands of people – Arabs and Jews – have been affected by the population movements generated by two decades of war, belligerency and hostility. The lesson of experience is clear. The conditions necessary to transform homeless refugees into productive members of society can reach full expression only if there is peace.”²²⁵

---

²²¹ Utanriksminister Golda Meir, hovudtalen i Generalforsamlinga, 609. møte, 5. desember 1956, s. 545.

²²² Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1536. møte, 26. juni 1967, s. 10.

²²³ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1536. møte, 26. juni 1967, s. 10.

²²⁴ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1547. møte, 4. juli 1967, s. 8.

²²⁵ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1558. møte, 21. juli 1967, s. 21.

I hovudtalen same år meiner Eban at flyktningane blir brukte i eit politisk spel:

”It is deplorable that the Jordanian Government, whose warlike decision on 5 June provoked the journey of refugees from the west to the east bank of the Jordan, should now be using their plight as an instrumental warfare. A month ago they were urged to return westward against a background of incitement to civil disorder. Now when thousand could be returning at this very moment under categories approved by the Israel Government, their return is wantonly delayed or prevented.”²²⁶

Frå midten av 1970-talet blir diskursbruken kring dei palestinske flyktningane tydelegare i retning av å skulde dei arabiske statane for å utnytte desse politisk ved at statane har jobba for å forhindre ”constructive solutions to thise core problem in order to exploit human suffering for political and propaganda ends”, og at det finst ”no sadder example of the heartless attitude than the freeze they have imposed on the status of the 1948 regufees.”²²⁷ I tillegg blir det tydelegare uttala i materialet at Israel ynskjer ei løysing der det palestinske flyktningproblemet blir sett inn i ein større kontekst som også inkluderer kompensasjon til jødar som har flykta frå arabiske statar:

”Israel did not adopt this course – not towards the 600,000 Jewish refugees who fled the Arab States stripped for all their possessions and not towards the survivors of the millions of Jews destroyed by the Nazis, with the blessing of the Mufti Haj Amin el Hussein, who found refuge among his own kind in Nazi Berlin and Fascist Rome. All of these were fully absorbed in Israel – economically, socially and culturally. In the light of the vast economic opportunities which now exist in the Middle East, the refugee problem must and can be solved. Far more difficult refugee situations in other parts of the world have been solved long ago. Given goodwill – without which no problem can be resolved – the question of compensation for both Arab and Jewish refugees can be settled. Israel is contributing and will continue to contribute its share in the solution of this painful human problem.”²²⁸

I materialet frå midten av 1970-talet blir, som synt i analysen av synet på oppretting av ein palestinsk stat, den store palestinske befolkninga i Jordan brukt som argument for å unngå oppretting av ein palestinsk stat i terrotoria okkupert av Israel etter seksdagarskrigen. Desse palestinarene er hovudsakleg flyktningar og etterkomarane deira frå 1948-krigen, men Israel freistar å gjera eit retorisk grep for å endre myten om at Israel har forårsaka eit flyktningproblem ved å definere Jordan som palestinsk heimland:

”Indeed, the vast majority of Palestinian refugees never left Palestine, but moved, as a result of the 1948 and 1967 wars, from one part of the country to another. At the same time, an appproximately equal number of Jewish refugees fled from Arab countries to Israel. [...] Most Palestinians continue to live in Palestine. Most Palestinians continue to live in a Palestinian Saate. The vast majority of Palestinian Arabs are citizens of that Palestinian State”.²²⁹

Israel freistar her retorisk å fråta store delar av dei palestinske flyktningane status som nett dette. Det er interessant å sjå at Israel fyrst og fremst tek for seg dei palestinske flyktningane i den staten som til ein viss grad hadde integrert palestinarene i samfunnet, Jordan, medan flyktningane i til dømes Syria, Egypt og Libanon knapt blir nemnde i materialet.

---

²²⁶ Utanriksminister Abba Eban, hovudtalen, Generalforsamlinga, 1566. møte 25. september 1967, s. 17.

²²⁷ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 453.

²²⁸ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen, Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 453.

²²⁹ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2296. møte, 22. november 1974, s. 872.

I Israels innlegg i Generalforsamlinga i 1975 blir på nytt myten om at palestinarane ikkje vart forviste frå landet i 1948 brukt, og framstilt som at dette er "complete fabrications and falsehood":

"The allegations repeated again and again, without foundation, by the Jordanian representative and the PLO representative about the expulsion of Palestinian Arabs are complete fabrications and constitute nothing but a series of falsehoods. The Palestinian Arabs, as everybody who will take the trouble to read of those tragic days will know, left their homes on the specific instructions of their leaders – who, incidentally, were the first to leave. They were promised that they would return in the wake of the victorious Arab armies and would inherit the spoil and the loot of the Jewish population, which would be annihilated and thrown into the sea. [...] Time and again over the years we have offered compromises. But the Arab States would not agree, because they wanted to perpetuate the conflict and did not want to lose this pawn. We offered compensation for their property, but they refused because this implied a recognition of the State of Israel. Every proposal that we made over the years indicating a willingness for compromise was turned down by the Arabs [...]."²³⁰

Israel freistar også å framstille det som at dei har ofra gode kompromissløyser, og at tilbod om kompensasjon for tapt eigedom har vorte avvist av di dette innebar ei anerkjenning av Israel. I materialet frå denne perioden nemner ikkje Israel noko om at resolusjon 194 (III) slår fast flyktningane sin rett til å vende heim, og at dette *kan* vera ein grunn til at evt. kompensasjon for tapt eigedom har vorte avslått. Ved å kople ei avvising av kompensasjon til ei avvising av den israelske staten freistar Israel å skape ein myte om at Israel er kompromissvillige, i motsetning til palestinarane og dei arabiske nabostatane.

5.2.2 Perioden 1977-1992

I materialet frå byrjinga av denne perioden blir det palestinske flyktningproblemet omtala som "exchange of population":

"...the presentation of the question of the Palestinian Arabs in this forum also suffers from some other conscious deficiencies. One of them is the outright denial of the inalienable rights of the Jewish people to its homeland. Another is the deliberate disregard of the *de facto* exchange of populations between Israel and the Arab States since 1948."²³¹

Israel freistar her på nytt å endre retorikken for å kunne oppretthalde myten om at Israel ikkje står ansvarleg for det palestinske flyktningproblemet ved å underkjenne at dette eksisterer i det heile teke. Samstundes freistar Israel også å få fokuset vekk frå dei palestinske flyktningane ved å syne til dei jødiske flyktningeproblemet forårsaka av aggresjon frå dei arabiske statane:

"I referred earlier to conscious omissions in the perverted presentation of the Arab-Israeli conflict prevailing here. One of those omissions is the failure to mention the Jewish refugee problem which was created in the wake of the Arab aggression against my country in 1948 and 1949, as an integral component of the Arab-Israel conflict and its solution."²³²

---

²³⁰ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2397. møte, 7. november 1975, s. 733.

²³¹ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1318.

²³² FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1320.

Det er likevel ein stor skilnad mellom dei jødiske og palestinske flyktningane ved at dei jødiske flyktningane av den israelske staten vart oppfatta som "heimkomne" og behandla deretter, medan dei palestinske flyktningane ikkje fullt ut er integrerte i samfunnet, med unntak av Jordan. For fyrste, og einaste, gong i materialet mitt blir det også påstått at Tryggingrådetets resolusjon 242 også omhandlar dei jødiske flyktningane:

"The Jews who fled Arab lands left behind them the heritage of many centuries, including considerable property and material assets together with priceless cultural and religious treasures. An equitable settlement of their material and legal claims constitutes an indispensable element of any comprehensive solution of the Arab-Israel conflict. This is also recognized in Security Council resolution 242 (1967) – the only agreed basis for a negotiated settlement of the conflict – which speaks *inter alia* of the need for a just solution to "the refugee problem", that is, both Arab and Jewish."²³³

Også i 1987 blir myten om at palestinarane reiste på oppmoding frå arabiske leiarar forfekta, og underbygd ved å syne til sitat frå statsministeren i Syria 1948-1949 som meiner at dei arabiske statane har hovudansvaret for flyktningane ved å "tilstå" at dei arabiske statane "are the ones who encouraged them to leave".²³⁴ Her er det på nytt ein inkonsekvens i den israelske omtalen av dei palestinske og jødiske flyktningane, av di sionistiske organisasjonar og Israel aktivt oppmoda jødar i arabiske land om å immigrere til Israel,²³⁵ samstundes som Israel kallar desse flyktningar. Dei palestinske flyktningane blir også på nytt samanlikna med jødiske flyktningar i myten om "exchange of populations":

"The same war [1948] also brought about an exodus of Jews from Arab lands. The number of Jewish refugees was roughly equal to that of the Arab refugees. [...] The Jewish refugees from Arab countries had to abandon considerable private and communal property. We in Israel received them with open arms and within a relatively short time they became productive, self-supporting citizens.

One million Jews fled the Arab countries; the majority, about 800,000, settled in Israel. About 600,000 Arabs left Israel. In effect, an exchange of population took place between Israel and the Arab countries."²³⁶

Retorikken kring "exchange of population" der Israel har teke ansvar for "sine egne" har som føremål å gje dei arabiske statane ansvaret for å løyse det palestinske flyktningproblemet, uavhengig eigentleg av kva dei palestinske flyktningane sjølve ynskjer. Vidare blir "exchange of populations" samanlikna med det Israel meiner er liknande døme på same problemstillinga:

"There is some similarity between this Jewish-Arab exchange of population and the exchange which took place between Greece and Turkey in the 1920s, and between India and Pakistan in the late 1940s. The latter exchanges, in fact, involved movements of people on a much larger scale – but the principle remains the same. If we are to pursue the search for a possible settlement, we cannot think in terms of reversing these parallel movements of masses of people, Jews and Arabs. We must be guided, instead, by the successful experience acquired in other parts of the world in integrating refugees in new lands."²³⁷

---

²³³ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1320.

²³⁴ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 67-68.

²³⁵ Sjå mellom andre Abbas Shibli *Iraqi Jews. A History of Mass Exodus*. (Saqi, London, 2005.)

²³⁶ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 67-68.

²³⁷ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 68-70.

Grensefastsetjingane mellom Hellas og Tyrkia, og mellom India og Pakistan, førte også til ein avtale om gjensidig forflytting av befolkning for å få befolkningane over på "rett side" av grensene, og det er dette Israel her meiner eigentleg har skjedd med dei jødiske og palestinske flyktningane. Myten om at palestinarane berre flytta frå ein del av Palestina til ein annan blir også framstilt her:

"The Arabs who left Israel found refuge in the midst of their own kin. The great majority never left the area of the former British mandate of Palestine; they simply moved from Jewish-controlled areas to those under Arab control. Their transition from one side of the armistice line to the other constituted a much less radical change than the movement of Jews from Arab lands to Israel."²³⁸

Vidare blir dei arabiske statane ankla for å bruke flyktningane som ein del av det politiske spelet mot Israel, av di dei "oljerike statane" kunne ha integrert flyktningane i dei arabiske statane om dei hadde brukt pengar på dette i staden for på terroristorganisasjonen PLO, som har som mål er å utradere staten Israel frå kartet.²³⁹ I motsetnad til dei arabiske statane, som sidan 1948 har halde flyktningane i leirar, har Israel integrert sine flyktningar si samfunnet, og i tillegg teke ansvar for mange av dei palestinsk-arabiske flyktningane frå 1948 og 1967, ved å tillate retur til Israel eller Vestbreidda for mange tusen flyktningar.²⁴⁰ Dei arabiske statanes manglande interesse for å gjennomføre tiltak som kan betre situasjonen for dei palestinske flyktningane blir også av Israel retorisk brukt for å unngå skuldingane mot seg:

"Before the Arab States dare to point their fingers at others in accusation, they should recall just what they have done with their own hands to the Palestinian Arabs. Indeed, a report by Middle East Watch entitled "Human Rights in Syria" of September 1990 summarized the plight of Palestinian Arabs in Syria by stating that "the Assad regime has much to correct in its dismal human rights record towards Palestinians, whom it defends so loudly in official propaganda, and treats so badly in practice". This is one instance where actions truly do speak louder than words."²⁴¹

5.2.3 Perioden 1992-2000

Ikkje uventa er det stort fråvere av referansar til dei palestinske flyktningane i denne perioden. Som spørsmålet om Jerusalem og israelske busetjingar i dei okkuperte områda, syner Israel til at ei løysing på flyktningproblemet skal avgjerast i framtidige forhandlingar mellom Israel og palestinarane:

"In accordance with the Declaration of Principles, the question of the 1948 refugees would be discussed within the framework of the permanent status negotiations, which would commence no later than the beginning of the interim period (Declaration of Principles, art. V, para. 2.)
The modalities for the admission of persons displaced from the West Bank and Gaza Strip in 1967 would be decided by means of an agreement to be concluded by a committee consisting of representatives of Israel, the Palestinians, Jordan and Egypt (Declaration of Principles, art. XII)."²⁴²

---

²³⁸ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 69-70.

²³⁹ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 72-73.

²⁴⁰ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 73.

²⁴¹ FN-ambassadør Yoram Aridor, Generalforsamlinga, 52. møte, 22. november 1991, s. 34-35.

²⁴² FN-diplomat Gordon, Fjerdekomiteen, 19. møte, 18. november 1993, s. 16.

I materialet frå 1993 er elles utgangspunktet for det palestinske flyktningproblemet kort referert til som ein konsekvens av krigen i 1948 "launched by the Arabs": "Some Palestinians became citizens of Israel, some became citizens of Jordan, which captured the West Bank, some became subjects of Egypt, which captured the Gaza Strip, and some became refugees in Arab countries."²⁴³

Dette blir vidareført i 1996, men her er Israel tydlegare på kva staten ser på som løysinga for flyktningane, sjølv om Israel sjølv har sagt at dette fyrst er gjenstand for drøfting under framtidige sluttstatusforhandlingar:

"Israel's position is that any solution to the problem of refugees should include their integration into the countries in which they reside, as Israel did with the Jewish refugees from Arab States. This issue will be negotiated, together with other issues, as part of the final status negotiations between the two sides."²⁴⁴

Israel har altså innteke ein bestemt posisjon om at flyktningane bør inkluderast i dei landa dei oppheld seg per i dag, men seier samstundes at dette skal diskuterast.

Det siste året som er med i materialet syner at Israel sidan 1948 ikkje har rørt seg ein tomme i høve til kven som kan ansvarleggjerast for det palestinske flyktningproblemet. I hovudtalen til Generalforsamlinga i år 2000 kallar utanriksminister Shlomo Ben-Ami påstanden om masseutvisning av palestinatarar som resultat av krigen i 1948 for "eit vrengebilete av den historiske sanninga":

"It is a travesty of historical truth to present the Palestinian refugee problem as the result of mass expulsion. There is no denying, however, that once the Jews – who for thousands of years waited with humility for their redemption – made their reencounter with history as a sovereign nation, they had to assume the inherent immorality of war. The suffering of the civilian population will always be a burden in the conscience of any nation at war. The Arab-Israeli conflict has no monopoly on this maxim. Clearly, the Palestinian refugees were victims of the Arab-Israeli conflict. Israel, however, can assume neither political nor moral responsibility for this tragedy that was the direct result of the all-out onslaught launched by the Arab armies in 1948. The Palestinian refugee problem was born as the land was bisected by the sword – not by design, Jewish or Arab. The problem was largely the inevitable product of Arab and Jewish fears and the protectorated bitter fighting."²⁴⁵

Det kjem rett nok ei lita innrømming i dette sitatetet ved at jødane måtte "assume the inherent immorality of war", men hovudårsaka ligg på aggresjonen dei arabiske statane utviste i 1948. Israel ser vidare for seg at ein eventuell retur av flyktningane vil skje til den framtidige palestinske staten:

"We believe that, once established, it is the Palestinian State that should provide for the vindication of the Palestinian claim for the right of return. The notion is preposterous that a nation should create a state only in order to gather its exiles in a neighbouring State. Israel, however, has expressed its willingness to actively participate in any international effort and fund aimed at providing the financial foundations for the resolution of the refugee problem. Out of humanitarian considerations, Israel may also accept a small and limited number of refugees within a scheme of family reunifications."²⁴⁶

---

²⁴³ FN-ambassadør Gaad Yaacobi, Generalforsamlinga, 66. møte, 30. november 1993, s. 2.

²⁴⁴ FN-diplomat David Peleg, Generalforsamlinga, 69. møte, 2. desember 1996, s. 18.

²⁴⁵ Utanriksminister Shlomo Ben Ami, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 10.

²⁴⁶ Utanriksminister Shlomo Ben Ami, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 10.

Israel freistar også her å framstå som løysingsorienterte ved å ha uttrykt velvilje til å delta aktivt med økonomisk stønad til løysing av flyktningproblemet. Dette tyder altså ikkje at Israel påtek seg eventuelle krav om erstatning av tapt eigedom for palestinarar som ikkje får høve til å returnere.

5.3 Førestillinga om "the Arabs"

Israels oppfatning av seg sjølv som ein kringsett stat til vern for verdas jødar fører til ei kollektiv kjensle av konstant usikkerheit, uavhengig av den faktiske militære styrken til landet, og av politiske og militære sigrar over dei arabiske statane og palestinarane. Både utanriks- og innanrikspolitisk har Israel vore meir oppteken av den geopolitiske sfæren enn av global politikk, der "Midt-Austen" og "arabarane" utgjer dei to relaterte hovudkonseptane om nærområdet. "The first is a political, territorial, regional 'system' of concept. The second is a societal, cultural, state-of-mind idea filtered through the Attitudinal Prism of Israelis." (Brecher 1972:277.) Denne kapitteldelen tek for seg førestillingane om "arabarane" i israelsk myte- og diskursbruk. Som analysen vil syne skjer det til ein viss grad ei forflytting av førestillingar om fiendebilete i perioden 1947-2000, sjølv om mytane som blir forfekta i Israels førestilling om "the Arabs" er relativt konstante. I dei israelske innlegga blir særskilt myten om at Israels konflikt med dei arabiske statane er ein kamp mellom David mot Goliath, og myten om Israels søken etter fred med konstant fiendtlege og avvisande naboland kommunisert. Dette syner mytens fleksibilitet over tid ved at førestillingane og diskursbruken knytt til denne endrar seg når det politiske klimaet er i forandring.

Aharon Kliemans presentasjon av dei tre utanrikspolitiske førestillingane i kapittel tre kan danne rammene rundt produksjon og bruk av mytar på den internasjonale arenaen. Denne analysedelen vil hovudsakleg handle om det israelske fiendebiletet av dei arabiske statane og palestinarane, av di dette er dominerande i materialet i framstilling av forholdet mellom jødar og arabarar, og mellom Israel og nabolanda. Og sjølv om, som analysen vil syne, bruk av mytar for å konstruere eit fiendebilete skiftar i analyseperioden, skjer det samstundes også ei utviding av dette fiendebiletet, frå dei arabiske nabolanda, til PLO og palestinarane frå 1970-talet, til Iran og Irak på slutten av 1990-talet.

5.3.1 Perioden 1947-1977

Alt i materialet frå 1947 om forhandlingane om delingsplanen blir det skapt eit fiendebilete av dei arabiske statane gjennom Jewish Agencys myte- og diskursbruk. Arabarane blir hovud-sakleg omtala som ei eining "the Arab States" eller "Arab", og diskursivt plassert som ein fiende i motsvar til "Jews", og slikt blir skiljet mellom "oss" og "dei andre" særskilt tydeleg:

”[...] the victory in the Second World War, to which the Arab States had contributed nothing and in which they had finally joined at the last moment in order to qualify for membership in the United Nations, had saved Arab independence from possible Nazi-Fascist enslavement. [...] The Jews in Palestine had been the only community in the Middle East which had really fought in the war, and their contribution had been rewarded by a regime in Palestine which had inflicted untold suffering on the Jewish survivors of the European tragedy. Yet the Arab States, without having participated in the war, were resisting the claim of the Jewish people for a place in the family of nations by invoking the charter.”²⁴⁷

Frå våren 1948 blir dei arabiske statane gjennomgåande skildra som den aggressive parten i Jewish Agency og seinare dei israelske innlegga i FN. Jødisk/israelsk krigføring blir anten framstilt som eit forsvar av sivilbefolkning og heilage stader mot arabiske åtak, eller som det som i seinare tid har vorte kalla ”preventiv krigføring”, det vil seia at ein stat som meiner seg truga av ytre fiendar kan gå til åtak på fiendane for å beskytte seg sjølv og innbyggjarane. Arabisk krigføring blir i denne perioden framstilt som aggresjon utan grunnlag i anna enn ynsket om å gå til krig mot Israel for å utradere statens eksistens.

Fram til opprettinga av Israel 14. mai 1948 blir dei arabiske statane og ”Arab bands” anklaga for ”attempting to alter by force the settlement [delingsplanen] envisaged by the General Assembly”.²⁴⁸ Den jødiske krigføringa blir framstilt som forsvar av sivilbefolkninga, medan dei arabiske styrkane driv terror mot sivilbefolkninga. Mellom anna blir arabiske styrkars åtak på ein sjukehuskonvoi i Aust-Jerusalem (seinare kalla Hadassah-massakren) april 1948 brukt som eit døme på dei jødiske styrkanes tapre kamp mot massakre på uskuldige sivile utført av arabiske styrker:

”The most revolting incident concerned the Hadassah hospital on Mount Scopus. A convoy carrying medical and university staff had been massacred. The British army unit stationed nearby took no action and the Jewish unit coming to the rescue was held up *en route*. The hospital was then completely isolated and the British proceeded to negotiate with the Arabs to let food and hospital equipment through. When the Arabs refused, the British took no action. The Haganah had no choice but to act on its own and on 24 April succeeded in ejecting the Arab bands. When the Haganah forces were in occupation, the British proceeded to shell their posts.”²⁴⁹

Myteskaping skjer gjennom ein kommunisert budskap, og i denne budskapen vel myteprodusenten ofte medvite kva som skal og kva som ikkje skal kommuniserast. Massakren på konvoien til Hadassah-sjukehuset blir i dag omtala som det arabiske tilsvaret på Deir Yassin-massakren²⁵⁰ utført av dei jødiske terrororganisasjonane Lehi og Irgun, men ved å unnlate å omtale jødisk aggresjon overfor den palestinske sivilbefolkninga og einsidig fokusere på arabisk aggresjon, framstår arabarane som krigshissarar og jødane som forsvararar av den angripne sivilbefolkninga.

---

²⁴⁷ Moshe Shertok, General Committee on the Question of Palestine, 127. møte, 27. april 1948, s. 110-111.

²⁴⁸ Abba Hillel Silver, General Committee on the Question of Palestine, 121. møte, 22. april 1948, s. 42-43.

²⁴⁹ Moshe Shertok, General Committee on the Question of Palestine, 127. møte, 27. april 1948, s. 110.

²⁵⁰ Den palestinske landsbyen Deir Yassin vart 9. april 1948 omringa og angripen av Lehi og Irgun, med stønad frå Haganah. Om lag 110-120 menneske, dei fleste sivile, vart massakrert i åtaket. Deir Yassin-massakren er kanskje den mest kjende massakren på palestinarar utført av jødiske irregulære styrker, og fungerte også mentalt som ein katalysator for den palestinske flyktningbølga (Morris 2004:237-239).

Samstundes blir det skapt ein myte om at jødane blir angripe frå alle kantar og berre har seg sjølv å lite på ved at britane ikkje hjelpte til i forsvaret, og Jewish Agency plasserer den jødiske befolkninga og etablering av staten månaden etter i Kliemans *pessimist-nasjonalistiske* førestillingsbilete ved å bruke David mot Goliath-metaforen.

Dei arabiske nabolanda blir gjennomgåande skulda for krigen i 1948, og dei konsekvensane dette påførte Jerusalem, som det førre kapittelet analyserte, og den palestinske befolkninga, som synt i kapitteldelen om flyktningane. I tillegg til aggresjonen arabarane synte i åtakket på Israel for å forhindre opprettinga av staten, blir det arabiske fiendebiletet klårt teikna i måten dei har behandla jødiske heilage stader på:

”The Walled City was in Arab hands. Its Jewish synagogues, which had been damaged during the fighting, had been practically razed to the ground since the fighting had ended. The Arab authorities had refused the Jews access to the Wailing Wall, which was the remnant of the Tempel.”²⁵¹

Arabisk krigføring og avvising av fred blir i heile perioden framstilt som eit motstykke til Israels ynske om fred med dei arabiske statane, og skaper eit bilete av kontinuerleg krigshissing og åtak mot den israelske sivilbefolkninga sidan FNs Generalforsamling vedtok delingsplanen. I utanriksminister Golda Meirs hovudtale i 1956 kjem blir dette til uttrykk i eit sitata der ho omtalar kva som skjedde etter vedtak av delingsplanen i 1947:

”On the same day we in Jerusalem heard of the decision of the United Nations. As the head of the Political Department of the Jewish Agency in Jerusalem, it fell to my lot to address a huge demonstration there of out people and to appeal to the Arabs in Israel and in the neighbouring countries: ”Our hand is offered to you in peace and friendship.” A few hours later we buried our first victims of Arab attacks.”²⁵²

Skilnaden mellom Israel og arabarane kjem også i uttrykk i noko som ein mest kan tolke som freistnader på å definere nasjonale karakteristikkar i eit tekstutrag frå same talen av Meir. Her blir det brukt ein myte om at medan det jødiske folket byggjer opp eit nytt samfunn, freistar arabarane å bryte det ned med terror og overfall.

”Israel’s people went forth into the desert or struck roots in stony hillsides to establish new villages; to build toads and houses and schools and hospitals; marauders, later organized as *fedayeen*, entering from Egypt and Jordan were sent to kill and destroy. Israel dug wells, brought water in pipes from great distances; Egypt sent in *fedayeen* to blow up the wells and the pipes. Jews from Yemen brought in their sick, under-nourished children with a tradition that two out of five die; that number has been cut down to one out of twenty-five. While we were feeding those babies and curing their diseases, the *fedayeen* were sent in to throw bombs at children in synagogues and grenades into baby homes. This parallel went on for eight long years, day in, day out, and night after night. Men, women and children – the remnant who survived the Hitler atrocities, and the more than 400,000 Jews from Arab-speaking countries, broken in body and spirit; people seeking to rebuild their lives, the new settlers of the Negev desert – these were the objects of the terror to which we were subjected.”²⁵³

---

²⁵¹ Utanriksminister Moshe Sharett, *Ad hoc* Political Committee, 44. møte 25. november 1949, s. 264.

²⁵² Utanriksminister Golda Meir, hovudtalen i Generalforsamlinga, 609. møte, 5. desember 1956, s. 543.

²⁵³ Utanriksminister Golda Meir, hovudtalen Generalforsamlinga, 609.møte, 5. desember 1956, s. 543.

I samband med Suez-krisa i 1956 trekkjer også FN-ambassadør Abba Eban historia attende til krigen i 1948. Ein kan merkje seg at der Israel i materialet frå 1948 og 1949 omtalar den arabiske aggresjonen som uttrykk for å ”med vald forhindre delingsplanen”, blir det i materialet frå 1956 utover brukt ein myte om at dei arabiske nabolanda gjekk til åtak på Israel med mål om å utslette den nyetablerte staten:

”Belligerency by land took its origins in May 1948 on the very morrow of Israel’s emergence to sovereignty. On that date, Egyptian forces, joined by the converging forces of other Arab armies, marched into the newly established, independent, sovereign State of Israel with the avowed aim of its destruction.”²⁵⁴

Den egyptiske presidenten Nasser blir framstilt som hovudfienden til Israel i materialet frå 1956, og mellom anna framstilt som hovudorganisator bak *fedayeen*-gruppene. I dette sitatet freistar også Israel å få fokus vekk frå kravet om israelsk attendetrekking av militære styrkar på Sinai-halvøya:

”For two successive days, *fedayeen* bands organized by Mr. Nasser have been invading the territory of Israel from Syria and Jordan, attacking the civilian population, sabotaging installations, and striking at road communications. [...] It is obvious that the further development of this activity would gravely threaten international peace and security. The unprovoked crossing of Israel’s frontiers by armed units from Syria and Jordan is a warlike act, is a violation of the cease-fire, and is in contradiction to the resolutions which the General Assembly has recently adopted. Therefore, all who wish for peace in the Middle East will devote their attention not only to the problems of cease-fire and withdrawal from the territory of Egypt, but also the urgent necessity of bringing about a cessation of these continuing violations of the Charter.”²⁵⁵

Som synt i det førre kapittelet under analysen om den jødiske offerdiskursen, blir seksdagarskrigen i materialet framstilt som eit vera eller ikkje vera for det jødiske folket, og at kjensla av eit nytt Holocaust var nært. Eban uttrykker nok i dette sitatet det mellom andre Avi Shlaim har karakterisert som ”collective psychosis” (Shlaim 2001:238), og at mange israelarar trass i Israels overlegne militære styrke ”felt that their country faced a threat of imminent destruction (ibid.):

”It is precisely because so many of Israel’s citizens have such horrific memories that their sensitivity to the problem of physical security is so sharp. It is in that spirit that I emphatically deny this definition about Israel’s aggression. [...] Did Israel during that decade deny the sovereignty, the statehood and the existence of the Arab States, or did they deny its sovereignty, its statehood and its existence? Did Israel make plans and have conferences about how to destroy the thirteen Arab States, or did they have meetings and conferences in order to make plans for Israel’s destruction? Did Israel ever block an Arab port, or did an Arab State impose an illicit blockade on Israel and deny it free passage in an international waterway? Has Israel ever attempted to divert the sources of the Tigris, the Euphrates and the Nile, or did the Arab Governments form political and technical commissions with the object of denying to our parched little country that pathetic little trickle of water which flows through its desert space? Did Israel organize a terrorist campaign called a popular war for the purpose of penetrating the cities and villages of Arab States in order to blow up schools and sports grounds? Did Israel announce the doctrine of the so-called liquidation of another State?”²⁵⁶

Egyptys krav om attendetrekking av UNEF-styrkane frå Sinai i mai 1967, Jordan og Egyptys signering av ei gjensidig forsvarspakt 30. mai, og dei arabiske statanes kraftige militære

---

²⁵⁴ FN-ambassadør Abba Eban, First Emergency Special Session, 562. møte, 1. november 1956, s. 20.

²⁵⁵ FN-ambassadør Abba Eban, First Emergency Special Session, 572. møte, 10. november 1956, s. 133.

²⁵⁶ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1528. møte, 20 juni 1967, s. 8.

mobilisering blir i materialet framstilt som ein aggresjon Israel ikkje hadde noko anna svar på enn å gå til forsvarskrig. Israel bruker ikkje ordet preventiv krigføring, men freistar å framstille seg sjølv nærast som passiv forsvarar av staten Israels eksistensrett under krigshandlingane. I talen under generaldebatten under haustsesjonen i Generalforsamlinga 25. september 1967 framstiller Abba Eban den egyptiske aggresjonen på ein slik måte at det ser ut som det var Egypt som gjekk til åtak på Israel:

”The Assembly should reflect that this monstrous and sudden design of aggression was concerted by Egypt against Israel at a time when not a hair of Egypt’s head had been touched; when no Egyptian interest had been violated, and when for ten years there had been no clash whatever between Egyptian and Israeli forces.”²⁵⁷

Som ein del av oppbyggjinga av myten om dei krigerske arabarane, refererer dei israelske delegatane til arabiske politikarars utsegner som oppmodar til om kamp mot den jødiske staten, der det endelege målet er å reetablere situasjonen før 1948:

”And three days later [29 May], as more armoured brigades moved towards Israel, the same message was conveyed in briefer words: ”If we succeed in restoring the situation to what it was before 1956, there is no doubt that God will help us and will inspire us to restore the situation to what it was prior to 1948.” That is to say, prior to Israel’s existence.”²⁵⁸

Myten om ”den aggressive arabaren” kjem også til uttrykk i Israels framstilling av at dei arabiske statane ikkje er opptekne av sivilbefolkninga, som har lidd under fiendskap og aggresjon utøvd av dei arabiske statane mot Israel:

”Civilian populations, both Israeli and Arab, have suffered cruelly from the policies of belligerency and aggression conducted against Israel for nearly twenty years. Arab governmental policy has never taken the fate of civilian populations into account when facing the choice between peace and belligerency. If the fortunes of war had gone differently, there would have been no problem of civilian populations; for the policy of Arab Governments was not only to conquer Israeli territory, but also to massacre the Israeli populations.”²⁵⁹

Her blir også myten om den uungåelege massakren av den israelske befolkninga dersom dei arabiske statane hadde vunne seksdagarskrigen uttala. Israel skal også ha funne jordanske dokument som inneheld instruksjonar om å ”wipe out the civilian inhabitants of Israeli population centres. Specific battalions were assigned to destroy specific Israeli villages and their inhabitants.”²⁶⁰

Kravet om israelsk attendetrekking frå dei okkuperte områda blir også framstilt som eit skalkeskjul for dei arabiske statane sitt ynske om til slutt uttrydde Israel’s eksistens:

---

²⁵⁷ Utanriksminister Abba Eban, hovudtalen i Generalforsamlinga, 1566. møte, 25. september 1967, s. 15.

²⁵⁸ Utanriksminister Abba Eban, hovudtalen i Generalforsamlinga, 1566. møte, 25. september 1967, s. 15.

²⁵⁹ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1547. møte, 4. juli 1967, s. 7.

²⁶⁰ Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1547. møte, 4. juli 1967, s. 7.

”The aim [of the Arab States] is to secure Israel’s withdrawal by political pressure while refusing any commitment to peace; and thereafter to be free to resume, in more advantageous conditions, and with the aid of new Soviet arms, the attempt at Israel’s annihilation which was mounted but frustrated three months ago. That is what current Arab policy is. Everybody in this hall know this to be true. [...] To ask Israel to exchange security for vulnerability and to put itself in the position most convenient for the next Arab assault would be to violate international prudence and common human morality.”²⁶¹

Israel bruker også aktivt sitat frå særskilt Nasser om at planane frå Egypt si side er ”to fight for a war for Israel’s annihilation”.²⁶² I tillegg blir arabarane også samanlikna med Hitler, nazisme og antisemittar ved å syne til uttalar frå Nasser om at Egypt sympatiserte med tyskarane under andre verdskrigen,²⁶³ og gjennom å hevde at israelske soldatar fann ”Mein Kampf” i forlatte soldatvesker i Sinai.²⁶⁴

Den arabiske politikken i etterkant av seksdagarskrigen blir av Israel framstilt som eit nei til anerkjenning, nei til forhandlingar, nei til fred, medan den israelske innstillinga er motsett av dei arabiske statane ynskjer; ja til anerkjenning, ja til forhandlingar, ja til fred. Dette er ein av dei mest brukte mytane i israels utanrikspolitisk diskurs, og har også fått djupt rotfeste i den israelske befolkninga. Denne myte- og diskursbruken om dei arabiske statane blir vidareført i materialet mitt frå 1973. To dagar etter utbrotet av Yom Kippur-krigen framstiller Israel Egypt og Syrias svar på ”the hope for peace” som ”the squalid recourse to war”:

”[...] to fill the region, for these two or three days, with blood, much blood, and tears and rancorous passions. Anything except dialogue; anything rather than negotiation; anything except the respect of existing engagements and the quest for new agreements; anything but that.”²⁶⁵

Men krigen var planlagt, og styresmaktene i Syria og Egypt gjekk til uprovosert åtak på Israel:

”On 6 October the Governments of Egypt and Syria wantonly, unnecessarily, without provocation, decided to end the cease-fire and to wage an all-out war against Israelis, soldiers and civilians, wherever they could find them and wherever they could reach them. They chose the moment of maximal peace and serenity in Israel in order to add blasphemy and sacrilege to the crime of unprovoked aggression [...]. They not only want to make war but they want it to be unilateral. They would like Israel to have its hands tied behind its back so that they can shoot it accurately in the head, just like the 11 Israeli sportsmen under the protection of the Olympic flag at Munich, whose brutal murder in just that fashion was so fervently applauded by the official spokesmen of Egypt and of Syria.”²⁶⁶

I dette sitatet blir Yom Kippur-krigen individualisert ved å bruke terroraksjonen mot israelske idrettsutøvarar under sumar-OL i München i 1972 som døme på krigen.

Egypt og Syrias grunngjevingar for å gå til krig blir av Israel framstilt som vikarierende argument, av di grunngjevingane for å gå til åtak på Israel skifta dei fyrste dagane av Yom Kippur-krigen:

---

²⁶¹ Utanriksminister Abba Eban, hovudtalen i Generalforsamlinga, 1566. møte, 25. september 1967, s. 16.

²⁶² Utanriksminister Abba Eban, Fifth Emergency Special Session, 1536. møte, 26. juni 1967, s. 8.

²⁶³ FN-diplomat Hausner, Fifth Emergency Special Session, 1538. møte, 27. juni 1967, s. 11.

²⁶⁴ FN-diplomat Hausner, Fifth Emergency Special Session, 1538. møte, 27. juni 1967, s. 10.

²⁶⁵ Utanriksminister Abba Eban, Generalforsamlinga, 2143. møte, 8. oktober 1973, s. 2.

²⁶⁶ Utanriksminister Abba Eban, Tryggjingsrådet, 1745. møte, 11. oktober 1973, s. 3.

”Egypt first invented an imaginary sea battle, with imaginary Israeli ships, at an imaginary place, at an imaginary time: the most dramatic non-existent battle in the history of war.”²⁶⁷

Til Tryggjingsrådet 11. oktober seier Eban at dei arabiske statsleiarane ikkje lenger påstår at Israel initierte fiendtleghetene 6. oktober, no freistar dei å rettferdiggjera aggresjonen ved å hevde at dei skal frigjera arabisk land:

”This is exactly the same pretext they used when they invaded Israel in 1948 in defiance of the United Nations. At that time the onslaught on Israel’s emergence as an independent State, at that time the openly proclaimed aim to massacre all the Jews of Palestine was also alleged to have been an effort at liberating Arab land. This was precisely the excuse used by them for the continuous attacks against Israel and its civilian population in the 1950s and in the 1960s by *fedayeen* terrorist squads organized by the Egyptian and Syrian Governments and trained and controlled by the Egyptian and Syrian armies. Now it is again an alleged effort to liberate.”²⁶⁸

Ved å trekkje historiske linjer attende til 1948-krigen får også Israel fram førestillinga om at Israel er konstant utsett for trugsmål mot sin eigen eksistens. Men dei ulike grunngjevingane Egypt og Syria har kome med er berre eit skalkeskjul for den eigentlege årsaka til åtakket på Israel:

”Egypt and Syria opened war against Israel in 1948 because they did not want peace with the Jewish Israel and sought Israel’s destruction. They refused to terminate this war for 25 years because they did not want peace and continued to strive for Israel’s elimination as a sovereign State. They have now resumed the hostilities to escape the need to negotiate peace, including secure and recognized borders.”²⁶⁹

I den israelske hovudtalen til Generalforsamlinga 3. oktober 1974, eitt år etter Yom Kippur-krigen, blir det teikna eit bilete av kva som ville skjedd om dei arabiske statane hadde vunne krigen, ”the world would have witnessed an act of genocide [...]”.²⁷⁰ I det fylgjande sitatetet bruker Israel på ny myten om David mot Goliath, ved å framstille Egypt og Syria som overlegne den israelske folkehæren. Men trass dette var Israel i stand til å slå attende åtakket:

”In this war the aggressors enjoyed three marked advantages which, under normal circumstances, should have been decisive: first, overwhelming strength in manpower and modern sophisticated weaponry; secondly, initiative; and, thirdly, surprise. Yet despite these great advantages the citizen army of Israel rapidly overcame the effect of the surprise, halted the forward movement of the attacking forces and passed over to a bold counter-offensive cease-fire lines in the Golan Heights and into large areas to the west of the Suez Canal, thus surrounding the Egyptian Third Army.”²⁷¹

I Israels førestillande fiendebilete dukkar ein ny fiende opp i materialet frå 1974; Palestine Liberation Organization (PLO). Den pessimist-nasjonalistiske førestillinga ”Israel is dwelling alone” som blir forfekta i materialet frå denne perioden, får også konflikten med PLO til å framstå som at det dreier seg om Israels overleving:

”The organization [PLO] has never been anything other than a mere instrument of those who have been conducting a campaign of savage atrocities, aimed explicitly at the destruction of Israel. It represents only itself, namely, the approximately 10,000 murders trained and paid for the slaughter of innocent human being.

---

²⁶⁷ Utanriksminister Abba Eban, Generalforsamlinga, 2143. møte, 8. oktober 1973, s. 2.

²⁶⁸ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Tryggjingsrådet, 1745. møte, 11. oktober 1973, s. 12.

²⁶⁹ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Tryggjingsrådet, 1745. møte, 11. oktober 1973, s. 13.

²⁷⁰ FN-ambassadør Yigal Allon, hovudtalen Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 451.

²⁷¹ Utanriksminister Yigal Allon, hovudtalen Generalforsamlinga, 2255. møte, 3. oktober 1974, s. 451.

[...] according to the covenant [PLO sitt], only Jews who lived in Palestine in 1917, I repeat, in 1917 – would be allowed to remain”.²⁷²

Den tilsynelatande nye fienden blir plassert inn i same myte- og diskursbruk som Israel tidlegare har nytta i høve dei arabiske statane, og ved å syne til at berre jødane som budde i Israel i 1917 vil få bli verande i Israel, insinuerer Israel at PLO anten vil utføre eit folkemord eller ein massedeportasjon av det jødiske folket. Israel syner til at hovudmåla til PLO er ”to liquidate the Jewish State, to destroy, uproot and scatter its people, to deprive them of their independence, sovereignty, self-determination and equality with other nations”.²⁷³ Israel ynskjer difor ikkje å anerkjenne PLO som forhandlingspartner på vegner av palestinarane, men vil halde fram med å søkje fred med dei arabiske statane med utgangspunkt i desse statanes eventuelle anerkjenning av staten Israels eksistens og fredsforhandlingar uavhengig av PLO.

Dette nye fiendebiletet blir vidareført i materialet frå 1975, der PLO konsekvent blir omtala som ein terrororganisasjon, og at PLO er ”synonymous with the scourge of international terror which this Assembly does not have the courage to condemn”.²⁷⁴

”By allowing small groups of irresponsible extremists to dictate this Assembly, the United Nations will perpetuate misery, hatred and destruction.

[...] The PLO is an uneasy coalition of a varying number of feuding terrorist organizations torn amongst themselves and unable to achieve any consensus on any problem, apart from a vicious and nightmarish fate for every man, woman and child in Israel.”²⁷⁵

I materialet blir også kjernen i konflikten mellom Israel og dei arabiske statane av Israel framstilt som at det dreier seg om anerkjenning av Israels rett til å eksistere, i motsetnad til den arabiske førestillinga av at den israelske okkupasjonen utgjer kjernen. Israel meiner anerkjenning er nødvendig grunnlag for å kunne oppnå fred:

”...at the heart of the conflict lies the Arab refusal to recognize the right of the Jewish nation to self-determination [...]

Unless and until the Arabs recognize Israel’s right - I repeat, right – to exist, rather than as we hear one Arab leader declaring, recognize Israel as a fact because it is not in their reach to destroy Israel military, durable peace will not come to the Middle East.”²⁷⁶

Som analysen i denne kapitteldelen har synt framstilte Israel seksdagarskrigen som eit ”vera eller ikkje vera” for det jødiske folket. Denne førestillinga av seksdagarskrigen blir i dette sitatetet erindra som ein situasjon der dei israelske styrkene ”against heavy odds” slo attende dei arabiske styrkene:

---

²⁷² FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2267. møte, 14. oktober 1974, s. 666.

²⁷³ FN-ambassadør Yosef Tekoah, Generalforsamlinga, 2267. møte, 14. oktober 1974, s. 667.

²⁷⁴ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2390. møte, 3. november 1975, s. 635.

²⁷⁵ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2390. møte, 3. november 1975, s. 634.

²⁷⁶ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2397. møte, 7. november 1975, s. 735.

”The Arab armies ringed Israel 250,000 troops. The Arab world was seized with mass hysteria. The world looked on in horror, powerless to do anything. The Security Council excelled itself again in debating, but did nothing else. Sinister forces encouraged the Arab assault on Israel. Valedictory articles were written in the world press about the model society and democracy that had been Israel. The Arab world rejoiced and promised every man, woman and child in Israel the most horrible fate imaginable. Mass hysteria such as has never been seen gripped the Arab world as their armies poised around Israel prepared to strike and, in their words, to throw the Jews into the sea. Again we fought back against heavy odds, and within a week the combined Arab forces had been defeated and the territories now being administered by Israel in the West Bank, Sinai, Gaza and Golan were in Israeli hands.”²⁷⁷

I dette sitatet blir dei nyerverva territoria også nærmast framstilt som eit krigsbyte Israel sat att med i hendene etter at dei arabiske styrkane var slegne.

Trass ein kontinuerleg myte- og diskursbruk i omtalen av Israels nabostatar kan ein i på slutten av denne perioden sjå ei endring. I materialet frå 1975 har ikkje Israel så krasse utfall mot Egypt, som i innlegga i 1967, 1973 og 1974, noko som truleg skuldast at avtalen om israelsk militær attendetrekking frå Sinai vart signert av Egypt og Israel september 1975. Denne endringa held fram inn i den neste perioden.

5.3.2 Perioden 1977-1992

Den einsarta diskursen og mytebruken andsynes dei arabiske statane går til ein viss grad i oppløysing denne perioden. Gjennom fredsforhandlingar og signering av Camp David-avtalen mellom Israel og Egypt i september 1978, har det militære trugsmålet vorte mindre mot Israel av di den største militærmakta var ”eliminert” som fiende. Det betra tilhøvet mellom desse to statane får tydlege konsekvensar i bruk av diskurs frå Israels side:

”Two years ago a development took place in the Middle East – a breakthrough which can appropriately be called historic. After serious negotiations between the parties, with the active and important participation of the United States, the Camp David framework and the subsequent Israeli-Egyptian Peace Treaty were signed by the leaders of the two countries and witnessed by the President of the United States.

[...]

The leaders of Israel and Egypt have reiterated time and again their mutual commitment to the proposition that there will be no more war. Let us hope that the change which has come about in the Middle East with the signing of peace will be the opening for a positive and long-lasting transformation in the history of our conflict-ridden area.”²⁷⁸

Denne diskursive endringa gjeld fyrst og fremst Egypt. Israel teiknar framleis i byrjinga av denne perioden eit fiendebilete der dei arabiske statane sitt ultimate mål er å utslette Israel, og den militære oppbygginga i Midt-Austen på slutten av 1970-talet har dette som hovudmålsetjing:

---

²⁷⁷ FN-ambassadør Haim Herzog, Generalforsamlinga, 2397. møte, 7. november 1975, s. 733.

²⁷⁸ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980, s. 272.

”One of the most vivid expression of the rejection of all peace proposals by the Arab rejectionist States is to be seen in their unprecedented military build-up and in the armaments which they have received in recent years from the Soviet bloc or purchased from the United States and Western Europe. In the course of the last three years, orders for arms purchases by the larger Arab States have reached astronomic sums. The quantities of arms that were actually supplied have been equally staggering. There is no precedent for the amassing of arms on this scale in our region. Those arms are designated first and foremost for use against Israel. But the implications of that vast array of armaments are not confined to my country alone. It also serves to inject war into the area at large.”²⁷⁹

Samstundes freistar Israel å avvise påstanden om at den israelsk-arabiske konflikten er kjernekonflikten i Midt-Austen, og at det store fokuset på ”the question of the Palestinian Arabs” fyrst og fremst tener å skape semje der det ikkje eksisterer, og å ”draw attention from the numerous conflicts throughout the Arab world”.²⁸⁰

”Various Arab rulers and régimes have done so in an attempt to advance their own interest and conflicting ambitions within their own countries and in the Arab world. In so doing they have deliberately obscured the fact that the Arab-Israeli conflict is, to a large degree, an outgrowth of their own rivalries, and not the basic cause of tension in the Middle East, as some would have us to believe.”²⁸¹

I 1980 blir på nytt myten om at den jødiske befolkninga godtok delingsplanen medan dei arabiske statane ikkje gjorde det sett fram. Dei arabiske statane og palestinarane sin motstand mot delingsplanen og påfølgjande krigføring med Israel blir i dette sitatetet også plassert inn i ein kontinuerleg, historisk samanheng der dei arabiske statane si oppretting av PLO er eit framhald av denne aggresjonen:

”In that resolution [delingsplanen] the General Assembly recommended the partition of the rump of the Palestine Mandate, that is, the remaining quarter of Palestine west of the River Jordan. Despite the painful sacrifice involved in that proposed second truncation, the resolution was accepted by the Jewish community in Palestine on condition of reciprocity. It was, however, immediately rejected out of hand in the General Assembly by the Arab States that were Members of the United Nations at the time as well as by all other members of the Arab League and by the Arabs in Palestine, who set out together to put an end to it by the illegal use of force.

[...]

Having failed to destroy Israel in their war of aggression of 1948 and 1949, the Arab League States persisted in their unrelenting attempts to achieve that objective. To that end, they established in 1964 the terror organization known as the PLO. Since that time the PLO has put itself at the service of different Arab régimes scheming against one another.”²⁸²

Utanriksminister Shimon Peres sin hovudtale til Generalforsamlinga i 1987 skil seg frå dei andre talane i same perioden, som nemnt tidlegare i dette kapittelet. Peres omtalar dei arabiske nabolanda i positive vendingar, og gjev uttrykk for at Israel og dei arabiske statane har felles ansvar for å bringe fred til regionen:

”Our choice is between hatred and dialogue, suspicion and hope. Our choice is between investment in an arms race and investment in the well being of our people, of our children. Our choice is between extremism and moderation, between fundamentalism and reason. It is our choice to prevent the next war.”²⁸³

---

²⁷⁹ Utanriksminister Yitzhak Shamir, hovudtalen Generalforsamlinga, 15. møte, 29. september 1980, s. 273.

²⁸⁰ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1317.

²⁸¹ FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1317.

²⁸² FN-ambassadør Yehuda Blum, Generalforsamlinga, 77. møte, 2. desember 1980, s. 1319.

²⁸³ Utanriksminister Shimon Peres, hovudtalen Generalforsamlinga, 17. møte, 29. september 1987, s.28-30.

I motsetnad til utanriksminister Peres, men truleg meir på linje med resten av regjeringa, teiknar FN-ambassadør Johanan Bein eit bilete av dei arabiske statane som vidarefører den israelske førestillinga om at dei arabiske statane sitt houvsmål er utsletting av Israel.

”The truth is that for some delegations the problem is not the absence of yet another Arab State from the Middle East. Their problem, rather, is the presence, the very existence of Israel. Listening so some of the statements in the Assembly one might conclude that Arab countries and the Palestinian Arabs were presumably all victims of Israeli aggression. But repetition of latent lies and distortions do not turn them into truths. Facts cannot be rubbed off the pages of history and the facts are that Israel and the Palestinians are both victims of the continuous aggression of certain Arab countries. Further, this issue, or problem, or question, as it is called here, did not start in 1967. History did not begin with the Six-Day War.”²⁸⁴

Historieframstillinga om Israel som kontinuerleg offer for arabisk aggresjon blir sett inn i ein kontekst der det er ein klår samanheng mellom muftien av Jerusalem Hajj Amin al-Husseini sine uttrykte sympatiar med Hitler og dei arabiske statane sine gjentekne åtak på den jødiske staten. Israel blir framstilt som å ha vore ”constantly on the defensive against the onslaught of its neighbours” sidan staten vart grunnlagt. ”If there was any aggression, it was not by Israel. It was aggression directed against Israel.” Unntaket i det israelske fiendebiletet er Egypt:

”We in Israel hope that further progress can now be made in the quest for peace, and that the courageous path taken by Egypt will be followed by others, especially our neighbours. Israel, for its part, will continue to place peace at the head of its national priorities.

To the radicals in the Middle East we say: ”It is easy to spread terrorism. It does not take courage to make war. It takes courage to make peace”.”²⁸⁵

I denne samanhengen er det interessant å merkje seg at Israels oppmoding om å skape fred ikkje vart fylgd opp av den israelske regjeringa same året. Dei hemmelege samtalane mellom Shimon Peres og Kong Hussein i april 1987 som kunne ha skapt ein fredsavtale med Jordan vart nettopp ikkje fylgd opp av Shamir-regjeringa av di statsminister Shamir og Likud-partiet ikkje ynskte å inngå territorielle kompromiss for å oppnå fred med Jordan.

Myten om David mot Goliath blir også kommunisert i materialet frå 1988. I dette sitatet er det også interessant å leggje merkje til at den ytre kjernen av statar (Libya, Saudi-Arabia, Iran) no også er trekt inn i eit fiendebilete mot Israel. Israel sjølv er truleg den einaste staten i Midt-Austen som på dette tidspunktet har erverva seg atomvåpen, og har sidan 1973-krigen brukt avskrekking som sikkerheitspolitisk metode. Difor er det også interessant at ein diskursbruk som frå dei arabiske statane truleg skal fungere avskrekkande på Israel, av Israel blir sett inn eit fiendebilete der Israel er under trugsmål frå dei arabiske statane. Israel har på dette tidspunktet ikkje vore

---

²⁸⁴ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 62.

²⁸⁵ FN-ambassadør Johanan Bein, Generalforsamlinga, 18. møte, 24. november 1987, s. 78.

involvert i direkte konflikter med nabolanda sidan 1973,²⁸⁶ og Israels bruk av avskrekking som sikkerheitsstrategi har truleg fungert førebyggjande:

”Even as Iran and Iraq fought with one another, both proclaimed the so-called liberation of Palestine to be their ultimate goal. Syria says that the chemical weapons it produces are meant to be used against Israel. Mahmoud Natour, a leader of Arafat’s own bodyguard unit, ”Force 17”, declared that ”Palestinian commandos have chemical weapons and will not hesitate to use them against Israel in future wars.” Saudi Arabia, Iran, Iraq, Syria and Libya are the biggest purchasers of arms in the third world, and they all declare that their enmity towards and make overt threats against Israel.”²⁸⁷

Også myten om Israel som genuint fredssøkjande og dei arabiske statane som konstant avvisande til fredlege løysingar blir kommunisert mot slutten av denne perioden. I staden for å inngå fredsforhandlingar har dei arabiske statane ”waged a war of relentless terrorism on innocent civilians in Israel and overseas, hijacking airplanes, and killing their passengers, attacking pilgrims to the Holy Land in airports all over the world, and murdering passengers on yachts and cruise ships, Israeli athletes at the Olympic Games and foreign diplomats in Khartoum.”²⁸⁸ Egypt og Camp David-forhandlingane har derimot synt at fred er mogleg om ein avstår frå fiendtlege handlingar, og Israel framstiller seg sjølv som klare til å inngå forhandlingar med palestinske leiarar frå ”Judea, Samaria and Gaza District” som tek avstand frå vald som middel til å oppnå målsetjingane sine.²⁸⁹

I hovudtalen til utanriksminister David Levy til Generalforsamlinga i forkant av Madrid-konferansen hausten 1991, kan ein til ein viss grad spore ei endring i diskursbruken andsynes dei arabiske statane:

”Since its establishment Israel has tirelessly sought to talk peace with its neighbours. In the aftermath of each of the wars that was forced upon us Israel has appealed to the Arab States to conduct direct talks with it, with no prior conditions, to attain a true and lasting peace. It seems that this appeal will now at least be answered.”²⁹⁰

I dette sitatet framstiller utanriksminister Levy det som at Israel har appellert til dei arabiske statane, og at appellen ”at least will be answered”. Den tidlegare omtalte London-avtalen mellom Peres og Hussein frå 1987 la opp til at Israel og dei arabiske nabolanda skulle samlast til ein konferanse i regi av dei faste medlemene i Tryggjingsrådet. Oppfylgjing av samtalane mellom Peres og Hussein vart aktivt stogga av statsminister Shamir og Likud, mellom anna av di Shamir var sterk motstandar av ein slik konferanse av di han skjønnte at fredsforhandlingar med dei arabiske nabolanda ville måtte føre til eit territorielt kompromiss om ”det historiske heimlandet”

---

²⁸⁶ Unntaket er Libanon; Litani-operasjonen i 1978 og Libanon-krigen 1982 der føremålet var å utreinsking av PLO i Sør-Libanon.

²⁸⁷ FN-ambassadør Yohanan Bein, Generalforsamlinga, 70. møte, 6. desember 1988, s. 24-25.

²⁸⁸ FN-diplomat Gordon, Special Political Committee, 34. møte, 28. november 1988, s. 13.

²⁸⁹ FN-ambassadør Yohanan Bein, Generalforsamlinga, 79. møte, 14. desember, s. 39-40.

²⁹⁰ Utanriksminister David Levy, hovudtalen, Generalforsamlinga, 18. møte, 2. oktober 1991, s. 37.

(Shlaim 2002, Maoz 2006).²⁹¹ Likevel blir myten om Israels utstrekke hand til dei fiendtlege arabiske statane framleis brukt, som dette sitatetet syner. I tillegg appellerer Israel til dei arabiske statane om å stogge det regionale våpenkapløpet:

”On the eve of the convening of a regional peace conference, I appeal from this rostrum to the leaders of the Arab States. I say ”Stop the insane arms race in weapons of extermination. Abandon all destructive impulses. Put an end to blind hatred. Do not waste your resources. Do not give up the opportunity for progress and well-being for your own countries for the illusory dream of destroying Israel.”²⁹²

Som synt under analysen av Israels syn på etablering av ein palestinsk stat, blir dette avvist av Israel utfrå myten om at ”no other people in the world has seen its right to self determination realized so often, so expansively and over so vast an area” som den arabiske nasjonen. Under Madrid-konferansen avviste Israel både etablering av ein palestinsk stat og direkte forhandlingar med PLO, men utkommet av konferansen blir oppsummert slik i FN:

“...the Arabs still speak of a return to 1967, before the six-day war, and some even speak for a return to 1947 to the partition resolution. The Arab States must understand that time travel to the past is impossible. We cannot move back to 1967 or 1947. Time travel is best left to the realm of science fiction – and thinking in terms of 1967 or 1947 is nothing more than science fiction. By insisting on turning back not only the clock, but also the calendar, the Arab States are simply demonstrating their unwillingness to confront reality. And that reality is the failure of their campaigns to destroy us. Their demand that Israel revert to its pre-1967 status is illogical, unjust and immoral. Both from our point of view and from their point of view it does not make sense.”²⁹³

Oppretting av ein palestinsk stat innanfor grensene av 1967 er altså ”time-travel”, ”science-fiction” og ”unwillingness to confront reality”. Dette sitatetet syner kanskje betre enn noko anna at Israels førestilling om seg sjølv i myte- og diskursbruk i FN ofte står langt frå kva kompromiss Israel sjølve er villige til å inngå for å oppnå anerkjenning og fred med nabostatane.

5.3.3 Perioden 1992-2000

Den store endringa i diskursbruken denne perioden er den kraftige nedtoninga i bruken av fiendebilete. Der historieforteljing tidlegare er nytta for å syne til ei 2000 år lang lidingshistorie, eller at Israel er ei fredfull øy omringa av fiendtlege arabiske statar, er i denne perioden erstatta med ei historieforteljing som skal tene å byggje opp samarbeid og samkvem mellom Israel og det geografiske nærmiljøet.

”One hundred years of conflict between Israelis and Palestinians have exacted a heavy price. The human loss has been tragic, the social and economic loss enormous. But now we have witnessed a great victory of those with a vision for the future over those who are blinded by the past. We believe that the Declaration of Principles signed on 13 September and the Letters of Mutual Recognition between Israel and the PLO are significant steps towards peace and prosperity in the Middle East. This progress follows the peace treaty between Israel and Egypt, which shattered the stalemate in the Middle East 14 years ago.”²⁹⁴

---

²⁹¹ Abba Eban karakteriserte Shamirs politikk andsynes nabolanda som å velge å stikke hovudet i jorda og føre ein strutsepolitikk, sjølv om ”the posture of the ostrich was neither elegant nor comfortable” (Shlaim 2001:508).

²⁹² Utanriksminister David Levy, hovudtalen, Generalforsamlinga, 18. møte, 2. oktober 1991, s. 38.

²⁹³ FN-ambassadør Yoram Aridor, General Assembly, 52. møte, 22. november 1991, s. 31.

²⁹⁴ FN-ambassadør Gaad Yaacobi, Generalforsamlinga, 66. møte, 30. november 1993, s. 1.

Særskilt merkbart er det store fokuset på utvikling av økonomisk samarbeid som både ein generator og ein positiv konsekvens av fred, og at Israel fleire gonger tek til ordet for å utvikle frihandelsområde.

”The agreement on the Declaration of Principles had created a climate conducive to inprecedented progress in the economic sphere. Various development projects, in such areas as communications, transport, energy, tourism, agriculture, financial markets, investments, trade, vocational training, regional networks and construction, had been discussed and agreed on; they would contribute to the economic prosperity of the region and would create many jobs.”²⁹⁵

Det økonomiske samarbeidet blir også omtala som ein måte å nedkjempe politisk radikalisme, av di ”poverty and radicalism were the great enemies of peace”.²⁹⁶ Fred og økonomisk samarbeid går ”hand in hand. We cannot create one without being equally committed to the other.”²⁹⁷ Den arabiske ligaens økonomiske boikott av Israel frå 1945 blir omtala som ein ”counter to the principles of the peace process and delays deconciliation between countries of the region”.²⁹⁸

I hovudtalen til utanriksminister Shimon Peres, og no er han truleg på linje med si eiga regjering, blir diskursbruken om nabolanda sett inn i eit fredsperspektiv, og ikkje fiendeperspektiv, men fokuset på sikkerheitspolitikk er framleis sterkt:

”No nation, rich or poor, is able nowadays to attain security unless the region in which it exist is secure. The scope of regional security must exceed the ragne of ballistic missiles, which may hit each and all of us.”²⁹⁹

Denne fredsdiskursen held fram i 1996, trass i at Benyamin Netanyahu og Likud vann parlamentsvalet dette året over Shimon Peres og Avoda.³⁰⁰ Jordan og Israel inngjekk fredsavtale i 1994, som i praksis formaliserte 30 års uformell kontakt mellom statane. Signering av interimavtalen i 1993 hadde også gjeve andre arabiske statar ein mulegheit for å normalisere tilhøvet til Israel. Tunisia, Mauritania og Marokko etablerte formelle diplomatiske kontaktar med Israel, og Israel og fleire Gulf-statar inngjekk avtalar om og etablerte kontorar for gjensidig handel og næringsutvikling. Samstundes føregjekk det samtalar med Syria på 1990-talet, og sjølv om desse ikkje førte til ein signert avtale, fungerte samtalane positivt på forholdet mellom desse to landa. Den stegvise anerkjenninga av Israel frå mange av dei arabiske landa har sjølvstakt påverka bruk av mytar og diskurs, men det ser tilsynelatande ut som at Israel på eit tidspunkt har teke eit medvite standpunkt om å framstå i eit meir positivt lys i FN, som eit ”light unto the nations”. Israel er framleis utsett for kritikk på den internasjonale arenaen, no med utgangspunkt i manglande

---

²⁹⁵ FN-diplomat Gordon, Fjerdekomiteen, 19. møte, 18. november 1993, s. 16.

²⁹⁶ FN-diplomat Gordon, Fjerdekomiteen, 21. møte, 23. november 1993, s. 14.

²⁹⁷ FN-diplomat Jacob, Generalforsamlinga, 60. møte, 22. november 1993, s. 4.

²⁹⁸ FN-diplomat Jacob, Generalforsamlinga, 60. møte, 22. november 1993, s. 4.

²⁹⁹ Utanriksminister Shimon Peres, hovudtalen, Generalforsamlinga, 6. møte, 28. september 1993, s. 22.

³⁰⁰ Avoda, det israelske arbeidarpariet, leia klårt på meiningsmålingane før valet, men ein serie sjølvmoordsaksjonar med mange sivile israelarar drepne førte til at den israelske opinionen nok ein gong snudde dei siste vekene før valet og valde Likud og Benyamin Netanyahu.

implementering av Oslo-avtalane, men i materialet mitt frå 1996 har Israel i motsetning til tidlegare år valt å svare på denne kritikken med å byggje opp under eit positivt bilete av palestinarane.

Også bruk av historia har endra seg:

”Since the dawn of history our region has been a meeting point of diverse civilizations and cultures, a vibrant wellspring of progress for all of humanity. At the crossroads of continents and countries, the Middle East must, in times of peace, discover again the genius of this place and the richness of its edifying civilizations. Arabs and Jews must pool their knowledge and wisdom to regenerate their vocation as the promoters of life and humanity.”³⁰¹

Der dei arabiske landa tidlegare var skulda for antisemittisme og overgrep mot den jødiske befolkninga, har no Israel endra diskursen til ei positiv framstilling av historia i Midt-Austen som eit ”meeting point of diverse civilizations and cultures”.

Denne positive diskursen er også tydeleg i materialet frå 2000. Historieforteljinga i israelske talar og innlegg startar med Israel og Egypts signering av fredsavtalen i 1978, fylgd av fredsavtalen mellom Jordan og Israel i 1994, og normalisering av forholdet mellom Israel og fleire av Gulf-statane.³⁰²

Diskursbruken endrar seg utover hausten, og dette har truleg samanheng med utbrotet av den andre intifadaen september 2000:

”It is unfortunate, however, that this debate regarding cooperation between the United Nations and a regional organization was exploited by one speaker to direct attacks against a Member State and to promote a partisan political perspective. [...] Israeli utterly rejected the language of threats used at the recent Cairo summit, and condemned the call for continued violence against it. The decision of the Arab [League] summit in Cairo placed responsibility for the recent events and for the damage to the peace process exclusively upon Israel in a distortion of reality and in disregard for Israel’s far-reaching readiness to move towards an agreement.”³⁰³

Etter samanbrotet i Camp David II-forhandlingane mellom Israel og PLO sumaren 2000, var Israel, med stønad frå amerikanarane, raskt ute med å skulde palestinarane for samanbrotet. Dette sitatetet syner at Israel i stor grad plasserer samanbrotet i forhandlingane inn i ein myte der Israel har ”strekt ut ei hand i fred”, medan palestinarane på si side svarte med aggressive handlingar:

”At Camp David recently, Israel made courageous and far-reaching proposals in order to achieve a peace agreement with the Palestinians and a historic reconciliation with the Arab world. Regrettably, Chairman Arafat and the Palestinians did not respond in any way to these proposals; instead, they plunged the region in to a whirlpool of violence and bloodshed.”³⁰⁴

Representantar i den israelske forhandlingsdelegasjonen har i etterkant delvis korrigert dette biletet ved å syne til at palestinarane gjekk med på store innrømmingar i Camp David-

---

³⁰¹ Utanriksminister David Levy, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 3. oktober 1996, s. 13.

³⁰² Utanriksminister Shlomo Ben-Ami, hovudtalen, Generalforsamlinga, 20. møte, 18. september 2000, s. 11.

³⁰³ FN-diplomat Shacham, Generalforsamlinga, 44. møte, 30. oktober 2000, s. 34.

³⁰⁴ FN-diplomat Shacham, Generalforsamlinga, 44. møte, 30. oktober 2000, s. 34.

forhandlingane.³⁰⁵ Utover hausten 2000 ekskalerte konflikten mellom israelarane og palestinarane med tap av sivile både på israelsk og palestinsk side og israelske militære svar. Som tidlegare i krigane med dei arabiske nabolanda der Israel gav den arabiske aggresjonen skulda for tap av sivile liv, blir også dei palestinske styresmaktene skulda for dei sivile tapa på palestinsk side:

”The Israeli Government regrets the loss of any life, whether Jewish or Arab. In the end however, responsibility for these deaths lies with the Palestinian Authority, which has initiated the violence and so far refuses to implement this oft-declared cease-fire.”³⁰⁶

Palestinske styresmakter blir åleine pålagt anvaret for å stogge valden slik at partane kan returnere til forhandlingsbordet.

I materialet frå 2000 har Israel byrja å teikne eit fiendebilete av Iran, som i stor grad liknar på det tidlegare fiendebiletet av dei arabiske statane. Særskilt er Israel oppteken av minoritetsrettane til den jødiske minoriteten i Iran, og trekkjer som døme fram 13 iranske jødar som vart arresterte anklaga for spionasje etter å ha freista å emigrere frå Iran til Israel. Israel framstiller også Iran som å ha øydeleggjing av den israelske staten som målsetjing:

”...Iranian officials continue to fall for jihad and the destruction of the State of Israel. The language of Iran’s leaders reflects a total negation of Israel that transcend any difference there may be over our respective policies. They officially brand Israel as the ”Small Satan” and officially oppose all our attempts at reaching peace with our neighbours. Iran has also been involved in terrorist activities aimed at Jewish and Israeli targets around the world [...]”³⁰⁷

Israel forfektar også ein myte om at Irak framstiller masseøydeleggjingsvåpen ”much of this under the radar of international arms inspectors”, og at dette er særskilt problematisk i lys av kva staten har synt seg i stand til å gjera mot sivilbefolkninga, og at landet ”in an unprovoked aggression, launched dozens of missiles at Israeli cities [under Gulf-krigen i 1991].”³⁰⁸

5.4 Oppsummering

Som analysen har synt ligg Israels bruk av mytar i stor grad fast gjennom perioden 1947-2000. Gjennom mytebruk freistar Israel å oppnå aksept for kjernen i konflikten er at nabostatane og palestinaranes manglande anerkjenning av Israel. Samstundes syner materialet mitt at Israel ikkje omtalar om ein palestinsk stat før år 2000, og sjølv om eg må ta atterhald om at dette er nemnt av Israel FN før år 2000, kan Oslo-prosessen fyrste halvdel av 1990-talet og den påfylgjande motstanden for implementering av avtalane frå Israels side både under Peres og Netanyahu tyde på at tostaststenkjinga truleg ikkje har fått eit gjennombrot i den israelske diskursbruken før slutten av

---

³⁰⁵ Sjå mellom anna leiaren for Ehud Baraks ”Peace Administration”, Shaul Arieli, i Haaretz 11. mars 2003. Arieli problematiserer mellom anna at Barak ikkje var villig til å oppgje råderett over Tempelhøgda, medan det for den palestinske forhandlingsdelegasjonen ville vore umogleg å be palestinarane om å både oppgje flyktningane sin rett til retur og råderett over Tempelhøgda.

³⁰⁶ FN-diplomat Shacham, Generalforsamlinga, 68. møte, 20. oktober 2000, s. 31.

³⁰⁷ FN-diplomat Yehuda Lancry, Generalforsamlinga, 78. møte, 30. november 2000, s. 5.

³⁰⁸ FN-diplomat Yehuda Lancry, Generalforsamlinga, 78. møte, 30. november 2000, s. 5.

1990-talet. Synet på den palestinske nasjonen har derimot endra seg frå 1947 til 2000 frå å bli omtala som ein del av ein arabisk nasjonal identitet til å få anerkjenning av Israel som ein nasjon.

Også når det gjeld dei palestinske flyktningane har Israel gjennom bruk av mytar som freista å framstille seg sjølv som løysingsorientert, men ein komparativ analyse av myte- og diskursbruk over tid syner at Israel berre *endrar* myten om dei palestinske flyktningane. Den fastliggjande myten er at Israel ikkje er ansvarleg for dei palestinske flyktningane. Denne myten blir utfordra gjennom perioden, og Israel skaper då nye delmytar for å oppretthalde hovudmyten. I materialet frå den tidlege perioden anerkjenner ikkje Israel flyktningestatusen og skaper ein myte om at dei "reiste frivillig" eller "på oppmoding frå dei arabiske leiarane". Seinare blir dei arabiske leiarane ansvarleggjorte for flyktningproblemet ved å vera årsaka til krigen som førte til flukta frå Palestina/Israel. Deretter blir det skapa ein myte om at flyktningane berre flytta frå ein del av Palestina til ein annan (Jordan – gjeld berre flyktningane i Palestina, Israel omtalar ikkje i materialet mitt flyktningane i andre arabiske land eller den palestinske diasporaen). Myten blir seinare gjort om til ein befolkningsutvekslingsmyte der Israel ynskjer å sjå dei jødiske flyktningane og imigrantane frå arabiske land i samanheng med dei palestinske flyktningane, og samanliknar den arabisk-jødiske befolkningsutvekslinga med konsekvensane av grensetjingane mellom Tyrkia/Hellas og Pakistan/India. I 2000 blir flyktningstatusen til dels anerkjent, men ikkje Israel sitt erstatnings- eller reetableringsansvar når Israel meiner at reetablering av flyktningar må skje innanfor den framtidige palestinske staten. (Ben-Amis hovudtale i 2000). Myten blir altså under eksternt press rekonstruert og tek ny form for å beskytte kjernen i myten; at Israel ikkje er ansvarleg for flyktningproblemet.

Førestillingane om kven som er Goliath endrar seg over tid, sjølv om myten ligg fast – frå dei arabiske nabolanda, til PLO, til Syria/Iran på slutten av 1990-talet. Myten reddar altså seg sjølv, som Barthes skriv: "når den er trengt opp i en krok og tilsynelatende er nødt til å enten avsløre eller tilintetgjøre begrepsinnholdet, redder den seg ved å naturalisere det." Her er vi ved selve kjernen i myten: den forvandler historien til natur (Barthes 1991:184.). Samstundes med at David mot Goliath-myten blir oppretthalden for å sikre politisk og militær stønad frå mellom anna USA, eksisterer også den interne førestillinga om at "Israel is dwelling alone" og ikkje kan lite på nokon andre. Denne førestillinga skaper i sin tur grunnlaget for Israels avskrekkingsstrategi etter Yom Kippur-krigen i 1973, og syner inkonsekvensen i Israels førestillingar om omverda. David mot Goliath-myten kommuniserer at Israel er svakare enn fiendane militærmessig, medan avskrekkingsstrategien skal kommunisere at Israel er militært sterkare enn fiendane.

Kapittel 6: Konklusjon

Problemstillinga for denne oppgåva har vore ”førestellingar om Israel og ”the Arabs” i israelsk myte- og diskursbruk i FN 1947-2000”, og kjeldetilfanget for analysen har vore israelske talar og innlegg i FN utvalde år i denne perioden. Det teoretiske grunnlaget for analysen av israelsk myte- og diskursbruk har vore nasjonsteori, sionisme og kollektiv erindring, og tema som har vorte analyserte har alle vore knytte til dette teoretiske grunnlaget. Det metodiske verktøyet har vore myteomgrepet til Ronald Barthes og Michel Foucaults diskursteori om produksjon av makt og kunnskap gjennom diskurs. Kjeldetilfanget har vorte analysert i tre ulike periodar, der utgangspunktet for klassifiseringa av desse periodane har vore endringar i det politiske systemet som fylgje av interne og eksterne faktorar.

Det fyrste analysekapittelet tok for seg mytar og diskursbruk kring den jødiske nasjonen og sionismen, tilknyttinga til territoriet, Jerusalems særskilte status, og Israels syn på jødane og Israel som offer for arabisk aggresjon og antisemittisme. Det andre analysekapittelet tok for seg mytar og diskursbruk knytt til Israels syn på den palestinske nasjonen og retten til ein eigen stat, dei palestinske flyktningane og ”the Arabs” som vener eller fiendar, med særskilt fokus på nabolanda Syria, Jordan og Egypt.

Myte- og diskursbruken er analysert i høve endringar i det politiske landskapet og endringar i den geopolitiske situasjonen i Israel, og sett i høve til om det har eksistert ein uttala politisk vilje til endring. Som analysen i denne oppgåva har synt er det eit samspel mellom mytebruk og politiske endringar gjennom perioden, og myten som fenomen framstår slik som eit produkt av den politiske (u)viljen. Ein eigenskap ved myten er ifylgje omgrepet til Bartes tilpassa mottakargruppa myten er meint for (Barthes 1991:174). Mytane Israel bruker er i materialtilfanget for denne oppgåva tilpassa det internasjonale samfunnet, og føremålet er å etablere Israels versjon som sanninga gjennom å bli naturalisert. Men av di verda forandrar seg må også myten forandre seg; ”Som nevnt eksisterer det ingen stabilitet i de mytiske begrepsinnhold: de kan oppstå, forandre seg, gå i oppløsning, forsvinne helt” (ibid. s. 175).

Endringane i Israels bruk av mytar kan hovudsakleg delast i tre; den fyrste typen endring er når myte- og diskursbruken har vore relativt statisk frå 1947-2000, som til dømes i synet på det jødiske folkets kontinuitet, men der endringa består i eit fråvere av diskursbruk kring desse tema i den siste perioden. Den andre typen endring er når mytens innhald blir endra totalt, som til dømes førestellinga om den palestinske nasjonen som går frå å bli omtala som ei grein av den arabiske nasjonen til å få anerkjenning som ein eigen nasjon. Den tredje type endring skjer når myten er konstant, men der hovudmyten produserer undermytar som blir endra for å oppretthalde hovudmyten. Eit døme på dette er Israels omtale av dei palestinske flyktningane, der hovudmyten (”Israel er ikkje ansvarleg for dei palestinske flyktningane”) er statisk gjennom perioden, medan undermytane som byggjer opp under hovudmyten endrar seg i perioden.

6.1 Synet på nasjon og tilhøyrsele til territoriet

Den jødiske nasjonale forteljinga blir heile analyseperioden framstilt gjennom ei tredeling av historia, slik Zerubavel syner i "Recovered Roots" (1995:31,32), med ei inndeling i Antikken, diasporatida, og "national revival". I 1947 blir det jødiske folkets tilknyting til territoriet framstilt i ein naturaliserande diskurs, samstundes som at den jødiske nasjonen blir omtala som eit moderne produkt. Dette nasjonssynet blir endra i løpet av perioden til å framstille nasjonen som eit gamalt produkt. Det offisielle synet på nasjonen endrar seg altså frå eit syn som ligg nærare konstruktivismen, men likevel med ein kjerne av felles identitet, historie og kulturarv, til å bli meir essensialistisk. Dette er eigentleg eit paradoks, av di førestellingane om nasjonen ofte går i motsett lei; frå essensialisme til meir konstruktivistisk syn di lenger ein nasjon(stat) har eksistert.

Samstundes med at nasjonssynet har vorte meir essensialistisk, syner Israel også i aukande grad ein pragmatisme i høve til nasjonens territorium gjennom perioden. Den weismannske steg-for-steg-politikken som vart etablert i mellomkrigstida, er gjeldane fram til Israel faktisk sit med kontrollen over heile territoriet. Som analysen også har vore inne på har det vore skilnader mellom dei to største partifraksjonane på tilnærminga til dei okkuperte områda; Likud har søkt ein kontroll over området, periodevis forfekta eit syn om lokal autonomi, periodevis søkt ei annektering, men dette siste har vorte stogga av Arbeidarparti-fraksjonen. Arbeidarparti-fraksjonen har søkt eit territorialt kompromiss med Jordan der Vestbreidda blir delt mellom Jordan og Israel, og gjekk ikkje vekk frå dette før på slutten av 1980-talet. Og samstundes med eit sterkare innslag av essensialisme har tostatsløysinga vunne oppslutnad i Israel gjennom 1990-talet, utan at det eigentleg har vorte konkret uttala som eit politisk mål å opprette ein palestinsk stat før Ehud Barak si regjeringstid på slutten av perioden.

I Anthony D. Smiths definisjon av ein nasjon er det fyrste kravet til å kunne bli definert som ein nasjon at nasjonen har eit namn og eit heimland (Smith 1991:14). I den israelske mytebruken blir den jødiske nasjonale identiteten ikkje problematisert i høve til andre nasjonale identitetar jødane måtte ha, som til dømes i diskusjonen om jødar som ynskjer å emigrere frå Sovjetunionen, eller i omtalen av jødane i arabiske land der jødane blir tillagt ein nasjonal identitet som jøde, og ikkje ein arabisk identitet. Det jødiske folket eller den jødiske nasjonen innehar slik både eit namn og eit territorium som kan kallast heimlandet, og fram til byrjinga av 1990-talet set Israel dette som ei motsetning til palestinarane ved å problematisere at dei er ein nasjon.

Det israelske synet på den palestinske nasjonen endrar seg gjennom denne perioden, frå å bli omtala som ei grein av den arabiske nasjonen til å få anerkjenning som ein eigen nasjonal identitet. I materialet frå 1947 bruker Jewish Agency myten om at palestinarane ikkje er ein nasjon, men ei grein av ein større nasjon. Palestinarane blir kalla "Arabs", "Palestinian Arabs" eller "Arabs of Palestine", og diskursivt freistar Israel slik å skapa ein myte om at palestinarane ikkje har eit

eige nasjonalt namn. Når ein for å kunne kallast ein nasjon også må inneha eit eige territorium blir dei arabiske statanes innehaving av eit stort territorium brukt for å underbygge myten om at palestinarane ikkje er ein nasjon; den arabiske nasjonen har alt eit territorium til rådvelde, såleis kan ikkje "palestina-arabarane" stille ytterlegare territoriale krav. På 1970-talet utviklar også Israel ein myte om at den jordanske staten er Palestina, og dette kan truleg vera eit svar på ei veksande israelsk anerkjenning for at palestinarane utgjer ein eigen nasjon. Israel er likevel ikkje villige til å stø oppretting av ein palestinsk stat "mellom Israel og Jordan" og konsekvensen av dette er at Israel må skapa ein myte om at palestinarane alt har fått oppfylt sine nasjonale aspirasjonar i "the Palestinian Arab State of Jordan". På 1990-talet har den palestinske nasjonale identiteten endeleg fått anerkjenning av Israel, og ein konsekvens av denne endringa i nasjonssynet er også innrømminga av at palestinarane har krav på sitt eige territorie.

Når Israel har anerkjent både den nasjonale identiteten til palestinarane, og deira aspirasjonar til eit heimland, blir også bruk av fortid for å gjera krav på territoriet mindre synleg i israelsk mytebruk i FN. Bruk av historie og fortid i den siste perioden utmerkjer seg i høve til dei to fyrste periodane. For det fyrste er det knapt referansar i materialet til den jødiske fortida eller historisk kontinuitet i området, og for det andre når fortid blir brukt, blir dette plassert inn i ein positiv kontekst. I staden for å konstruere eit syn på fortida som skal skilje jødar og arabarar, konstruerer Israel ei fortid der Midt-Austen har vore "a meeting point of diverse civilizations and cultures" og "a vibrant wellspring of progress for all of humanity".

Det har eksistert ulike syn på den palestinske identiteten mellom israelske politikarar. Likevel har politikarane halde seg til den etablerte hegemoniske diskursen i talane. Til dømes såg Moshe Sharett på palestinarane som ein nasjon, han var kritisk til David Ben-Gurion og Golda Meirs einsrettande syn som framheva pan-arabismen og som forneakta den palestinske identiteten, og Sharett anerkjente også at palestinaranes kamp mot britane/jødane var grunna i eit nasjonalt ynske om fridom og sjølvstende (Flapan 179:151). Sharett hadde sjølv vakse opp i eit arabisk nabolag, og prata, som Abba Eban, flytande arabisk. I Sharett's innlegg i FN kjem derimot dette ikkje til uttrykk, og i innlegget sitt frå Jewish Agency 17. oktober 1947, karakteriserer han palestinarane som "the Arabs of Palestine were not a people in themselves, but a fraction of a much larger unit". Sharett og Ebans personlege syn er på kollisjonskurs med den rådande sionistiske diskursen i Jewish Agency, men at det har eksistert delte oppfatningar om den palestinske nasjonen, tyder på at det er ei medvite haldning til kva mytar som blir brukt i internasjonale fora.

Kjernen i den sionistiske mytebruken om territoriet er det jødiske folkets historiske tilknytning til landet. Jewish Agency syner likevel ein politisk pragmatisme i 1947 ved å godkjenne delingsplanen som eit ledd i den weizmannske steg-for-steg-politikken. Etter Israels okkupasjon av territoria i 1967 har staten mulegheit til å samle Eretz Israel, men grunna intern usemje og frykt for internasjonale reaksjonar, gjer likevel ikkje Israel dette. Mytebruken kring israelsk kontroll over

territoria er heller ikkje einskapleg, i 1967 og 1973 blir det fyrst og fremst forfekta ein sikkerheitspolitisk diskurs kring israelsk territoriale kontroll, og dette er knytt til inngåing av fredsavtalar med nabolanda.

”Det politiske hamskiftet” i 1977 får ingen tydlige konsekvensar for myte- og diskursbruk andsynes Jordan som den palestinske staten. Denne myten vart forfekta også før 1977, mellom anna i utanriksminister Yigal Allon sine hovudtalar i 1974 og 1975, og både Likud og Arbeidarparti-fraksjonen har meint at det ikkje skal etablerast ein ny stat mellom Israel og Jordan. Vesenskilnaden består fyrst og fremst i at der Arbeidarparti-fraksjonen hadde eit meir pragmatisk tilhøve til territorielt kompromiss, er Likud kompromisslaus i sitt krav om ein historisk rett til Eretz Israel. Dette får ein diskursiv skilnad mellom materialet frå 1973-75 og 1977 i omtalen av representanten frå Jordan som ”the representative of the Palestinian State of Jordan”. Når det gjeld dei palestinske flyktningane blir hovudmyten om at Israel ikkje er ansvarleg for ”problemet” brukt både under Arbeidarparti- og Likudstyre, og det er heller ingen skilnad i framstillinga av myten om jødanes særskilte band og tilhøyrse til Jerusalem.

Kjernen i den israelske essensialismen er spørsmålet om råderett over Jerusalem, og her eksisterer det ikkje eit pragmatisk syn i materialet. Diskursen er tilpassa den eksisterande situasjonen (kor store delar av Jerusalem kontrollerer Israel), men som analysen syner var det politiske ynsket om jødisk kontroll over Jerusalem alt uttala under forhandlingane om delingsplanen i 1947. Sjølv om Israel, ifylgje Avi Shlaim i ”The Iron Wall” (2001), ikkje hadde konkrete planar for kva staten ynskte å gjera med dei okkuperte områda etter okkupasjonen, vart Aust-Jerusalem annektert alt 18. juni og lagt under israelsk lovgjeving 28. juni 1967. Jerusalems funksjon som evig og udeleg hovudstad blir klart uttala i materialet frå 1967 og framover. I materialet frå 2000 blir det derimot ikkje sagt noko om Jerusalem som ”udeleg” men derimot uttala at Israel var villige til å inngå kompromiss (som ikkje blir konkretisert i materialet) om det som blir framstilt å vera den vanskelegaste saka av alle i fredsforhandlingane mellom Israel og PLO. Innlegga om Jerusalem frå år 2000, der mytar om ei religiøs-historisk framstilling av tilhøyrsla til Jerusalem blir brukt, har eg valt å tolke for å vera eit svar på uttalar frå palestinske politikarar som offentleg har stilt spørsmål om denne.

6.2 Offerrolla versus fiendebiletet

I synet på dei arabiske statane er det særskilt eit gjensidig forhold som kan sporast å ha påverka myte- og diskursbruken; Israels oppfatning av dei arabiske statane, og dei arabiske statanes oppfatning av Israel. Inngåing av fredsavtalar med Egypt, Jordan og palestinarane har ført til ei diskursiv endring i høve desse, frå ”fiendediskurs” til ”fredsdiskurs”.

Israels dominerande utanrikspolitiske oppfatning har vore å sjå seg sjølv som ein liten stat omringa av arabiske fiendar, som nemnt i det tredje kapittelet, og dette har vore grunnleggjande for

utforminga av utanriks- og sikkerheitspolitikk. Materialet er analysert i høve Aharon Kliemans tre definisjonar av Israels utanrikspolitiske førestellingar; idealist-internasjonalistisk, pessimistisk-nasjonalistisk og realist-internasjonalistisk, av di desse førestellingane produserer kvar sine sett av mytar og diskurs.

Grovt sett kan dei to fyrste analyseperiodane, 1947-1977 og 1977-1992, bli plassert inn i den pessimistisk-nasjonalistiske førestellinga, der Israels og det jødiske folkets situasjon blir tolka inn i ei 2000 år lang historie med antisemittisme og overgrep. Dei arabiske statane blir i den fyrste perioden skildra som ei eining gjennom diskursiv bruk av "the Arabs" eller "Arab States", og Israel framstiller her ein myte om at dei arabiske statane har eit felles mål om å utrydde Israel og "kaste jødane på havet". Arabarane (og frå 1974 PLO) blir samanlikna med nazistar, og Israel freistar slik å dra ei kontinuerleg linje frå jødeutryddinga under andre verdskrigen til den arabiske aggresjonen andsynes Israel. PLOs terrorisme frå 1970-talet og dei to intifadaene blir vidare inkorporert i myten om "dei aggressive arabarane". Den einskaplege framstillinga av dei arabiske statane byrjar å slå sprekker på 1970-talet, som ein konsekvens av forhandlingane og dei underskrivne fredsavtalane mellom Egypt og Israel, men den grunnleggjande utanrikspolitiske førestellinga blir ikkje endra før i den siste analyseperioden, som kan plasserast inn i den idealist-internasjonalistiske førestellinga.

Som analysen har synt, er det eit markert skilje i den israelske myte- og diskursbruken i perioden 1992-2000, og den endra myte- og diskursbruken kom av ein medviten politisk strategi. Ved innsetjingstalen sin i Knesset 13. juni 1992 sa påtroppande statsminister Yitzhak Rabin at "we are no longer an isolated nation and it is no longer true that the entire world is against us. We must rid ourselves of the feeling of isolation that has afflicted us for 50 years." (Jones 2002:135,136). Talen frå Rabin markerte eit skarpt skilje i israelsk politikk (Shlaim 2001:505), og har også fått tydlege konsekvensar for diskursbruken andsynes Israel sin plass i Midt-Austen. Særskilt merkbart er det store fokuset på økonomisk utvikling, både som reiskap for utvikling av fred, og som ein konsekvens av fred. Det er ikkje tid eller høve til å gå nærare inn på dette i konklusjonen på denne oppgåva, men det bør likevel nemnast at Prinsipperklæringa frå 1993 legg opp til eit utstrekt økonomisk samarbeid mellom Israel og dei palestinske styresmaktene, og at den israelske handelssektoren var ein sterk pådrivar for fredsforhandlingane fyrste halvdel av 1990-talet (Bouillon 2004). Den realist-internasjonalistiske førestellinga har eg ikkje funne i materialet.

Samstundes er det ein inkonsekvens i måten Israel framstiller seg på i høve dei arabiske statane. I dei to fyrste periodane framstiller Israel seg som veikt og utsett for konstante åtak frå aggressive naboland. Samstundes var israelsk sikkerheitspolitiske doktrine post-1973 grunnlagt på avskrekking, altså å skapa eit motsett bilete av slik Israel framstiller seg i FN. Desse utanrikspolitiske strategiane krev nødvendigvis kvar sin diskurs som vil stå i motstrid til kvarandre. I materialtilfanget for denne oppgåva blir berre fyrstnemnde diskurs brukt, ein avskrekkingsdiskurs er ikkje å finne i israelsk mytebruk i FN, noko som kan forklarast med at avskrekking som strategi

truleg ikkje ville ha verka positivt inn for eit land i FN av di målsetjinga er å framstille seg sjølv i eit positivt lys.

Gjennom analysen kan ein fastslå at innanrikspolitiske endringar både har og ikkje har påverka den israelske myte- og diskursbruken i FN. Analysen syner at diskursen på dei ulike tema i all hovudsak var den same 1947-1977, då arbeidarpartirørsla sagt med regjeringsmakta i Israel. Samstundes var det heile denne perioden koalisjonsregjeringar med parti som til dels har stått langt frå arbeidarpartia. Den nasjonale samlingsregjeringa i 1967 inkluderte mellom anna Menahem Begin frå partiet Herut (gjeikk seinare i valallianse og danna partiet Likud) som aktivt motarbeidde andre regjeringsmedlemer i synet på territorielt kompromiss og fredsavtale med Jordan. Arbeidarpartifraksjonen har heller ikkje vore internt samde denne perioden, og politikken andsynes dei arabiske nabolanda og territoria varierte frå Levi Eshkol sin periode som statsminister til Golda Meir sin periode. Meir tok i større grad enn Eshkol "haukane" i partiet med på råd, og forsvarsminister Moshe Dayan, Yigal Allon og USA-ambassadør Yitzhak Rabin (frå 1968) hadde større innverknad på utforminga av Israels utanriks- og sikkerheitspolitikk, enn utanriksminister Abba Eban, som ikkje var fast medlem av Meirs "kjøkkenregjering". Abba Eban tilhørte den weismannske linja i synet på dei arabiske statane ("reconciliation through rational search for moderate solutions"), og Ebans diplomatiske kunnskapar og moderate syn har nok påverka hans personlege diskursbruk i FN, som til dømes i omtalen av palestinarar og ein palestinsk stat.

I dei to fyrste periodane blir det forfekta ein hegemonisk sionistisk diskurs, som i liten grad blir endra i høve dette hegemoniets fall på 1970-talet. Mange av skilnadene i diskursen kan heller sporast attende til personlege skilnader mellom dei israelske FN-representantane, som til dømes FN-ambassadør Herzogs større vektlegging av religion i sine innlegg om sionisme. Det verkar også som at representantane har ein diskursiv fridom til å personifisere myte- og diskursbruk, så sant dei held seg innanfor den rådande linja.

Shimon Peres sin hovudtale i 1987 er derimot eit døme på ein representant som medvite vel å *ikkje* halde seg innanfor den rådande diskursive linja, og fremjar sitt personlege syn på forholdet til palestinarane og dei arabiske nabolanda sjølv om han er i mindretal i regjeringa. Dette dømet er interessant, og det er difor Peres sin tale har fått meir plass i denne analysen enn andre talar og innlegg, av di det syner at det er mogleg å forfekte andre diskursar innanfor eit system ein skulle tru var einsretta. Peres er medviten om kva han gjer, men han gjer det likevel i 1987, og han vidarefører dette i 1993 når Arbeidarpartiet kjem attende til makta og Peres har stønad for sin politikk.

Myten blir altså påverka av mange faktorar, men det er ikkje alltid den same faktoren som påverkar alle myteendringane. Analysen av israelsk myte- og diskursbruk syner at myten endrar seg ut frå interne og eksterne høve, og at det ligg politiske vurderingar og avgjersler bak denne endringa. Når

mytens form har endra seg over tid utan at innhaldet har endra seg, eller når fråveret av særskilte mytar er tydeleg for ein periode av analysen, syner dette eit medvite val i bruk av myte- og diskurs. Myten, som gjennom reproduksjon gjennom ein diskurs gjer krav på å vera sann, blir i ein komparativ analyse i tid ”avslørt” ved at myten anten går i oppløysing, endrar form, eller ikkje er tilstade i den eksisterande diskursbruken av di mytebrukarane har bestemt det slik. Michel Foucaults teori om at diskursen konstruerer, definerer og produserer kunnskap og måten kunnskap kan bli omtala på, og at kunnskap i kombinasjon med makt gjer seg sjølv sann, synleggjer kor viktig myteprodusentane er for presentasjonen av ein diskurs.

Litteraturliste

- Anderson, Benedict (1996): *Forestilte fellesskap*. Spartacus forlag AS, Oslo.
- Barthes, Roland (1994): *I tegnets tid. Utvalgte artikler og essays*. Pax Forlag A/S, Oslo.
- Barthes, Roland (1991): *Mytologier*. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo.
- Beker, Avi (1988): *The United Nations and Israel. From Redemption to Reprehension*. Lexington Books, Lanham.
- Ben-Ami, Shlomo (2006): *Scars of War, Wounds of Peace. The Israeli-Arab Tragedy*. Oxford University Press, Oxford.
- Ben-Yehuda, Nachman (1995): *The Masada Myth: Collective Memory and Mythmaking in Israel*. University of Wisconsin Press, Madison.
- Bialer, Uri (1990): *Between East and West: Israel's foreign policy orientation 1948-1956*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Bouillon, Markus (2004): *The Peace Business. Money and Power in the Palestine-Israel Conflict*. I. B. Tauris, London.
- Brecher, Michael (1974): *Decisions in Israel's Foreign Policy*. Oxford University Press, London.
- Brecher, Michael (1972): *The Foreign Policy System of Israel. Setting, Images, Process*. Yale University Press, New Haven.
- Bregman, Ahron (2002): *Israel's Wars. A History Since 1947*. Routledge, London.
- Brownstein, Lewis (1977): "Decision-Making in Israeli Foreign Policy: An Unplanned Process" s. 259-279 i *Political Science Quarterly*, Vol. 92, nr. 2. Academy of Political Science, New York.
- Butenschøn, Nils A. (1984): *Drømmen om Israel. Historiske og ideologiske forutsetninger for staten Israel*. Universitetsforlaget, Oslo.
- Connerton, Paul (1989): *How Societies Remember*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Coser, Lewis A. (1992): "Introduction: Maurice Halbwachs 1877-1945" i Halbwachs, Maurice: *On Collective Memory*. The University of Chicago Press, Chicago.
- Eriksen, Anne (1995): *Det var noe annet under krigen. 2. verdenskrig i norsk kollektivtradisjon*. Pax Forlag, Oslo.
- Eriksen, Anne (1999): *Historie, minne og myte*. Pax Forlag, Oslo.
- Flapan, Simha (1987): *The Birth of Israel: Myths and Reality*. Croom Helm, London.
- Flapan, Simha (1979): *Zionism and the Palestinians*. Croom Helm, London.
- Foucault, Michel (1999): *Diskursens orden. Tiltredelsesforelesning holdt ved Collège de France 2. september 1970*. Spartacus forlag, Oslo.
- Gellner, Ernest (1983): *Nations and Nationalism*. Blackwell Publishing, Oxford.
- Gillis, John R. (1994): "Memory and Identity. The History of a Relationship" s. 3-24 i Gillis, John R.: *Commemorations. The Politics of National Identity*. Princeton University Press, New Jersey.
- Gitelman, Zvi (1988): *A Century of Ambivalence. The Jews of Russia and the Soviet Union, 1881 to the Present*. Schocken Books, New York.
- Halbwachs, Maurice (1992): "The Social Frameworks of Memory" s. 37-189 i Halbwachs, Maurice: *On Collective Memory. Edited, Translated and with an Introduction by Lewis A. Coser*. The University of Chicago Press, Chicago og London.
- Hall, Stuart (red.) (1997): *Representation. Cultural Representations and Signifying Practices*. Sage in association with The Open University, London.
- Herzl, Theodor (2005): *Jødestaten. Forsøk på en moderne løsning av jødespørsmålet, 1896*. L.S.P. Forlag, Oslo.

- Howarth, David og Yannis Stavrakakis (2000): "Introducing discourse theory and political analysis" s. 2-23 i Howarth, David, Aletta J. Norval og Yannis Stavrakakis (red.): *Discourse theory and political analysis. Identities, hegemonies and social change*. Manchester University Press, Manchester.
- Inbar, Efraim og Shmuel Sandler (1995): "The Arab-Israeli Relationship: From Deterrence to Security Regime." s. 273-297 i Inbar, Efraim (red.): *Regional Security Regimes. Israel and Its Neighbors*. State University of New York Press, Albany.
- Jones, Clive (2002): "The Foreign Policy of Israel" s. 115-139 i Hinnebusch, Raymond og Anoushiravan Ehteshami (red.): *The Foreign Policies of Middle East States*. Lynne Rienner Publishers, Boulder, Colorado.
- Jørgensen, Marianne Winther og Louise Phillips (1999): *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde Universitetsforlag.
- Kellas, James (1998): *The Politics of Nationalism and Ethnicity*. St. Martins Press, New York.
- Kimmerling, Baruch (2005): *The Invention and Decline of Israeliness. State, Society, and the Military*. The University of California Press, Berkeley.
- Kimmerling, Baruch (1983): *Zionism and Territory*. University of California, Berkeley.
- Klieman, Aaron S. (1990): *Israel and the World After 40 Years*. Pergamon Brassey's, Washington.
- Klieman, Aharon (2005): "Israeli Negotiation Culture" i Wittes, Tamara Cofman (red.): *How Israelis and Palestinians Negotiate. A Cross-Cultural Analysis of the Oslo Peace Process*. United States Institute of Peace Process, Washington D.C.
- Klier, John D. (1997): "The Myth of Zion among East European Jewry" s. 170-181 i Hosking, Geoffery og George Schöplin (red.): *Myths and Nationhood*. Hurst & Company, London.
- Laqueur, Walter (2003): *A History of Zionism*. Schocken Books, New York.
- Levin, Nora (1988): *The Jews in the Soviet Union since 1917. Paradox of Survival. Volum I*. New York University Press.
- Lowenthal, David (1994): "European and English Landscapes as National Symbols" i Hooson, David (red.): *Geography and National Identity*. Blackwell Publishers, Cambridge, Massachusetts.
- Lowenthal, David (1985): *The Past is a Foreign Country*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Maoz, Zeev (2006): *Defending the Holy Land. A Critical Analysis of Israel's Security & Foreign Policy*. The University of Michigan Press, Ann Arbor.
- McHoul, Alec og Wendy Grace (1995): *A Foucault Primer. Discourse, Power and the Subject*. UCL Press Limited, London.
- McLaurin, R. D., Mohammed Mughisuddin og Abraham R. Wagner (1977): *Foreign Policy Making in the Middle East. Domestic Influences on Policy in Egypt, Irak, Israel and Syria*. Praeger Publisher, New York.
- Morris, Benny (2004): *The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited*. Cambridge University Press.
- Morris, Benny (2001): *Righteous Victims. A History of the Zionist-Arab Conflict 1881-2001*. Vintage, New York.
- Neumann, Iver B. (2001): *Mening, materialitet, makt: En innføring i diskursanalyse*. Fagbokforlaget, Bergen.
- Pappe, Ilan (2004): *A History of modern Palestine. One Land, Two Peoples*. Cambridge University Press, New York.
- Peleg, Ilan (1987): *Begins Foreign Policy 1977-1983. Israel's move to the right*. Greenwood Press, New York.
- Peri, Yoram (1983): *Between Battles and Ballots. Israeli Military in Politics*. Cambridge University Press, Cambridge.

- Peri, Yoram (2006): *Generals in the Cabinet Room. How the Military Shapes Israeli Policy*. United States Institute of Peace Press, Washington D.C.
- Penrose, Jan: "Nations, states and homelands: territory and territoriality in nationalist thought" s. 277-297 i *Nations and Nationalism* vol. 8 (3), 2002.
- Popular Memory Group (1982): "Popular Memory: Theory, Politics, Method" s 205-252 i Johnson, Richard (red.): *Making Histories. Studies in History-Writing and Politics*. Hutchinson & Co. London.
- Sacher, Howard (2003): *A History of Israel from the Rise of Zionism to Our Time*. Alfred A. Knopf, New York.
- Schöpfli, George (1997): "The Functions of Myth and a Taxonomy of Myths" s. 19-35 i Hoskings, Geoffrey og Schöpfli, George (red.): *Myths and Nationhood*. Hurst & Company, London.
- Shiblak, Abbas (2005): *Iraqi Jews. A History of Mass Exodus*. Saqi, London.
- Shlaim, Avi (2001): *The Iron Wall. Israel and the Arab World*. W. W. Norton & Company Ltd. New York.
- Silberstein, Laurence J. (1999): *The Postzionism Debates. Knowledge and Power in Israeli Culture*. Routledge, London.
- Smith, Anthony D. (2004): *The Antiquity of Nations*. Polity Press, Cambridge.
- Smith, Anthony D. (1991): *National Identity*. University of Nevada Press, Reno, Nevada.
- Smith, Anthony D. (2001): *Nationalism*. Polity Press, Cambridge.
- Roberts, Samuel J. (1973): *Survival or Hegemony? The Foundations of Israeli Foreign Policy*. The Johns Hopkins University Press, Baltimore.
- Zerubavel, Yael (1995): *Recovered Roots. Collective Memory and the making of Israeli National Tradition*. The University of Chicago Press, Chicago.
- Taylor, Alan R. (1970): *Prelude to Israel. An Analysis of Zionist Diplomacy 1897-1947*. The Institute for Palestine Studies, Beirut.
- Vital, David (1982): *Zionism: The Formative Years*. Oxford University Press, Oxford.
- Weinberg, Robert (1998): *Stalins Forgotten Zion. Birobidzhan and the Making of a Soviet Jewish Homeland*. University of California Press, Berkeley.

Heimesider:

Avtalar, erklæringar og lovar er henta frå Det israelske utanriksdepartementet si heimeside: <http://www.mfa.gov.il>

FN-resolusjonane er henta frå United Nations Information System on the Question of Palestine (UNISPAL): <http://unispal.un.org/unispal.nsf/>

Vedlegg 1: Litt om materialet

1947/1948

Israel vart ikkje medlem av FN før 11. mai 1949, og for 1947 og 1948 er det difor andre møteforum enn Generalforsamlinga som er aktuelle som kjelder. *Ad hoc* Committee on the Palestinian Question som førebudde delingsplanen for Palestina, og Jewish Agency sine innlegg under desse møta for bruk av diskurs og mytar. General Committee hadde "Further Considerations of the Question of the Future Government of Palestine" oppe på sine møte våren 1948, der Jewish Agency var inviterte til å delta med sitt synspunkt.

1948/1949

I samband med Israels søknad om medlemsskap i FN, deltok Israels offisielle utsending på møta i *ad hoc* Political Committee drøfta medlemsskapet før Generalforsamlinga 11. mai.

1949/1950

Frå og med hausten 1949 er Israels hovudtale i generaldebatten i Generalforsamlinga med i materialgrunnlaget. I tillegg er Israels innlegg i debatten i Generalforsamlinga om "Proposals for a permanent international régime for the Jerusalem area, and for protection of the Holy Places: Report of the Ad Hoc political committee (A/1222); report of the Fifth Committee (A/1234)" desember 1949 teke med, i tillegg til møta i *ad hoc*-komiteen som førebudde saka for Generalforsamlinga.

1956/1957

Utbrotet av konflikten kring Suez-kanalen oktober 1956 resulterte i First Emergency Special Session. Israelske innlegg i denne debatten er tekne med, i tillegg til Israels innlegg i generaldebatten i haustsesjonen i Generalforsamlinga.

1966/1967

I etterkant av 6-dagers krigen juni 1967 avholdt Generalforsamlinga ein særskilt sesjon, Fifth Emergency Special Session, sumaren 1967. Israels innlegg og replikkar i denne debatten er med i materialet. Saka er i Generalforsamlinga kalla "Letter dated 13 June 1967 from the Minister for Foreign Affairs of the Union of Soviet Socialist Republics (A/6717)", etter eit brev der Sovjetunionen ber om at FN må drøfte saka i Generalforsamlinga.

1967/1968

I tillegg til Israels innlegg i Generaldebatten er diskusjonar i Tryggjingsrådet kring vedtak av resolusjon 242 er også med i materialgrunnlaget.

1973/1974

I tillegg til Israels innlegg i generaldebatten, er Abba Ebans tale til Generalforsamlinga etter utbrotet av Yom Kippur-krigen oktober 1973 teke med. Diskusjonar i Tryggjingsrådet kring Resolusjon 338 er også teke med i materialgrunnlaget.

1974/1975

I september 1974 bad Syria gjennom resolusjon A/L.736 Generalforsamlinga om å inviterer leiaren av PLO, Yassir Arafat, til å halde tale i Generalforsamlinga. Innlegg frå diskusjonen om vedtak av resolusjonen og debatten i etterkant av Arafats tale er med i materialet. Israels innlegg i generaldebatten er med.

1975/1976

I tillegg til hovudtalen er innlegg i samband med førebuing og vedtak av resolusjonen om at sionisme er rasisme med i materialet. Tredjekomiteen, som har føre sosiale, humanitære og kulturelle spørsmål, behandla resolusjonen før vedtak Generalforsamlinga, og innlegg frå baa desse diskusjonane er med i materialet.

1979/1980

30. juli 1980 vedtok Israel den såkalla "Basic Law" som definerte Jerusalem som hovudstaden i Israel. Forut for dette vedtaket, i juni 1980, og i etterkant av vedtaket, i august 1980, diskuterte Tryggjingsrådet Jerusalem status. 30. juni vedtok Tryggjingsrådet resolusjon 476 "reaffirming the non-validity of Israeli measures to alter the city's status", og i Resolusjon 478 frå 20. august anerkjenner ikkje Tryggjingsrådet Jerusalem som Israels hovudstad. Israelske innlegg frå desse diskusjonane er med, i tillegg til hovudtalen og israelske innlegg under debattane om "The Situation in the Middle East" og "The Question of Palestine".

1987/1988

I tillegg til Israels hovudtale generaldebatten, er innlegg i debatten om "Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Population of the Occupied Territories: Report of the Secretary-General" i Special Political Committee tekne med. Denne komiteen førebudde resolusjonane for Generalforsamlinga. Frå Generalforsamlinga er innlegg i diskusjonen om "The Question of Palestine" tekne med.

1988/1989

Den fyrste intifadaen starta desember 1987, og vart ikkje diskutert før under Generalforsamlinga i haustsesjonen 1988. Israelske innlegg i Special Political Committee i diskusjonane om "Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Population of the Occupied Territories" tekne med. Frå Generalforsamlinga er israelske innlegg i diskusjonane om "The Question of Palestine" og "The Situation in the Middle-East" tekne med. Israels hovudtale er ikkje med i materialet dette året.

1991/1992

Madrid-konferansen vart arrangert haustent 1991, og dette dannar grunnlaget for å ta med innlegg frå 1991 i utvelgjing av materialet. I tillegg til hovudtalen er israelske innlegg under Generalforsamlinga sine diskusjonar om sakene "Report of the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People" og "The Situation in the Middle East" tekne med.

1993/1994

Den fyrste Oslo-avtalen vart underskriven i 1993. I tillegg til hovudtalen er israelske innlegg i Generalforsamlinga si drøfting av sakene "United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East" (UNWRA) og "Report of the Special Committee to Investigate Israeli Practices Affecting the Human Rights of the Palestinian People and Other Arabs of the Occupied Territories", og innlegg under "United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East" i "Special Political and Decolonization Committee" (Fourth Committee) tekne med.

1996/1997

Talar og innlegg i 1996 er med i materialgrunnlaget av di Likud overtok regjeringsmakta etter å ha vunne over Avoda i parlamentsvalet dette året. Valet av Likud blir rekna for å vera viktig i brotet med vidareføring av fredsprosessen på israelsk side, og i tillegg til hovudtalen, er israelske innlegg i "Cooperation between the United Nations and the League of Arab States", "Assistance to the Palestinian People", "Report of the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People", "The Situation in the Middle East" og "The Question of Palestine" tekne med.

2000/2001

I tillegg til hovudtalen er statsminister Baraks helsing til generalforsamlinga med. Israel-Palestina-konflikten kom opp under fleire tema, og israelske innlegg, vanlegvis eitt under kvart tema, frå fylgjande saker er tekne med: "Report of the Secretary-General on the work of the Organization", "Cooperation between the United Nations and the League of Arab States", "Implementation of the outcome of the World Summit for Social Development and of the Special Session of the General Assembly in this regard", "Culture for Peace", "Cooperation between the United Nations and the Inter-Parliamentary Union", "United Nations Year of Dialogue among Civilizations", "Question of Equitable representation on and increase in the membership of the Security Council", "Assistance to the Palestinian People", "Report of the Committee on the Exercise of the Inalienable Rights of the Palestinian People" og "The Situation in the Middle East".

Vedlegg 2: Stats- og utanriksministrar i Israel 1948-2000

Statsministrar i Israel 1948-2000

David Ben-Gurion	Mapai	1948-1954	
Moshe Sharett	Mapai	1954-1955	
David Ben-Gurion	Mapai	1955-1963	
Levi Eshkol	Mapai	1963-1968	
Levi Eshkol	Labour	1968-1969	
Yigal Allon	Labour	1969-1969	Interim
Golda Meir	Labour	1969-1974	
Yitzhak Rabin	Labour	1974-1977	
Menahem Begin	Likud	1977-1983	
Yitzhak Shamir	Likud	1983-1984	
Shimon Peres	Labour	1984-1986	Samlingsregjering Labour/Likud 1984-1988
Yitzhak Shamir	Likud	1986-1992	Samlingsregjering Labour/Likud 1984-1988
Yitzhak Rabin	Labour	1992-1995	Drepen 1995
Shimon Peres	Labour	1995-1996	
Benyamin Netanyahu	Likud	1996-1999	
Ehud Barak	Labour	1999-2001	

Utanriksminstrar i Israel 1948-2000

Moshe Sharett	Mapai	1948-1956	
Golda Meir	Mapai	1956-1966	
Abba Eban	Labour	1966-1974	
Yigal Allon	Labour	1974-1977	
Moshe Dayan	uavhengig	1977-1979	
Menahem Begin	Herut/Likud	1979-1980	Interim
Yitzhak Shamir	Herut/Likud	1980-1986	
Shimon Peres	Labour	1986-1988	
Moshe Arens	Likud	1988-1990	
David Levy	Likud	1990-1992	
Shimon Peres	Labour	1992-1995	
Ehud Barak	Labour	1995-1996	
Benyamin Netanyahu	Likud	1996	Interim
David Levy	Gesher	1996-1998	
Benyamin Netanyahu	Likud	1998	Interim
Ariel Sharon	Likud	1998-1999	
David Levy	Likud	1999-2000	
Ehud Barak	Labour	2000	Interim
Shlomo Ben-Ami	Labour	2000-2001	

Vedlegg 3: Forsvarsministrar og -sjefar i Israel

Forsvarsministrar i Israel

David Ben-Gurion	Mapai	1948-1954	Statsminister same periode
Pinhas Lavon	Mapai	1954-1955	
David Ben-Gurion	Mapai	1955-1963	Statsminister same periode
Levi Eshkol	Mapai	1963-1967	Statsminister same periode
Moshe Dayan	Rafi	1967-1974	Tidl. forsvarssjef
Shimon Peres	Labour	1974-1977	
Ezer Weizman	Herut	1977-1980	
Menachem Begin	Likud	1980-1981	Statsminister same periode
Ariel Sharon	Likud	1981-1983	Major-General
Moshe Arens	Likud	1983-1984	
Yitzhak Rabin	Labour	1984-1990	Tidl. forsvarssjef
Yitzhak Shamir	Likud	1990	Statsminister same periode
Moshe Arens	Likud	1990-1992	
Yitzhak Rabin	Labour	1992-1995	Statsminister same periode
Shimon Peres	Labour	1995-1996	Statsminister same periode
Yitzhak Mordechai	Likud	1996-1999	Major-General
Moshe Arens	Likud	1999	
Ehud Barak	Labour	1999-2001	Statsminister same periode, tidl. forsvarssjef

Forsvarssjefar

Yaakov Dori	1947-1949	
Yigael Yadin	1949-1952	Visestatsminister for Dash under Begin
Mordechai Maklef	1952-1953	
Moshe Dayan	1953-1958	Landbruksminister for Mapai, forsvarsminister for Rafi, uavhengig utanriksminister under Begin
Chaim Laskov	1958-1961	
Tzvi Tzur	1961-1964	
Yitzhak Rabin	1964-1968	Seinare arbeidsminister, statsminister og forsvarsminister
Chaim Bar-Lev	1968-1972	Seinare handels- og turistminister, politiminister, Labour
David Elazar	1972-1974	
Mordechai Gur	1974-1978	Seinare helseminister og viseforsvarsminister, Labour
Rafael Eitan	1978-1983	Seinare landbruksminister, miljøminister, visestatsminister for Tzomet
Moshe Levi	1983-1987	
Dan Shomron	1987-1991	
Ehud Barak	1991-1995	Seinare innanriksminister, utanriksminister og statsminister
Amnon Lipkin-Shahak	1995-1998	Seinare turistminister, transportminister, Centre Party
Shaul Mofaz	1998-2002	Seinare forsvarsminister, turistminister, visestatsminister Likud/Kadima

Vedlegg 4: Israels FN-ambassadører 1949-2000

FN-ambassadør	Periode	Statsminister i Israel
Abba Eban	1949-1959	David Ben-Gurion, Moshe Sharett
Michael Comay	1960-1967	David Ben-Gurion, Levi Eshkol
Gideon Rafael	1967-1968	Levi Eshkol
Yosef Tekoah	1968-1975	Levi Eshkol, Golda Meir, Yitzhak Rabin
Haim Herzog	1975-1978	Yitzhak Rabin, Menahem Begin
Yehuda Blum	1978-1984	Menahem Begin, Yitzhak Shamir
Benjamin Netanyahu	1984-1988	Yitzhak Shamir, Shimon Peres
Johanan Bein	1988-1990	Yitzhak Shamir
Yoram Aridor	1990-1992	Yitzhak Shamir
Gaad Yacobi	1992-1996	Yitzhak Rabin, Shimon Peres
Dore Gold	1996-1999	Benjamin Netanyahu
Yehuda Lancry	1999-2002	Ehud Barak, Ariel Sharon